

సుస్యనా క్షుభితః శ్రీమాన్ సముద్ర ఇవ పర్వణి ।
జాత్యారుణాక్షోఽతిరుషా న్యర్చుదం గ్లహమాదదే । 31

తం వాపి జితవాన్ రామో ధర్మేణచ్యులమాశ్రితః ।
రుక్మీ జితం మయాత్రేమే వదంతు ప్రాశ్చికా ఇతి । 32

తదాబ్రవీన్నభోవాణీ బలేనైవ జితో గ్లహః ।
ధర్మతో వచనేనైవ రుక్మీ వదతి నై మృషా । 33

లామనాదృత్య నైదర్శో దుష్టరాజన్యచోదితః ।
సంకర్షణం పరిహసన్ బభాషే కాలచోదితః । 34

నైవాక్షకోవిదా యూయం గోపాలా వనగోచరాః ।
అక్షైర్జీవ్యంతి రాజానో బాలైశ్చ న భవాదృశాః । 35

రుక్మీణైవమధిక్షిప్తో రాజభిశ్చావహాసితః ।
క్రుద్ధః పరిఘముద్యమ్య జఘ్నే తం నృష్టునంసది । 36

కళింగరాజం తరసా గృహీత్వా దశమే పదే ।
దంతానపాతయత్ క్రుద్ధో యోఽహసద్వివృత్తైర్విజైః । 37

అన్యే నిర్భిన్న బాహూరుశిరసో రుధిరోక్షిలాః ।
రాజానో దుద్రువుర్భీలా బలేన పరిఘార్జితాః । 38

నిహతే రుక్మీణి శ్యాలే నాబ్రవీత్ సాధ్వసాధు వా ।
రుక్మీణీ బలయో రాజన్ స్నేహభంగభయాద్ధరిః । 39

తతోఽనిరుద్ధం సహ సూర్యయా వరం
రథం సమారోప్య యయుః కుశస్థలీమ్ ।
రామాదయో భోజకటాద్దశార్దూః
సిద్ధాఖిలార్థా మధుసూదనాశ్రయాః । 40

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పాఠమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరాశ్చే అనిరుద్ధవివాహో రుక్మీవధో నామ ఏకషష్ఠితమోఽధ్యాయః (61)

62 - అథ ద్విషష్ఠితమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

బాణస్య తవయామూషాముపయేమే యదూత్తమః ।
తత్ర యుద్ధమభూద్ధోరం హరిశంకరయోర్మహాత్ ।
వీతత్సర్వం మహాయోగిన్ సమాఖ్యాతుం త్వమర్హసి । 1

శ్రీ శుక ఉవాచ

బాణః పుత్రశత జ్యేష్ఠో బలేరాసీన్మహాత్మనః ।
యేన వామనరూపాయ హరయేఽదాయి మేదినీ । 2
తస్యారసః సుతో బాణః శివభక్తిరతః సదా ।
మాన్యో వదాన్యో ధీమాంశ్చ సత్యసంఘో దృఢవ్రతః । 3
శోణితాభ్యే పురే రమ్యే స రాజ్యమకరోత్పురా ।
తస్య శంభోః ప్రసాదేన కింకరా ఇవ తేఽమరాః ।
సహస్రబాహుర్వాద్యేన తాండవేఽతోషయన్మృడమ్ । 4

భగవాన్ సర్వభూతేశః శరణ్యో భక్తవత్సలః ।
వరేణ ఛందయామాస స తం వవ్రే పురాధిపమ్ । 5

స వికదాహ గిరిశం పార్శ్వన్తం వీర్యదుర్మదః ।
కిరీటేనార్కవర్ణేన సంస్పృశంస్తత్ప్రదాంబుజమ్ । 6

నమస్యే త్వాం మహాదేవ లోకానాం గురుమీశ్వరమ్ ।
పుంసామపూర్ణకామానాం కామపూరామరాంఘ్రిపమ్ । 7

దోస్పహస్రం త్వయా దత్తం పరం భారాయ మేఽభవత్ ।
త్రిలోక్యాం ప్రతియోద్ధారం న అభే త్వద్భుతే సమమ్ । 8

కండూత్యా నిభృతైర్దోర్భిర్యుయుత్పర్తిగ్గజానహమ్ ।
అద్యాయాం చూర్ణయన్నద్రీన్ భీతాస్తేఽపి ప్రదుద్రువుః । 9

తచ్చుత్వా భగవాన్ క్రుద్ధః కేతుస్తే భజ్యతే యదా ।
త్వద్దర్శఘ్నం భవేన్మాథ సంయుగం మత్సమేన తే । 10

ఇత్యుక్తః కుమతిర్చ్ఛుష్టః స్వగృహం ప్రావిశన్మృష ।
ప్రతీక్షన్ గిరిశాదేశం న్వవీర్యనశనం కుఢీః । 11

తస్యోషా నామ దుహితా స్వప్నే ప్రాద్యుమ్నినా రతిమ్ ।
కన్యాలభత కాంతేన ప్రాగదృష్టశ్రుతేన సా । 12

సా తత్ర తమపశ్యంతీ క్వాసి కాంతేతి వాదినీ ।
సఖీనాం మధ్య ఉత్తస్థా విహ్వలా వ్రీడితా భృశమ్ । 13

బాణస్య మంత్రీ కుంభాండశ్చిత్రలేఖా చ తత్సుతా ।
సఖ్యప్రచృతృభీముషాం కౌతూహలసమన్వితా । 14

కం త్వం మృగయసే సుభ్రూః కీదృశస్తే మనోరథః ।
హస్తగ్రాహం న తేఽద్యాపి రాజ పుత్ర్యుపలక్షయే । 15

ఉఃషోవాచ

దృష్టః కశ్చిన్నరః స్వప్నే శ్యామః కమలలోచనః ।
పీతవాసా బృహద్బాహుర్యోషితాం హృదయంగమః । 16

తమహం మృగయే కాంతం పాయయిత్వాధరం మధు ।
క్వాపి యాతః స్పృహయతీం క్షిప్త్యా మాం వృజినార్ణవే । 17

చిత్రలేఖోవాచ

వ్యసనం తేఽపకర్వామి త్రిలోక్యాం యది భావ్యతే ।
తమానేష్యే నరం యస్తే మనోహర్తా తమాదిశ । 18

ఇత్యుక్త్వా దేవగంధర్వ సిద్ధచారణ పన్నగాన్ ।
దైత్యవిద్యాధరాన్ యక్షాన్ మనుజాంశ్చ యథాలిఖత్ । 19

మనుజేషు చ సా వృష్ణీన్ శూరమానకదుందుభిమ్ ।
వ్యలిఖద్రామకృష్ణా చ ప్రద్యుమ్నం వీక్ష్య లజ్జితా । 20

అనిరుద్ధం విలిఖితం వీక్ష్యోషావాజ్ముఖీ హ్రీయా ।
సోఽసావసావితి ప్రాహ స్మయమానా మహీపతే । 21

చిత్రలేఖా తమాజ్ఞాయ పాత్రం కృష్ణస్య యోగినీ ।
యయౌ విహాయసా రాజన్ ద్వారకాం కృష్ణపాలితామ్ । 22

తత్ర సుప్తం సుపర్యంకే ప్రాద్యుమ్నిం యోగమాస్థితా ।
గృహీత్వా శోణితపురం సఖ్యై ప్రియమదర్శయత్ । 23

సా చ తం సుందరవరం విలోక్య ముదితాననా ।
దుష్ప్రేక్ష్యే స్వగృహే పుంభీ రేమే ప్రాద్యుమ్నినా సమమ్ । 24

పరార్ఘ్య వాసఃస్రగ్గంధ ధూపదీపాసనాదిభిః ।
పానభోజనభక్ష్యైశ్చ వాక్యైః శుశ్రూషయార్చితః । 25

గూఢః కన్యాపురే శశ్వత్ప్రవృద్ధస్నేహయా తయా ।
నాహర్గణాన్ స బుబుధే ఊషయాపహృతేంద్రియః । 26

తాం తథా యదువీరేణ భుజ్యమానాం హతవ్రతామ్ ।
హేతుభిర్లక్షయాంచక్రురాప్రీతాం దురవచ్ఛదైః । 27

భటా ఆవేదయాంచక్రూ రాజంస్తే దుహితుర్వయమ్ ।
విచేష్టితం లక్షయామః కన్యాయాః కులదూషణమ్ । 28

అనపాయిభిరస్మాభిర్గుప్తాయాశ్చ గృహే ప్రభో ।
కన్యాయా దూషణం పుంభిర్గుప్తేక్షాయా న విద్మహే । 29

తతః ప్రవృథితో బాణో దుహితుః శ్రుతదూషణః ।
త్వరితః కన్యాకాగారం ప్రాప్తోఽద్రాక్షీద్యదూద్యహమ్ । 30

కామాత్మజం తం భువనైకసుందరం
శ్యామం పిశంగాంబరమంబుజేక్షణమ్ ।

బృహద్బుజం కుండల కుంతలత్విషా
స్మీతావలోకేన చ మండితాననమ్ । 31

దీవ్యంతమక్షైః ప్రియయాభిన్నుప్లయా
తదంగసంగ స్తనకుంకుమవ్రజమ్ ।

బాహ్వార్ద్రధానం మధుమల్లికాశ్రితాం
తస్యాగ్ర ఆసీనమవేక్ష్య విస్మితః । 32

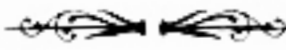
స తం ప్రవిష్టం వృతమాతతాయిభిః
భటైరనీకైరవలోక్య మాధవః ।

ఉద్యమ్య మౌర్వం పరిఘం వ్యవస్థితో
యథాంతకో దండధరో జిఘాంసయా । 33

జిఘ్కయా తాన్ పరితః ప్రసర్పతః
 శునో యథా సూకరయూథపోఽహనత్ |
 తే హన్యమానా భవనాద్వినిర్గతా
 నిర్విన్న మూర్ధోరుభుజాః ప్రదుద్రువుః | 34

తం నాగపాశైర్బలినందనో బలీ
 ఘ్నంతం స్వసైన్యం కుపిత్ బబంధ హ |
 ఊషా భృశం శోకవిషాదవిహ్వలా
 బద్ధం నిశమ్యాశ్రుకలాక్ష్యరౌదిషీత్ | 35

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే అనిరుద్ధబంధో నామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః (62)

63 - అథ త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అపశ్యతాం చానిరుద్ధం తద్బంధూనాం చ భారత |
 చత్వారో వార్షికా మాసా వ్యతీయురనుశోచతామ్ | 1
 నారదాత్తదుపాకర్ణ్య వార్తాం బద్ధస్య కర్మ చ |
 ప్రయయుః శోణితపురం వృష్ణయః కృష్ణదేవతాః | 2
 ప్రద్యుమ్నో యుయుథానశ్చ గదః సాంబోఽథ సారణః |
 నందోపనందభద్రాద్యా రామకృష్ణానువర్తినః | 3
 అక్షౌహిణీభిర్వాదశభిః సమేతాః సర్వతో దిశమ్ |
 రురుధుర్చాణనగరం సమంతాల్ సాత్త్వతర్షభాః | 4
 భజ్యమానపురోద్యానప్రాకారాట్టాలగోపురమ్ |
 ప్రేక్షమాణో రుషావిష్ణస్తుల్యసైన్యోఽభినిర్యయా | 5
 బాణార్థే భగవాన్ రుద్రః ససుతైః ప్రమతైర్వృతః |
 ఆరుహ్య నందివృషభం యుయుధే రామకృష్ణయోః | 6
 ఆసీల్ సుతుములం యుద్ధమద్యుతం రోమహర్షణమ్ |
 కృష్ణశంకరయో రాజన్ ప్రద్యుమ్నగుహయోరపి | 7
 కుంభాండకూపకర్ణాభ్యాం బలేన సహ సంయుగః |
 సాంబస్య బాణపుత్రేణ బాణేన సహ సాత్యకేః | 8
 బ్రహ్మోదయః సురాధీశా మునయః సిద్ధచారణాః |
 గంధర్వాస్పరసో యక్షా విమానైర్లష్టమాగమన్ | 9

శంకరానుచరాన్ శౌరిరూతప్రమథగుహ్యకాన్ |
 డాకినీర్యాతుధానాంశ్చ బేతాళాన్ సవినాయకాన్ | 10
 ప్రేతమాతృపిశాచాంశ్చ కూష్మాండాన్ బ్రహ్మరాక్షసాన్ |
 ద్రావయామాస తీక్ష్ణాగ్రైః శరైః శార్ఙ్గధనుశ్చుతైః | 11
 పృథగ్విధాని ప్రాయుంక్త పినాక్యస్త్రాణి శార్ఙ్గాణి |
 ప్రత్యస్త్రైః శమయామాస శార్ఙ్గపాణిరవిస్మీతః | 12
 బ్రహ్మోత్తస్య చ బ్రహ్మోత్త్రం వాయవ్యస్య చ పార్వతమ్ |
 ఆగ్నేయస్య చ పార్జన్యం నైజం పాశుపతస్య చ | 13
 మోహయిత్వా తు గిరిశం జృంభణాస్త్రేణ జృంభితమ్ |
 బాణస్య పృతనాం శౌరిర్జఘానాసిగదేషుభిః | 14
 స్కందః ప్రద్యుమ్నబాణౌఘైరర్జ్యమానః సమంతతః |
 అన్యగ్విముంచన్ గాత్రేభ్యః శిఖినాపాక్రమద్రణాల్ | 15
 కుంభాండః కూపకర్ణశ్చ పేతతుర్ముసలార్జితౌ |
 దుద్రువుస్తదనీకాని హతనాథాని సర్వతః | 16
 విశీర్యమాణం స్వబలం దృష్ట్వా బాణోఽత్యమర్షణః |
 కృష్ణమభ్యద్రవల్ సంభ్యే రథీ హిత్వైవ సాత్యకిమ్ | 17
 ధనూంష్యాకృష్య యుగపద్మాణః పంచశతాని వై |
 వీక్షైకస్మిన్ శరౌ ద్వా ద్వా సందధే రణదుర్మదః | 18
 తాని చిచ్ఛేద భగవాన్ ధనూంషి యుగపద్ధరిః |
 సారథిం రథమశ్వాంశ్చ హత్వా శంఖమపూరయత్ | 19

తస్మాత్తా కోటరా నామ నగ్నా ముక్తశిరోరుహః ।
పురోఽవతస్థే కృష్ణస్య పుత్రప్రాణరిరక్షయా । 20

తతస్తిర్యజ్ముఖో నగ్నామనిరీక్షన్ గదాగ్రజః ।
బాణశ్చ తావద్విరథశ్చిన్నధన్వావిశత్పురమ్ । 21

విద్రావితే భూతగణే జ్వరస్తు త్రిశిరాస్త్రిపాత్ ।
అభ్యధావత దాశార్హం దహన్నివ దిశో దశ । 22

అథ నారాయణో దేవస్తం దృష్ట్వా వ్యసృజజ్వరమ్ ।
మాహేశ్వరో వైష్ణవశ్చ యుయుధాతే జ్వరాపుభౌ । 23

మాహేశ్వరః సమాక్రందన్ వైష్ణవేన బలార్దితః ।
అలబ్ధ్యాభయనుస్యత్ర భీతో మాహేశ్వరో జ్వరః ।
శరణార్థీ హృషీకేశం తుష్టావ ప్రయతాంజలిః । 24

జ్వర ఉవాచ

నమామి త్వానంతశక్తిం పరేశం
సర్వాత్మానం కేవలం జుష్టిమాత్రమ్ ।
విశ్వోత్పత్తి స్థానసంరోధహేతుం
యత్తద్బ్రహ్మ బ్రహ్మలింగం ప్రశాంతమ్ । 25

కాలో దైవం కర్మ జీవః స్వభావో
ద్రవ్యం క్షేత్రం ప్రాణ ఆత్మావికారః ।
తత్సంఘాతో బీజరోహప్రవాహః
త్వన్మాయైషా తన్నిషేధం ప్రపద్యే । 26

నానాభావైర్లీలయైవోపపన్నైః
దేవాన్ సాధూన్ లోకసేతున్ విభర్షి ।
హంస్యన్మార్గాన్ హింసయా వర్తమానాన్
జన్మైతత్తే భారహారాయ భూమేః । 27

తస్తోఽహం తే తేజసా దుస్సహేన
శాంతోగ్రేణాత్యుల్బణేన జ్వరేన ।
తావత్తాపో దేహినాం తేఽంఘ్రిమూలం
నో సేవేరన్ యావదాశానుబద్ధాః । 28

శ్రీభగవానువాచ

త్రిశిరస్తి ప్రసన్నోఽస్మి వ్యేతు తే మజ్జ్వరాద్యయమ్ ।
యో నౌ స్మరతి సంవాదం తస్య త్వన్న భవేద్యయమ్ । 29

ఇత్యుక్తోఽచ్యుతమానమ్య గతో మాహేశ్వరో జ్వరః ।
బాణస్తు రథమారూఢః ప్రాగాద్యోత్స్వన్ జనార్దనమ్ । 30

తతో బాహుసహస్రేణ నానాయుధధరోఽసురః ।
ముమోచ పరమక్రుద్ధో బాణాంశ్చక్రాయుధే నృప । 31

తస్యాస్యతోఽస్త్రాణ్యసకృచ్ఛక్రేణ క్షురనేమినా ।
చిచ్ఛేద భగవాన్ బాహులాన్ శాఖా ఇవ వనస్పతేః । 32

బాహుషు చిద్యమానేషు బాణస్య భగవాన్ భవః ।
భక్తానుకంప్యవప్రజ్య చక్రాయుధమఖాషత । 33

శ్రీరుద్ర ఉవాచ

త్వం హి బ్రహ్మ పరం జ్యోతిర్నాథం బ్రహ్మణి వాజ్మయే ।
యం పశ్యంత్యమలాత్మాన ఆకాశమివ కేవలమ్ । 34

నాభిర్బుభోఽగ్నిర్ముఖమమ్బు రేతో
ద్వ్యాః శీర్షమాశాః శ్రుతిరంఘ్రిరుర్వీ ।
చంద్రో మనో యస్య దృగర్క ఆత్మా
అహం సముద్రో జతరం భుజేంద్రః । 35

రోమాణి యస్యాషధయోఽంబువాహః
కేశా విరించో ధిషణా విసర్గః ।
ప్రజాపతిర్చ్ఛదయం యస్య ధర్మః
స వై భవాన్ పురుషో లోకకల్పః । 36

తవావతారోఽయమకుంతధామన్
ధర్మస్య గుప్త్యై జగతో భవాయ ।
వయం చ సర్వే భవతానుభావితాః
విభావయామో భువనాని సప్త । 37

త్వమేక ఆద్యః పురుషోఽద్వితీయః
 తుర్యః స్వద్భగ్నేతురహితురీశః ।
 ప్రతీయసేఽ ధాపి యథావికారమ్
 స్వమాయయా సర్వగుణప్రసిద్ధ్యై । 38

యతైవ సూర్యః పిహితశ్చాయయా స్వయా
 ఛాయాం చ రూపాణి చ సంచకాస్తి
 వివం గుణేనాపిహితో గుణాంస్త్వమ్
 ఆత్మప్రదీపో గుణీనశ్చ భూమన్ । 39

యన్మాయామోహితధియః పుత్రదారగృహోదిషు ।
 ఉన్మజ్జంతి నిమజ్జంతి ప్రనక్తా వృజినార్ణవే । 40

దేవదత్తమిమం లబ్ధ్వా నృలోకమజితేంద్రియః ।
 యో నాద్రియేత త్వత్ప్రాదౌ న శోచ్యో హ్యత్మవంచకః । 41

యస్త్వాం విస్మజతే మర్త్య ఆత్మానం ప్రియమీశ్వరమ్ ।
 విపర్యయేంద్రియార్థార్థం విషమర్త్యమృతం త్యజన్ । 42

అహం బ్రహ్మోథ విబుధా మునయశ్చామలాశయాః ।
 సర్వాత్మనా ప్రపన్నాస్త్వామాత్మానం ప్రేక్షమీశ్వరమ్ । 43

తం త్వాజగత్ స్థితు్యదయాంత హేతుమ్
 సమం ప్రశాంతం సుహృదాత్మదైవమ్ ।
 అనన్యమేకం జగదాత్మకేతమ్
 భవాపవర్గాయ భజామ దేవమ్ । 44

అయం మమేష్టో దయితోఽనువర్తీ
 మయాభయం దత్తమముష్య దేవ ।

సంపాద్యతాం తదృవతః ప్రసాదో
 యథా హి తే దైత్యపతౌ ప్రసాదః । 45

శ్రీభగవానువాచ

యదాత్త భగవంస్త్వన్నః కరవామ ప్రియం తవ ।
 భవతో యద్వ్యవసితం తన్నే సాధ్యనుమోదితమ్ । 46

అవధ్యోఽయం మమాపేష వైరోచనిసుతోఽ సురః ।
 ప్రహ్లాదాయ వరో దత్తో న వధ్యో మే తవాన్వయః । 47

దర్శోపశమ్ననాయాస్య ప్రవృక్తా బాహవో మయా ।
 సూథితం చ బలం భూరి యచ్ఛ భారాయితం భువః । 48

చత్వారోఽస్య భుజాః శిష్టా భవిష్యంత్యజరామరాః ।
 పార్షదముభ్యో భవతో న కుతశ్చిద్భయోఽ సురః । 49

ఇతి లబ్ధ్వాభయం కృష్ణం ప్రణమ్య శిరసాసురః ।
 ప్రాద్యుమ్నిం రథమారోప్య సవధ్వా సముపానయత్ । 50

అక్షౌహిణ్యా పరివృతం సువాసస్సమలంకృతమ్ ।
 సపత్నీకం పురస్కృత్య యయౌ రుద్రానుమోదితః । 51

స్వరాజధానీం సమలంకృతాం ధ్వజైః
 సతోరణైరుక్షితమార్గచత్వరామ్ ।
 వివేశ శంఖానకదుందుభిస్త్వనైః
 అభ్యుద్యతః పౌరసుహృద్ద్విజాతిభిః । 52

య ఏవం కృష్ణవిజయం శంకరేణ చ సంయుగమ్ ।
 సంస్మరేత్ప్రాతరుత్తాయ న తస్య స్యాత్పరాజయః । 53

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే అనిరుద్ధానయనం నామ త్రిషష్ఠితమోఽ ధ్యాయః (63)

64 - అథ చతుష్ష్టితమోఽథ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

నికదోపవనం రాజన్ జగ్ముర్యదుకుమారకాః |
విహర్తుం సౌంబప్రద్యుమ్న చారుభానుగదాదయః | 1

క్రీడిత్యా సుచిరం తత్ర విచిన్వంతః పిపాసితాః |
జలం నిరుదకే కూపే దదృశుః సత్త్వమద్భుతమ్ | 2

కృకలాసం గిరినిభం వీక్ష్య విస్మితమానసాః |
తస్య చోద్ధరణే యత్నం చక్రుస్తే కృపయాన్వితాః | 3

చర్మజైస్తాంతలైః పాలైర్బద్ధ్యా పతితమర్చకాః |
నాశక్నువన్ సముద్ధర్తుం కృష్ణాయాచఖ్యురుత్సుకాః | 4

తత్రాగత్యారవిందాక్షో భగవాన్ విశ్వభావనః |
వీక్ష్యోజ్జహార వామేన తం కరేణ స లీలయా | 5

స ఉత్తమశ్లోకకరాభిమృష్టో
విహాయ సద్యః కృకలాసరూపమ్ |
సంతప్తచామీకరచారువర్ణః
స్వర్గ్యద్భుతాలంకరణాంబరవ్రక్ | 6

పప్రచ్ఛ విద్వానపి తన్నిదానం
జనేషు విభ్యాపయితుం ముకుందః |
కస్త్వం మహాభాగ వరేణ్యరూపో
దేవోత్తమం త్వాం గణయామి నూనమ్ | 7

దళామిమాం వా కతమేన కర్మాణా
సంప్రాపితోఽస్య తదర్హః సుభద్ర |
ఆత్మానమాఖ్యాహి వివిత్సతాం నో
యస్మన్యసే నః క్షమమత్ర వక్తుమ్ | 8

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి స్మ రాజా సంపృష్టః కృష్ణేనానంతమూర్తినా |
మాధవం ప్రణిపత్యాహ కిరీటేనార్కవర్చసా | 9

నృగ ఉవాచ

నృగో నామ నరేంద్రోఽహమిక్ష్వాకుతనయః ప్రభో |
దానిష్యేఖ్యాయమానేషు యది తే కర్ణమస్పృశమ్ | 10

కిం ను తేఽవిదితం నాథ సర్వభూతాత్మసాక్షిణః |
కాలేనావ్యాహతదృశో వక్ష్యేఽథాపి తవాజ్ఞయా | 11

యావత్సః సికతా భూమేర్యావత్యో దివి తారకాః |
యావత్యో వర్షధారాశ్చ తావతీరదదాం స్మ గాః | 12

పయస్వినిస్తరుణీః శీలరూప
గుణోపపన్నాః కపిలా హేమశృంగీః |
న్యాయార్జితా రూప్యఖురాః సవత్సాః
దుకూలమాలాభరణా దదావహమ్ | 13

న్వలంకృతేభ్యో గుణశీలవద్యుః
సీదత్కుటుంబేభ్య ఋతవ్రతేభ్యః |
తపః శ్రుతబ్రహ్మ వదాన్యసద్యుః
ప్రాదాం యువభ్యో ద్విజపుంగవేభ్యః | 14

గోభూహిరణ్యాయతనాశ్యహస్తిసః
కన్యాః సదాసీస్తిలరూప్యశయాః |
వాసాంసి రత్నాని పరిచ్ఛదాన్ రథాన్
ఇష్టం చ యజ్జైశ్చరితం చ పూర్తమ్ | 15

కస్యచిద్ద్విజముఖ్యస్య భ్రష్టా గౌరమ గోధనే |
సంపృక్తావిదుషా సా చ మయా దత్తా ద్విజాతయే | 16

తాం నీయమానాం తత్త్వామీ దృష్ట్వేవాచ మమేతి తమ్ |
మమేతి ప్రతిగ్రాహ్యోహ నృగో మే దత్తవానితి | 17

విప్రౌ వివదమానౌ మామూచతుః స్వార్థసాధకౌ |
భవాన్ దాతాపహర్తేతి తచ్ఛ్రుత్వా మేఽభవద్భ్రమః | 18

అనునీతాపుభౌ విప్రౌ ధర్మకృచ్ఛగతేన వై |
గవాం లక్షం ప్రకృష్టానాం దాస్యామ్యేషా ప్రదీయతామ్ | 19

భవంతావనుగృహ్ణీతాం కింకరస్యావిజానతః |
సముద్ధరత మాం కృత్రాత్రతంతం నిరయేఽశుచౌ | 20

నాహం ప్రతీచ్యే వై రాజన్నిత్యుక్త్యా స్వామ్యపాక్రమత్ |
నాన్యద్గవామవ్యయుతమిచ్ఛామీత్యవరో యయా | 21

వీతస్మిన్నంతరే యామ్యైర్హుతైర్హిలో యమక్షయమ్ |
యమేన పృష్టస్తత్రాహం దేవదేవ జగత్పతే | 22

పూర్వం త్వమశుభం భుంక్షే ఉతాహో నృపతే శుభమ్ |
నాంతం దానస్య ధర్మస్య పశ్యే లోకస్య భాస్వతః | 23

పూర్వం దేవాశుభం భుజ్ఞ ఇతి ప్రాహ పతేతి సః |
తావదద్రాక్షమాత్మానం కృకలాసం పతన్ ప్రభో | 24

బ్రహ్మణ్యస్య వదాన్యస్య తవ దానస్య కేశవ |
స్మృతిర్నాద్యాపి విధ్వస్తా భవత్సందర్శనార్థినః | 25

స త్వం కథం మమ విభోఽక్షిపథః పరాత్మా
యోగేశ్వరైః శ్రుతిదృశామలహృద్విభావ్యః |
సాక్షాదధోక్షజ ఉరువ్యసనాంధబుద్ధేః
స్యాన్మేఽనుదృశ్య ఇహ యస్య భవాపవర్గః | 26

దేవ దేవ జగన్నాథ గోవింద పురుషోత్తమ |
నారాయణ హృషీకేశ పుణ్యశ్లోకాచ్యుతావ్యయ | 27

అనుజానీహి మాం కృష్ణ యాంతం దేవగతిం ప్రభో |
యత్ర క్వాపి సతశ్చేతో భూయాన్మే త్వత్పదాస్పదమ్ | 28

నమస్తే సర్వభావాయ బ్రహ్మణోఽనంతశక్తయే |
కృష్ణాయ వాసుదేవాయ యోగానాం పతయే నమః | 29

ఇత్యుక్త్యా తం పరిక్రమ్య పాదౌ స్పృష్ట్వా స్వమౌళినా |
అనుజ్ఞాతో విమానాగ్ర్యమారుహత్ పశ్యతాం నృణామ్ | 30

కృష్ణః పరిజనం ప్రాహ భగవాన్ దేవకీసుతః |
బ్రహ్మణ్యదేవో ధర్మాత్మా రాజన్యాననుశిక్షయన్ | 31

దుర్జరం బత బ్రహ్మన్వం భుక్తమగ్నేర్మనాగపి |
తేజీయసోఽపి కిముత రాజ్ఞామీశ్వరమానినామ్ | 32

నాహం హాలాహలం మన్యే విషం యస్య ప్రతిక్రియా |
బ్రహ్మన్వం హి విషం ప్రోక్తం నాస్య ప్రతివిధిర్భువి | 33

హినస్తి విషమత్తారం వహ్నిరద్భిః శ్రశామ్యతి |
కులం సమూలం దహతి బ్రహ్మస్వారణిపావకః | 34

బ్రహ్మన్వం దురనుజ్ఞాతం భుక్తం హంతి త్రిపూరుషమ్ |
ప్రసహ్య తు బలాద్భుక్తం దశ పూర్వాన్ దశాపరాన్ | 35

రాజానో రాజలక్ష్మ్యాంధా నాత్మపాతం విచక్షతే |
నిరయం యేఽభిమన్యంతే బ్రహ్మన్వం సాధు బాలిశాః | 36

గృహ్లాంతి యావతః పాంసూన్ క్రందతామశ్రుబిందవః |
విప్రాణాం హృతవృత్తీనాం వదాన్యానాం కుటుంబినామ్ | 37

రాజానో రాజకుల్యాశ్చ తావతోఽబ్ధాన్ నిరంకుశాః |
కుంభీపాకేషు పచ్యంతే బ్రహ్మదాయాపహారిణాః | 38

స్వదత్తాం పరదత్తాం వా బ్రహ్మవృత్తిం హరేచ్ఛ యః |
షషివర్షసహస్రాణి విష్ణోయాం జాయతే కృమిః | 39

స మే బ్రహ్మధనం భూయాద్యద్భుద్వ్యాప్తాయుషో నరాః |
పరాజితాఘ్నులా రాజ్యాదృవంతుద్వేజినోఽహయః | 40

విప్రం కృతాగసమపి నైవ ద్రుహ్యత మామకాః |
ఘ్నంతం బహు శపంతం వా నమస్కరుత నిత్యశః | 41

యథాహం ప్రణమే విప్రాననుకాలం సమాహితః |
తథా నమత యూయం చ యోఽన్యథా మే స దండభాక్ | 42

బ్రాహ్మణార్థో హ్యపహ్నాలో హర్తారం పాతయత్యథః |
అజానంతమపి హ్యేనం నృగం బ్రాహ్మణగౌరివ | 43

వీచం విశ్రావ్య భగవాన్ ముకుందో ద్వారకాకసః |
పాసనః సర్వలోకానాం వివేశ నిజమందిరమ్ | 44

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పాఠమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్థే నృగోపాఖ్యానం నామ చతుష్షష్టితమోఽధ్యాయః (64)

65 - అథ పంచషష్ఠితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

బలభద్రః కురుశ్రేష్ఠ భగవాన్ రథమాస్థితః |
సుహృద్దిదృక్షురుత్కంఠః ప్రయయౌ నందగోకులమ్ | 1

పరిష్కృత్కృశ్చిరోత్కంఠైర్గోపైర్గోపీభిరేవ చ |
రామోఽభివాద్య పితరావాశీర్షిరభినందితః | 2

చిరం నః పాహి దాశార్థ సానుజో జగదీశ్వరః |
ఇత్యారోప్యాంకమాలింగ్య నేత్రైః సిషిచతుర్జలైః | 3

గోవవృద్ధాంశ్చ విధివద్యవిష్టైరభినందితః |
యథావయో యథాసఖ్యం యథాసంబంధమాత్మనః | 4

సముపేత్యాథ గోపాలాన్ హాస్యహస్తగ్రహాదిభిః |
విశ్రాంతం సుఖమాసీనం పప్రచ్ఛుః పర్యుపాగతాః | 5

పుష్టాశ్చానామయం స్వేషు ప్రేమగద్గదయా గిరా |
కృష్ణే కమలపత్రాక్షే సంస్యస్తాఖిలరాధనః | 6

కచ్ఛిన్నో బాంధవా రామ సర్వే కుశలమాసతే |
కచ్ఛిల్ స్మరథ నో రామ యూయం దారసుతాన్వితాః | 7

దిష్ట్యా కంసో హతః పాపో దిష్ట్యా ముక్తాః సుహృజ్జనాః |
నిహత్య నిర్జిత్య రిపూన్ దిష్ట్యా దుర్గం సమాశ్రితాః | 8

గోప్యో హాసంత్యః పప్రచ్ఛూ రామసందర్శనాదృతాః |
కచ్ఛిదాస్తే సుఖం కృష్ణః పురస్త్రీజనవల్లభః | 9

కచ్ఛిల్ స్మరతి వా బంధూన్ పితరం మాతరం చ సః |
అస్యసౌ మాతరం ద్రష్టుం సకృదప్యాగమిష్యతి |
అపి వా స్మరతేఽస్మాకమనుసేవాం మహాభుజః | 10

మాతరం పితరం భ్రాతృగాన్ పతీన్ పుత్రాన్ స్వస్వారపి |
యదర్థే జహీమ దాశార్థ దుస్త్వజాన్ స్వజనాన్ ప్రభో | 11

తా నః సద్యః పరిత్యజ్య గతః సంచ్ఛిన్నసౌహృదః |
కథం ను తాదృశం స్త్రీభిర్న శ్రద్ధీయేత భాషితమ్ | 12

కథం ను గృహ్లాంత్యనవస్థితాత్మనో
వచః కృతఘ్నస్య బుధాః పురస్త్రీయః |
గృహ్లాంతి వై చిత్రకథస్య సుందర-
స్మీతావలోకోచ్ఛ్యసితస్మరాతురాః | 13

కిం నస్తత్కథయా గోప్యః కథాః కథయతాపరాః |
యాత్యస్మాభిర్వినా కాలో యది తస్య తథైవ నః | 14

ఇతి ప్రహసితం శౌరేర్జల్పితం చారువీక్షితమ్ |
గతిం ప్రేమపరిష్వంగం స్మరంత్యో రురుదుః స్త్రీయః | 15

సంకర్షణస్తాః కృష్ణస్య సందేశైర్జల్పదయంగవైః |
సాంత్యయామాస భగవాన్ నానాసునయకోవిదః | 16

ద్వౌ మాసౌ తత్ర చావాత్ప్రీన్మధుం మాధవమేవ చ |
రామః క్షపాసు భగవాన్ గోపీనాం రతిమావహాన్ | 17

పూర్ణ చంద్రకళామృష్టే కౌముదీగంధవాయునా |
యమునోపవనే రేమే సేవితే స్త్రీగణైర్వృతః | 18

వరుణప్రేషితా దేవీ వారుణీ వృక్షకోటరాత్ |
పతంతీ తద్వనం సర్వం స్వగంధేనాధ్యవాసయత్ | 19

తం గంధం మధుధారాయాః వాయునోపహృతం బలః |
ఆఘ్రాయోపగతస్తత్ర లలనాభిః నమం పహి | 20

ఉపగీయమానచరితో వనితాభిర్వలాయుధః |
వనేషు వ్యచరత్ క్షీబో మదవిహ్వలలోచనః | 21

స్రగ్యేకకుండలో మత్తో వైజయంత్యా చ మాలయా |
బిభ్రత్స్మితముఖాంభోజం స్వేదప్రాలేయభూషితమ్ | 22

స ఆజుహోవ యమునాం జలక్రీడార్థమీశ్వరః |
నిజం వాక్యమనాదృత్య మత్త ఇత్యాపగాం బలః |
అనాగతాం హలాగ్రేణ కుపితో విచకర్ష హ | 23

సోపే త్వం మామవజ్ఞాయ యన్నాయాసి మయాఽఽహుతా |
నేష్యే త్వాం లాంగలాగ్రేణ శతధా కామచారిణీమ్ | 24

వీవం నిర్భర్త్సితా భీతా యమునా యదునందనమ్ |
ఉవాచ చకితా వాచం పతితా పాదయోర్భృష | 25

యమునోవాచ

రామ రామ మహాబాహో న జానే తవ విక్రమమ్ |
యస్యైకాంశేన విధృతా జగతి జగతః పతే | 26

పరం భావం భగవతో భగవన్ మామజానతీమ్ |
మోక్తుమర్హసి విశ్వాత్మాన్ ప్రపన్నాం భక్తవత్సల | 27

తతో వ్యముంచద్యమునాం యాచితో భగవాన్ బలః |
విజగాహ జలం స్త్రీభిః కరేణుభిరివేభరాట్ | 28

కామం విహృత్య సలిలాదుత్తీర్ణాయాసితాంబరే |
భూషణాని మహార్హణి దదౌ కాంతిః శుభాం స్రజమ్ | 29

వసిత్వా వాససీ నీలే మాలామాముచ్య కాంచనీమ్ |
రేజే స్వలంకృతో లిప్తో మాహేంద్ర ఇవ వారణః | 30

అద్యాపి దృశ్యతే రాజన్ యమునాఽఽకృష్ణవర్తనా |
బలస్యానంతవీర్యస్య వీర్యం సూచయతీవ హి | 31

వీవం సర్వా నిశా యాతా ఏకేవ రమతో వ్రజే |
రామస్యాక్షిప్తచిత్తస్య మాధుర్యైర్వ్రజయోషితామ్ | 32

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే బలదేవవిజయే
యమునాకర్షణం నామ పంచషష్ఠితమోఽధ్యాయః (65)

66 - అథ షట్ షష్ఠితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

నందవ్రజం గతే రామే కరూషాధిపతిర్భృష |
వాసుదేవోఽహమిత్యజ్ఞో దూతం కృష్ణాయ ప్రాహిణోత్ | 34

త్వం వాసుదేవో భగవానవతీర్ణో జగత్పతిః |
ఇతి ప్రస్తోభిలో బాలైర్మేనే ఆత్మానమచ్యుతమ్ | 1

దృతం చ ప్రాహిణోన్మందః కృష్ణాయావ్యక్తవర్తనే |
ద్వారకాయాం యథా బాలో నృపో బాలకృతోఽబుధః | 2

దూతస్తు ద్వారకామేత్య సభాయామాస్థితం ప్రభుమ్ |
కృష్ణం కమలపత్రాక్షం రాజనందేశమబ్రవీత్ | 3

వాసుదేవోఽవతీర్ణోఽహమేక వీవ న చాపరః |
భూతానామనుకంపార్థం త్వం తు మిథ్యాభిధాం త్యజ | 4

యాని త్వమస్మచ్చిహ్నాని మౌఢ్యాద్భిభర్తి సాత్వత |
త్యక్త్వేహి మాం త్వం శరణం నో చేద్దేహి మమాహవమ్ | 5

శ్రీశుక ఉవాచ

కత్తనం తదుపాకర్ణ్య పౌండ్రకస్యాల్పమేధసః |
ఉగ్రసేనాదయః సభ్యా ఉచ్యకైర్జహసుస్తదా | 6

ఉవాచ దూతం భగవాన్ పరిహాసకథామను |
ఉత్రస్యే మూఢ చిహ్నాని యైస్త్వమేవం వికత్తసే | 7

ముఖం తదపిథాయాజ్ఞ కంకగృధ్రవదైర్వృతః |
శయిష్యసే హతస్తత్ర భవితా శరణం శునామ్ | 8

ఇతి దూతస్తదాక్షేపం స్వామినే సర్వమాహరత్ |
కృష్ణోఽపి రథమాస్థాయ కాశీముపజగామ హ | 9

పాండ్రకోఽపి తదుద్యోగముపలభ్య మహారథః |
అక్షౌహిణీభ్యాం సంయుక్తో నిశ్చక్రామ పురాద్ద్రుతమ్ | 10

తస్య కాశిపతిర్మిత్రం పార్థిగ్రాహోఽన్యయాన్న్వప |
అక్షౌహిణీభిస్తిన్యభిరవశ్యత్ పాండ్రకం హరిః | 11

శంభార్యసిగదాశర్క శ్రీవత్సాద్యుపలక్ష్మితమ్ |
దిభ్రాణం కౌస్తుభమణిం వనమాలావిభూషితమ్ | 12

కౌశేయవానసీ పీతే వసానం గరుడధ్వజమ్ |
అమూల్యమౌల్యాభరణం సురన్మకరకుండలమ్ | 13

దృష్ట్వా తమాత్మనస్తుల్యవేషం కృత్రిమమాస్థితమ్ |
యథా నటం రంగగతం విజహాస భృశం హరిః | 14

ఘాలైర్గదాభిః పరిఘైః శక్త్యృష్టిప్రాసలోమరైః |
ఆసిభిః పట్టితైర్పాణైః ప్రాహరన్నరయో హరిమ్ | 15

కృష్ణస్తు తత్సౌండ్రకకాశిరాజయోః |
బలం గజస్యందనవాజిపత్తిమత్ | 16
గదాసిచక్రేషుభిరార్ణయద్భృశం
యథా యుగాంతే హతభుక్ వృథక్రృజాః

అయోధనం తద్రథవాజికుంజర-
ద్విపత్థరోష్టైరరిణావఖండితైః | 17
బభౌ చితం మోదనహం మనస్వినామ్
ఆక్రీడనం భూతపతేరివోల్బణమ్

అథాహ పాండ్రకం శౌరిర్యో భోః పాండ్రక యద్యవాన్
దూతవాక్యేన మామాహ తాన్యస్రాణ్యుత్సృజామి తే | 18

త్యాజయిష్యేఽభిధానం మే యత్సయాజ్ఞ మృషా భృతమ్ |
వ్రజామి శరణం తేఽద్య యది నేచ్ఛామి సంయుగమ్ | 19

ఇతి క్షిప్త్వా శితైర్పాణైర్విరథీకృత్య పాండ్రకమ్ |
శిరోఽవృశ్చద్రథాంగేన వజ్రేణేంద్రో యథా గిరేః | 20

తథా కాశిపతేః కాయాచ్ఛిర ఉత్కృత్య పత్రిభిః |
న్యపాతయత్ కాశిపుర్యాం పద్మవోశమివానిలః | 21

ఏవం మత్సరిణం హత్వా పాండ్రకం ససఖం హరిః |
ద్వారకామావిశత్ సిద్ధైర్గీయమానకథామృతః | 22

స నిత్యం భగవద్ద్యానప్రధ్యస్తాభిలబంధనః |
భిభ్రాణశ్చ హరే రాజన్ స్వరూపం తన్మయోఽభవత్ | 23

శిరః పతితమాలోక్య రాజద్వారే సకుండలమ్ |
కిమిదం కన్య వా వక్త్రమితి సంశయిరే జనాః | 24

రాజ్ఞః కాశీపతేర్జ్ఞాత్వా మహిష్యః పుత్రబాంధవాః |
పౌరాశ్చ హా హతౌ రాజన్ నాథ నాథేతి ప్రారుదన్ | 25

సుదక్షిణస్తస్య సుతః కృత్వా సంస్థావిధిం పితుః |
నిహత్య పితృహంతారం యాస్యామ్యపచితిం పితుః | 26

ఇత్యాత్మనాభిసంధాయ సోపాధ్యాయో మహేశ్వరమ్ |
సుదక్షిణోఽర్చయామాస పరమేణ సమాధినా | 27

ప్రీతోఽవిముక్తే భగవాన్తస్మై వరమదాద్యవః |
పితృహంతృవధోపాయం స వద్రే వరమిప్పితమ్ | 28

దక్షిణాగ్నిం పరిచర బ్రాహ్మణైః సమమృత్విజమ్ |
అభిచారవిధానేన స చాగ్నిః ప్రమథైర్వృతః | 29

సాధయిష్యతి సంకల్పమబ్రహ్మణ్యే ప్రయోజితః |
ఇత్మాదిష్టస్తథా చక్రే కృష్ణాయాభిచరన్ వ్రతీ | 30

తతోఽగ్నిరుత్థితః కుండాల్ మూర్తిమానతిభీషణః |
తప్తలామ్రశిఖాశ్మశ్రురంగారోద్ధారిలోచనః | 31

దంష్ట్రోగ్రభ్రుకుటీదండకతోరాస్యః స్వజిహ్వయా |
అలిహాన్ సృక్వీణీ నగ్నో విధున్వంస్త్రిశిఖం జ్వలన్ | 32

పద్భ్యాం తాలప్రమాణాభ్యాం కంపయన్నవనీతలమ్ ।
సోఽభ్యధావద్భుతో భూతైర్ద్వారకాం ప్రదహన్ దిశః । 33

తమాభిచారదహనమాయాంతం ద్వారకాకనః ।
విలోక్య తత్రసుః సర్వే వనదాహీ మృగా యథా । 34

అక్షైః సభాయాం క్రీడంతం భగవంతం భయాతురాః ।
త్రాహి త్రాహి త్రిలోకేశ వహ్నిః ప్రదహతః పురమ్ । 35

శ్రుత్వా తజ్జనవైక్లబ్యం దృష్ట్వా స్వానాం చ సాధ్వసమ్ ।
శరణ్యః సంప్రహస్యాహ మా భైష్ట్యేత్యవితాన్యహమ్ । 36

సర్వస్యాంతర్వహిస్సాక్షీ కృత్యాం మాహేశ్వరీం విభుః ।
విజ్ఞాయ తద్విఘాతార్థం పార్శ్వస్థం చక్రమాదిశత్ । 37

తత్సూర్యకోటిప్రతిమం సుదర్శనమ్
జాజ్వల్యమానం ప్రళయానలప్రభమ్ ।

స్వతేజసా ఖం కకుభోఽథ రోదసీ
చక్రం ముకుందాస్త్రమథాగ్నిమార్గయత్ । 38

కృత్యానలః ప్రతిహతః స రథాంగపాణేః
అస్త్రాజసా స నృప భగ్నుముఖో నివృత్తః ।
వారాణసీం పరిసమేత్య సుదక్షిణం తమ్
సర్విగ్జనం సమదహత్ స్వకృతోఽభిచారః । 39

చక్రం తు విష్ణోస్తదను ప్రవిష్టమ్
వారాణసీం సాట్టసభాలయాపణామ్ ।
సగోపురాట్టాలకకోష్ఠసంకులామ్
సకోశహస్త్యశ్వరథాన్నశాలామ్ । 40

దగ్ధ్వా వారాణసీం సర్వాం విష్ణోశ్చక్రం సుదర్శనమ్ ।
భూయః పార్శ్వముపాతిష్ఠత్ కృష్ణస్యాక్షిష్ణకర్మణః । 41

య ఏతత్ శ్రావయేన్మర్త్య ఉత్తమశ్లోక విక్రమమ్ ।
సమాహితో వా శృణుయాత్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే । 42

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే పాండ్రకాదివధో నామ షట్షష్ఠితమోఽధ్యాయః (66)

67 - అథ సప్తషష్ఠితమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

భూయోఽహం శ్రోతుమిచ్ఛామి రామస్యాద్భుతకర్మణః ।
అనంతస్యాప్రమేయస్య యదన్యత్కృతవాన్ ప్రభుః । 1

శ్రీశుక ఉవాచ

నరకన్య సఖా కశ్చిద్ద్వివిధో నామ వానరః ।
సుగ్రీవసచివః సోఽథ భ్రాతా మైందస్య వీర్యవాన్ । 2

సఖ్యః సోఽపచితిం కుర్వన్ వానరో రాష్ట్రవిష్ణవమ్ ।
పురగ్రామాకరాన్ ఘోషానదహద్వహ్నిముత్సృజన్ । 3

కృచిత్స శైలానుత్పాట్య తైర్దేశాన్ సమచూర్ణయత్ ।
ఆనర్తాన్ సుతరామేవ యత్రాస్తే మిత్రహా హరిః । 4

కృచిత్సముద్రమధ్యస్తో దోర్భ్యాముత్కిప్య తజ్జలమ్ ।
దేశాన్ నాగాయుతప్రాణో వేలాకూలానమజ్జయత్ । 5

అశ్రమాన్పషిముఖ్యానాం కృత్వా భగ్నువనస్సతీన్ ।
అదూషయచ్ఛకృన్మాతైరగ్నిన్ వైతానికాన్ ఇలః । 6

పురుషాన్ యోషితో దృప్తః క్షౌభ్రద్ద్రోణీగుహాసు సః ।
నిక్షిప్య చాప్యథాచైల్లైః పేశస్కారీవ కీటకమ్ । 7

ఏవం దేశాన్ విప్రకుర్వన్ దూషయంశ్చ కులస్త్రియః ।
శ్రుత్వా సులలితం గీతం గిరిం రైవతకం యయౌ । 8

తత్రాపశ్యద్యదుపతిం రామం పుష్కరమాలినమ్ ।
సుదర్శనీయసర్వాంగం లలనాయూథమధ్యగమ్ । 9

గాయంతం వారుణీం పీత్యా మదవిహ్వలలోచనమ్ ।
విభ్రాజమానం వపుషో ప్రభిన్నమివ వారణమ్ । 10

దుష్టః శాఖామ్కుగః శాఖామారూఢః కంపయన్ ద్రుమాన్ ।
చక్రే కిలకిలాశబ్జమాత్మానం సంప్రదర్శయన్ । 11

తస్య ధార్ష్యం కపేర్వీక్ష్య తరుణ్యో జాతిచాపలాః ।
హాస్యప్రియో విజహనుర్చలదేవపరిగ్రహాః । 12

తా హేలయామాస కపిర్రూక్షేపైః సమ్ముఖాదిభిః ।
దర్శయన్ స్వగుదం తాసాం రామస్య చ నీరీక్షతః । 13

తం గ్రాహ్య ప్రాహరత్ క్రుద్ధో బలః ప్రహరతాం వరః ।
స వంచయిత్వా గ్రావాణం మదిరాకలశం కపిః । 14

గృహీత్వా హేలయామాస ధూర్తంతం కోపయన్ హసన్ ।
నిర్బిద్య కలశం దుష్టో వాసాంస్యాస్పాలయద్బలమ్ । 15

కదర్శికృత్య బలవాన్ విప్రచక్రే మదోద్దతః ।
తం తస్యావినయం దృష్ట్వా దేశాంశ్చ తదుపద్రుతాన్ । 16

క్రుద్ధో ముసలమాదత్త హలం చారిజిఘాంసయా ।
ద్వివిదోఽపి మహావీర్యః సాలముద్యమ్య పాణినా । 17

అభ్యేత్య తరసా తేన బలం మూర్ఛన్యతాడయత్ ।
తం తు సంకర్షణో మూర్ఛ్ని పతంతమచలో యథా । 18

ప్రతిజగ్రాహ బలవాన్ సునందేనాహనచ్ఛ తమ్ ।
ముసలాహతమస్త్రిష్కో విరేజే రక్తధారయా । 19

గిరిర్యథా గైరికయా ప్రహారం నానుచింతయన్ ।
పునరన్యం సముత్క్షిప్య కృత్వా నిష్ప్రతమోజసా । 20

తేనాహనత్ సుసంక్రుద్ధంతం బలః శతథాచ్ఛినత్ ।
తతోఽన్యేన రుషో జఘ్నే తం చాపి శతథాచ్ఛినత్ । 21

వివం యుధ్యన్ భగవతా భగ్నో భగ్నో పునః పునః ।
అకృష్య సర్వతో వృక్షాన్ నిర్వృక్షమకరోద్వనమ్ । 22

తతోఽముంచచ్ఛిలావర్షం బలస్యోపర్యమర్షితః ।
తత్సర్వం చూర్ణయామాస లీలయా ముసలాయుధః । 23

స బాహూ తాళసంకాశౌ ముష్టికృత్య కపీశ్వరః ।
అసాద్య రోహిణీపుత్రం తాభ్యాం వక్షస్యరూరుజత్ । 24

యాదవేంద్రోఽపి తం దోర్భ్యాం త్యక్త్వా ముసలలాంగలే ।
జత్రావభ్యర్లయత్క్రుద్ధః సోఽపతద్రుధిరం వమన్ । 25

చకంపే తేన పతలా నటంకః నవనస్పతిః ।
పర్వతః కురుశాచ్ఛూల వాయునా నౌరివాంభసి । 26

జయశబ్దోః నమశ్శబ్దః సాధు సాధ్వితి చాంబరే ।
సురసిద్ధమునీంద్రాణామాసేత్కుసుమవర్షిణామ్ । 27

వివం నిహత్య ద్వివిదం జగద్వ్యతికరావహమ్ ।
సంస్తూయమానో భగవాన్ జనైః స్వపురమావిశత్ । 28

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరాశ్చై ద్వివిదవచో నామ నవనస్థితమోఽ ధ్యాయః (67)

68 - అథ అష్టషష్ఠితమోఽ ధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

దుర్యోధనసుతాం రాజన్ లక్ష్మణాం సమితింజయః ।
స్వయంవరస్త్వామహరత్ సాంబో జాంబవతీసుతః । 1

కౌరవాః కుపితా డిఃచుర్దుర్వినీతోఽ యమర్చకః ।
కదర్శికృత్య నః కన్యామకామామహరద్బలాత్ । 2

బద్ధితేమం దుర్వినితం కి కరిష్యంతి వృష్ణయః |
యేఽస్మత్ప్రసాదోపచితాం దత్తాం నో భుంజతే మహీమ్ | 3

నిగృహీతం సుతం శ్రుత్వా యద్యేష్యంతీహ వృష్ణయః |
భగ్నదర్పాః శమం యాంతి ప్రాణా ఇవ సుసంయతాః | 4

ఇతి కర్షః శలో భూరిర్యజ్జకేతుః సుయోధనః |
సాంబమారేభిరే బద్ధుం కురువృద్ధానుమోదితాః | 5

దృష్ట్వానుధావతః సాంబో ధార్తరాష్ట్రాన్ మహారథః |
ప్రగృహ్య రుచిరం చాపం తస్థి సింహ ఇనైకలః | 6

తం తే జిఘ్క్షవః క్రుద్ధాస్త్రైః తిష్ఠేతి భాషిణః |
ఆసాద్య ధన్వినో బాలైః కర్ణాగ్రణ్యః సమాకిరన్ | 7

సోఽపవిద్మః కురుశ్రేష్ఠ కురుభిర్యదునందనః |
నామృష్యత్ తదచింత్యార్భః సింహః క్షుద్రమ్మగైరివ | 8

విస్ఫూర్జ్య రుచిరం చాపం సర్వాన్ వివ్యాధ సాయకైః |
కర్ణాదీన్ షడ్రథాన్ వీరాంస్తావద్భిర్యుగపత్నుభక్ | 9

చతుర్భిశ్చతురో వాహనేకైకేన చ సారథీన్ |
రథినశ్చ మహేష్వాశౌంస్తస్య తత్తేఽభ్యపూజయన్ | 10

తం తు తే విరథం చక్రుశ్చత్వారశ్చతురో హయాన్ |
వీకస్తు సారథిం జఘ్నే చిచ్ఛేదాన్యః శరాసనమ్ | 11

తం బద్ధ్వా విరథీకృత్య కృచ్ఛేణ కురవో యుధి |
కుమారం స్వస్య కన్యాం చ స్వపురం జయినోఽవిశన్ | 12

తచ్ఛ్రుత్వా నారదోక్తేన రాజన్ సంజాతమన్యవః |
కురూన్ ప్రత్యుద్యమం చక్రురుగ్రసేనప్రచోదితాః | 13

సాంత్యయిత్వా తు తాన్ రామః సన్నద్ధాన్ వృష్ణిపుంగవాన్ |
నైచ్చక్కురూణాం వృష్ణీనాం కలిం కలిమలాపహః | 14

జగామ హస్తినపురం రథేనాదిత్యవర్చసా |
బ్రాహ్మణైః కులవృద్దైశ్చ వృతశ్చంద్ర ఇవ గ్రహైః | 15

గత్వా గజాహ్వయం రామో బాహ్యోపవనమాస్థితః |
ఉద్దవం ప్రేషయామాస ధృతరాష్ట్రం బుభుత్వయా | 16

సోఽభివంద్యాంబికాపుత్రం భీష్మం ద్రోణం చ బాహ్లికమ్ |
దుర్యోధనం చ విధివద్రామనూగతమబ్రవీత్ | 17

తేఽతిప్రీతాస్తమాకర్ణ్య ప్రాప్తం రామం సుహృత్తమమ్ |
తమర్చయిత్వాభియయుః సర్వే మంగళపాణయః | 18

తం సంగమ్య యథాన్యాయ్యం గామర్జ్యం చ న్యవేదయన్ |
తేషాం యే తత్రభావజ్ఞాః ప్రణేముః శిరసా బలమ్ | 19

బంధూన్ కుశలినః శ్రుత్వా పృష్ట్వా శివమనామయమ్ |
పరస్పరమథో రామో బభాషేఽవిక్లవం వచః | 20

ఉగ్రసేనః క్షీతీశో యద్వ ఆజ్ఞాపయత్రభుః |
తదన్యగ్రధియః శ్రుత్వా కురుధ్వం మావిలంబితమ్ | 21

యద్యూయం బహవస్త్వేకం జిత్వాధర్మేణ ధార్మికమ్ |
అబద్ధీతాథ తన్మృష్యే బంధూనామైక్యకామ్యయా | 22

వీర్యశౌర్యబలోన్నద్దమాత్మశక్తినమం వచః |
కురవో బలదేవస్య నిశమ్యోచుః ప్రకోపితాః | 23

అహో మహచ్చిత్రమిదం కాలగత్యా దురత్యయా |
ఆరురుక్షత్యుపానద్వై శిరో ముకుటసేవితమ్ | 24

వీతే యోనేన సంబద్ధాః సహశయ్యాసనాశనాః |
వృష్ణయస్తుల్యతాం నీతా అస్మద్దత్తస్యపాసనాః | 25

చామరవ్యజనే శంఖమాతపత్రం చ పాండురమ్ |
కిరీటమాసనం శయ్యాం భుంజంత్యస్మదుపేక్షయా | 26

అలం యదూనాం నరదేవలాంఛనైః
దాతుః ప్రతీపైః ఫణినామివామృతమ్ |
యేఽస్మత్ప్రసాదోపచితా హి యాదవాః
ఆజ్ఞాపయంత్యద్య గతత్రపా బత | 27

కథమింద్రోఽపి కురుభిర్భీష్మద్రోణార్జునాదిభిః ।
అదత్తమవరుంధీత సింహగ్రస్తమివోరణః । 28

శ్రీ శుక ఉవాచ

జన్మబంధుశ్రియోన్నద్దమదాస్తే భరతర్షభ ।
ఆశ్రావ్య రామం దుర్వాచ్యమసభ్యాః పురమావిశన్ । 29

దృష్ట్వా కురూణాం దౌశ్శీల్యం శ్రుత్వా వాచ్యాని చాచ్యుతః ।
అవోచత్కోపసంరబ్ధో దుష్ప్రేక్ష్యః ప్రహసన్ ముహుః । 30

నూనం నానామదోన్నద్భాః శాంతిం నేచ్ఛంత్యసాధవః ।
తేషాం హి ప్రశమో దండః పశూనాం లగుడో యథా । 31

అహో యదూన్ సుసంరబ్ధాన్ కృష్ణం చ కుపితం శనైః ।
సాంత్యయిత్వాహమేతేషాం శమమిచ్ఛన్నిహోగతః । 32

త ఇమే మందమతయః కలహోభిరతాః ఖలాః ।
తం మామవజ్ఞాయ ముహుర్దుర్బ్రాహ్మణాన్ మానినోఽబ్రువన్ । 33

నోగ్రసేనః కిల విభుర్భౌజవృష్ణ్యంధకేశ్వరః ।
శక్రాదయో లోకపాలా యస్యాదేశానువర్తినః । 34

సుధర్మాకమ్యతే యేన పారిజాతోఽమరాజ్ఞీపః ।
ఆనీయ భుజ్యతే సోఽసౌ న కిలాధ్యాసనార్హణః । 35

యస్య పాదయుగం సాక్షాచ్ఛ్రీరుపాస్తేఽఖిలేశ్వరీ ।
న నార్హతి కిల శ్రీశో నరదేవవరిచ్ఛదాన్ । 36

యస్యాంఘ్రిపంకజరజోఽఖిలలోకపాలైః
మౌఘ్యుత్తమైర్తులముపాసితతీర్థతీర్థమ్ ।
బ్రహ్మో భవోఽహమపి యస్య కలాః కలాయాః
శ్రీశ్చోద్వహేమ చిరమస్య నృపాసనం క్వ । 37

భుంజతే కురుభిర్దత్తం భూఖండం వృష్ణయః కిల ।
ఉపాసహః కిల వయం స్వయం తు కురవః శిరః । 38

అహో ఐశ్వర్యమత్తానాం మత్తానామివ మానినామ్ ।
అనంబద్ధా గిరో రూక్షాః కస్యహేతానుశాసితా । 39

అద్య నిష్కారవిం పృథీయం కరిష్యామీత్యమర్షితః ।
గృహీత్వా హలముత్తస్థా దహన్నివ జగత్తయమ్ । 40

లాంగలాగ్రేణ నగరముద్విదార్య గజాహ్వాయమ్ ।
విచకర్ష న గంగాయాం ప్రహరిష్యన్నమర్షితః । 41

జలయానమివాఘూర్ణం గంగాయాం నగరం పతల్ ।
అకృష్యమాణమాలోక్య కౌరవా జాతసంభ్రమాః । 42

తమేవ శరణం జగ్ముః సకుటుంబా జిజీవిషవః ।
సలక్ష్మణం పురస్కృత్య సామ్మం ప్రాంజలయః ప్రభుమ్ । 43

రామ రామాఖిలాధార ప్రభావం న విదామ తే ।
మూఢానాం నః కుబుద్ధీనాం క్షన్తుమర్హస్యతిక్రమమ్ । 44

స్థితు్యత్పత్యస్యయానాం త్వమేకో హేతుర్నిరాశ్రయః ।
లోకాన్ క్రీడనకానీశ క్రీడతస్తే వదంతి హి । 45

త్వమేవ మూర్ఛీదమనంతలీలయా
భూమండలం బిభర్షి సహస్రమూర్తన్ ।
అంతే చ యః స్వాత్మని రుద్ధవిశ్వః
శేషేఽద్వితీయః పరిశిష్యమాణః । 46

కోపస్తేఖిలశిక్షార్థం న ద్వేషాన్న చ మత్సరాత్ ।
బిభ్రతో భగవన్ సత్త్వం స్థితిపాలనతత్పరః । 47

నమస్తే నర్వభూతాత్మాన్ నర్వశక్తిధరావ్యయ ।
విశ్వకర్మన్ నమస్తేఽస్తు త్వాం వయం శరణం గతాః । 48

శ్రీశుక ఉవాచ

వీచం ప్రవన్నైః సంవిగ్నైర్వేపమానాయనైర్చులః ।
ప్రసాదితః సుప్రసన్నో మా ఛైష్టేత్యభయం దదౌ । 49

దుర్యోధనః పారిబర్హం కుంజరాన్ షష్టిహాయనాన్ ।
దదౌ చ ద్వాదశశతాన్యయుతాని తురంగమాన్ ॥ 50

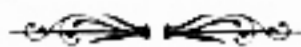
రథానాం షట్సుహస్రాణి రౌక్మాణాం సూర్యవర్చసామ్ ।
దాసీనాం నిష్కకంఠీనాం సహస్రం దుహితృవత్సలః ॥ 51

ప్రతిగృహ్య తు తత్సర్వం భగవాన్ సాత్వతర్షభః ।
ససుతః సన్నుషః ప్రాగాత్ సుహృద్విరభినందితః ॥ 52

తతః ప్రవిష్టః స్వపురం హలాయుధః
సమేత్య బంధూననురక్తచేతసః ।
శశంస సర్వం యదుపుంగవనాం
మధ్యే సభాయాం కురుషు స్వచేష్టితమ్ ॥ 53

అద్యాపి చ పురం హ్యేతత్ సూచయద్రామవిక్రమమ్ ।
సమున్నతం దక్షిణతో గంగాయామనుదృశ్యతే ॥ 54

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే
హస్తినపురకర్షణరూపసంకర్షణ విజయో నామ అష్టషష్టితమోఽధ్యాయః (68)

69 - అథ ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

నరకం నిహతం శ్రుత్వా తథోద్వాహం చ యోషితామ్ ।
కృష్ణేనైకేన బహీనాం తద్దిదృక్షుః స్మ నారదః ॥ 1

చిత్రం బలైతదేకేన వపుషా యుగపత్నుధక్ ।
గృహేషు ద్వ్యష్టసాహస్రం స్త్రియ ఏక ఉదావహాత్ ॥ 2

ఇత్యుత్సుకో ద్వారవతీం దేవర్షిర్ద్రష్టుమాగమత్ ।
పుష్పిలోపవనారామద్విజాళికులనాదితామ్ ॥ 3

ఉత్సుల్లేందీవరాంభోజకల్పార కుముదోత్పలైః ।
ఛురితేషు సరస్పూచ్చైః కూజితాం హంససారసైః ॥ 4

ప్రాసాదలక్ష్మైర్నవభిర్బుష్టాం స్పాటికరాజలైః ।
మహామరకతప్రభైః స్వర్ణరత్నపరిచ్ఛలైః ॥ 5

విభక్తరథ్యాపథచత్వరాపణైః
శాలాసభాభీ రుచిరాం సురాలయైః ।
సంసిక్తమార్గాంగణవీధిదేహాలీం
పతత్పతాకాధ్వజవారితాతపామ్ ॥ 6

తస్యామంతఃపురం శ్రీమదర్చితం సర్వధిష్టుపైః ।
హరేః స్వకౌశలం యత్ర త్వష్టా కార్త్యేన్న దర్శితమ్ ॥ 7

తత్ర షోడశభిః సదృశహస్తైః సమలంకృతమ్ ।
వివేకైకతమం శౌరేః పత్నీనాం భవనం మహాత్ ॥ 8

విష్టజ్జం విద్రుమ స్తంభైర్వైదూర్యఫలకోత్తవైః ।
ఇంద్రనీలమయైః కుద్వైర్జగత్పా చాహతత్విషా ॥ 9

వితానైర్నిర్మితైస్త్యష్టా ముక్తాదామవిలంబిభిః ।
దాంతైరాసనపర్యంకైర్మణ్యుత్తమ పరిష్కృతైః ॥ 10

దాసీభిర్నిష్కకంఠీభిః సువాసోభిరలంకృతమ్ ।
పుంభిః సకంచుకోష్ఠీషసువస్త్రమణి కుండలైః ॥ 11

రత్నప్రదీపనికరద్యుతిభిర్నిరస్త-
ధ్యాంతం విచిత్రవలభీషు శిఖండినోఽంగ ।
నృత్యంతి యత్ర విహితాగురుధూపమక్షైః
నిర్యాంతమీక్ష్య ఘనబుద్ధయ ఉన్నదంతః ॥ 12

తస్మిన్ సమానగుణరూపవయస్సువేష-
దాసీసహస్రయుతయానుసవం గృహిణ్యా ।
విప్రో దదర్శ చమరవ్యజనేన రుక్మ-
దండేన సాత్వతపతిం పరివీజయంత్యా ॥ 13

తం సంనిరీక్ష్య భగవాన్ సహసోత్థితశ్రీ-
పర్యంకతః సకలధర్మభృతాం వరిష్ఠః ॥

ఆనమ్య పాదయుగళం శిరసా కిరీట-
జుష్టేన సాంజలిరవీవిశదాసనే స్వే । 14

తస్యావనిజ్యచరణౌ తదపః స్వమూర్త్యా
బిభ్రజ్జగద్గురుతరోపి సతాం పతిర్హి ।
బ్రహ్మణ్యదేవ ఇతి యద్గుణనామ యుక్తమ్
తస్యైవ యచ్ఛరణశౌచమశేషతీర్థమ్ । 15

సంపూజ్య దేవఋషివర్యమృషిః పురాణో
నారాయణో నరసభో విధినోదితేన ।
వాణ్యాభిభాష్య మితయామృతమిష్టయా తమ్
ప్రాహ ప్రభో భగవతే కరవామ హే కిమ్ । 16

నారద ఉవాచ

నైవాద్భుతం త్వయి విభోఽఖిలలోకనాథే
మైత్రీ జనేషు సకలేషు దమః ఖలానామ్ ।
నిశ్రేయసాయ హి జగత్ప్రతిరక్షణాభ్యామ్
స్వైరావతార ఉరుగౌయ విదామ సుష్టు । 17

దృష్టం తవాంఘ్రియుగళం జనతాపవర్గమ్
బ్రహ్మాదిభిర్హృది విచింత్యమగాధబోధైః ।
సంసారకూప పతితోత్తరణావలంబమ్
ధ్యాయంశ్చరామ్యనుగృహోణ యథా స్మృతిస్స్వోత్ । 18

తతోఽన్యదావిశద్దేహం కృష్ణపత్వ్యాః స నారదః ।
యోగేశ్వరేశ్వరస్యాంగ యోగమాయావివిత్సయా । 19

దీవ్యంతమక్షైస్త్రాపి ప్రియయా చోద్ధవేన చ ।
పూజితః పరయా భక్త్యా ప్రత్యుత్థానాసనాదిభిః । 20

పృష్టశ్చావిదుషేవాసౌ కదాఽఽయాతో భవానితి ।
క్రియతే కిం ను పూర్ణానామపూర్ణైరస్మదాదిభిః । 21

అథాపి బ్రూహి నో బ్రహ్మాన్ జన్మైతచ్ఛోభనం కురు ।
స తు విస్మిత ఉత్తాయ తూష్ణిమన్యదగాద్భూహమ్ । 22

తత్రాప్యచష్ట గోవిందం లాలయంతం సుతాన్ శిశూన్ ।
తతోఽన్యస్మిన్ గృహేఽపశ్యన్మజ్జనాయ కృతోద్యమమ్ । 23

జుహ్వంతం చ వితానాగ్నిన్ యజంతం పంచభిర్మతైః ।
భోజయంతం ద్విజాన్ క్వాపి భుంజానమవశేషితమ్ । 24

క్వాపి సంధ్యాముపాసీనం జపంతం బ్రహ్మ వాగ్యతమ్ ।
ఏకత్ర చాసిచర్మభ్యాం చరంతమసివర్తను । 25

అశ్వైర్గజై రథైః క్వాపి విచరంతం గదాగ్రజమ్ ।
క్వచిచ్ఛయానం పర్యంకే స్తూయమానం చ వందిభిః । 26

మంత్రయంతం చ కస్మింశ్చిత్ మంత్రిభిశ్చేద్యవాదిభిః ।
జలక్రీడారతం క్వాపి వారముఖ్యాబలావృతమ్ । 27

కుత్రచిద్విజముఖ్యేభ్యో దదతం గాః స్వలంకృతాః ।
ఇతిహాసపురాణాని శృణ్వంతం మంగళాని చ । 28

హసంతం హాస్యకథయా కదాచిత్ప్రియయా గృహే ।
క్వాపి ధర్మం సేవమానమర్థకామౌ చ కుత్రచిత్ । 29

ధ్యాయంతమేకమాసీనం పురుషం ప్రకృతేః పరమ్ ।
శుశ్రూషంతం గురూన్ క్వాపి కామైర్శోగైః సపర్యయా । 30

కుర్వంతం విగ్రహం కైశ్చిత్ సంధిం చాన్యత్ర కేశవమ్ ।
కుత్రాపి సహ రామేణ చింతయంతం సతాం శివమ్ । 31

పుత్రాణాం దుహిత్యాణాం చ కాలే విధ్యుపయాపనమ్ ।
దారైర్వరైస్తత్సద్భవైః కల్పయంతం విభూతిభిః । 32

ప్రస్తాపనోపానయనైరపత్యానాం మహోత్సవాన్ ।
వీక్ష్య యోగేశ్వరేశస్య యేషాం లోకా విసిస్మిరే । 33

యజంతం సకలాన్ దేవాన్ క్వాపి క్రతుభిరూర్జితైః ।
పూర్తయంతం క్వచిద్దర్మం కూపారామమతాదిభిః । 34

చరంతం మృగయాం క్వాపి హయమారుహ్య సైంధవమ్ ।
ఘ్నంతం తతః పశూన్ మేధ్యాన్ పరీతం యదుపుంగవైః । 35

అవ్యక్తలింగం ప్రకృతిష్వంతఃపుర గృహోదిషు ।
క్వచిచ్ఛరంతం యోగేశం తత్తద్భావఋభుత్సయా । 36

అథోవాచ హృషీకేశం నారదః ప్రహసన్నివః ।
యోగమాయోదయం వీక్ష్య మానుషీమీయుషోగతిమ్ । 37

విదామ యోగమాయాస్తే దుర్దర్శా అపి మాయి నామ్ ।
యోగేశ్వరాత్మన్ నిర్భాతా భవత్పాదనిషేవయా । 38

అనుజానీహి మాం దేవ లోకాంస్తే యశసా ౨౨ ఘ్నతాన్ ।
పర్యటామి తవోద్గాయన్ లీలాం భువన పావనీం । 39

శ్రీభగవానువాచ

బ్రహ్మాన్ ధర్మస్య వక్తాహం కర్తా తదనుమోదితా ।
తచ్చిక్షయన్ లోకమిమమాస్థితః పుత్ర మా ఖిదః । 40

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యాచరంతం సద్దర్మాన్ పావనాన్ గృహమేధినామ్ ।
తమేవ సర్వగోహీషు సంతమేకం దదర్శ హ । 41

కృష్ణస్యానంతవీర్యస్య యోగమాయామహోదయమ్ ।
ముహుర్బుష్ట్యా ఋషిరభూద్విస్మితో జాతకౌతుకః । 42

ఇత్యర్థ కామధర్మేషు కృష్ణేన శ్రద్ధితాత్మనా ।
సమ్యక్ సభాజితః ప్రీతస్తమేవానుస్మరన్ యయా । 43

ఏవం మనుష్యపదవీమనువర్తమానో
నారాయణోఽఖిలభవాయ గృహీతశక్తిః ।
రేమేంఽగ షోడశసహస్రవరాంగనానాం
సప్రీడసౌహృదనిరీక్షణహాసజుష్టః । 44

యానీహ విశ్వవిలయోద్భవవృత్తిహేతుః
కర్మాణ్యనన్యవిషయాణి హరిశ్చకార ।
యస్త్యంగ గాయతి శృణోత్యనుమోదతే వా
భక్తిర్భవేద్భగవతి హ్యపవర్గ మార్గే । 45

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే కృష్ణగార్హస్థ్య దర్శనం నామ ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః (69)

70 - అథ సప్తతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అథోషస్యపవృత్తాయాం కుక్కుటాన్ కూజతోఽశపన్ ।
గృహీతకంఠ్యః పతిభిర్మాధవ్యో విరహోతురాః । 1

వయాంస్యరూరువన్ కృష్ణం బోధయంతీవ వందినః ।
గాయత్స్వళిష్వనిద్రాణి మందారవనవాయుభిః । 2

ముహూర్తం తం తు వైదర్శీ నామృష్యదతిశోభనమ్ ।
పరిరంభణవిశ్లేషాల్ ప్రియబాహ్వాంతరం గతా । 3

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే ఉత్తాయ వార్యుపస్పృశ్య మాధవః ।
దధ్యో ప్రసన్నకరణ ఆత్మానం తమసః పరమ్ । 4

ఏకం స్వయంజ్యోతిరనన్యమవ్యయం
స్వసంస్తయా నిత్యనిరస్త కల్మషమ్ ।
బ్రహ్మోఖ్యమస్యోద్భవనాశోహేతుభిః
స్వశక్తిభిర్లక్ష్మితభావనిర్వృతిమ్ । 5

అథాఘ్నతోఽంభస్యమలే యథావిధి
క్రియాకలాపం పరిధాయ వాససీ ।
చకార సంధ్యోపగమాది సత్తమో
మలతానలో బ్రహ్మ జజాప వాగ్యతః । 6

ఉపస్థాయార్కముద్యంతం తర్పయిత్వాత్మనః కలాః ।
దేవాన్పషీన్ పితౄన్ వృద్ధాన్ విప్రానభ్యర్చ్య చాత్మవాన్ । 7

ధేనూనాం రుక్మశృంగీణాం సాధ్వీనాం మౌక్తికస్రజామ్ ।
పయస్వినీనాం గృష్ణీనాం సవత్సానాం సువాససామ్ । 8

దదౌ రూప్యఋరాగ్రాణాం క్షౌమాజినతిలైః సహ ।
అలంకృతేభ్యో విప్రేభ్యో బద్వం బద్వం దినే దినే । 9

గోవిప్రదేవతావృద్ధగురూన్ భూతాని సర్వశః ।
నమస్కృత్వాత్మసంభూతీర్మృంగాని సమస్పృశత్ । 10

ఆత్మానం భూషయామాస నరలోకవిభూషణమ్ ।
వాసోభిర్యూషణైః స్వీయైర్దివ్యస్రగనులేపనైః । 11

అవేక్ష్యాజ్యం తథాదర్శం గోవుషద్విజదేవతాః ।
కామాంశ్చ సర్వవర్ణానాం పౌరాంతఃపురచారిణామ్ ।
ప్రదాప్య ప్రకృతీః కామైః ప్రతోష్య ప్రత్యనందత । 12

సంవిభజ్యాగ్రతో విప్రాన్ స్రక్ తాంబూలానులేపనైః ।
సుహృదః ప్రకృతీర్దారానుపాయుంక్త తతః స్వయమ్ । 13

తావత్సూత ఉపానీయ స్యందనం పరమాద్భుతమ్ ।
సుగ్రీవాద్వైర్హయైర్ముక్తం ప్రణమ్యావస్థితోఽగ్రతః । 14

గృహీత్వా పాణినా పాణీ సారథేస్తమథారుహాత్ ।
సాత్యక్యుద్దవసంయుక్తః పూర్వాద్రిమివ భాస్కరః । 15

ఈక్షితోఽంతః పురస్త్రీణాం సప్రీడప్రేమవీక్షితైః ।
కృచ్ఛాద్విస్పృష్టో నిరగాజ్ఞాతహాసో హరన్ మనః । 16

సుధర్మాఖ్యాం సభాం సర్వైర్వృష్టిభిః పరివారితః ।
ప్రావిశద్యన్నివిష్టానాం న సంత్యంగ షడూర్మయః । 17

తత్రోపవిష్టః పరమాసనే విభుః
బభౌ స్వభాసా కకుభోఽవభాసయన్ ।
వృతో నృసింహైర్యదుభిర్యదూత్తమో
యథోడురాజో దివి తారకాగణైః । 18

తత్రోపమంత్రిణో రాజన్ నానాహాస్యరసైర్విభుమ్ ।
ఉపతస్మర్షతాచార్యా నర్తక్యస్తాండవైః పృథక్ । 19

మృదంగవీణామురజవేణుతాళదరస్వనైః ।
నన్యతుర్జగుస్తుష్టుపుశ్చ నూతమాగధవందినః । 20

తత్రాపలర్రాహ్మణాః కేచిదాసీనా బ్రహ్మవాదినః ।
పూర్వేషాం పుణ్యయశసాం రాజ్ఞాం చాకథయన్ కథాః । 21

తత్రైకః పురుషో రాజన్నాగలోఽపూర్వదర్శనః ।
విజ్ఞాపితో భగవతే ప్రతీహరైః ప్రవేశితః । 22

స నమస్కృత్య కృష్ణాయ పరేశాయ కృతాంజలిః ।
రాజ్ఞామావేదయద్దుఃఖం జరాసంధనిరోధజమ్ । 23

యే చ దిగ్విజయే తస్య సన్నతిం న యయుర్భృషాః ।
ప్రసహ్య రుద్ధాస్తేనాసన్నయుతే ద్వే గిరివ్రజే । 24

కృష్ణ కృష్ణాప్రమేయాత్మన్ ప్రపన్నభయభంజన ।
వయం త్వాం శరణం యామో భవభీతాః పృథగ్వియః । 25

లోకో వికర్మనిరతః కుశలే ప్రమత్తః
కర్మణ్యయం త్వదుదితే భవదర్శనే స్వే ।
యస్తావదస్య బలవానిహ జీవితాశాం
సద్యశ్చినత్త్యనిమిషాయ నమోఽస్తు తస్మై । 26

లోకే భవాన్ జగదినః కలయావతీర్ణః
సద్రక్షణాయ ఖలనిగ్రహణాయ చాన్యః ।
కశ్చిత్ త్వదీయమతియాతి నిదేశమీశ
కిం వా జనః స్వకృతమృచ్ఛతి తన్న విద్యుః । 27

స్వప్నాయితం నృపసుఖం పరతంత్రమీశ
శశ్వద్భయేన మృతకేన ధురం వహామః ।
హిత్వా తదాత్మని సుఖం త్వదనీహలభ్యం
క్లిశ్యామహేఽతికృపణాస్తవ మాయయేహ । 28

తన్నో భవాన్ ప్రణతశోకహరాంఘ్రియుగ్మో
బద్ధాన్ వియుంక్ష్య మగధాహ్వాయకర్మపాశాత్ ।
యో భూభుజోఽయుతమతంగజవీర్యమేకో
బిభ్రద్రురోధ భవనే మృగరాడివావీః । 29

యో వై త్వయా ద్వివకృత్వ ఉదాత్తచక్ర
భగ్నో మృధే ఖలు భవంతమనంతవీర్యమ్ ।
జిత్వా నృలోకనిరతం సకృదూధదర్పో
యుష్మత్ప్రజా రుజతి నోఽజిత తద్విధేహి । 30

దూత ఉవాచ

ఇతి మాగధసంరుద్ధా భవద్దర్శనకాంక్షిణః ।
ప్రపన్నాః పాదమూలం తే దీనానాం శం విధీయతామ్ । 31

శ్రీశుక ఉవాచ

రాజదూతే బ్రువత్యేవం దేవర్షిః పరమద్యుతిః ।
బిభ్రత్ పింగజటాభారం ప్రాదురాసీద్యథా రవిః । 32

తం దృష్ట్వా భగవాన్ కృష్ణః సర్వలోకేశ్వరేశ్వరః ।
వనంద ఉత్తితః శీర్ఘ్నా ససభ్యః సానుగో ముదా । 33

సభాజయిత్వా విధివత్ కృతాసనపరిగ్రహమ్ ।
బభాషే సూనృతైర్వాక్యైః శ్రద్ధయా తర్చయన్ మునిమ్ । 34

అపిస్విదద్య లోకానాం త్రయాణామకుతో భయమ్ ।
నను భూయాన్ భగవతో లోకాన్ పర్యటతో గుణః । 35

న హి తేఽవిదితం కించిల్లోకేశ్వేశ్వరకర్తృషు ।
అథ పృచ్ఛామహే యుష్మాన్ పాండవానాం చికిర్షితమ్ । 36

శ్రీ నారద ఉవాచ

దృష్ట్వా మయా తే బహుశో దురత్యయా
మాయా విభో విశ్వసృజశ్చ మాయినః ।
భూతేషు భూమంశ్చరతః స్వశక్తిభిః
వహ్నిరివచ్ఛన్నరుచో న మేఽదృతమ్ । 37

తవేహితం కోఽర్హతి సాధు వేదితుం
స్వమాయయేదం సృజతో నియచ్ఛతః ।
యద్విద్యమానాత్మతయావభాసతే
తస్మై నమస్తే స్వవిలక్షణాత్మనే । 38

జీవస్య యః సంసరతో విమోక్షణం
న జానతోఽనర్థవహోచ్ఛరీరతః ।

లీలావతారైః స్వయశః ప్రదీపకం
ప్రాజ్ఞాలయత్త్వా తమహం ప్రపద్యే । 39

అథాప్యాశ్రావయే బ్రహ్మ నరలోకవిడంబనమ్ ।
రాజ్ఞః పైతృష్వసేయస్య భక్తస్య చ చికిర్షితమ్ । 40

యక్ష్యతి త్వాం మఖేంద్రేణ రాజసూయేన పాండవః ।
పారమేష్ఠ్యకామో నృపతిస్తద్భవాననుమోదతామ్ । 41

తస్మిన్ దేవ క్రతువరే భవంతం వై సురాదయః ।
దిదృక్షవః సమేష్ఠ్యంతి రాజానశ్చ యశస్వినః । 42

శ్రవణాత్కీర్తనాద్ధ్యానాత్ పూయంతేఽంతేవసాయిసః ।
తవ బ్రహ్మమయస్యేశ కిముతేక్షాభిమర్శినః । 43

యస్యామలం దివి యశః ప్రథితం రసాయాం
భూమౌ చ తే భవనమంగళ దిగ్వితానమ్ ।
మందాకినీతి దివి భోగవతీతి చాధో
గంగేతి చేహ చరణాంబు పునాతి విశ్వమ్ । 44

శ్రీశుక ఉవాచ

తత్ర తేష్వాత్మవక్షేష్వగృహ్లాత్పు విజిగీషయా ।
వాచః పేశైః స్మయన్ భృత్యముద్దవం ప్రాహ కేశవః । 45

శ్రీ భగవానువాచ

త్వం హి నః పరమం చక్షుః సుహృన్మంత్రార్థతత్త్వవిత్ ।
అథాత్ర బ్రూహ్యనుష్ఠేయం శ్రద్ధధ్మః కరవామ తత్ । 46

ఇత్యుపామంత్రితో భర్తా సర్వజ్ఞేనాపి ముగ్ధవత్ ।
నిదేశం శిరసాధాయ ఉద్దవః ప్రత్యభాషత । 47

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే భగవద్దాననిచారో నామ సప్తతితమోఽధ్యాయః (70)

71 - అథ ఏకసప్తతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యుదీరితమాకర్ణ్య దేవర్షేరుద్ధవోఽబ్రవీత్ |
సభ్యానాం మతమాజ్ఞాయ కృష్ణస్య చ మహామతిః | 1

ఉద్ధవ ఉవాచ

యదుక్తమృషిణా దేవ సాచివ్యం యక్ష్యతస్త్వయా |
కార్యం పైతృష్వసేయస్య రక్షా చ శరణైషిణామ్ | 2

యష్టవ్యం రాజసూయేన దిక్పక్రజయినా విభో |
అతో జరాసుతజయ ఉభయార్థో మతో మమ | 3

అస్మాకం చ మహానర్థో హ్యేతేనైవ భవిష్యతి |
యశశ్చ తవ గోవింద రాజ్ఞో బద్ధాన్ విముంచతః | 4

స వై దుర్విషహో రాజా నాగాయుతసమో బలే |
బలినామపి చాన్యేషాం భీమం సమబలం వినా | 5

ద్వైరథే స తు జేతవ్యో మా శతాక్షాహిణీయుతః |
బ్రహ్మణ్యోఽభ్యర్థితో విప్రైర్షు ప్రత్యాఖ్యాతి కర్ణిచిత్ | 6

బ్రహ్మవేషధరో గత్వా తం భిక్షేత వృకోదరః |
హనిష్యతి న సందేహో ద్వైరథే తవ సన్నిధౌ | 7

నిమిత్తం వరమీశస్య విశ్వసర్గ నిరోధయోః |
హిరణ్యగర్భః శర్వశ్చ కాలస్యారూపిణస్తవ | 8

గాయంతి తే విశదకర్మ గృహేషు దేవ్యో
రాజ్ఞాం స్వశత్రువధమాత్మవిమోక్షణం చ |
గోప్యశ్చ కుంజరపతేర్జనకాత్మజాయాః
పిత్రోశ్చ లబ్ధశరణా మునయో వయం చ | 9

జరాసంధవధః కృష్ణ భూర్యర్థాయోపకల్పతే |
ప్రాయః పాకవిపాకేన తవ చాభిమతః క్రతుః | 10

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యుద్ధవవచో రాజన్ సర్వతోభద్రమచ్యుతమ్ |
దేవర్షిర్యదువృద్ధాశ్చ కృష్ణశ్చ ప్రత్యపూజయన్ | 11

అథాదిశత్రుయాణాయ భగవాన్ దేవకీసుతః |
భృత్యాన్ దారుకజైత్రాదీననుజ్ఞాప్య గురూన్ విభుః | 12

నిర్గమయ్యావరోధాన్ స్వాన్ ససుతాన్ సపరిచ్ఛదాన్ |
సంకర్షణమనుజ్ఞాప్య యదురాజం చ శత్రుహాన్ |
సూతోపనీతం స్వరథమారుహాద్ గరుడధ్వజమ్ | 13

తతో రథద్విపభటసాదినాయకైః
కరాళయా పరివృత ఆత్మసేనయా |
మృదంగభేర్యానకశంఖగోముఖైః
ప్రఘోషఘోషితృకుభో నిరాక్రమత్ | 14

నృవాజికాంచనశిబికాభిరచ్యుతం
సహాత్మజాః పతిమసు సువ్రతా యయుః |
వరాంబరాభరణవిలేపనస్రజః
సుసంవృతా నృభిరసిచర్మపాణిభిః | 15

నరోష్ట్రగోమహిషఖరాశ్వతర్యసః-
కరేణుభిః పరిజనవారయోషితః |
స్వలంకృతాః కటకుటికంబళాంబరా-
ద్యుపస్కరా యయురధియుజ్య సర్వతః | 16

బలం బృహధ్వజపటఛత్రచామరైః
వరాయుధాభరణకిరీటవర్మభిః |
దివాంశుభిస్తుములరవం బభౌ రవేః
యథార్ణవః క్షుభితతిమింగిలోర్మిభిః | 17

అథో మునిర్యదుపతినా సభాజితః
ప్రణమ్య తం హృది విదధద్విహాయసా |

నిశమ్య తద్వ్యవసితమాహృతార్హణో
ముకుందనందర్చన నిర్వృతేంద్రియః । 18

రాజదూతమువాచేదం భగవాన్ ప్రీణయన్ గిరా ।
మా బైష్ట దూత భద్రం వో యాతయిష్యామి మాగధమ్ । 19

ఇత్యుక్తః ప్రస్థితో దూతో యథావదవదన్పుషాన్ ।
తేఽపి సందర్శనం శౌరేః ప్రత్యైక్షన్ యన్ముముక్షుషః । 20

అనర్తసావీరమరూంస్తీర్వ్యా వినశనం హరిః ।
గిరీన్ నదీరతీయాయ పురగ్రామవ్రజాకరాన్ । 21

తతో దృషద్వతీం తీర్వ్యా ముకుందోఽథ సరస్వతీమ్ ।
పాంచాలానథ మత్స్యాంశ్చ శక్రప్రస్థమథాగమత్ । 22

తముపాగతమాకర్ణ్య ప్రీతో దుర్దర్శనం నృణామ్ ।
అజాతశత్రుర్నిరగాత్ సోపాధ్యాయః సుహృద్వృతః । 23

గీతవాదిత్ర ఘోషేణ బ్రహ్మఘోషేణ భూయసా ।
అభ్యయాత్స హృషీకేశం ప్రాణాః ప్రాణమివాదృతః । 24

దృష్ట్వా విక్లిన్నహృదయః కృష్ణం స్నేహీన పాండవః ।
చిరాద్బుష్టం ప్రీయతమం సస్వజేఽథ పునః పునః । 25

దోర్భ్యాం పరిష్వజ్య రమామలాలయం
ముకుందగాత్రం నృపతిర్హతాశుభః ।
లేభే పరాం నిర్వృతిమశ్రుతోచనో
హృష్యత్తనుర్విస్మృతలోకవిభ్రమః । 26

తం మాతులేయం పరిరభ్య నిర్వృతో
భీమః స్మయన్ ప్రేమజవాకులేంద్రియః ।
యమౌ కిరిటీ చ సుహృత్తమం ముదా
ప్రవృద్ధబాష్పాః పరిరేభిరేఽచ్యుతమ్ । 27

అర్జునేన పరిష్వక్తో యమాభ్యామభివందితః ।
బ్రాహ్మణేభ్యో నమస్కృత్య వృద్ధేభ్యశ్చ యథార్హతః । 28

మానితో మానయామాస కురుస్సంజయకైకయాన్ ।
సూతమాగధగంధర్వా వందినశ్చోపమంత్రిణః । 29

మృదంగ శంఖపటహవీణాపణవగోముఖైః ।
బ్రాహ్మణాశ్చారవిందాక్షం తుష్టువున్నర్పుతుర్జగుః । 30

వీవం సుహృద్భిః పర్యస్తః పుణ్యశ్లోకశిఖామణిః ।
సంస్తూయమానో భగవాన్ వివేశాలంకృతం పురమ్ । 31

సంసిక్తవర్మకరిణాం మదగంధతోయైః
చిత్రధ్వజైః కనకతోరణపూర్ణకుంభైః ।
మృష్టాత్మభిర్నవదుకూలవిభూషణస్రక్
గంధైర్వృభిర్యవతిభిశ్చ విరాజమానమ్ । 32

ఉద్గీప్తదీపబలిభిః ప్రతిసదృజాల-
నిర్యాతధూపరుచిరం విలసత్పతాకమ్ ।
మూర్తన్యహేమకలశై రజతోరుశ్యంగైః
జుష్టం దదర్శ భవనైః కురురాజధామ । 33

ప్రాప్తం నిశమ్య నరలోచనపానపాత్ర
ఙౌతుక్యవిశ్లేథితకేశదుకూలబంధాః ।
సద్యో విస్మజ్య గృహకర్మ పతీంశ్చ తల్పే
ద్రష్టుం యయుర్యవతయస్మ నరేంద్రమార్గే । 34

తస్మిన్ సుసంకుల ఇభాశ్వరథద్విపద్భిః
కృష్ణం సభార్యముపలభ్య గృహోధిరూథాః ।
నార్యో వికీర్య కుసుమైర్మనసోపగుహ్య
సుస్వాగతం విదధురుత్స్మయవీక్షితేన । 35

ఊచుః స్త్రియః పథి నిరీక్ష్య ముకుంద పత్నీః
తారా యథోడుపసహాః కిమకార్యమూభిః ।
యచ్ఛ్చక్షుషాం పురుషమౌళిరుదారహాస-
లీలావలోకకలయోత్సవమాతనోతి । 36

తత్ర తత్రోపసంగమ్య పౌరా మంగళపాణయః ।
చక్రుః సపర్యాం కృష్ణాయ శ్రేణీముఖ్యా హతైనసః । 37

అంతఃపురజనైః ప్రీత్యా ముకుందః పుల్లలోచనైః ।
ససంభ్రమైరభ్యుపేతః ప్రావిశద్ రాజమందిరమ్ । 38

పృథా విలోక్య భ్రాత్రేయం కృష్ణం త్రిభువనేశ్వరమ్ ।
 ప్రీతాత్మోత్తాయ పర్యంకాత్ సస్నుషా పరిషస్వజే । 39
 గోవిందం గృహమానీయ దేవదేవేశమాదృతః ।
 పూజాయాం నావిదత్ కృత్యం ప్రమోదోపహతో నృపః । 40
 పితృష్యసుర్గురుస్త్రీణాం కృష్ణశ్చక్రేఽభివాదనమ్ ।
 స్వయం చ కృష్ణయా రాజన్ భగిన్యా చాభివాదితః । 41
 శ్వశ్రావ సంఛోదితా కృష్ణా కృష్ణపత్నీశ్చ సర్వశః ।
 ఆనర్చ రుక్మిణీం సత్యాం భద్రాం జాంబవతీం తథా । 42

కాళిందీం మిత్రవిందాం చ శైబ్యాం నాగ్నజితీం సతీమ్ ।
 అన్యాశ్చాభ్యాగతా యాస్తు వాసః ప్రజ్ఞండనాదిభిః । 43
 సుఖం నివాసయామాస ధర్మరాజో జనార్దనమ్ ।
 ససైవ్యం సానుగామాత్యం సభార్యం చ నవం నవమ్ । 44
 తర్పయిత్వా ఖాండవేన వహ్నిం ఫాల్గునసంయుతః ।
 మోచయిత్వా మయం యేన రాజ్ఞే దివ్యా సభా కృతా । 45
 ఉవాస కతిచిన్మాసాన్ రాజ్ఞః ప్రియచిక్వీర్షయా ।
 విహరన్ రథమారుహ్య ఫాల్గునేన భటైర్వృతః । 46

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే కృష్ణస్యేంద్రప్రస్థగమనం నామ ఏకసప్తతితమోఽధ్యాయః (71)

72 - అథ ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏకదా తు సభామధ్యే హ్యోస్థితో మునిభిర్వృతః ।
 బ్రాహ్మణైః క్షత్రియైర్వైశ్చైర్బ్రాతృభిశ్చ యుధిష్ఠిరః । 1

అచార్యైః కులవృద్ధైశ్చ జ్ఞాతిసంబంధిబాంధవైః ।
 శృణ్వతామేవ చైతేషామాభాష్యేదమువాచ హ । 2

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

క్రతురాజేన గోవింద రాజసూయేన పావనీః ।
 యజ్ఞే విభూతీర్చవతస్తత్సంపాదయ నః ప్రభో । 3

త్వత్పాదుకే అవిరతం పరి యే చరంతి
 ధ్యాయంత్యభద్రనశనే శుచయో గృణంతి ।
 విందతి తే కమలనాభ భవాపవర్గమ్
 ఆశాసతే యది త ఆశిష తశ నాన్యే । 4

తద్దేవదేవ భవతశ్చరణారవింద-
 సేవానుభావమిహ పశ్యతు లోక ఏషః ।
 యే త్వాం భజంతి న భజంతు్యత వోభయేషాం
 నిష్ఠాం ప్రదర్శయ విభో కురుస్సంజయానామ్ । 5

న బ్రహ్మణస్స్వపరభేదమతిస్తవస్యాత్
 సర్వాత్మనస్సమదృశస్స్వసుఖానుభూతేః ।
 సంసేవతాం సురతరోరివ తే ప్రసాదః
 సేవానురూపముదయో న విపర్యయోఽత్ర । 6

శ్రీభగవానువాచ

సమ్యగ్వ్యవసితం రాజన్ భవతా శత్రుకర్షణ ।
 కల్యాణీ యేన తే కీర్తిర్లోకాననుభవిష్యతి । 7

ఋషీణాం పితృదేవానాం సుహృదామపి నః ప్రభో ।
 సర్వేషామపి భూతానామీప్పితః క్రతురాడయమ్ । 8

విజిత్య నృపతీన్ సర్వాన్ కృత్వా చ జగతీం వశే ।
 సంభృత్య సర్వసంభారానాహరస్వ మహాక్రతుమ్ । 9

ఏతే తే భ్రాతరో రాజన్ లోకపాలాంశసంభవాః ।
 జితోఽస్త్వాత్మవతా తేఽహం దుర్జయో యోఽకృతాత్మభిః । 10

న కశ్చిన్మత్పరం లోకే తేజసా యశసా శ్రియా ।
 విభూతిభిర్వాభిభవేద్ దేవోఽపి కిము పార్థివః । 11

శ్రీశుక ఉవాచ

నిశమ్య భగవద్గీతం ప్రీతః పుల్లముఖాంబుజః ।
భ్రాతృన్ దిగ్విజయేయుంక్త విష్ణుతేజోపబృంహితాన్ । 12

సహదేవం దక్షిణస్యామాదిశత్ సహ సృంజయైః ।
దిశి ప్రతీచ్యాం నకులముదీచ్యాం సవ్యసాచినమ్ ।
ప్రాచ్యాం వృకోదరం మత్స్యైః కేకయైః సహ మద్రకైః । 13

తే విజిత్య నృపాన్ వీరాన్ ఆజప్రలర్థిగ్య ఓజసా ।
అజాతశత్రవే భూరి ద్రవిణం నృప యక్ష్యతే । 14

శ్రుత్వాజితం జరాసంధం నృపతేర్థ్యాయతో హరిః ।
అహోపాయం తమేవాద్య ఉద్దవో యమువాచ హ । 15

భీమసేనోర్జునః కృష్ణో బ్రహ్మలింగధరాస్త్రయః ।
జగ్ముర్గిరివ్రజం తాత బృహద్రథసుతో యతః । 16

తే గత్వాఽఽతిధ్యవేళాయాం గృహేషు గృహమేధినమ్ ।
బ్రహ్మణ్యం సమయాచేరన్ రాజన్యా బ్రహ్మలింగినః । 17

రాజన్ విద్యతిథీన్ ప్రాప్తానర్థినో దూరమాగతాన్ ।
తన్నః ప్రయచ్ఛ భద్రం తే యద్యయం కామయామహే । 18

కిం దుర్మర్షం తితిక్షాణాం కిమకార్యమసాధుభిః ।
కిం న దేయం వదాన్యానాం కః పరః సమదర్శినామ్ । 19

యో ఽనిత్యేన శరీరేణ సతాం గేయం యశో ధ్రువమ్ ।
నాచినోతి స్వయం కల్పః స వాచ్యః శోచ్య ఏవ సః । 20

హరిశ్చంద్రో రంతిదేవ ఉంఛవృత్తిః శిబిర్బలిః ।
వ్యాధః కపోతో బహవో హ్యధ్రువేణ ధ్రువం గతాః । 21

శ్రీశుక ఉవాచ

స్వరైరాకృతిభిస్తాంస్తు ప్రకోష్టర్ణ్యాహతైరపి ।
రాజన్యబంధూన్ విజ్ఞాయ దృష్టపూర్వానచింతయత్ । 22

రాజన్యబంధవో హ్యేతే బ్రహ్మలింగాని బిభ్రతి ।
దదామి భిక్షితం తేభ్య ఆత్మానమపి దుస్త్యజమ్ । 23

బలేర్బు శ్రూయతే కీర్తిర్వితతా దిక్ష్యకల్మషా ।
ఐశ్వర్యాద్ భంశితస్యాపి విప్రవ్యాజేన విష్ణునా । 24

శ్రియం జిహీర్షతేంద్రస్య విష్ణవే ద్విజరూపిణే ।
జానన్నపి మహీం ప్రాదాద్ వార్యమాణోఽపి దైత్యరాట్ । 25

జీవతా బ్రాహ్మణార్థాయ కో న్వర్తః క్షత్రబంధునా ।
దేహీన పతమానేన నేహతా విపులం యశః । 26

ఇత్యుదారమతిః ప్రాహ కృష్ణార్జునవృకోదరాన్ ।
హే విప్రా నియతాం కామో దదామ్యాత్మశిరోఽపి వః । 27

శ్రీభగవానువాచ

యుద్ధం నో దేహి రాజేంద్ర ద్వంద్వం త్వం యది మన్యసే ।
యుద్ధార్థినో వయం ప్రాప్తా రాజన్యా నాన్నకాంక్షిణః । 28

అసౌ వృకోదరః పార్థస్తస్య భ్రాతార్జునో హ్యయమ్ ।
అనయోర్మాతులేయం మాం కృష్ణం జానీహి తే రిపుమ్ । 29

ఏవమావేదితో రాజా జహాసోచ్చైః స్మ మాగధః ।
అహ చామర్షితో మందాః యుద్ధం తర్హి దదామి వః । 30

న త్వయా భీరుణా యోత్స్యే యుధి విక్లబచేతసా ।
మధురాం స్వపురీం త్యక్త్వా సముద్రం శరణం గతః । 31

అయం తు వయసా తుల్యో నాతిసత్త్వో న మే సమః ।
అర్జునో న భవేద్ యోద్ధా భీమస్తుల్యబలో మమ । 32

ఇత్యుక్త్వా భీమసేనాయ ప్రాదాయ మహతీం గదామ్ ।
ద్వితీయాం స్వయమాదాయ నిర్జగామ పురాద్ బహిః । 33

తతః సమే ఖలే వీరౌ సంయుక్తావితరేతరౌ ।
జఘ్నతుర్వజ్రకల్పాభ్యాం గదాభ్యాం రణదుర్మదౌ । 34

మండలాని విచిత్రాణి సవ్యం దక్షిణమేవ చ ।
చరతోః శుశుభే యుద్ధం నటయోరివ రంగిణోః । 35

తతశ్చటచటాశబ్దో వజ్రనిష్పేషనన్నిభః ।
గదయోః క్షిప్తయో రాజన్ దంతయోరివ దంతినోః । 36

తే నై గదే భుజజవేన నిపాత్యమానే
 అన్యోన్యతోఽంసకటిపాదకరోరుజత్రాన్ ।
 చూర్ణీబభూవతురుపేత్య యథార్కశాఖే
 సంయుధ్యతోర్ద్విరదయోరివ దీప్తమన్వోః । 37

ఇత్థం తయోః ప్రహతయోర్గదయోర్భృవీరౌ
 క్రుద్ధౌ స్వముష్టిభిరయస్సదృశైరపిష్టామ్ ।
 శబ్దస్తయోః ప్రహరతోరిభయోరివాసీత్
 నిర్ఘాతవజ్రపరుషస్తలతాడనోత్తః । 38

తయోరేవం ప్రహరతోః సమశిక్షాబలౌజసోః ।
 నిర్విశేషమభూద్యుద్దమక్షీణజవయోర్భృప । 39

ఏవం తయోర్మహారాజ యుధ్యతోః సప్తవింశతిః ।
 దినాని నిరగంస్తత్ర సుహృద్వన్నిశి తిష్ఠతోః । 40

ఏకదా మాతులేయం వై ప్రాహ రాజన్ వృకోదరః ।
 న శక్తోఽహం జరాసంధం నిర్జేతుం యుధి మాధవ । 41

శత్రోర్జన్మమృతీ విద్వాన్ జీవితం చ జరాకృతమ్ ।
 పార్థమాప్యాయయన్ స్వేన తేజసా చింతయద్దరిః । 42

సంచింత్యారివధోపాయం భీమస్యామోఘదర్శనః ।
 దర్శయామాస విటపం పాటయన్నివ సంజ్ఞయా । 43

తద్విజ్ఞాయ మహాసత్వో భీమః ప్రహరతాం వరః ।
 గృహీత్వా పాదయోశ్చత్రుం పాతయామాస భూతలే । 44

ఏకం పాదం పదాక్రమ్య దోర్భ్యామన్యం ప్రగృహ్య సః ।
 గుదతః పాటయామాస శాఖామివ మహాగజః । 45

ఏకపాదోరువృషణకటిపృష్ఠస్తనాంసకే ।
 ఏకబాహ్వాక్షీభ్రూకర్ణే శకలే దదృశుః ప్రజాః । 46

హాహాకారో మహానాసీన్నిహతే మగధేశ్వరే ।
 పూజయామాసతుర్చీమం పరిరభ్య జయాచ్యుతౌ । 47

సహదేవం తత్తనయం భగవాన్ భూతభావనః ।
 అభ్యషించదమేయాత్మా మగధానాం పతిం ప్రభుః ।

మోచయామాస రాజన్యాన్ సంరుద్ధా మాగధేన యే । 48

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే జరాసంధవధో నామ ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః (72)

73 - అథ త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అయులే ద్వే శతాన్యష్టౌ లీలయా యుధి నిర్జితాః ।
 తే నిర్గతా గిరిద్రోణ్యాం మలినా మలవాససః । 1

క్షుల్క్షామాః శుష్కవదనాః సంరోధపరికర్మితాః ।
 దదృశుస్తే ఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ । 2

శ్రీవత్సాంకం చతుర్బాహుం పద్మగర్భారుణేక్షణమ్ ।
 చారుప్రసన్నవదనం స్ఫురన్మకరకుండలమ్ । 3

పద్మహస్తం గదాశంఖరథాంగైరుపలక్షితమ్ ।
 కిరీటహారకటకకటిసూత్రాంగదాచితమ్ । 4

భ్రాజద్వరమణిగ్రీవం నివీతం వనమాలయా ।
 పిబంత ఇవ చక్షుర్భ్యాం లిహంత ఇవ జిహ్వయా । 5

జిఘ్రంత ఇవ నాసాభ్యాం రంభంత ఇవ బాహుభిః ।
 ప్రణేముర్లతపాప్మానో మూర్ధభిః పాదయోర్లరేః । 6

కృష్ణసందర్శనాహ్లాదధ్వస్తసంరోధనక్లమాః ।
 ప్రశశంసుర్జ్యషీకేశం గీర్విః ప్రాంజలయో నృపాః । 7

రాజాన ఉఃచుః

నమస్తే దేవదేవేశ ప్రవన్నార్తిహారావ్యయ ।
 ప్రవన్నాన్ పాహి నః కృష్ణ నిర్విణ్ణాన్ ఘోరసంస్పృతేః । 8

నైనం నాథాన్వసూయామో మాగధం మధుసూదన ।
 అనుగ్రహో యద్భవతో రాజ్ఞాం రాజ్యచ్యుతిర్విభో । 9

రాజ్యైశ్వర్యమదోన్నద్దో న శ్రేయో విందతే నృపః ।
 త్వస్మాయామోహితోఽనిత్యా మన్యతే సంపదోఽచలాః । 10

మృగతృష్ణాం యథా బాలా మన్యంత ఉదకాశయమ్ ।
వీవం వైకారికీం మాయామయుక్తా వస్తు చక్షతే । 11

వయం పురా శ్రీమదనష్టదృష్టయో
జిగీషయాస్యా ఇతరేతరస్పృధః ।
ఘ్నంతః ప్రజాః స్వా అతినిర్ఘ్నాః ప్రభో
మృత్యుం పురస్త్వాఽవిగణయ్య దుర్మదాః । 12

త వీవ కృష్ణాద్య గభీరరంహసా
దురంతవీర్యేణ విచాలితాః శ్రీయః ।
కాలేన తన్వా భవతోఽనుకంపయా
వినష్టదర్పాశ్చరణౌ స్మరామ తే । 13

అథో న రాజ్యం మృగతృష్ణిరూపితం
దేహీన శశ్వత్ పతతా రుజాం భువా ।
ఉపాసితవ్యం స్పృహయామహే విభో
క్రియాఫలం ప్రేత్య చ కర్లరోచనమ్ । 14

తం నః సమాదిశోపాయం యేన తే చరణాబ్జయోః ।
స్మృతిర్యథా న విరమేదపి సంసరతామిహ । 15

కృష్ణాయ వాసుదేవాయ హరయే పరమాత్మనే ।
ప్రణతక్లేశనాశాయ గోవిందాయ నమో నమః । 16

శ్రీశుక ఉవాచ

సంస్తూయమానో భగవాన్ రాజభిర్ముక్తబంధనైః ।
తానాహ కరుణస్తాత శరణ్యః శ్లక్ష్యయా గిరా । 17

శ్రీభగవానువాచ

అద్య ప్రభృతి వో భూపా మయ్యాత్మన్యఖిలేశ్వరే ।
సుదృఢా జాయతే భక్తిర్పాఢమాశంసితం తథా । 18

దిష్ట్యా వ్యవసితం భూపా భవంత ఋతభాషిణః ।
శ్రీయైశ్వర్యమదోన్నాహం పశ్య హ్యన్మాదకం నృణామ్ । 19

హైహయో నహుషో వేనో రావణో నరకోఽపరే ।
శ్రీమదాద్ భ్రంశితాః స్థానాద్ దేవదైత్యనరేశ్వరాః । 20

భవంత వీతద్విజ్ఞాయ దేహోద్యుత్పాద్యమంతవత్ ।
మాం యజంతో ఽధ్వరైర్యుక్తా ప్రజా ధర్మేణ రక్షథ । 21

సంతన్వంతః ప్రజాతంతూన్ సుఖం దుఃఖం భవాభవౌ ।
ప్రాప్తం ప్రాప్తం చ సేవంతో మచ్ఛిత్తా విచరిష్యథ । 22

ఉదాసీనాశ్చ దేహోదావాత్మారామా ధృతవ్రతాః ।
మయ్యావేశ్య మనస్పమ్యజ్మామంతే బ్రహ్మ యాస్యథ । 23

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యాదిశ్య నృపాన్ కృష్ణో భగవాన్ భువనేశ్వరః ।
తేషాం న్యయుంక్త పురుషాన్ స్త్రియో మజ్జనకర్మణి । 24

సపర్యాం కారయామాస సహదేవేన భారత ।
నరదేవోచితైర్వస్తైర్పూషణైః స్రగ్వితేపనైః । 25

భోజయిత్వా వరాన్నేన సుస్నాతాన్ సమలంకృతాన్ ।
భోగైశ్చ వివిధైర్యుక్తాన్ తాంబూలాద్వైర్భృషోచితైః । 26

తే పూజితా ముకుందేన రాజానో మృష్టకుండలాః ।
విరేజుర్మోచితాః క్లేశాత్ ప్రావృడంతే యథా గ్రహాః । 27

రథాన్ సదశ్వానారోప్య మణికాంచనభూషితాన్ ।
ప్రీణయ్య సూనృతైర్పాత్యైః స్వదేశాన్ ప్రత్యయాపయత్ । 28

త వీవం మోచితాః కృచ్ఛ్రాత్ కృష్ణేన సుమహాత్మనా ।
యయుస్తమేవ ధ్యాయంతః కృతాని చ జగత్పతేః । 29

జగదుః ప్రకృతిభ్యస్తే మహాపురుషచేష్టితమ్ ।
యథాన్వశాసద్ భగవాంస్తథా చక్రురతంద్రితాః । 30

జరాసంధం ఫూతయిత్వా భీమసేనేన కేశవః ।
పార్థాభ్యాం సంయుతః ప్రాయాత్ సహదేవేన పూజితః । 31

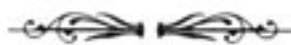
గత్వా తే ఖాండవప్రస్థం శంఖాన్ దధ్ముర్జితారయః ।
హర్షయంతః స్వసుహృదో దుర్బుదాం చాసుఖావహాః । 32

తచ్ఛ్రుత్వా ప్రీతమనస ఇంద్రప్రస్థనివాసినః ।
మేనిరే మాగధం శాంతం రాజా చాస్తమనోరథః । 33

అభినంద్యాథ రాజానం భీమార్జునజనార్దనాః |
సర్వమాశ్రావయాంచక్రురాత్మానా యదునుష్ఠితమ్ | 34

నిశమ్య ధర్మరాజస్తత్ కేశవేనానుకంపితం |
ఆనందాశ్రుకలాం ముంచన్ ప్రేష్ణా నోవాచ కించన | 35

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్థే కృష్ణాద్వాగమనం నామ త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః (73)

74 - అథ చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం యుధిష్ఠిరో రాజా జరాసంధవధం విభోః |
కృష్ణస్య చానుభావం తం శ్రుత్వా ప్రీతస్తమబ్రవీత్ | 1

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

యే స్యుస్తైలోక్యగురవః సర్వే లోకమహేశ్వరాః |
వహంతి దుర్లభం లబ్ధ్వా శిరసైవానుశాసనమ్ | 2

స భవానరవిందాక్షో దీనానామీశ మానినామ్ |
ధత్తేఽనుశాసనం భూమంస్తదత్యంతవిడంబనమ్ | 3

నహ్యేకస్యాద్వితీయస్య బ్రహ్మణః పరమాత్మనః |
కర్మభిర్వర్జితే తేజో హ్రాసతే చ యథా రవేః | 4

న వై తే ఽజిత భక్తానాం మమాహమితి మాధవ |
త్వం తవేతి చ నానాధీః పశూనామివ వైకృతాః | 5

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యుక్త్యా యజ్ఞియే కాలే వవ్రే యుక్తాన్ స ఋత్విజః |
కృష్ణానుమోదితః పార్థో బ్రాహ్మణాన్ బ్రహ్మవాదినః | 6

ద్వైపాయనో భరద్వాజః సుమంతుర్గౌతమోఽసితః |
వసిష్ఠశ్చవనః కణ్వో మైత్రేయః కవషస్త్రితః | 7

విశ్వామిత్రో వామదేవః సుమతిర్జైమినిః క్రతుః |
పైలః పరాశరో గర్గో వైశంపాయన ఏవ చ | 8

అథర్వా కశ్యపో ధామ్యో రామో భార్గవ ఆసురిః |
వీతిహోత్రో మధుచ్ఛందా వీరసేనోఽకృతవ్రణః | 9

ఉపహూతాస్తథా చాన్యే ద్రోణభీష్మకృపాదయః |
ధృతరాష్ట్రః సహసుతో విదురశ్చ మహామతిః | 10

బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రా యజ్ఞదిదృక్షవః |
తత్రేయుః సర్వరాజానో రాజ్ఞాం ప్రకృతయో నృప | 11

తతస్తే దేవయజనం బ్రాహ్మణాః స్వర్గలాంగలైః |
కృష్ణ్యై తత్ర యథామ్నాయం దీక్షయాంచక్రిరే నృపమ్ | 12

హైమాః కిలోపకరణా వరుణస్య యథా పురా |
ఇంద్రాదయో లోకపాలా విరించభవసంయుతాః | 13

సగణాః సిద్ధగంధర్వా విద్యాధరమహోరగాః |
మునయో యక్షరక్షాంసి ఖగకిన్నరచారణాః | 14

రాజానశ్చ సమాహూతా రాజపత్న్యశ్చ సర్వశః |
రాజనూయం సమీయుః స్మ రాజ్ఞః పాండుసుతస్య వై |
మేనిరే కృష్ణభక్తస్య నూపపన్నమవిస్మితాః | 15

అయాజయన్ మహారాజం యాజకా దేవవర్చసః |
రాజనూయేన విధివత్ ప్రాచేతనమివామరాః | 16

సౌత్యేఽహన్యవనీపాలో యాజకాన్ సదసస్పతీన్ |
అపూజయన్మహాభాగాన్ యథావత్ సుసమాహితః | 17

సదస్యాగ్ర్యార్హణార్హం వై విమృశంతః సభాసదః |
నాధ్యగచ్ఛన్నవైకాంత్యాత్ సహదేవస్తదాబ్రవీత్ | 18

అర్హతి హ్యచ్యుతః శ్రేష్ఠ్యం భగవాన్ సాత్వతాం పతిః |
ఏష వై దేవతాః సర్వా దేశకాలధనాదయః | 19

యదాత్మకమిదం విశ్వం క్రతవశ్చ యదాత్మకాః ।
అగ్నిరాహుతయో మంత్రాః సాంఖ్యం యోగశ్చ యత్పరః । 20

ఏక ఏవాద్వితీయోఽసావైతదాత్మ్యమిదం జగత్ ।
ఆత్మనాత్మాశ్రయః సభ్యాః సృజత్యవతి హంత్యజః । 21

వివిధానీహ కర్మాణి జనయన్ యదవేక్షయా ।
ఈహతే యదయం సర్వః శ్రేయో ధర్మాదిలక్షణమ్ । 22

తస్మాత్కృష్ణాయ మహతే దీయతాం పరమార్హణమ్ ।
ఏవం చేత్ సర్వభూతానామాత్మనశ్చార్హణం భవేత్ । 23

సర్వభూతాత్మభూతాయ కృష్ణాయానన్యదర్శినే ।
దేయం శాంతాయ పూర్ణాయ దత్తస్యానంత్యమిచ్ఛతా । 24

ఇత్యుక్త్వా సహదేవోఽభూత్ తూష్ణీం కృష్ణానుభావవిత్ ।
తచ్ఛ్రుత్వా తుష్టుశుః సర్వే సాధు సాధ్వితీ సత్తమాః । 25

శ్రుత్వా ద్విజేరితం రాజా జ్ఞాత్వా హార్దం సభాసదామ్ ।
సమర్థయద్ద్వషీకేశం ప్రీతః ప్రణయవిహ్వలః । 26

తత్ప్రదావవనిజ్యాపః శిరసా లోకపావనీః ।
సభార్యః సానుజామాత్యః సకుటుంబోఽవహన్ముదా । 27

వాసోభిః పీతకౌశేయైర్భూషణైశ్చ మహాధనైః ।
అర్హయిత్వాశ్రుపూర్ణాక్షో నాశకత్ సమవేక్షితుమ్ । 28

ఇత్థం సభాజితం వీక్ష్య సర్వే ప్రాంజలయో జనాః ।
నమో జయేతి నేముస్తం నిపేతుః పుష్పవృష్టయః । 29

ఇత్థం నిశమ్య దమఘోషసుతః స్వపీతాత్
ఉత్తాయ కృష్ణగుణవర్ణనజాతమన్యుః ।
ఉత్క్షిప్య బాహుమిదమాహ సదస్యమర్షీ
సంత్రావయన్ భగవతే పరుషోణ్యాభీతః । 30

ఈశో దురత్యయః కాల ఇతి సత్యవతి శ్రుతిః ।
వృద్ధానామపి యద్బుద్ధిర్బాలవాక్యైర్విభిద్యతే । 31

యూయం పాత్రవిదాం శ్రేష్ఠా మా మన్వం బాలభాషితమ్ ।
సదసస్పతయః సర్వే కృష్ణో యత్సంమతోఽర్హణే । 32

తపోవిద్యావ్రతధరాన్ జ్ఞానవిధ్వస్తకల్మషాన్ ।
పరమర్షీన్ బ్రహ్మనిష్ఠాన్ లోకపాలైశ్చ పూజితాన్ । 33

సదసస్పతీనతిక్రమ్య గోపాలః కులపాంసనః ।
యథా కాకః పురోదాశం సపర్యాం కథమర్హతి । 34

వర్ణాశ్రమకులాపేతః సర్వధర్మబహిష్కృతః ।
స్వైరవర్షీ గుణైర్షీనః సపర్యాం కథమర్హతి । 35

యయాతినైషాం హి కులం శస్తం సద్భిర్బహిష్కృతమ్ ।
వృథాపానరతం శశ్వత్ సపర్యాం కథమర్హతి । 36

బ్రహ్మర్షిసేవితాన్ దేశాన్ హిత్యైతేఽబ్రహ్మవర్చసమ్ ।
సముద్రం దుర్గమాశ్రిత్య బాధంతే దస్యవః ప్రజాః । 37

ఏవమాదీన్యభద్రాణి బభాషే నష్టమంగళః ।
నోవాచ కించిద్భగవాన్ యథా సింహః శివారుతమ్ । 38

భగవన్నిందనం శ్రుత్వా దుస్సహం తత్సభాసదః ।
కర్ణా పిథాయ నిర్జగ్ముః శపంతశ్చేదిపం రుషాః । 39

నిందాం భగవతః శ్రుణ్వన్ తత్పరస్య జనస్య వా ।
తతో నాపైతి యస్సోఽపి యాత్యధః సుకృతాచ్ఛృతః । 40

తతః పాండుసుతాః క్రుద్ధా మత్స్య కేకయస్సంజయాః ।
ఉదాయుధాః సముత్తస్టుః శిశుపాలజిఘాంసవః । 41

తతశ్చైద్యస్త్యనంభ్రాంతో జగృహే ఖడ్గచర్మణీ ।
భర్తృయన్ కృష్ణపక్షీయాన్ రాజ్ఞః సదసి భారత । 42

తావదుత్తాయ భగవాన్ స్వాన్నివార్య స్వయం రుషాః ।
శిరః క్షురాంతచక్రేణ జహారాపతతో రిపోః । 43

శబ్దః కోలాహలో హ్యసీచ్ఛిశుపాలే హతే మహాన్ ।
తస్యానుయాయినో భూషా దుద్రుపుర్ణీవితైషిణః । 44

చైద్యదేహోత్థితం జ్యోతిర్వాసుదేవముపావిశత్ ।
 పశ్యతాం సర్వభూతానాముల్యేవ భువి భాచ్యుతా । 45

జన్మత్రయానుగుణితవైరసంరబ్ధయా ధియా ।
 ధ్యాయంస్తన్మయతాం యాతో భావో హి భవకారణమ్ । 46

ఋత్విగ్భ్యః ససదస్యేభ్యో దక్షిణాం విపులామదాత్ ।
 సర్వాన్ సంపూజ్య విధివచ్చక్రేఽవభృథమేకరాట్ । 47

సాధయిత్వా క్రతుం రాజ్ఞః కృష్ణో యోగేశ్వరేశ్వరః ।
 ఉవాస కతిచిన్మాసాన్ సుహృద్భిరభియాచితః । 48

తతోఽనుజ్ఞాప్య రాజానమనిచ్చంతమపీశ్వరః ।
 యయౌ సభార్యః సామాత్యః స్వపురం దేవకీసుతః । 49

వర్ణితం తదుపాఖ్యానం మయా తే బహువిస్తరమ్ ।
 వైకుంఠవాసినోర్జన్మ విప్రశాపాత్పునః పునః । 50

రాజసూయావభృథ్యేన స్నాతో రాజా యుధిష్ఠిరః ।
 బ్రహ్మక్షత్రసభామధ్యే శుశుభే సురరాడివ । 51

రాజ్ఞా సభాజితాః సర్వే సురమానవభేచరాః ।
 కృష్ణం క్రతుం చ శంసంతః స్వధామాని యయుర్ముదా । 52

దుర్యోధనమృతే పాపం కలిం కురుకులామయమ్ ।
 యో న సేహే శ్రియం స్మీతాం దృష్ట్వా పాండుసుతస్య తామ్ । 53

య ఇదం కీర్తయేద్విష్ణోః కర్మ చైద్యవధాదికమ్ ।
 రాజమోక్షం వితానం చ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే । 54

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే శిశుపాలవధో నామ చతుస్సప్తతితమోఽధ్యాయః (74)

75 - అథ పంచసప్తతితమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

అజాతశత్రోస్తం దృష్ట్వా రాజసూయమహోదయమ్ ।
 సర్వే ముముదిరే బ్రహ్మాన్ నృదేవా యే సమాగతాః । 1

దుర్యోధనం వర్ణయిత్వా రాజానః సర్వయః సురాః ।
 ఇతి శ్రుతం నో భగవన్ తత్ర కారణముచ్యతామ్ । 2

శ్రీబాదరాయణిరువాచ

పితామహస్య తే యజ్ఞే రాజసూయే మహాత్మనః ।
 బాంధవాః పరిచర్యాయాం తస్యాసన్ ప్రేమబంధనాః । 3

భీమో మహానసాధ్యక్షో ధనాధ్యక్షః సుయోధనః ।
 సహదేవస్తు పూజాయాం నకులో ద్రవ్యసాధనే । 4

గురుశుశ్రూషణే జిష్ణుః కృష్ణః పాదావనేజనే ।
 పరివేషణే ద్రుపదజా కర్ణో దానే మహామనాః । 5

యుయుధానో వికర్ణశ్చ హార్షికోఽవిదురాదయః ।
 బాహ్లికపుత్రా భూర్యాద్యా యే చ సంతర్జనాదయః । 6

నిరూపితా మహాయజ్ఞే నానాకర్మసు తే తదా ।
 ప్రవర్తంతే స్మ రాజేంద్ర రాజ్ఞః ప్రియచిక్రీర్షవః । 7

ఋత్విక్ష్పదస్యబహువిత్సు సుహృత్తమేషు
 స్వీష్టేషు సూన్యతసమర్హణదక్షిణాభిః ।
 చైద్యే చ సాత్వతపతేశ్చరణం ప్రవిష్టే
 చక్రుస్తతస్త్యవభృథన్నపనం ద్యునద్యామ్ । 8

మృదంగశంఖపణవధుంధుర్యానకగోముఖాః ।
 వాదిత్రాణి విచిత్రాణి నేదురావభృథోత్పవే । 9

నర్తకోఽనన్యతుర్త్వస్త్వా గాయకా యూథశో జగుః ।
 వీణావేణుతలోన్నాదస్తేషాం స దివమస్పృశత్ । 10

చిత్రధ్వజపతాకాగ్రైభేంద్రస్యందనార్యభిః ।
స్వలంకృతైర్భటైర్భూపా నిర్యయు రుక్మమాలినః । 11

యదున్యంజయకాంభోజకురుకేకయకోనలాః ।
కంపయంతో భువం సైన్వైర్యజమానపురస్సరాః । 12

సదస్యర్విగ్విజశ్రేష్ఠా బ్రహ్మఘోషణ భూయసా ।
దేవర్షి పితృగంధర్వాస్తుష్టుపుః పుష్పవర్షిణః । 13

స్వలంకృతా నరా నార్యో గంధస్రగ్భూషణాంబరైః ।
విలింపంత్యోఽభిషించంత్యో విజప్రలర్పివిదై రసైః । 14

తైలగోరసగంధోదహరిద్రాసాంద్రకుంకుమైః ।
పుంభిర్లిప్తాః ప్రలింపంత్యో విజప్రలర్పారయోషితః । 15

గుప్తా నృభిర్నిరగమన్నుపలబ్ధుమేతద్
దేవ్యో యథా దివి విమానవరైర్పదేవ్యః ।
తా మాతులేయసఖిభిః పరిషిచ్యమానాః
సప్రీడహాసవికసద్వదనా విరేజుః । 16

తా దేవరాసుత సఖీన్ సిషిచుర్చుతీభిః
క్లిన్నాంబరా వివృతగాత్రకుచోరుమధ్యాః ।
ఔత్సుక్యముక్తకబరాచ్ఛ్యవమానమాల్యాః
క్షోభం దధుర్మలధియాం రుచిరైర్విహరైః । 17

స సమ్రాట్ రథమారూఢః సదశ్వం రుక్మమాలినమ్ ।
వ్యరోచత స్వపత్నీభిః క్రియాభిః క్రతురాడివ । 18

పత్నీసంయాజావభృథ్యైశ్చరిత్వా తే తమృత్విజః ।
ఆచాంతం స్నాపయాంచక్రుర్గంగాయాం సహ కృష్ణయా । 19

దేవదుందుభయో నేదుర్నరదుందుభిభిః సమమ్ ।
ముముచుః పుష్పవర్షాణి దేవర్షిపితృమానవాః । 20

సన్నుస్తత్ర తతః సర్వే వర్ణాశ్రమయుతా నరాః ।
మహాపాతక్యపి యతః సద్యో ముచ్యేత కిల్బిషాత్ । 21

అథ రాజాహతే క్షౌమే పరిధాయ స్వలంకృతః ।
ఋత్విక్వదస్యవిప్రాదీనానర్చాభరణాంబరైః । 22

బంధుజ్ఞాతినృపాన్ మిత్రసుహృదోఽన్యాంశ్చ సర్వశః ।
అభీక్షం పూజయామాస నారాయణపరో నృపః । 23

సర్వే జనాః సురరుచో మణికుండలస్రక్
ఉష్ణీషకంచుకదుకూలమహార్వహారాః ।
నార్యశ్చ కుండలయుగాలకవృందజుష్ట-
వక్త్రశ్రియః కనకమేఖలయా విరేజుః । 24

అథర్విజో మహాశీలాః సదస్యా బ్రహ్మవాదినః ।
బ్రహ్మక్షత్రియవిట్పూద్రా రాజానో యే సమాగతాః । 25

దేవర్షిపితృభూతాని లోకపాలాః సహానుగాః ।
పూజితాస్తమనుజ్ఞాప్య స్వధామాని యయుర్హృష । 26

హరిదాసస్య రాజర్షే రాజసూయమహోదయమ్ ।
నైవాతృప్యన్ ప్రశంసంతః పిబన్ మర్త్యోఽమృతం యథా । 27

తతో యుధిష్ఠిరో రాజా సుహృత్సంబంధిబాంధవాన్ ।
ప్రేమ్లా నివాసయామాస కృష్ణం చ త్యాగకాతరః । 28

భగవానపి తత్రాంగ న్యవాత్సీత్ తత్ప్రియంకరః ।
ప్రస్థాప్య యదువీరాంశ్చ సాంబాదీంశ్చ కుశస్థలీమ్ । 29

ఇత్తం రాజా ధర్మసుతో మనోరథమహార్ణవమ్ ।
సుదుస్తరం సముత్తిర్య కృష్ణేనాసీద్ గతజ్వరః । 30

వికదాంతఃపురే తస్య వీక్ష్య దుర్యోధనః శ్రియమ్ ।
అతప్యద్ రాజసూయస్య మహిత్త్వం చాచ్యుతాత్మనః । 31

యస్మిన్ నరేంద్రదితిజేంద్రసురేంద్రలక్ష్మీః
నానా విభాంతి కిల విశ్వస్పృజోపక్లుప్తాః ।
తాభిః పతీన్ ద్రుపదరాజసుతోపతస్థే
యస్యాం విషక్తహృదయః కురురాడతప్యత్ । 32

యస్మింస్తదా మధుపతేర్మహిషీసహస్రం
 శ్రోణీభరేణ శనకైః క్వణదంఘ్రిశోభమ్ ।
 మధ్యే సుచారు కుచకుంకుమశోణహారం
 శ్రీమన్ముఖం ప్రచలకుండలకుంతలాఢ్యమ్ । 33

సభాయాం మయక్లుప్తాయాం క్వాపి ధర్మసుతో ఓధిరాట్ ।
 వృతోఽనుజైర్బంధుభిశ్చ కృష్ణేనాపి స్వచక్షుషా । 34

ఆసీనః కాంచనే సాక్షాదాసనే మఘవానివ ।
 పారమేష్ఠ్యశ్రియా జుష్టః స్తూయమానశ్చ వందిభిః । 35

తత్ర దుర్యోధనో మానీ పరీతో భ్రాతృభిర్బృష ।
 కిరీటమాలీ న్యవిశదసిహస్తః క్షిపన్ రుషా । 36

స్థలేఽభ్యగృహ్లాద్ వస్త్రాంతం జలం మత్వా స్థలే ఓ పతత్ ।
 జలే చ స్థలవద్ భ్రాంత్యా మయనూయావిమోహితః । 37
 జహాస భీమస్తం దృష్ట్వా స్త్రియో నృపతయోఽపరే ।
 నివార్యమాణా అప్యంగ రాజ్ఞా కృష్ణాసుమోదితాః । 38

స వ్రీడితో ఓ వాగ్వదనో రుషా జ్వలన్
 నిస్క్రమ్య తూష్ణిం ప్రయయౌ గజాహ్వయమ్ ।
 హోహతి శబ్దః సుమహానభూత్ సతామ్
 అజాతశత్రుర్విమనా ఇవాభవత్ ।
 బభూవ తూష్ణిం భగవాన్ భువో భరమ్
 సముజ్జిహీర్షుర్బ్రమతి స్మ యద్భృశా । 39

నితత్తేఽభిహితం రాజన్ యత్ పృష్టేఽహమిహ త్వయా ।
 సుయోధనస్య దౌరాత్ప్యం రాజసూయే మహాక్రతౌ । 40

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే దుర్యోధనమానభంగో నామ పంచసప్తతితమోఽధ్యాయః (75)

76 - అథ షట్పత్తితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అథాన్యదపి కృష్ణస్య శృణు కర్మాదృతం నృప ।
 క్రీడానరశరీరస్య యథా సౌభషతిర్హతః । 1

శిశుపాలసఖః సాల్వో రుక్మిణ్యుద్వాహ ఆగతః ।
 యదుభిర్నిర్జితః సంఖ్యే జరాసంధాదయస్తథా । 2

సాల్యః ప్రతిజ్ఞామకరోత్ శృణ్వతాం సర్వభూభుజామ్ ।
 అయాదవీం క్షాం కరిష్యే పౌరుషం మమ పశ్యత । 3

ఇతి మూఢః ప్రతిజ్ఞాయ దేవం పశుపతిం ప్రభుమ్ ।
 ఆరాధయామాస నృప పాంసుముష్టిం సకృద్ గ్రసన్ । 4

నంవత్సరాంతే భగవానాశుతోష ఉమాపతిః ।
 వరేణచ్ఛందయామాస సాల్యం శరణమాగతమ్ । 5

దేవాసురమనుష్యాణాం గంధర్వోరగరక్షసామ్ ।
 అభేద్యం కామగం వద్రే స యానం వృష్టిభీషణమ్ । 6

తథేతి గిరిశాదిష్టో మయః పరపురంజయః ।
 పురం నిర్మాయ సాల్యాయ ప్రాదాత్ సౌభమయస్మయమ్ । 7

స లబ్ధ్వా కామగం యానం తమోధామ దురాసదమ్ ।
 యయౌ ద్వారవతీం సాల్వో వైరం వృష్టికృతం స్మరన్ । 8

నిరుధ్య సేనయా సాల్వో మహత్యా భరతర్షభ ।
 పురీం బభంజోపవనాన్యుద్వానాని చ సర్వశః । 9

సగోపురాణి ద్వారాణి ప్రాసాదాట్టాలతోలికాః ।
 విహారాన్ స విమానాగ్ర్యాన్నిపేతుః శస్త్రవృష్టయః । 10

శిలా ద్రుమాశ్చాశనయః సర్పా ఆసారశర్కరాః ।
 ప్రచండశ్చక్రవాతోఽభూద్ రజసాచ్ఛాదితా దిశః । 11

ఇత్యర్చమానా సాభేన కృష్ణస్య నగరీ భృశమ్ ।
నాభ్యపద్యత శం రాజంస్త్రిపురేణ యథా మహీ । 12

ప్రద్యున్నో భగవాన్ వీక్ష్య బాధ్యమానా నిజాః ప్రజాః ।
మా భైష్టేత్యభ్యథాద్ వీరో రథారూఢో మహాయశాః । 13

సాత్యకిశ్చారుదేష్టశ్చ సాంబోఽక్రూరః సహానుజః ।
హార్తికో భానువిందశ్చ గదశ్చ శుకసారణౌ । 14

అపరే చ మహేష్వాసా రథయూథసయూథపాః ।
నిర్యయుర్దంశితా గుప్తా రథేభాశ్వపదాతిభిః । 15

తతః ప్రవవృతే యుద్ధం సాల్వానాం యదుభిః సహ ।
యథాఽసురాణాం విబుధైస్తుములం లోమహర్షణమ్ । 16

తాశ్చ సాభపతేర్మాయా దివ్యాస్త్రై రుక్మిణీసుతః ।
క్షణేన నాశయామాస నైశం తమ ఇవోష్ణగుః । 17

వివ్యాధ పంచవింశత్యా స్వర్ణపుంభైరయోముఖైః ।
సాల్వస్య ధ్వజినీపాలం శరైః సన్నతపర్వభిః । 18

శతేనాతాడయత్సాల్వమేకైకేనాస్య సైనికాన్ ।
దశభిర్దశభిర్నేత్యాన్వాహనాని త్రిభిస్త్రిభిః । 19

తదద్యుతం మహాత్ కర్మ ప్రద్యుమ్నస్య మహాత్మనః ।
దృష్ట్వా తం పూజయామాసుః సర్వే స్వపరసైనికాః । 20

బహురూపైకరూపం తద్ దృశ్యతే న చ దృశ్యతే ।
మాయామయం మయకృతం దుర్విభావ్యం పరైరభూత్ । 21

క్వచిద్ భూమౌ క్వచిద్ వ్యోమ్ని గిరిమూర్త్ని జలే క్వచిత్ ।
అలాతచక్రవద్ భ్రామ్యత్ సాభం తద్ దురవస్థితమ్ । 22

యత్ర యత్రోపలక్ష్యేత ససాభః సహసైనికః ।
సాల్వస్తతస్తతోఽముంచన్ శరాన్ సాత్యతయూథపాః । 23

శరైరగ్న్యర్కసంస్పర్శైరాశీవిషదురాసదైః ।
పీడ్యమానపురానీకః సాల్వో ఽముహ్యత్ పరేరితైః । 24

సాల్వానీకపశస్త్రిఘ్నైర్వృష్టివీరా భృశార్థితాః ।
న తత్యజూ రణం స్వం స్వం లోకద్యయజిగీషవః । 25

సాల్వామాత్యో ద్యుమాన్నామ ప్రద్యుమ్నం ప్రాక్రపీడితః ।
అసాద్య గదయా మౌర్వ్యా వ్యాహత్య వ్యనదద్ బలీ । 26

ప్రద్యుమ్నం గదయా శీర్ణవక్షస్తలమరిందమమ్ ।
అపోవాహ రణాత్ సూతో ధర్మవిద్ దారుకాత్మజః । 27

లబ్ధసంజ్ఞో మహూర్తేన కార్థ్విః సారథిమబ్రవీత్ ।
అహో అసాధ్విదం సూత యద్ రణాన్మేఽపసర్పణమ్ । 28

న యదూనాం కులే జాతః శ్రూయతే రణవిచ్యుతః ।
వినా మత్ క్షీణచిత్తేన సూతేన ప్రాప్తకిల్బిషాత్ । 29

కిం ను వక్ష్యేఽభిసంగమ్య పితరౌ రామకేశవౌ ।
యుద్ధాద్ సమ్యగపక్రాంతః పృష్టస్త్రాత్మనః క్షమమ్ । 30

వ్యక్తం మే కథయిష్యంతి హసంత్యో భ్రాతృజామయః ।
క్షైబ్యం కథం కథం వీర తవాన్వైః కథ్యతా మృధే । 31

సారథిరువాచ

ధర్మం విజానతా ఽఽయుష్మన్ కృతమేతన్మయా విభో ।
సూతః కృచ్ఛగతం రక్షేద్ రథినం సారథిం రథి । 32

ఏతద్ విదిత్వా తు భవాన్ మయాఽపోవాహితో రణాత్ ।
ఉపస్పృష్టః పరేణేతి మూర్చ్ఛితో గదయా హతః । 33

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే సాల్వయుద్ధం నామ షట్పస్తతితమోఽధ్యాయః (76)

77 - అథ సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

స తూపస్పృశ్య సలిలం దంశిత్ ధృతకారుకః ।
నయ మాం ద్యుమతః పార్శ్వం వీరస్యేత్యాహ సారథిమ్ । 1

విధమంతం స్వసైన్యాని ద్యుమంతం రుక్మిణీసుతః ।
ప్రతిహత్య ప్రత్యవిధ్యన్నారాచైరష్టభిః స్మయన్ । 2

చతుర్బిశ్చతురో వాహాన్ సూతమేకేన చాహనత్ ।
ద్వాభ్యాం ధనుశ్చ కేతుం చ శరేణాఽన్యేన వై శిరః । 3

గదసాత్యకిసాంబాద్యా జఘ్నుః సౌభపతేర్బలమ్ ।
పేతుః సముద్రే సౌభేయాః సర్వే సంచ్ఛిన్నకంధరాః । 4

ఏవం యదూనాం సాల్వానాం నిఘ్నతామితరేతరమ్ ।
యుద్ధం త్రిణవరాత్రం తదభూత్తుములముల్పణమ్ । 5

ఇంద్రప్రస్థం గతః కృష్ణ ఆహలాత్ ధర్మసూనునా ।
రాజసూయే ఽథ నిర్వుత్తే శిశుపాలే చ సంస్థితే । 6

కురువృద్ధాననుజ్ఞాప్య మునీంశ్చ ససుతాం పృథామ్ ।
నిమిత్తాన్యతిఘోరాణి పశ్యన్ ద్వారవతీం యయౌ । 7

ఆహ చాహమిహాయాత ఆర్యమిత్రాభిసంగతః ।
రాజన్యాశ్చైద్యపక్షీయా నూనం హన్యుః పురీం మమ । 8

వీక్ష్య తత్ కదనం స్వానాం నిరూప్య పురరక్షణమ్ ।
సౌభం చ సాల్వరాజం చ దారకం ప్రాహ కేశవః । 9

రథం ప్రాపయ మే సూత సాల్వస్యాంతికమాశు వై ।
సంభ్రమస్తే న కర్తవ్యో మాయావీ సౌభరాడయమ్ । 10

ఇత్యుక్తశ్చోదయామాస రథమాస్థాయ దారుకః ।
విశంతం దదృశుః సర్వే స్వే పరే చారుణానుజమ్ । 11

సాల్వశ్చ కృష్ణమాలోక్య హతప్రాయబలేశ్వరః ।
ప్రాహరత్ కృష్ణసూతాయ శక్తిం భీమరవాం మృధే । 12

తామాపతంతీం నభసి మహోల్కామివ రంహసా ।
భాసయంతీం దిశః శౌరిః సాయకైః శతధాచ్ఛిసత్ । 13

తం చ షోడశభిర్విద్వా బాణైః సౌభం చ ఖే భ్రమత్ ।
అవిధ్యచ్ఛరసందోహైః ఖం సూర్య ఇవ రశ్మిభిః । 14

సాల్వః శౌరేస్తు దోః సవ్యం సశార్ఙ్గం శార్ఙ్గధన్వనః ।
బిభేద న్యపతద్దస్తాత్ శార్ఙ్గమాసీత్తదద్భుతమ్ । 15

హాహాకారో మహానాసీద్భూతానాం తత్ర పశ్యతామ్ ।
వినద్య సౌభరాడుచ్చైరిదమాహ జనార్దనమ్ । 16

యత్ప్రయా మూఢ నః సఖ్యుర్భ్రాతుర్భార్యా హృతేక్షతామ్ ।
ప్రమత్తః స సభామధ్యే త్వయా వ్యాపాదితస్సఖా । 17

తం త్వాద్య నిశితైర్బాణైరపరాజితమానినమ్ ।
నయామ్యపునరావృత్తిం యది తిష్ఠేర్మమాగ్రతః । 18

శ్రీభగవానువాచ

వృథా త్వం కత్తసే మంద న పశ్యస్యంతికేఽంతకమ్ ।
పౌరుషం దర్శయంతి స్మ శూరా న బహుభాషిణః । 19

ఇత్యుక్త్యా భగవాన్ సాల్వం గదయా భీమవేగయా ।
తతాడ జత్రౌ సంరబ్ధః స చకంపే వమన్నస్పక్ । 20

గదాయాం సన్నివృత్తాయాం సాల్వస్త్వంతరథీయత ।
తతో ముహూర్త ఆగత్య పురుషః శిరసాచ్యుతమ్ ।
దేవక్యా ప్రహితోఽస్మీతి నత్వా ప్రాహ వచో రుదన్ । 21

కృష్ణ కృష్ణ మహాబాహో పితా తే పితృవత్సల ।
బద్ధ్వాపనీతః సాల్యేన సౌనికేన యథా పశుః । 22

నిశమ్య విప్రియం కృష్ణో మానుషీం ప్రకృతిం గతః ।
 విమనస్కో ఘృణీ స్నేహాద్ బభాషే ప్రాకృతో యథా । 23

కథం రామమసంభ్రాంతం జిత్వాఽ జేయం సురాసురైః ।
 సాల్యేనాల్పీయసా నీతః పితా మే బలవాన్ విధిః । 24

ఇతి బ్రువాణీ గోవిందే సౌభరాట్ ప్రత్యుపస్థితః ।
 వసుదేవమివానీయ కృష్ణం చేదమువాచ హ । 25

ఏష తే జనితా తాతో యదర్థమిహ జీవసి ।
 వధిష్యే వీక్షతస్తే ఽముమీశశ్చేత్ పాహి బాలిశ । 26

ఏవం నిర్భర్ష్య మాయావీ ఖడ్గేనానకదుందుభేః ।
 ఉత్పత్య శిర ఆదాయ ఖంఠం సౌభం సమావిశత్ । 27

తతో ముహూర్తం ప్రకృతాపుపఘ్నతః
 స్వబోధ ఆస్తే స్వజనానుషంగతః ।
 మహానుభావస్తదబుద్ధ్యతాసురీం
 మాయాం స సాల్యప్రస్ఫుతాం మయోదితామ్ । 28

న తత్ర దూతం న పితుః కళేబరం
 ప్రబుద్ధ ఆజౌ యదపశ్యదచ్యుతః ।
 స్వాప్నం యథా చాంబరచారిణం రిపుం
 సౌభస్తమాలోక్య నిహంతుముద్యతః । 29

ఏవం వదంతి రాజర్షే ఋషయః కేచ నాన్వితాః ।
 యత్ప్రవాచో విరుధ్యేత నూనం తేన స్మరంత్యుత । 30

కృ శోకమోహా స్నేహో వా భయం వా యేఽఙ్జసంభవాః ।
 కృ చాఖండితవిజ్ఞానజ్ఞానైశ్చర్యస్త్యఖండితః । 31

యత్పాదసేవోర్జితయాఽఽ త్మవిద్యయా
 హిన్వంత్యనాద్యాత్మవిపర్యయగ్రహమ్ ।
 లభంత ఆత్మీయమనంతమైశ్వరం
 కుతో ను మోహాః పరమస్య సద్గతేః । 32

తం శస్త్రపూగైః ప్రహరంతమోజసా
 సాల్యం శరైః శౌరిరమోఘవిక్రమః ।
 విద్వాచ్చినద్ వర్మ ధనుః శిరోమణిం
 సౌభం చ శత్రోర్గదయా రురోజ హ । 33

తత్కృష్ణహస్తేరితయా విచూర్ణితం
 పపాత తోయే గదయా సహస్రథా ।
 విస్ఫుజ్య తద్భూతలమాస్తితో గదాం
 ఉద్యమ్య సాల్యో ఽచ్యుతమభ్యగాద్ ద్రుతమ్ । 34

అథావతస్సగదం తస్య బాహుం
 భల్లీన భిత్త్వాథ రథాంగమద్భుతమ్ ।
 వధాయ సాల్యస్య లయార్కసన్నిభం
 బిభ్రద్భభౌ సార్క ఇవోదయాచలః । 35

జహార తేనైవ శిరః సకుండలం
 కిరీటయుక్తం పురుమాయినో హరిః ।
 వజ్రేణ వృత్రస్య యథా పురందరో
 బభూవ హోహితి వచస్తదా నృణామ్ । 36

తస్మిన్నిపతితే పాపే సౌభే చ గదయా హతే ।
 నేదుర్బుందుభయో రాజన్దివి దేవగణేరితాః ।
 సభీనామపచితిం కుర్వన్ దంతవక్త్రో రుషాభ్యగాత్ । 37

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే సౌభవధో నామ సప్తసప్తతితతమోఽ ధ్యాయః (77)

78 - అథ అష్టసప్తతితమోఽ ధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

శిశుపాలస్య సాల్యస్య పౌండ్రకస్యాపి దుర్మతేః ।
 పరలోకగతానాం చ కుర్వన్ పారోక్ష్యసౌహృదమ్ । 1

ఏకః పదాతిః సంకృద్దో గదాపాణిః ప్రకంపయన్ ।
 పద్భ్యామిమాం మహారాజ మహాసత్త్వో వ్యదృశ్యత । 2

తం తథాఽఽయాంతమాలోక్య గదామాదాయ సత్వరః |
అవస్తుత్య రథాత్ కృష్ణః సింధుం వేలేప ప్రత్యధాత్ | 3

గదాముద్యమ్య కారూషో ముకుందం ప్రాహ దుర్మదః |
దిష్ట్యా దిష్ట్యా భవానద్య మమ దృష్టిపథం గతః | 4

త్వం మాతులేయో నః కృష్ణ మిత్రధ్రుజ్ఞాం జిఘాంససి |
అతస్త్వాం గదయా మంద హనిష్యే వజ్రకల్పయా | 5

తర్వాన్యణ్యముపైమ్యజ్ఞ మిత్రాణాం మిత్రవత్సలః |
బంధురూపమరిం హత్వా వ్యాధిం దేహచరం యథా | 6

ఏవం రూక్షైస్తుదన్ వాక్యైః కృష్ణం లోత్రైరివ ద్విపమ్ |
గదయా తాడయన్మూర్త్ని సింహవద్ వ్యనదచ్చ సః | 7

గదయాఽఽభిహతోఽప్యాజౌ న చచాల యదూద్వహః |
కృష్ణోఽపి తమహన్ గుర్వా కౌమోదక్యా స్తనాంతరే | 8

గదానిర్భిన్నహృదయ ఉద్వమన్ రుధిరం ముఖాత్ |
ప్రసార్య కేశబాహ్వాంఘ్రిన్ ధరాణ్యాం న్యపతద్ వ్యసుః | 9

తతస్సూక్ష్మతరం జ్యోతిః కృష్ణమావిశదద్భుతమ్ |
పశ్యతాం సర్వభూతానాం యథా చైద్యవధే నృప | 10

విదూరథస్తు తద్రాతా భ్రాతృశోకపరిఘ్నతః |
అగచ్ఛదసిచర్మభ్యాం ఉచ్చుసంస్తజ్జిఘాంసయా | 11

తస్య చాపతతః కృష్ణశ్చక్రేణ క్షురనేమినా |
శిరో జహార రాజేంద్ర సకిరీటం సకుండలమ్ | 12

ఏవం సౌభం చ సాల్వం చ దంతవక్త్రం సహాసుజం |
హత్వా దుర్విషహానన్వేరీడితః సురమానవైః | 13

మునిభిః సిద్ధగంధర్వైర్విద్యాధరమహోరగైః |
అప్సరోభిః పితృగణైర్యక్షైః కిన్నరచారణైః | 14

ఉపగీయమానవిజయః కుసుమైరభివర్షితః |
వృతశ్చ వృష్టిప్రవరైర్వివేశాలంకృతాం పురీమ్ | 15

ఏవం యోగేశ్వరః కృష్ణో భగవాన్ జగదీశ్వరః |
ఈయతే పశుదృష్టినాం నిర్జిలో జయతీతి సః | 16

శ్రుత్వా యుద్ధోద్యమం రామః కురూణాం సహ పాండవైః |
తీర్థాభిషేకవ్యాజేన మధ్యస్థః ప్రయయౌ కిల | 17

స్నాత్వా ప్రభాసే సంతర్ప్య దేవర్షిపితృమానవాన్ |
సరస్వతీం ప్రతిస్రోతం యయౌ బ్రాహ్మణసంవృతః | 18

పృథూదకం బిందుసరస్త్రితకూపం సుదర్శనమ్ |
విశాలం బ్రహ్మతీర్థం చ చక్రం ప్రాచీం సరస్వతీమ్ | 19

యమునామను యాన్యేవ గంగామను చ భారత |
జగామ నైమిశం యత్ర ఋషయః సత్రమాసతే | 20

తమాగతమభిప్రేత్య మునయో దీర్ఘసత్రిణః |
అభినంద్య యథాన్యాయ్యం ప్రణమ్యోత్తాయ చార్చయన్ | 21

సోఽర్చితః సపరీవారః కృతాసనవరిగ్రహః |
రోమహర్షణమాసీనం మహర్షేః శిష్యమైక్షత | 22

అప్రత్యుత్తాయినం సూతమకృతప్రహ్వణాంజలిమ్ |
అధ్యాసీనం చ తాన్ విప్రాంశ్చుకోపోద్విక్ష్య మాధవః | 23

కస్మాదసావిమాన్ విప్రానధ్యాస్తే ప్రతిలోమజః |
ధర్మపాలాంస్తథైవాస్మాన్ వధమర్హతి దుర్మతిః | 24

ఋషేర్భగవతో భూత్వా శిష్యోఽధీత్య బహూని చ |
సేతిహాసపురాణాని ధర్మశాస్త్రాణి సర్వశః | 25

అదాంతస్యావినీతస్య వృథా పండితమానినః |
న గుణాయ భవంతి స్మ నటస్యేవాజితాత్మనః | 26

వితదర్థో హి లోకేఽస్మిన్నవతారో మయా కృతః |
వధ్యా మే ధర్మధ్వజినస్తే హి పాతకినో ఽధికాః | 27

వీతావదుక్త్వా భగవాన్నివృత్తోఽసద్వధాదపి |
భావిత్త్వాత్తం కుశాగ్రేణ కరస్థేనాహనత్ ప్రభుః | 28

హోహతి వాదినః సర్వే మునయః ఖిన్నమానసాః |
 ఊచుః సంకర్షణం దేవమధర్మస్తే కృతః ప్రభో | 29

అస్య బ్రహ్మాననం దత్తమస్మాభిర్యదునందన |
 ఆయుశ్చాత్మాక్షమం తావద్ యావత్ సత్రం సమాప్యతే | 30

అజానతైవాచరితస్త్వయా బ్రహ్మవధో యథా |
 యోగేశ్వరస్య భవతో నామ్నా యోఽపి నియామకః | 31

యద్యేతద్బ్రహ్మహత్యాయాః పావనం లోకపావన |
 చరిష్యతి భవాన్ లోకసంగ్రహాలానన్యచోదితః | 32

శ్రీభగవానువాచ

కరిష్యే వధనిర్వేశం లోకానుగ్రహకామ్యయా |
 నియమః ప్రథమే కల్పే యావాన్ స తు విధీయతామ్ | 33

దీర్ఘమాయుర్చతైతస్య సత్త్వమింద్రియమేవ చ |
 ఆశాసితం యత్తద్ బ్రూత సాధయే యోగనూయయా | 34

ఋషయః ఊచుః

అస్త్రస్య తవ వీర్యస్య మృత్యోరస్మాకమేవ చ |
 యథా భవేద్ వచః సత్యం తథా రామ విధీయతామ్ | 35

శ్రీభగవానువాచ

ఆత్మా వై పుత్ర ఉత్పన్న ఇతి వేదానుశాసనమ్ |
 తస్మాదస్య భవేద్వక్తా ఆయురింద్రియసత్త్వవాన్ | 36

కిం వః కామో మునిశేష్యా బ్రూతాహం కరవాణ్యథ |
 అజానతస్త్వపచితిం యథా మే చింత్యతాం బుధాః | 37

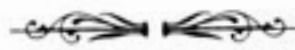
ఋషయః ఊచుః

ఇల్వలస్య సుతో ఘోరః పల్వలో నామ దానవః |
 స దూషయతి నః సత్రమేత్య పర్వణి పర్వణి | 38

తం పాపం జహి దాశార్హ తన్నః శుశ్రూషణం పరమ్ |
 పూయశోణితవిణ్మూత్రసురామాంసాభివర్షిణమ్ | 39

తతశ్చ భారతం వర్షం పరీత్య సుసమాహితః |
 చరిత్వా ద్వాదశాన్ మాసాన్ తీర్థస్నాయీ విశుద్ధ్యసే | 40

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహంస్యాం సంహితాయాం
 దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే బలదేవచరితే పల్వలవధోపక్రమో నామ అష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః (78)

79 - అథ ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

తతః పర్వణ్యుపావృత్తే ప్రచండః పాంసువర్షణః |
 భీమో వాయురభూద్ రాజన్ పూయగంధస్తు సర్వశః | 1

తతోఽమేధ్యమయం వర్షం బల్వలేన వినిర్మితమ్ |
 అభవద్ యజ్ఞశాలాయాం సోఽన్వదృశ్యత శూలభృత్ | 2

తం విలోక్య బృహత్కాయం భిన్నాంజనచయోపమమ్ |
 తప్తతామ్రశిఖాశ్మశ్రుం దంష్ట్రోగ్రభ్రుకుటీముఖమ్ | 3

సస్మార ముసలం రామః పరసైన్యవిదారణమ్ |
 హలం చ దైత్యదమనం తే తూర్ణముపతస్థతుః | 4

తమాకృష్య హలాగ్రేణ బల్వలం గగనేచరమ్ |
 ముసలేనాహత్ క్రుద్ధో మూర్ధ్ని బ్రహ్మద్రుహం బలః | 5

సోఽపతద్ భువి నిర్భిన్నలలాటోఽస్పక్ సముత్పజన్ |
 ముంచన్నార్తస్వరం శైలో యథా వజ్రహతోఽరుణః | 6

సంస్తుత్య మునయో రామం ప్రయుజ్యావితథాశిషః |
 అభ్యషించన్మహాభాగా వృత్రఘ్నం విబుధా యథా | 7

వైజయంతీం దదుర్మాలాం శ్రీధామామ్లానపంకజామ్ |
 రామాయ వాససీ దివ్యే దివ్యాన్యాభరణాని చ | 8

అథ తైరభ్యనుజ్ఞాతః కౌశికీమేత్య బ్రాహ్మణైః |
 స్నాత్వా సరోవరమగాద్యతః సరయురావ్రవత్ | 9

అనుసోతేన సరయూం ప్రయాగముపగమ్య సః ।
స్నాత్వా సంతర్ప్య దేవాదీన్ జగామ పులహాశ్రమమ్ । 10

గోమతీం గండకీం స్నాత్వా విపాశాం శోణ ఆఘ్రతః ।
గయాం గత్వా పితౄనిష్ఠ్వా గంగాసాగరసంగమే । 11

ఉపస్పృశ్య మహేంద్రాద్రౌ రామం దృష్ట్వాభివాద్య చ ।
సప్తగోదావరీం వేణాం పంపాం భీమరథీం తతః । 12

స్కందం దృష్ట్వా యయౌ రామః శ్రీశైలమ్ గిరిశాలయమ్ ।
ద్రవిడేషు మహాపుణ్యం దృష్ట్వాద్రిం వేంకటం ప్రభుః । 13

కామకోటిపురీం కాంచీం కావేరీం చ సరిద్వరామ్ ।
శ్రీరంగాఖ్యం మహాపుణ్యం యత్ర సన్నిహితో హరిః । 14

ఋషభాద్రిం హరేఃక్షేత్రం దక్షిణాం మధురాం తథా ।
సాముద్రం సేతుమగమన్మహాపాతకనాశనమ్ । 15

తత్రాయుతమదాద్ ధేనూర్బ్రాహ్మణేభ్యో హలాయుధః ।
కృతమాలాం తామ్రపర్ణీం మలయం చ కులాచలమ్ । 16

తత్రాగస్త్యం సమాసీనం నమస్కృత్వాభివాద్య చ ।
యోజితస్తేన చాశీర్చిరనుజ్ఞాతో గతోఽర్ణవమ్ ।
దక్షిణం తత్ర కన్యాఖ్యాం దుర్గాం దేవీం దదర్శ సః । 17

తతః ఫాల్గునమాసాద్య పంచాస్పరసముత్తమమ్ ।
విష్ణుః సన్నిహితో యత్ర స్నాత్వాస్పర్శద్ గవాయుతమ్ । 18

తతోఽభివ్రజ్య భగవాన్ కేరళాంస్తు త్రిగర్తకాన్ ।
గోకర్ణాఖ్యం శివక్షేత్రం సాన్నిధ్యం యత్ర ధూర్జటేః । 19

ఆర్యాం ద్వైపాయనీం దృష్ట్వా శూర్పారకమగాద్బలః ।
తాపీం పయోష్ణీం నిర్వింధ్యాముపస్పృశ్యాథ దండకమ్ । 20

ప్రవిశ్య రేవామగమద్ యత్ర మాహిష్మతీ పురీ ।
మనుతీర్థముపస్పృశ్య ప్రభాసం పునరాగమత్ । 21

శ్రుత్వా ద్విజైః కథ్యమానం కురుపాండవసంయుగే ।
సర్వరాజన్యనిధనం భారం మేనే హృతం భువః । 22

స భీమదుర్యోధనయోర్గదాభ్యాం యుధ్యతోర్బ్రుథే ।
వారయిష్యన్ వినశనం జగామ యదునందనః । 23

యుధిష్ఠిరస్తు తం దృష్ట్వా యమౌ కృష్ణార్జునావపి ।
అభివాద్యాభవంస్తూష్ణీం కిం వివక్షురిహాగతః । 24

గదాపాణీ ఉభౌ దృష్ట్వా సంరబ్ధౌ విజయేషిణౌ ।
మండలాని విచిత్రాణి చరంతావిదమబ్రవీత్ । 25

యువాం తుల్యబలా వీరౌ హే రాజన్ హే వృకోదర ।
ఏకం ప్రాణాధికం మన్యే ఉతైకం శిక్షయాధికమ్ । 26

తస్మాదేకతరస్యేహ యువయోః సమవీర్యయోః ।
న లక్ష్యతే జయోఽన్యో వా విరమత్వఫలో రణః । 27

న తద్వాక్యం జగృహతుర్బద్ధవైరౌ నృపార్థవత్ ।
అనుస్మరంతావన్యోన్యం దురుక్తం దుష్కృతాని చ । 28

దిష్టం తదనుమన్వానో రామో ద్వారవతీం యయౌ ।
ఉగ్రసేనాదిభిః ప్రీతైర్జ్ఞాతిభిః సముపాగతః । 29

తం పునర్జైమిషం ప్రాప్తమృషయోఽయాజయన్ ముదా ।
క్రత్వంగం క్రతుభిః సర్వైః నివృత్తాఖిలవిగ్రహమ్ । 30

తేభ్యో విశుద్ధవిజ్ఞానం భగవాన్ వ్యతరద్విభుః ।
యేనైవాత్మన్యదో విశ్వమాత్మానం విశ్వగం విదుః । 31

స్వపత్న్యావభృథస్నాతో జ్ఞాతిబంధుసుహృద్వృతః ।
రేజే స్వజ్యోత్స్నయేవేందుః సువాసాః సుష్టలంకృతః । 32

ఈదృగ్విధాన్యసంఖ్యాని బలన్య బలశాలినః ।
అనంతస్యాప్రమేయస్య మాయామర్త్యస్య సంతి హి । 33

యోఽనుస్మరేత రామస్య కర్మాణ్యద్భుతకర్మణః ।
సాయం ప్రాతరనంతస్య విష్ణోః స దయితో భవేత్ । 34

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే బలదేవతీర్థయాత్రా నిరూపణం నామ ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః (79)

80 - అథ అశీతి తమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

భగవన్ యాని చాన్యాని ముకుందస్య మహాత్మనః |
వీర్యాణ్యానంతవీర్యస్య శ్రోతుమిచ్ఛామహో ప్రభో | 1

కో ను శ్రుత్వాసకృద్ బ్రహ్మన్నుత్తమశ్లోకసత్కథాః |
విరమేత విశేషజ్ఞో విషణ్ణః కామమార్గణైః | 2

సా వాగ్యయా తస్య గుణాన్ గృణీతే
కథా చ తత్కర్మకథౌ మనశ్చ |
స్మరేద్ వసంతం స్థిరజంగమేషు
శృణోతి తత్పుణ్యకథాః స కర్ణః | 3

శిరస్తు తస్యోభయలింగమానమేత్
తదేవ యత్పశ్యతి తద్ది చక్షుః |
అంగాని విష్ణోరథ తజ్జనానాం
పాదోదకం యాని భజంతి నిత్యమ్ | 4

నూత ఉవాచ

విష్ణురాలేన సంపృష్టో భగవాన్ బాదరాయణిః |
వాసుదేవే భగవతి నిమగ్నహృదయో ఽబ్రవీత్ | 5

శ్రీశుక ఉవాచ

కృష్ణస్యాసీత్ సఖా కశ్చిద్ బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవిత్తమః |
విరక్త ఇంద్రియార్థేషు ప్రళాంతాత్మా జితేంద్రియః | 6

యద్బచ్చయోపపన్నేన వర్తమానో గృహోశ్రమీ |
తస్య భార్యా కుచేలస్య క్షుల్ క్షామా చ తథావిధా | 7

పతివ్రతా పతిం ప్రాహ మ్లాయతా వదనేన సా |
దరిద్రా సీదమానా సా వేపమానాభిగమ్య చ | 8

నను బ్రహ్మాన్ భగవతః సఖా సాక్షాచ్ఛ్రియః పతిః |
బ్రహ్మణ్యశ్చ శరణ్యశ్చ భగవాన్ సాత్వతర్షభః | 9

తముపైహి మహాభాగ సాధూనాం చ పరాయణమ్ |
దాస్యతి ద్రవిణం భూరి సీదతే తే కుటుంబినే | 10

ఆస్తేఽధునా ద్వారవత్యాం భోజవృష్ట్యంధకేశ్వరః |
స్మరతః పాదకమలమాత్మానమపి యచ్ఛతి |
కిన్వర్తకామాన్ భజతో నాత్యభీష్టాన్ జగద్గురుః | 11

స వీపం భార్యయా విప్రో బహుశః ప్రార్థిలో మృదు |
అయం హి పరమో లాభ ఉత్తమశ్లోకదర్శనమ్ | 12

ఇతి సంచింత్య మనసా గమనాయ మతిం దధే |
అప్యస్తుపాయనం కించిద్ గృహే కల్యాణి దీయతామ్ | 13

యాచిత్వా చతురో ముష్టిన్ విప్రాన్ పృథుకతంకులాన్ |
చేలఖండేన తాన్ బద్వా భర్రే ప్రాదాదుపాయనమ్ | 14

స తానాదాయ విప్రాగ్ర్యః ప్రయయౌ ద్వారకాం కిల |
కృష్ణసందర్శనం మహ్యం కథం స్యాదితి చింతయన్ | 15

త్రీణి గుల్మాన్యతీయాయ తిస్రః కక్షాశ్చ స ద్విజః |
విప్రోఽగమ్యాంధవృష్టినాం గృహేష్యమృతధర్మిణామ్ | 16

గృహం ద్వ్యుష్టసహస్రాణాం మహిషీణాం హరేర్ద్విజః |
వివేశైకతమం శ్రీమద్ బ్రహ్మానందం గతో యథా | 17

తం విలోక్యాచ్యుతో దూరాత్ ప్రియాపర్యంకమాస్థితః |
సహసోత్థాయ చాభ్యేత్య దోర్భ్యాం పర్యగ్రహీస్ముదా | 18

సఖ్యుః ప్రియస్య విప్రర్షేరంగసంగాతినిర్వృతః |
ప్రీతో వ్యముంచదద్భిందూన్ నేత్రాభ్యాం పుష్కరేక్షణః | 19

అథోపవేత్య పర్యంకే స్వయం సఖ్యుః సమర్హణమ్ |
ఉవహృత్వావనిజ్యాస్య పాదౌ పాదావనేజనీః | 20

అగ్రహీచ్ఛిరసా రాజన్ భగవాన్ లోకపావనః |
వ్యలింపద్ దివ్యగంధేన చందనాగురుకుంకుమైః | 21

ధూపైః సురభిభిర్మిత్రం వ్రదీపావళిభిర్ముదా |
అర్చిత్వాఽఽవేద్య తాంబూలం గాం చ స్వాగతమబ్రవీత్ | 22

కుచేలం మలినం క్షామం ద్విజం ధమనిసంతతమ్ |
దేవీ పర్యచరద్ సాక్షాత్ చామరవ్యజనేన వై | 23

అంతఃపుర జనో దృష్ట్వా కృష్ణేనామలకీర్తినా |
విస్మితోఽభూదతిప్రీత్యా అవధూతం సభాజితమ్ | 24

కిమనేన కృతం పుణ్యమవధూతేన భిక్షుణా |
శ్రియా హీనేన లోకేఽస్మిన్ గర్జితేనాధమేన చ | 25

యోఽసా త్రిలోకగురుణా శ్రీనివాసేన సంభృతః |
పర్యంకస్థాం శ్రియం హిత్వా పరిష్యక్తోఽగ్రజో యథా | 26

కథయాంచక్రతుర్గాథాః పూర్వా గురుకులే సతోః |
ఆత్మనో లలితా రాజన్ కరో గృహ్యా పరస్పరమ్ | 27

శ్రీభగవానువాచ

అపి బ్రహ్మాన్ గురుకులాద్ భవతా లబ్ధదక్షిణాత్ |
సమావృత్తేన ధర్మజ్ఞ భార్యోథా సదృశీ న వా | 28

ప్రాయో గృహేషు తే చిత్తమకామవిహతం తథా |
నైవాతిప్రీయసే విద్వన్ ధనేషు విదితం హి మే | 29

కేచిత్ కుర్వంతి కర్మాణి కామైరహతచేతసః |
త్యజంతః ప్రకృతైరైవీర్యథాఽహం లోకసంగ్రహమ్ | 30

కచ్ఛిద్ గురుకులే వాసం బ్రహ్మాన్ స్మరసి నా యతః |
ద్విజో విజ్ఞాయ విజ్ఞేయం తమసః పారమశ్చుతే | 31

స వై సత్కర్మణాం సాక్షాద్ ద్విజాతేరిహ సంభవః |
అద్యోఽంగ యత్రాశ్రమిణాం యథాఽహం జ్ఞానదో గురుః | 32

నస్వర్ణకోవిదా బ్రహ్మాన్ వర్ణాశ్రమవతామిహ |
యే మయా గురుణా వాచా తరంత్యంజో భవార్ణవమ్ | 33

నాహమిజ్యావ్రజాతిభ్యాం తపసోపశమేన వా |
తుష్యేయం సర్వభూతాత్మా గురుశుశ్రూషయా యథా | 34

అపి నః స్మర్యతే బ్రహ్మాన్ వృత్తం నివసతాం గురౌ |
గురుదారైశ్చోదితానామింధనానయనే క్వచిత్ | 35

ప్రవిష్టానాం మహారణ్యమపర్తా సుమహద్ ద్విజ |
వాతవర్షమభూత్ తీవ్రం నిష్ఠురాః స్తనయిత్నవః | 36

సూర్యశ్చాస్తం గతస్తావత్తమసా చావృతా దిశః |
నిష్ఠ్నం కూలం జలమయం న ప్రాజ్ఞాయత కించన | 37

వయం భృశం తత్ర మహానిలాంబుభిః
నిహన్యమానా ముహురంబుసంప్లవే |
దిశోఽవిదంతోఽథ పరస్పరం వనే
గృహీతహస్తాః పరిబభ్రుమాతురాః | 38

వీతద్విదిత్వా ఉదితే రవౌ సాందీపనిర్గురుః |
అన్వేషమాణో నః శిష్యానాచార్యోఽపశ్యదాతురాన్ | 39

అహో హే పుత్రకా యూయమస్మదర్థేఽతిదుఃఖితాః |
ఆత్మా వై ప్రాణినాం ప్రేష్టస్తమనాదృత్య మత్పరాః | 40

వీతదేవ హి సచ్ఛిష్యైః కర్తవ్యం గురునిష్ఠృతమ్ |
యద్వై విశుద్ధభావేన సర్వార్థాత్మార్పణం గురౌ | 41

తుష్టోఽహం వో ద్విజశ్రేష్ఠైః సత్యాః సంతు మనోరథాః |
ఛందాంస్యయాతయామాని భవంత్యిహ పరత్ర చ | 42

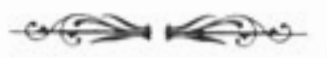
ఇత్థంవిధాన్యనేకాని వసతాం గురువేశ్మను |
గురోరనుగ్రహేణైవ పుమాన్ పూర్ణః ప్రశాంతయే | 43

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

కిమస్మాభిరనిర్వృత్తం దేవదేవ జగద్గురో |
భవతా సత్యకామేన యేషాం వాసో గురావభూత్ | 44

యస్య ఛందోమయం బ్రహ్మ దేహా అవపనం విభో |
శ్రేయసాం తస్య గురుషు వాసో ఽత్యంతవిడంబనమ్ | 45

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్థే శ్రీదామచరితం నామ అశీతితమోఽధ్యాయః (80)

81 - అథ ఏకాశీతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

స ఇత్థం ద్విజముఖ్యేన సహ సంకథయన్ హరిః ।
సర్వభూతమనోఽభిజ్ఞః స్మయమాన ఉవాచ తమ్ ॥ 1

బ్రహ్మణ్యో బ్రాహ్మణం కృష్ణో భగవాన్ ప్రహసన్ ప్రియమ్ ।
ప్రేమ్లా నిరీక్షణేనైవ ప్రేక్షన్ ఖలు సతాం గతిః ॥ 2

శ్రీ భగవానువాచ

కిముపాయనమానీతం బ్రహ్మన్ మే భవతా గృహాత్ ।
అణ్యప్యసాహృతం భక్తైః ప్రేమ్లా భూర్యేవ మే భవేత్ ।
భూర్యప్యభక్తోపహృతం న మే తోషాయ కల్పతే ॥ 3

పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో మే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి ।
తదహం భక్తుపహృతమశ్నామి ప్రయతాత్మనః ॥ 4

ఇత్యుక్తోఽపి ద్విజస్తస్మై వ్రీడితః పతయే శ్రియః ।
పృథుకప్రసృతిం రాజన్ న ప్రాయచ్ఛదవాజ్ముఖః ॥ 5

సర్వభూతాత్మదృక్ సాక్షాత్ తస్యాగమనకారణమ్ ।
విజ్ఞాయాచింతయన్నాయం శ్రీకామో మాభజత్ పురా ॥ 6

పత్న్యాః పతివ్రతాయాస్తు సఖా ప్రియచికిర్షయా ।
ప్రాప్తో మామస్య దాస్యామి సంపదోఽమర్త్యదుర్లభాః ॥ 7

ఇత్థం విచింత్య వసనాచ్ఛీరబద్ధాన్ ద్విజన్మనః ।
స్వయం జహార కిమిదమితి పృథుకతండులాన్ ॥ 8

నన్వేతదుపనీతం మే పరమప్రీణనం సఖే ।
తర్పయంత్యంగ మాం విశ్వమేతే పృథుకతండులాః ॥ 9

ఇతి ముష్టిం సకృజ్జగ్ద్వీ ద్వితీయాం జగ్ముమాదదే ।
తావచ్ఛీర్ష్యగృహే హస్తం తత్పరా పరమేష్ఠినః ॥ 10

వీతావతాలం విశ్వాత్మన్ సర్వసంపత్సమృద్ధయే ।
అస్మిన్ లోకేఽథవాముష్మిన్ పుంసస్త్యత్తోషకారణమ్ ॥ 11

బ్రాహ్మణస్తాం తు రజనీముషిత్వాచ్యుతమందిరే ।
భుక్త్వా పీత్వా సుఖం మేనే హ్యత్మానం స్వర్గతం యథా ॥ 12

శ్యోభూతే విశ్వభావేన స్వసుఖేనాభివందితః ।
జగామ స్వాలయం తాత పథ్యనువ్రజ్య నందితః ॥ 13

స చాలబ్ధ్యా ధనం కృష్ణాన్న తు యాచితవాన్ స్వయమ్ ।
స్వగృహాన్ వ్రీడితో గచ్ఛన్మహద్దర్శననిర్వృతః ॥ 14

అహో బ్రహ్మణ్యదేవస్య దృష్టా బ్రహ్మణ్యతా మయా ।
యద్దరిద్రతమో లక్ష్మీమాశ్లిష్టో బిభ్రతోరసి ॥ 15

క్వాహం దరిద్రః పాపీయాన్ క్వ కృష్ణః శ్రీనికేతనః ।
బ్రహ్మబంధురితి స్మాహం బాహుభ్యాం పరిరంభితః ॥ 16

నివాసితః ప్రియాజుష్టే పర్యంకే భ్రాతరో యథా ।
మహిష్యా వీజితః శ్రాంతో వాలవ్యజనహస్తయా ॥ 17

శుశ్రూషయా పరమయా పాదసంవాహనాదిభిః ।
పూజితో దేవదేవేన వివ్రదేవేన దేవవత్ ॥ 18

స్వర్గాపవర్గయోః పుంసాం రసాయాం భువి సంపదామ్ ।
సర్వాసామసి సిద్ధీనాం మూలం తచ్ఛరణార్చనమ్ ॥ 19

అధనోఽయం ధనం ప్రాప్య మాద్యన్నుచ్చైర్ష మాం స్మరేత్ ।
ఇతి కారుణికో నూనం ధనం మేఽభూరి నాదదాత్ ॥ 20

ఇతి తచ్చింతయన్నంతః ప్రాప్తో నిజగృహాంతికమ్ ।
సూర్యానలేందుసంకాశైర్విమానైః సర్వతో వృతమ్ ॥ 21

విచిత్రోపవనోద్యానైః కూజద్విజకులాకులైః ।
ప్రోత్ఫుల్లకుముదాంభోజకల్పారోత్పలవారిభిః ॥ 22

జుష్టం స్వలంకృతైః పుంభిః స్త్రీభిశ్చ హరిణాక్షిభిః ।
కిమిదం కస్య వా స్థానం కథం తదిదమిత్యభూత్ ॥ 23

ఏవం మీమాంసమానం తం నరా నార్యోఽమరప్రభాః ।
ప్రత్యగృహ్లాన్ మహాభాగం గీతవాద్యేన భూయసా ॥ 24

పతిమాగతమాకర్ణ్య పత్న్యద్దర్శాతినంభమా ।
నిశ్చక్రామ గృహోత్తార్ణం రూపిణీ శ్రీరివాలయాత్ ॥ 25

పతివ్రతా పతిం దృష్ట్వా ప్రేమోత్కంఠాశ్రులోచనా ।
మీలితాక్ష్యనమద్ బుద్ధ్యా మనసా పరిషస్వజే ॥ 26

పత్నీం వీక్ష్య ప్రస్ఫురంతీం దేవీం వైమానికీమివ ।
దాసీనాం నిష్కకంఠీనాం మధ్యే భాంతీం స విస్మితః ॥ 27

ప్రీతస్త్వయం తయా యుక్తః ప్రవిష్టో నిజమందిరమ్ ।
మణిస్తంభశతోపేతం మహేంద్రభవనం యథా ॥ 28

పయఃఫేననిభాః శయ్యా దాంతా రుక్మపరిచ్ఛదాః ।
పర్యంకా హేమదండాని చామరవ్యజనాని చ ॥ 29

ఆసనాని చ హైమాని మృదూపస్తరణాని చ ।
ముక్తాదామవిలంబీని వితానాని ద్యుమంతి చ ॥ 30

స్వచ్ఛస్ఫటికకుడ్యేషు మహామారకతేషు చ ।
రత్నదీపా భ్రాజమానా లలనారత్నసంయుతాః ॥ 31

విలోక్య బ్రాహ్మణస్తత్ర సమృద్ధీః సర్వసంపదామ్ ।
తర్కయామాస నిర్వ్యగ్రః స్వసమృద్ధిమహైతుకీమ్ ॥ 32

నూనం బలైతస్మమ దుర్బగస్య
శశ్వద్దరిద్రస్య సమృద్ధిహేతుః ।
మహావిభూతేరవలోకతోఽన్యో
వైవోపపద్యేత యదూత్తమస్య ॥ 33

నన్వబ్రువాణో దిశతే సమక్షం
యాచిష్ణవే భూర్యపి భూరిభోజః ।
పర్జన్యవత్తత్ స్వయమీక్షమాణో
దాశార్హకాణామృషభః సఖా మే ॥ 34

కించిత్ కరోత్యుర్వపి యత్ స్వదత్తం
సుహృత్కృతం ఫల్గ్వపి భూరికారీ ।
మయోపనీతాం పృథుకైకముష్టిం
ప్రత్యగ్రహీత్ ప్రీతియుతో మహాత్మా ॥ 35

తస్యైవ మే సౌహృదసఖ్యమైత్రీ
దాస్యం పునర్జన్మని జన్మని స్యాత్ ।
మహానుభావేన గుణాలయేన
విషజ్జతస్తత్పురుషప్రసంగః ॥ 36

భక్తాయ చిత్రా భగవాన్ హి సంపదో
రాజ్యం విభూతీర్ష సమర్థయత్యజః ।
అదీర్ఘబోధాయ విచక్షణః స్వయం
పశ్యన్ నిపాతం ధనినాం మదోద్భవమ్ ॥ 37

ఇత్థం వ్యవసితో బుద్ధ్యా భక్తోఽతీవ జనార్దనే ।
విషయాన్ జాయయా త్యక్ష్వన్ బుభుజే నాతిలంపటః ॥ 38

తస్య వై దేవదేవస్య హరేర్యజ్ఞపతేః ప్రభోః ।
బ్రాహ్మణాః ప్రభవో దైవం స తేభ్యో విద్యతే పరమ్ ॥ 39

ఏవం స విప్రో భగవత్సుహృత్తదా
దృష్ట్వా స్వభృత్యైరజితం పరాజితమ్ ।
తద్ద్యానవేగోద్గ్రథితాత్మబంధనః
తద్దాను లేభేఽచిరతః సతాం గతిమ్ ॥ 40

ఏతద్బ్రహ్మణ్యదేవస్య శ్రుత్వా బ్రహ్మణ్యతాం నరః ।
లబ్ధభావో భగవతి కర్మబంధాల్ విముచ్యతే ॥ 41

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే పృథుకోపాఖ్యానం నామ ఏకాశీతితమోఽధ్యాయః (81)

82 - అథ ద్వ్యశీతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అతైకదా ద్వారవత్యాం వసతో రామకృష్ణయోః |
 సూర్యోపరాగః సుమహానాసీత్ కల్పక్షయే యథా | 1

తం జ్ఞాత్వా మనుజా రాజన్ పురస్తాదేవ సర్వతః |
 స్యమంతపంచకం క్షేత్రం యయుః శ్రేయోవిధిత్సయా | 2

నిఃక్షత్రియాం మహీం కుర్వన్ రామః శస్త్రభృతాం వరః |
 నృపాణాం రుధిరౌఘేణ యత్ర చక్రే మహాహ్రదాన్ | 3

ఈజే చ భగవాన్ రామో యత్రాస్పృష్టోఽపి కర్మణా |
 లోకస్య గ్రాహయన్నీశో యథాన్యోఽఘాపనుత్తయే | 4

మహత్యాం తీర్థయాత్రాయాం తత్రాగన్ భారతీః ప్రజాః |
 వృష్ణయశ్చ తథాక్రూరవసుదేవాహుకాదయః | 5

యయుర్పారత తత్ క్షేత్రం స్యమఘం క్షపయిష్ణవః |
 గదప్రద్యుమ్నసాంబాద్యాః సుచంద్రశుకసారణైః | 6

అస్తేఽనిరుద్ధో రక్షాయాం కృతవర్మా చ యూథపః |
 తే రత్నైర్దేవధిష్ణ్యైర్నయైశ్చ తరళష్ణవైః | 7

గజైర్నదద్విరభ్రాజైర్భృభిర్విద్యాధరద్యుభిః |
 వ్యరోచంత మహాతేజాః పథి కాంచనమాలినః | 8

దివ్యస్రగ్వస్త్రసన్నాహాః కళత్రైః ఫేచరా ఇవ |
 తత్ర స్నాత్వా మహాభాగా ఉపోష్య సుసమాహితాః | 9

బ్రాహ్మణేభ్యో దదుర్దేనూర్వాసః స్రగుక్మమాలినీః |
 రామప్రదేషు విధివత్ పునరాఘ్నత్య వృష్ణయః | 10

దదుః స్వన్నం ద్విజాగ్రేభ్యః కృష్ణే నో భక్తిరస్త్వేతి |
 స్వయం చ తదనుజ్ఞాతా వృష్ణయః కృష్ణదేవతాః | 11

భుక్త్వోపవివిశుః కామం స్నిగ్ధచ్ఛాయాంఘ్రిపాంఘ్రిషు |
 తత్రాగతాస్తే దదృశుః సుహృత్సంబంధినో నృపాన్ | 12

మత్యోశీనరకౌనల్యవిదర్శ కురున్సంజయాన్ |
 కాంభోజకైకయాన్ మద్రాన్ కుంతీనానర్తకేరళాన్ | 13

అన్యాంశ్చైవాత్మపక్షీయాన్ పరాంశ్చ శతశో నృప |
 నందాదీన్ సుహృదో గోపాన్ గోపీశ్చోత్కంఠితాశ్చిరమ్ | 14

అన్యోఽన్యసందర్శనహర్షరంహసా
 ప్రోత్సల్లహృద్వక్త్ర సరోరుహశ్రియః |
 ఆశ్లిష్య గాఢం నయనైః స్రవజ్జలా
 హృష్యత్త్వచో రుద్ధగిరో యయుర్ముదమ్ | 15

స్త్రీయశ్చ సంవీక్ష్య మిథోఽతిసాహృద-
 స్మితామలాపాంగదృశోఽభిరేమిరే |
 స్తనైః స్తనాన్ కుంకుమపంకరూషితాన్
 నిహత్య దోర్భిః ప్రణయాశ్రులోచనాః | 16

తతోఽభివాద్య తే వృద్ధాన్ యవిష్టైరభివాదితాః |
 స్వాగతం కుశలం పృష్ట్యా చక్రుః కృష్ణకథా మిథః | 17

పృథా భ్రాతృన్ స్వస్మార్వీక్ష్య తత్పుత్రాన్ పితరావపి |
 భ్రాతృపత్నీర్ముకుందం చ జహౌ సంకథయా శుచః | 18

కుంతువచ

ఆర్య భ్రాతరహం మన్యే ఆత్మానమకృతాశిషమ్ |
 యద్ వా ఆపత్సు మద్వార్తాం నానుస్మరథ సత్తమాః | 19

సుహృదో జ్ఞాతయః పుత్రా భ్రాతరః పితరావపి |
 నానుస్మరంతి స్వజనం యస్య దైవమదక్షిణమ్ | 20

వసుదేవ ఉవాచ

అంబ మాస్మానసూయేథా దేవక్రీడనకాన్ నరాన్ ।
ఈశస్య హి వశే లోకః కురుతే కార్యతేఽథవా । 21

కంసప్రతాపితాః సర్వే వయం యాతా దిశం దిశమ్ ।
ఏతర్హ్యేవ పునః స్థానం దైవనాసాదితాః స్వసః । 22

శ్రీశుక ఉవాచ

వసుదేవోగ్రసేనాద్వైర్యదుభిస్తేఽర్చితా నృపాః ।
ఆసన్నచ్యుతసందర్శపరమానందనిర్వృతాః । 23

భీష్మో ద్రోణోఽంబికాపుత్రో గాంధారీ ససుతా తథా ।
సదారాః పాండవాః కుంతీ సృంజయో విదురః కృపః । 24

కుంతిభోజో విరాటశ్చ భీష్మకో నగ్నజిన్మహాన్ ।
పురుజిద్ ద్రుపదః శల్యో ధృష్టకేతుః సకాశిరాట్ । 25

దనుఘోషో విశాలాక్షో మైథిలో మద్రకేకయౌ ।
యుధామన్యుః సుశర్మా చ ససుతా బాహ్లికాదయః । 26

రాజానో యే చ రాజేంద్ర యుధిష్ఠిరమనువ్రతాః ।
శ్రీనికేతం వపుః శారేః సస్త్రీకం వీక్ష్య విస్మితాః । 27

అథ తే రామకృష్ణాభ్యాం సమ్యక్ ప్రాప్తసమర్తణాః ।
ప్రశశంసుర్ముదా యుక్తా వృష్ణీన్ కృష్ణపరిగ్రహాన్ । 28

అహో భోజపతే యూయం జన్మభాజో నృణామిహ ।
యత్ పశ్యథాసకృత్ కృష్ణం దుర్దర్శమపి యోగినామ్ । 29

యద్విశ్రుతిః శ్రుతినుతేదమలం పునాతి
పాదావనేజనపయశ్చ వచశ్చ శాస్త్రమ్ ।
భూః కాలభర్జితభగాపి యదంఘ్రిపద్మ-
స్పర్శోత్థశక్తిరభివర్షతి నోఽభిలార్థాన్ । 30

తద్దర్శనస్పర్శనానుపథప్రజల్ప-
శయ్యాసనాశనసయౌనసపిండబంధః ।
యేషాం గృహే నిరయవర్తమి వర్తతాం వః
స్వర్గాపవర్గవిరమః స్వయమాస విష్ణుః । 31

శ్రీశుక ఉవాచ

నందస్తత్ర యదూన్ ప్రాప్తాన్ జ్ఞాత్వా కృష్ణపురోగమాన్ ।
తత్రాగమద్ వృతో గోపైరసస్త్విర్జైర్దిదృక్షయా । 32

తం దృష్ట్వా వృష్ణయో హృష్టాస్తన్యః ప్రాణమివోత్థితాః ।
పరిషన్వజిరే గాఢం చిరదర్శనకాతరాః । 33

వసుదేవః పరిష్వజ్య సంప్రీతః ప్రేమవిహ్వలః ।
స్మరన్ కంసకృతాన్ క్లేశాన్ పుత్రన్యాసం చ గోకులే । 34

కృష్ణరామౌ పరిష్వజ్య పితరావభివాద్య చ ।
న కించనోచతుః ప్రేమ్నా సాశ్రుకంతౌ కురూద్యహా । 35

తావాత్మాసనమారోప్య బాహుభ్యాం పరిరభ్య చ ।
యశోదా చ మహాభాగా సుతౌ విజహతుః శుచః । 36

రోహిణీ దేవకీ చాథ పరిష్వజ్య వ్రజేశ్వరీమ్ ।
స్మరంత్యౌ తత్పుత్రాం మైత్రీం బాష్పకంత్యౌ సమూచతుః । 37

కా విన్మరేత వాం మైత్రీమనివృత్తాం వ్రజేశ్వరి ।
అవాప్యోష్యైంద్రమైశ్వర్యం యస్యా నేహ ప్రతిక్రియా । 38

వీతావదృష్టపితరౌ యువయోః స్మ పిత్రోః
సంప్రీణనాభ్యుదయపోషణపాలనాని
ప్రాప్యోషతుర్భవతి పక్ష్మ హా యద్వదక్షోః
న్యస్తావకుత్రచభయౌ న సతాం పరోః స్వః । 39

శ్రీశుక ఉవాచ

గోప్యశ్చ కృష్ణముపలభ్య చిరాదభీష్టమ్
యత్ప్రేక్షణే దృశిషు పక్ష్మకృతం శపంతి ।
దృగ్భిర్చ్ఛదీకృతమలం పరిరభ్య సర్వాః
తద్భావమాపురపి నిత్యయుజాం దురాపమ్ । 40

భగవాంస్తాస్తథాభూతా వివిక్త ఉపసంగతః ।
ఆశ్లిష్యానామయం పృష్ట్వా ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ । 41

అపి స్మరథ నః సఖ్యః స్వానామర్థచికిర్షయా ।
గతాంశ్చిరాయితాన్ శత్రుపక్షక్షపణచేతసః । 42

అప్యవధ్యాయథాస్మాన్ స్విదకృతజ్ఞావిశంకయా ।
నూనం భూతాని భగవాన్ యునక్తి వియునక్తి చ । 43

వాయుర్యథా ఘనానీకం తృణం తూలం రజాంసి చ ।
సంయోజ్యాక్షిపతే భూయస్తథా భూతాని భూతకృత్ । 44

మయి భక్తిర్ని భూతానామమృతత్వాయ కల్పతే ।
దిష్ట్యా యదాసీన్మత్స్నేహో భవతీనాం మదాపనః । 45

అహం హి సర్వభూతానామాదిరంతోఽంతరం బహిః ।
భౌతికానాం యథా ఖం వారూర్వాయుర్జ్యోతిరంగనాః । 46

వీవం హ్యేతాని భూతాని భూతేష్వైత్మాత్మనా తతః ।
ఉభయం మయ్యథ పరే పశ్యతాభాతమక్షరే । 47

శ్రీశుక ఉవాచ

అధ్యాత్మశిక్షయా గోప్య వీవం కృష్ణేన శిక్షితాః ।
తదనుస్మరణధ్వస్తజీవకోశాస్తమధ్యగన్ । 48

అహుశ్చ తే నశిననాభ పదారవిందమ్
యోగేశ్వరైర్ల్పది విచింత్యమగాధబోధైః ।
సంసారకూపపతితోత్తరణావలంబమ్
గేహంజుషామపి మనస్సుదియాల్ సదా నః । 49

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే వృష్ణిగోపసంగమో నామ ద్వ్యశీతితమోఽధ్యాయః (82)

83 - అథ త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

తథానుగృహ్య భగవాన్ గోపీనాం స గురుర్గతిః ।
యుధిష్ఠిరమథాపృచ్ఛత్ సర్వాంశ్చ సుహృదోఽవ్యయమ్ । 1

త వీవం లోకనాథేన పరిపృష్టాః సుసత్కృతాః ।
ప్రత్యూచుర్నృష్టమనసస్తత్పాదేక్షాహతాంహసః । 2

కుతోఽశివం త్వచ్ఛరణాంబుజాసవం
మహాన్మనస్తో ముఖనిస్సృతం క్వచిత్ ।
పిబంతి యే కర్ణపుటైరలం ప్రభో
దేహంభృతాం దేహకృదస్మృతిచ్చిదమ్ । 3

హిత్వా ఽఽ త్మథామవిధుతాత్మకృతత్ర్యవస్తమ్
అనందసంప్లవమఖండమకుంతబోధమ్ ।
కాలోపసృష్టనిగమావన ఆత్తయోగ-
మాయాకృతిం పరమహంసగతిం నతాః స్మ । 4

ఋషిరువాచ

ఇత్యుత్తమశ్లోకశిఖామణిం జనే-
ష్యభిష్టువత్స్వంధకకౌరవస్త్రియః ।

సమేత్య గోవిందకథా మిథోఽ గృణన్
త్రిలోకగీతాః శృణు వర్ణయామి తే । 5

ద్రౌపద్యువాచ

హే వైదర్యచ్యుతో భద్రే హే జాంబవతి కౌసలే ।
హే సత్యభామే కాళింది వైభ్యే రోహిణి లక్ష్మణే । 6

హే కృష్ణపత్న్య వీతన్నో బ్రూత వో భగవాన్ స్వయమ్ ।
ఉపయేమే యథా లోకమనుకుర్వన్ స్వమాయయా । 7

రుక్మిణ్యువాచ

చైద్యాయ మార్పయితుముద్యతకార్ముకేషు
రాజస్వజేయభటశేఖరితాంఘ్రిరేణుః ।
నిన్యే మృగేంద్ర ఇవ భాగమజావియూథాల్
తచ్ఛ్రీనికేతచరణో ఽస్తు మమార్చనాయ । 8

సత్యభామోవాచ

యో మే సనాభివధతప్తహృదా తతేన
లిప్తాభిశాపమపమార్జుముపాజహార ।

జిత్వర్క్ష రాజమథ రత్నమదాత్ స తేన
భీతః పితాఽ దిశత మాం ప్రభవేఽపి దత్తామ్ । 9

జాంబవత్యువాచ

ప్రాజ్ఞాయ దేహకృదముం నిజనాథదైవమ్
సీతాపతిం త్రిణవహాన్యమునాభ్యయుధ్యత్ ।
జ్ఞాత్వా పరీక్షితముపాహరదర్శణం మాం
పాదౌ ప్రగృహ్య మణినాహమముష్య దాసీ । 10

కాళింద్యువాచ

తపశ్చరంతీమాజ్ఞాయ స్వపాదస్పర్శనాశయా ।
సఖ్యోపేత్యాగ్రహీత్ పాణిం యోఽహం తద్భహమార్జనీ । 11

మిత్రవిందోవాచ

యో మాం స్వయంవర ఉపేత్య విజిత్య భూపాన్
నిన్యే శ్వయూథగమివాత్మబలిం ద్విపారిః ।
భ్రాతృగాంశ్చ మేఽపకురుతః స్వపురం శ్రియౌకః
తస్యాస్తు మే ఽనుభవమంఘ్ర్యవనేజనత్వమ్ । 12

సత్యోవాచ

సప్తాక్షణోఽతిబలవీర్యసుతీక్ష్ణ శృంగాన్
పిత్రా కృతాన్ క్షితిపవీర్యపరీక్షణాయ ।
తాన్ వీరదుర్మదహనస్తరసా నిగృహ్య
క్రీడన్ బబంధ హ యథా శిశవోఽజతోకాన్ । 13

య ఇత్తం వీర్యశుల్కాం మాం దాసీభిశ్చతురంగిణీమ్ ।
పథి నిర్జిత్య రాజన్యాన్నిన్యే తద్దాస్యమస్తు మే । 14

భద్రోవాచ

పితా మే మాతులేయాయ స్వయమాహూయ దత్తవాన్ ।
కృష్ణే కృష్ణాయ తచ్చిత్తామక్షౌహిణ్యా సఖీజనైః । 15

అస్య మే పాదసంస్పర్శో భవేజ్జన్మని జన్మని ।
కర్మభిర్ప్రాప్యమాణాయా యేన తచ్చేయ ఆత్మనః । 16

లక్ష్మణోవాచ

మమాపి రాజ్యచ్యుతజన్మకర్మ చ
శ్రుత్వా ముహుర్నారదగీతమాస హ ।

చిత్తం ముకుందే కిల పద్మహస్తయా
వృతః సుసంమృశ్య విహాయ లోకపాన్ । 17

జ్ఞాత్వా మమ మతం సాధ్వి పితా దుహితృవత్సలః ।
బృహత్సేన ఇతి ఖ్యాతస్త్రతోపాయమచీకరత్ । 18

యథా స్వయంవరే రాజ్ఞి మత్యుః పార్థేప్పయా కృతః ।
అయం తు బహిరాచ్ఛన్నో దృశ్యతే స జలే పరమ్ । 19

శ్రుత్వైతత్ సర్వతో భూషా ఆయయుర్మత్పితుః పురమ్ ।
సర్వాస్త్రశస్త్రతత్త్వజ్ఞాః సోపాధ్యాయాః సహస్రశః । 20

పిత్రా సంపూజితాః సర్వే యథావీర్యం యథా వయః ।
ఆదదుః సశరం చాపం వేద్దుం పర్షది మద్దియః । 21

ఆదాయ వ్యసృజన్ కేచిత్ సజ్యంకర్తుమనీశ్వరాః ।
ఆకోటి జ్యౌం సముత్కృష్య పేతురేకేఽమునా హతాః । 22

సజ్యం ధృత్వా పరే వీరా మాగధాంబష్టచేదిపాః ।
భీమో దుర్యోధనః కర్ణో నావిందంస్తదవస్థితిమ్ । 23

మత్స్యాభాసం జలే వీక్ష్య జ్ఞాత్వా చ తదవస్థితిమ్ ।
పార్థో యత్తోఽస్సజద్ బాణం నాచ్ఛినత్ పస్పృశే పరమ్ । 24

రాజన్యేషు నివృత్తేషు భగ్నమానేషు మానిషు ।
భగవాన్ ధనురాదాయ సజ్జం కృత్వాథ లీలయా । 25

తస్మిన్ సంధాయ విశిఖం మత్స్యం వీక్ష్య సకృజ్జలే ।
ఛిత్త్యేషుణాఽపాతయత్తం సూర్యే చాభిజితి స్థితే । 26

దివి దుందుభయో నేదుర్జయశబ్దయుతా భువి ।
దేవాశ్చ కుసుమాసారాన్ ముముచుర్హర్షవిహ్వలాః । 27

తద్రంగమావిశమహం కలనూపురాభ్యాం
పద్భ్యాం ప్రగృహ్య కనకోజ్జ్వలరత్నమాలామ్ ।

నూత్నే నివీయ పరిధాయ చ కౌశికాగ్ర్యే
సప్రీడహాసవదనా కబరీధృతస్రక్ 28

ఉన్నీయ వక్త్రమురుకుంతలకుండలత్విడ్
గండస్థలం శిశిరహాసకటాక్షమోక్షైః |
రాజ్ఞో నిరీక్ష్య పరితః శనకైర్మురారేః
అంసేఽనురక్తహృదయా నిదధే స్వమాలామ్ 29

తావన్మృదంగపటహాః శంఖభేర్యానకాదయః |
నినేదుర్నటనర్తక్యో నన్యతుర్గాయకా జగుః 30

ఏవం వృతే భగవతి మయేశే నృపయూథపాః |
న సేహిరే యాజ్ఞసేని స్పర్తంతో హృచ్చయాతురాః 31

మాం తావద్ రథమారోప్య హయరత్నచతుష్టయమ్ |
శార్ఙ్గముద్యమ్య నన్నద్దస్తస్తావాజౌ చతుర్భుజః 32

దారుకశ్చేదయామాస కాంచనోపస్కరం రథమ్ |
మిషతాం భూభుజాం రాజ్ఞి మృగాణాం మృగరాడివ 33

తేఽన్వసజ్జంత రాజన్యా నిషేద్దుం పథి కేచన |
సంయత్తా ఉద్దుతేష్వాసా గ్రామసింహా యథా హరిమ్ 34

తే శార్ఙ్గచ్యుతబాణౌఘైః కృత్తబాహ్వాంఘ్రికంధరాః |
నిపేతుః ప్రధనే కేచిదేకే సంత్యజ్య దుద్రువుః 35

తతః పురీం యదుపతిరత్యలంకృతాం
రవిచ్చదధ్వజపటచిత్రలోరణామ్ |

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్థే త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః (83)

84 - అథ చతురశీతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

శ్రుత్వా పృథా సుబలపుత్ర్యథ యాజ్ఞసేనీ
మాధవ్యథ క్షీతిపపత్వ్య ఉత స్వగోప్యః |
కృష్ణేఽఖిలాత్మని హరౌ ప్రణయానుబంధం
పర్వా విసిస్త్వరలమశ్రుకలాకులాక్ష్యః 1

కుశస్థలీం దివి భువి చాభిసంస్తుతాం
సమావిశత్ తరణిరివ స్వకేతనమ్ 36

పితా మే పూజయామాస సుహృత్సంబంధిబాంధవాన్ |
మహార్హవాసోఽలంకారైః శయ్యాననపరిచ్ఛదైః 37

దాసీభిః సర్వసంపద్విర్భటేభరథవాజిభిః |
ఆయుధాని మహార్థాణి దదౌ పూర్ణస్య భక్తితః 38

ఆత్మారామస్య తస్యేమా వయం వై గృహదాసికాః |
సర్వసంగనివృత్త్వాద్దా తపసా చ బభూవిమ 39

మహిష్య ఊచుః

భౌమం నిహత్య సగణం యుధి తేన రుద్ధాః
జ్ఞాత్వాథ నః క్షీతిజయే జితరాజకన్యాః |
నిర్ముచ్య సంస్కృతివిమోక్షమనుస్మరంతీః
పాదాంబుజం పరిణీనాయ య ఆస్తకామః 40

న వయం సాధ్వి సామ్రాజ్యం స్వారాజ్యం భౌజ్యమప్యత |
వైరాజ్యం పారమేష్ఠ్యం చ ఆనంత్యం వా హరేః పదమ్ 41

కామయామహ ఏతస్య శ్రీమత్పాదరజశ్శ్రియః |
కుచకుంకుమగంధాఢ్యం మూర్ధ్నా వోధుం గదాభృతః 42

వ్రజస్త్రియో యద్వాంఛంతి పుళింద్యస్తృణవీరుధః |
గావశ్చారయతో గోపాః పాదస్పర్శం మహాత్మనః 43

ఇతి సంభాషమాణాసు స్త్రీభిః స్త్రీషు నృభిర్భృషు |
ఆయయుర్మునయస్తత్ర కృష్ణరామదిదృక్షయా 2

ద్వైపాయనో నారదశ్చ చ్యవనో దేవలోఽసితః |
విశ్వామిత్రః శతానందో భరద్వాజోఽథ గౌతమః 3

రామః సశిష్యో భగవాన్ వసిష్యో గాలవో భృగుః |
పులస్త్యః కశ్యపో ఋత్విశ్చ మార్కండేయో బృహస్పతిః | 4

ద్వితస్త్రీతశ్చైకతశ్చ బ్రహ్మపుత్రాస్తథాంగిరాః |
అగస్త్యో యాజ్ఞవల్క్యశ్చ వామదేవాదయోఽపరే | 5

తాన్ దృష్ట్వా సహసోత్తాయ ప్రాగాసీనా నృపాదయః |
పాండవాః కృష్ణరామౌ చ ప్రణేముర్విశ్వవందితాన్ | 6

తానానర్చుర్యథా సర్వే సహ రామోఽచ్యుతో ఋచ్యుత్ |
స్వాగతాననపాద్యార్ఘ్యమాల్యధూపానులేపనైః | 7

ఉవాచ సుఖమాసీనాన్ భగవాన్ ధర్మగుప్తనుః |
సదసస్తస్య మహతో యతవాచోఽనుశృణ్వతః | 8

శ్రీభగవానువాచ

అహో వయం జన్మభృతో లబ్ధం కార్తస్వీన తత్ఫలమ్ |
దేవానామపి దుష్ప్రాపం యద్యోగేశ్వరదర్శనమ్ | 9

కిం స్వల్పతపసాం నృణామర్చాయాం దేవచక్షుషామ్ |
దర్శనస్పర్శనప్రశ్నప్రహ్వాపాదార్చనాదికమ్ | 10

న హ్యమ్మయాని తీర్థాని న దేవా మృచ్చిలామయాః |
తే పునంతురుకాలేన దర్శనాదేవ సాధవః | 11

నాగ్నిర్షూర్యో న చ చంద్రతారకాః
న భూర్జలం ఖం శ్వసనోఽథ వాజ్మనః |
ఉపాసితా భేదకృతో హరంత్యఘం
విపశ్చితో ఘ్నంతి ముహూర్తసేవయా | 12

యస్యాత్మబుద్ధిః కుణపే త్రిధాతుకే
స్వధీః కళత్రాదిషు భౌమ ఇజ్యధీః |
యత్తీర్థబుద్ధిస్సలిలే న కర్త్విచిత్
జనేష్యభిజ్ఞేషు స వివ గోఖరః | 13

శ్రీశుక ఉవాచ

నిశమ్యేత్తం భగవతః కృష్ణస్యాకుంతమేధసః |
వచో దురన్వయం విప్రాస్త్రాష్ట్రీమాసన్ భ్రమద్దియః | 14

చిరం విమృశ్య మునయ ఈశ్వరస్యేశితవ్యతామ్ |
జననంగ్రహ ఇత్యాచుః స్మయంతస్తం జగద్గురుమ్ | 15

మునయ ఊచుః

యన్మాయయా తత్వవిదుత్తమా వయం
విమోహితా విశ్వసృజామధీశ్వరాః |
యదీశితవ్యాయతి గూఢ ఈహయా
అహో విచిత్రం భగవద్విచేష్టితమ్ | 16

అనీహ వీతద్ బహుధైక ఆత్మనా
సృజత్యవత్యత్తి న బధ్యతే యథా |
భౌమైర్ద్వి భూమిర్బహునామరూపిణీ
అహో విభూమ్నశ్చరితం విడంబనమ్ | 17

అథాపి కాలే స్వజనాభిగుప్తయే
బిభర్షి సత్త్వం ఖలనిగ్రహాయ చ |
స్వలీలయా వేదపథం సనాతనం
వర్ణాశ్రమాత్మా పురుషః పరో భవాన్ | 18

బ్రహ్మ తే హృదయం శుక్లం తపస్స్వాధ్యాయసంయమైః |
యత్రోపలబ్ధం సద్ వ్యక్తమవ్యక్తం చ తతః పరమ్ | 19

తస్మాద్ బ్రహ్మకులం బ్రహ్మన్ శాస్త్రయోనేస్త్యమాత్మనః |
సభాజయసి సద్దామ తద్రుహ్మాణ్యాగ్రణీర్భవాన్ | 20

అద్య నో జన్మసాఫల్యం విద్యాయాస్తపసో దృశః |
త్వయా సంగమ్య సద్గత్యా యదంతః శ్రేయసాం పరః | 21

సమస్తస్మై భగవతే కృష్ణాయాకుంతమేధసే |
స్వయోగమాయయాచ్ఛన్నమహిమ్నే పరమాత్మనే | 22

న యం విదంత్యమీ భూపా వీకారామాశ్చ వృష్ణయః |
మాయాయవనికాచ్ఛన్నమాత్మానం కాలమీశ్వరమ్ | 23

యథా శయానః పురుష ఆత్మానం గుణతత్త్వదృక్ |
నామమాత్రేంద్రయాభాతం న వేద రహితం పరమ్ | 24

వీవం త్యా నామమాత్రేషు విషయేష్యింద్రియేహయా ।
మాయయా విభ్రమచ్చిత్తో న వేద స్మృత్యుపప్లవాత్ । 25

తస్యాద్య తే దదృశిమాంఘ్రిమఘౌఘమర్ష-
తీర్థాస్పదం హృది కృతం సువిపక్వయోగైః ।
ఉత్పిక్తభక్త్యుపహతాశయజీవకోశాః
అపుర్భవద్గతిమథోఽనుగృహాణ భక్తాన్ । 26

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యనుజ్ఞాప్య దాశార్థం ధృతరాష్ట్రం యుధిష్ఠిరమ్ ।
రాజర్షే స్వాశ్రమాన్ గంతుం మునయో దధిరే మనః । 27

తద్ వీక్ష్య తానుపవ్రజ్య వసుదేవో మహాయశాః ।
ప్రణమ్య చోపసంగృహ్య బభాషేదం సుయంత్రితః । 28

వసుదేవ ఉవాచ

నమో వః సర్వదేవేభ్య ఋషయః శ్రోతుమర్హథ ।
కర్మణా కర్మనిర్హారో యథా స్యాన్నస్తదుచ్యతామ్ । 29

నారద ఉవాచ

నాతిచిత్రమిదం విప్రా వసుదేవో బుభుత్సయా ।
కృష్ణం మత్వార్చకం యన్నః పృచ్ఛతి శ్రేయ ఆత్మనః । 30

నన్నికర్షో హి మర్త్యానామనాదరణకారణమ్ ।
గాంగం హిత్వా యథాన్యంభస్తత్రత్యో యాతి శుద్ధయే । 31

యస్యానుభూతిః కాలేన లయోత్పత్త్యాదినాస్య వై ।
స్వతోఽన్యస్మాచ్చ గుణతో న కుతశ్చన రిష్యతి । 32

తం క్లేశకర్మపరిపాకగుణప్రవాహైః
అవ్యాహతానుభవమీశ్వరమద్వితీయమ్ ।
ప్రాణాదిభిః స్వవిభవైరుపగూఢమనో
మన్యేత సూర్యమివ మేఘహిమోపరాగైః । 33

అథోచుర్మునయో రాజన్నాభాష్యానకదుందుభిమ్ ।
సర్వేషాం శృణ్వతాం రాజ్ఞాం తథైవాచ్యుతరాసుయోః । 34

కర్మణా కర్మనిర్హార విష సాధునిరూపితః ।
యచ్ఛృద్ధయా యజేద్ విష్ణుం సర్వయజ్ఞేశ్వరం మఖైః । 35

చిత్తస్యోపశమో ఽయం వై కవిభిః శాస్త్రచక్షుషా ।
దర్శితః సుగమో యోగో ధర్మశ్చాత్మముదావహః । 36

అయం స్వస్త్వయనః పంథా ద్విజాతేర్సహమేధినః ।
యచ్ఛృద్ధయాప్తవిత్తేన శుక్లేనేజ్యేత పూరుషః । 37

వితైషణాం యజ్ఞదానైర్సహైర్హారసుతైషణామ్ ।
ఆత్మలోకైషణాం దేవ కాలేన విసృజేద్ బుధః ।
గ్రామే త్యక్తైషణాస్సర్వే యయుర్ధిరాస్తపోవనమ్ । 38

ఋణైస్త్రిభిర్ద్విజో జాలో దేవర్షిపితృణాం ప్రభో ।
యజ్ఞాధ్యయనపుత్రైస్తాన్యనిస్తీర్య త్యజన్ పతేత్ । 39

త్వం త్వద్య ముక్తో ద్వాభ్యాం వై ఋషిపితోర్మహామతే ।
యజ్ఞైర్దేవర్ణమున్ముచ్య నిర్మణోఽశరణో భవ । 40

వసుదేవ భవాన్ నూనం భక్త్యా పరమయా హరిమ్ ।
జగతామీశ్వరం ప్రార్చః స యద్వాం పుత్రతాం గతః । 41

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా వసుదేవో మహామనాః ।
తాన్పషీన్పత్విజో వవ్రే మూర్ధ్నాఽఽనమ్య ప్రసాద్య చ । 42

త వీనమృషయో రాజన్ వృతా ధర్మేణ ధార్మికమ్ ।
తస్మిన్నయాజయన్ క్షేత్రే మఖైరుత్తమకల్పకైః । 43

తద్దీక్షాయాం ప్రవృత్తాయాం వృష్ణయః పుష్కరప్రజః ।
స్నాతా సువాససో రాజన్ రాజానః సుష్ట్యలంకృతాః । 44

తన్మహిష్యశ్చ ముదితా నిష్కకంఠ్యః సువాససః ।
దీక్షాశాలాముపాజగ్ముః ఆలిప్తా వస్తుపాణయః । 45

నేదుర్బ్రుదంగపటహశంఖభేర్యానకాదయః ।
నన్పతుర్నటనర్తక్యన్తుష్టపుః సూతమాగధాః ।
జగుః సుకంఠ్యో గంధర్వ్యః సంగీతం సహభర్తృకాః । 46

తమభ్యషించన్ విధివదక్తమభ్యక్తమృత్విజః ।
పత్నీభిరష్టాదశభిః సోమరాజమివోడుభిః । 47

తాభిర్దుకూలవలయైర్వారనూపురకుండలైః ।
స్వలంకృతాభిర్విబభౌ దీక్షితోఽజినసంవృతః । 48

తస్యర్విజో మహారాజ రత్నకౌశేయవాససః ।
ససదస్యా విరేజుస్తే యథా వృత్రహణోఽధ్వరే । 49

తదా రామశ్చ కృష్ణశ్చ స్వై స్వైర్బంధుభిరన్వితా ।
రేజతుః స్వసుతైర్దారైర్దీవేశౌ స్వవిభూతిభిః । 50

ఈజేఽనుయజ్ఞం విధినా అగ్నిహోత్రాదిలక్షణైః ।
ప్రాకృత్యైర్వైకృత్యైర్వజ్జైర్ద్రవ్యజ్ఞానక్రియేశ్వరమ్ । 51

అథర్విగ్వ్యోఽదదాత్ కాలే యథామ్నాతం స దక్షిణాః ।
స్వలంకృతేభ్యోఽలంకృత్య గోభూకన్యా మహాధనాః । 52

పత్నీసంయాజావభృతైశ్చరిత్వా తే మహర్షయః ।
సస్నూ రామప్రాదే విప్రా యజమానపురస్సరాః । 53

స్నాతోఽలంకారవాసాంపి వందిభ్యోఽదాత్తథా స్త్రియః ।
తతః స్వలంకృతో వర్ణానాశ్వభ్యోఽన్నేన పూజయత్ । 54

బంధూన్ సదారాన్ ససుతాన్ పారిబర్తేణ భూయసా ।
విదర్శకోనలకురూన్ కాశికేకయస్సంజయాన్ । 55

సదస్యర్విక్పరగణాన్ నృభూతపితృచారణాన్ ।
శ్రీనికేతమనుజ్ఞాప్య శంసంతః ప్రయయుః క్రతుమ్ । 56

ధృతరాష్ట్రోఽనుజః పార్థా భీష్మో ద్రోణః పృథా యమౌ ।
నారదో భగవాన్ వ్యాసః సుహృత్సంబంధిబాంధవాః । 57

బంధూన్ పరిష్వజ్య యదూన్ సాహృదాత్ క్లిన్నచేతసః ।
యయుర్విరహకృచ్ఛ్రేణ స్వదేశాంశ్చాపరే జనాః । 58

నందస్తు సహగోపాలైర్బృహత్యా పూజయార్చితః ।
కృష్ణరామోగ్రసేనాద్వైర్వృవాత్పీద్ బంధువత్సలః । 59

వసుదేవోఽజసోత్తీర్య మనోరథమహార్ణవమ్ ।
సుహృద్వృతః ప్రీతమనా నందమాహ కరే స్పృశన్ । 60

వసుదేవ ఉవాచ

భ్రాతరీశకృతః పాశో నృణాం యః స్నేహసంజ్ఞితః ।
తం దుస్త్వజమహం మన్యే శూరాణామపి యోగినామ్ । 61

అస్మాస్వప్రతికల్పేయం యత్ కృతాజ్ఞేషు సత్తమైః ।
మైత్ర్యర్పితాఽఫలా వాపి న నివర్తేత కర్త్తిచిత్ । 62

ప్రాగకల్పాచ్చ కుశలం భ్రాతర్వో నాచరామ హి ।
అధునా శ్రీమదాంధాక్షా న పశ్యామః పురః సతః । 63

మా రాజ్యశ్రీరభూత్ పుంసః శ్రేయస్కామస్య మానద ।
స్వజనానుత బంధూన్ వా న పశ్యతి యయాంధదృక్ । 64

శ్రీశుక ఉవాచ

వీవం సాహృదశైథిల్యచిత్త అనకదుందుభిః ।
రురోద తత్కృతాం మైత్రీం స్మరన్నశ్రువిలోచనః । 65

నందస్తు సఖ్యః ప్రియకృత్ ప్రేమ్లా గోవిందరామయోః ।
అద్య శ్వ ఇతి మాసాంస్త్రీన్ యదుభిర్మానితోఽవసత్ । 66

తతః కామైః పూర్యమాణః సవ్రజః సహబాంధవః ।
పరార్థ్యాభరణక్షౌమనానానర్హ్యపరిచ్ఛదైః । 67

వసుదేవోగ్రసేనాభ్యాం కృష్ణోద్ధవబలాదిభిః ।
దత్తమాదాయ పారిబర్తం యాపిత్ యదుభిర్యయౌ । 68

నందో గోపాశ్చ గోప్యశ్చ గోవిందచరణాంబుజే ।
మనః క్షిప్తం పునర్నర్తుమనీశా మధురాం యయుః । 69

బంధుషు ప్రతియాతేషు వృష్ణయః కృష్ణదేవతాః ।
వీక్ష్య ప్రాప్యషమాసన్నాం యయుర్ద్వారవతీం పునః । 70

జనేభ్యః కథయాంచక్రుర్యదుదేవమహోత్సవమ్ ।
యదాసీత్తీర్థయాత్రాయాం సుహృత్సందర్శనాదికమ్ । 71

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్థే తీర్థయాత్రాసువర్ణనం నామ చతురశీతితమోఽధ్యాయః (84)

85 - అథ పంచాశీతితమోఽధ్యాయః

శ్రీబాదరాయణీరువాచ

అతైకదాతమజౌ ప్రాప్తౌ కృతపాదాభివందనా ।
వసుదేవోఽభినంద్యాహ ప్రీత్యా సంకర్షణాచ్యుతా । 1

మునీనాం స వచః శ్రుత్వా పుత్రయోర్ధామసూచకమ్ ।
తద్వీర్యైర్జాతవిస్రంభః పరిభాష్యాభ్యభాషత । 2

కృష్ణ కృష్ణ మహాయోగిన్ సంకర్షణ సనాతన ।
జానే వామస్య యత్ సాక్షాత్ ప్రధానపురుషో పరా । 3

యత్ర యేన యతో యస్య యస్మై యద్ యద్ యథా యదా ।
స్యాదిదం భగవాన్ సాక్షాత్ ప్రధానపురుషేశ్వరః । 4

ఏతన్నానావిధం విశ్వమాత్మస్పష్టమథోక్షజ ।
ఆత్మనానుప్రవిశ్యాత్మాన్ ప్రాణో జీవో భిభర్ష్యజః । 5

ప్రాణాదీనాం విశ్వస్పృజాం శక్తయో యాః పరస్య తాః ।
పారతంత్ర్యాద్ వైసాదృశ్యాద్ ద్వయోశ్చేష్టైవ చేష్టతామ్ । 6

కాంతిస్తేజః ప్రభా సత్తా చంద్రాగ్న్యర్కర్క్షవిద్యుతామ్ ।
యత్ స్తైర్యం భూభృతాం భూమేర్వృత్తిర్గంధోఽర్థతో భవాన్ । 7

తర్పణం ప్రాణనమపాం దేవ త్వం తాశ్చ తద్రసః ।
ఓజః సహో బలం చేష్టా గతిర్వాయోస్తవేశ్వర । 8

దిశాం త్వమవకాశోఽసి దిశః ఖం స్ఫోట ఆశ్రయః ।
నాదో వర్ణస్త్వమోంకార ఆకృతీనాం పృథక్కృతిః । 9

ఇంద్రియం త్వింద్రియాణాం త్వం దేవాశ్చ తదనుగ్రహః ।
అవబోధో భవాన్ బుద్ధేర్జీవస్యానుస్మృతిః సతీ । 10

భూతానామసి భూతాదిరింద్రియాణాం చ తైజసః ।
వైకారికో వికల్పానాం ప్రధానమనుశాయినామ్ । 11

నశ్వరేష్యహ భావేషు తదసి త్వమనశ్వరమ్ ।
యథా ద్రవ్యవికారేషు ద్రవ్యమాత్రం నిరూపితమ్ । 12

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాస్తద్వృత్తయశ్చ యాః ।
త్వయ్యద్ధా బ్రహ్మణి పరే కల్పితా యోగమాయయా । 13

తస్మాన్న సంత్యమీ భావా యర్థి త్వయి వికల్పితాః ।
త్వం చామీషు వికారేషు హ్యాన్యదా వ్యావహారికః । 14

గుణప్రవాహ ఏతస్మిన్నబుధాస్త్యఖిలాత్మనః ।
గతిం సూక్ష్మామబోధేన సంసరంతీహ కర్మభిః । 15

యదృచ్ఛయాస్యతాం ప్రాప్య సుకల్పామిహ దుర్లభామ్ ।
స్వార్థే ప్రమత్తస్య వయో గతం త్వన్మాయయేశ్వర । 16

అసావహం మమైవైతే దేహే చాస్యాన్వయాదిషు ।
స్నేహపాశైర్నిబధ్నాతి భవాన్ సర్వమిదం జగత్ । 17

యువాం న నః సుతౌ సాక్షాత్ ప్రధానపురుషేశ్వరా ।
భూభారక్షత్రక్షపణ అవతీర్ణా తథాత్మ హా । 18

తత్తేగతోఽస్త్వరణమద్య పదారవిందమ్
ఆపన్నసంస్పృతిభయాపహమార్తబంధో
వీతావతాలమలమింద్రియలాలసేన
మర్త్యాత్మదృక్ త్వయి పరే యదపత్యబుద్ధిః । 19

సూతీగృహే నను జగాద భవానజో నా
సంజజ్జ ఇత్యనుయుగం నిజధర్మగుప్త్యై
నానాతనూర్గగనవద్ విదధజ్జహోసి
కో వేద భూమ్న ఉరుగాయ విభూతిమాయామ్ । 20

శ్రీశుక ఉవాచ

ఆకర్ణ్యేత్తం పితుర్వాక్యం భగవాన్ సాత్వతర్షభః ।
ప్రత్యాహ ప్రశ్రయానమ్రుః ప్రహసన్ శ్లక్ష్యయా గిరా । 21

శ్రీభగవానువాచ

వచో వః సమవేతార్థం తాలైతదుపమన్మహే ।
యన్నః పుత్రాన్ సముద్దిశ్య తత్ప్యగ్రామ ఉదాహృతః । 22

అహం యూయమసావార్య ఇమే చ ద్వారకాకసః ।
సర్వేఽప్యేవం యదుశ్రేష్ఠ విమృశ్యాః సచరాచరమ్ । 23

ఆత్మాహ్యేకః స్వయంజ్యోతిర్నిత్యోఽన్యో నిర్గుణో గుణైః ।
ఆత్మస్పృష్టైస్తత్కృతేషు భూతేషు బహుధేయతే । 24

ఖం వాయుర్జ్యోతిరాపో భూస్తత్కృతేషు యథాశయమ్ ।
ఆవిస్తిరోఽల్పభూర్యేకో నానాత్వం యాత్యసావపి । 25

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం భగవతా రాజన్ వసుదేవ ఉదాహృతమ్ ।
శ్రుత్వా వినష్టనానాధీస్తూష్ణీం ప్రీతమనా అభూత్ । 26

అథ తత్ర కురుశ్రేష్ఠ దేవకీ సర్వదేవతా ।
శ్రుత్వాఽఽనీతం గురోః పుత్రమాత్మజాభ్యాం సువిస్మితా । 27

కృష్ణరామౌ సమాశ్రావ్య పుత్రాన్ కంసవిహింసితాన్ ।
స్మరంతీ కృపణం ప్రాహ వైక్లబ్యాదశ్రులోచనా । 28

దేవక్యువాచ

రామ రామాప్రమేయాత్మన్ కృష్ణ యోగేశ్వరేశ్వర ।
వేదాహం వాం విశ్వస్పృజామీశ్వరావాదిపూరుషే । 29

కాలవిధ్వస్తసత్త్వానాం రాజ్ఞాముచ్ఛాస్త్రవర్తినామ్ ।
భూమేర్చారాయమాణానామవతీర్ణా కిలాద్య మే । 30

యస్యాంశాంశాంశభాగేన విశ్వోత్పత్తిలయోదయాః ।
భవంతి కిల విశ్వాత్మన్ తం త్వాద్వాహం గతిం గతా । 31

చిరాన్మృతసుతాదానే గురుణా కాలచోదితా ।
ఆనిన్యధుః పితృస్థానాద్ గురవే గురుదక్షిణామ్ । 32

తథా మే కురుతం కామం యువాం యోగేశ్వరేశ్వరౌ ।
భోజరాజహతాన్ పుత్రాన్ కామయే ద్రష్టుమాహృతాన్ । 33

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఏవం సంచోదితా మాత్రా రామః కృష్ణశ్చ భారత ।
సుతలం సంవివిశతుర్యోగమాయాముపాశ్రితా । 34

తస్మిన్ ప్రవిష్టాపుపలభ్య దైత్యరాడ్
విశ్వాత్మదైవం సుతరాం తథాత్మనః ।
తద్దర్శనాహ్లాదపరిఘ్నతాశయః
సద్యః సముత్థాయ ననామ సాన్వయః । 35

తయోః సమానీయ వరాసనం ముదా
నివిష్టయోస్తత్ర మహాత్మనోస్తయోః ।
దధార పాదావవనిజ్య తజ్జలమ్
సబృంద ఆబ్రహ్మ పునద్ యదంబు హ । 36

సమర్థయామాస స తౌ విభూతిభిః
మహార్థవస్త్రాభరణానులేపనైః ।
తాంబూలదీపామృతభక్షణాదిభిః
స్వగోత్రవిత్రాత్మసమర్పణేన చ । 37

స ఇంద్రసేనో భగవత్పదాంబుజం
బిభ్రన్ ముహుః ప్రేమవిభిన్నయా ధియా ।
ఉవాచ హానందజలాకులేక్షణః
ప్రహృష్టరోమా నృప గద్గదాక్షరమ్ । 38

బలిరువాచ

నమో ఽనంతాయ బృహతే నమః కృష్ణాయ వేధసే ।
సాంఖ్యయోగవితానాయ బ్రహ్మణే పరమాత్మనే । 39

దర్శనం వాం హి భూతానాం దుష్ప్రోపం చాప్యదుర్లభమ్ ।
రజస్తమఃస్వభావానాం యన్నః ప్రాప్తా యద్భుచ్చయా । 40

దైత్యదానవగంధర్వాః సిద్ధవిద్యాధ్రచారణాః ।
యక్షరక్షఃపిశాచాశ్చ భూతప్రమథనాయకాః । 41

విశుద్ధసత్త్వధాన్వ్యుద్ధా త్వయి శాస్త్రశరీరిణి ।
నిత్యం నిబద్ధవైరాస్తే వయం చాన్యే చ తాదృశాః । 42

కేచనోద్బద్ధవైరేణ భక్త్వా కేచన కామతః |
న తథా సత్త్వసంరబ్ధాః సన్నికృష్టాః సురాదయః | 43

ఇదమిత్యమితి ప్రాయస్తవ యోగేశ్వరేశ్వర |
న విదంత్యపి యోగేశా యోగమాయాం కుతో వయమ్ | 44

తన్నః ప్రసీద నిరపేక్షవిమృగ్యయుష్మత్-
పాదారవిందధిషిణాన్యగృహోంధకూపాత్ |

నిష్క్రమ్య విశ్వశరాణాంఘ్రియపలబ్ధవృత్తిః
శాంతో యథైక ఉత సర్వసఖైశ్చరామి | 45

శాధ్యస్మానీశితవ్యేశ నిష్పాపాన్ కురు నః ప్రభో |
పుమాన్ యచ్ఛ్రద్ధయాఽఽ తిష్ఠన్ చోదనాయా విముచ్యతే | 46

శ్రీభగవానువాచ

అసన్ మరీచేః షట్ పుత్రాః ఊర్ణాయాం ప్రథమేఽంతరే |
దేవాః కం జహాసుర్వీక్ష్య సుతాం యభితుముద్యతమ్ | 47

తేనానురీమగన్ యోనిమధునావద్యకర్మణా |
హిరణ్యకశిపోర్ణాతాః నీతాస్తే యోగమాయయా | 48

దేవక్యా ఉదరే జాతా రాజన్ కంసవిహింసితాః |
సా తాన్ శోచత్యాత్మజాన్ స్వాంస్త ఇమేఽధ్యాసతేఽంతికే | 49

ఇత ఏతాన్ ప్రణేష్యామో మాతృశోకాపనుత్తయే |
తతః శాపాద్ వినిర్ముక్తా లోకం యాస్యంతి విజ్వరాః | 50

స్మరోద్గ్రీధః పరిష్వంగః పతంగః క్షుద్రభృద్ భుణీ |
షడిమే మత్రసాదేన పునర్యాస్యంతి సద్గతిమ్ | 51

ఇత్యుక్త్వా తాన్ సమాదాయ ఇంద్రసేనేన పూజితౌ |
పునర్ద్వారవతీమేత్య మాతుః పుత్రానయచ్ఛతామ్ | 52

తాన్ దృష్ట్వా బాలకాన్ దేవీ పుత్రస్నేహస్నుతస్తనీ |
పరిష్వజ్యాంకమారోప్య మూర్చ్ఛ్యజిఘ్రదభీక్లశః | 53

అపాయయత్ స్తనం ప్రీతా సుతస్పర్శపరిఘ్నతా |
మోహితా మాయయా విష్ణోర్యయా సృష్టిః ప్రవర్తతే | 54

పీత్వామృతం పయస్తస్యాః పీతశేషం గదాభృతః |
నారాయణాంగసంస్పర్శప్రతిలబ్ధాత్మదర్శనాః | 55

తే నమస్కృత్య గోవిందం దేవకీం పితరం బలమ్ |
మిషతాం సర్వభూతానాం యయుర్దామ దివౌకసామ్ | 56

తం దృష్ట్వా దేవకీ దేవీ మృతాగమననిర్గమమ్ |
మేనే సువిస్మితా మాయాం కృష్ణస్య రచితాం నృప | 57

ఏవం విధాన్యద్భుతాని కృష్ణస్య పరమాత్మనః |
వీర్యాణ్యనంతవీర్యస్య సంత్యనంతాని భారత | 58

సూత ఉవాచ

య ఇదమనుశృణోతి శ్రావయేద్వా మురారేః
చరితమమృతకీర్తేర్వర్ణితం వ్యాసపుత్రైః |
జగదఘభిదలం తద్భక్తసత్కర్ణపూరం
భగవతి కృతచిత్తో యాతి తత్ క్షేమధామ | 59

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే మృతాగ్రజానయనం నామ పంచాశీతితమోఽధ్యాయః (85)

86 - అథ షడశీతితమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

బ్రహ్మాన్ వేదితుమిచ్ఛామః స్వసారం కృష్ణరామయోః |
యథోపయేమే విజయో యా మమాసీత్ పితామహీ | 1

శ్రీశుక ఉవాచ

అర్జునస్తీర్థయాత్రాయాం పర్యటన్నవనీం ప్రభుః |
గతః ప్రభాసమశృణోన్మాతులేయీం స ఆత్మనః | 2

దుర్యోధనాయ రామస్తాం దాస్యతీతి న చాపరే ।
తల్లిప్పు: స యతిర్భుత్వా త్రిదండీ ద్వారకామగాత్ । 3

తత్ర వై వార్షికాన్ మాసానవాత్సీత్ స్వార్థసాధకః ।
పారై: సభాజితోఽభీక్ష్యం రామేణాజానతా చ స: । 4

ఏకదా గృహమానీయ అతిథ్యేన నిమంత్ర్య తమ్ ।
శ్రద్ధయోపహృతం భైక్ష్యం బలేన బుభుజే కిల । 5

సోఽపశ్యత్తత్ర మహతీం కన్యాం వీరమనోహరామ్ ।
ప్రీత్యుత్పల్లేక్షణస్తస్యాం భావక్షుబ్ధం మనో దధే । 6

సాపి తం చకమే వీక్ష్య నారీణాం హృదయంగమమ్ ।
హసంతి వ్రీడితాపాంగీ తన్వ్యస్తహృదయేక్షణా । 7

తాం పరం సమనుధ్యాయన్నంతరం ప్రేప్పురర్జునః ।
న లేభే శం భ్రమచ్చిత్తః కామేనాతిబలీయసా । 8

మహత్యాం దేవయాత్రాయాం రథస్థాం దుర్గనిర్గతామ్ ।
జహారానుమతః పిత్రో: కృష్ణస్య చ మహారథః । 9

రథస్థో ధనురాదాయ శూరాంశ్చారుంధలో భటాన్ ।
విద్రావ్య క్రోశతాం స్వానాం స్వభాగం మృగరాడివ । 10

తచ్ఛ్రుత్వా క్షుభితో రామః పర్వణీవ మహార్ణవః ।
గృహీతపాదః కృష్ణేన సుహృద్భిశ్చాన్వశామ్యత । 11

ప్రాహిణోత్ పారిబర్తాణి వరవధ్యోర్ముదా బలః ।
మహాధనోపస్కరేభరథాశ్వనరయోషితః । 12

శ్రీశుక ఉవాచ

కృష్ణస్యాసీత్ ద్విజశ్రేష్ఠః శ్రుతదేవ ఇతి శ్రుతః ।
కృష్ణైకభక్త్యా పూర్ణార్థః శాంతః కవిరలంపటః । 13

స ఉవాస విదేహేషు మిథాలాయాం గృహశ్రమీ ।
అనీహయాఽఽ గతాహార్యనిర్వర్తితనిజక్రియః । 14

యాత్రామాత్రం త్వహరహరైవాదుపనమత్యత ।
నాధికం తావతా తుష్టః క్రియాశ్చక్రే యథోచితాః । 15

తథా తద్రాష్ట్రపాలోఽంగ బహుళాశ్వ ఇతి శ్రుతః ।
మైథిలో నిరహంమాన ఉభావప్యచ్యుతప్రియౌ । 16

తయోః ప్రసన్నో భగవాన్ దారుకేణాహృతం రథమ్ ।
అరుహ్య సాకం మునిభిర్విదేహాన్ ప్రయయౌ ప్రభుః । 17

నారదో వామదేవోఽత్రిః కృష్ణో రామోఽసితోఽ రుణిః ।
అహం బృహస్పతిః కణ్వో మైత్రేయశ్చ్యవనాదయః । 18

తత్ర తత్ర తమాయాంతం పౌరా జానపదా నృప ।
ఉపతస్థుః సార్వహస్తా గ్రహైః సూర్యమివోదితమ్ । 19

అనర్తధన్వకురుజాంగలకంకమత్స్య-
పాంచాలకుంతిమధుకేకయకోసలార్ణాః ।
అన్యే చ తన్ముఖసరోజముదారహాస-
స్విగ్ధేక్షణం నృప పపుర్త్వశిభిర్చనార్యః । 20

తేభ్యః స్వవీక్షణవినష్టతమిస్రదృగ్భ్యః
క్షేమం త్రిలోకగురురర్థదృశం చ యచ్ఛన్ ।
శృణ్వన్ దిగంతధవళం స్వయశోఽ శుభఘ్నం
గీతం సురైర్భృభిరగాచ్ఛనకైర్విదేహాన్ । 21

తేఽచ్యుతం ప్రాప్తమాకర్ణ్య పౌరా జానపదా నృప ।
అభీయుర్ముదితాస్తస్మై గృహీతార్హణపాణయః । 22

దృష్ట్వా త ఉత్తమశ్లోకం ప్రీత్యుత్పల్లాననాశయాః ।
కైర్లతాంజలిభిర్నేముః శ్రుతపూర్వాంస్తథా మునీన్ । 23

స్వానుగ్రహాయ సంప్రాప్తం మన్వానౌ తం జగద్గురుమ్ ।
మైథిలః శ్రుతదేవశ్చ పాదయోః పేతతుః ప్రభోః । 24

న్యమంత్రయేతాం దాశార్హమాతిథ్యేన సహద్విజైః ।
మైథిలః శ్రుతదేవశ్చ యుగపత్ సంహతాంజలి । 25

భగవాంస్తదభిప్రేత్య ద్వయోః ప్రియచిక్రీర్షయా ।
ఉభయోరావిశద్ గేహముఖాభ్యాం తదలక్షితః । 26

శ్రోతుమప్యసతాం దూరాన్ జనకః స్వగృహాగతాన్ ।
అనీతేష్వాసనాగ్ర్యేషు సుఖాసీనాన్ మహామనాః । 27

ప్రవృద్ధభక్త్యా ఉద్ధర్షహృదయాస్రావిలేక్షణః ।
నత్యా తదంఘ్రిన్ ప్రక్షాళ్య తదపో లోకపావనీః । 28

సకుటుంబో వహన్ మూర్ధ్నా పూజయాంచక్ర ఈశ్వరాన్ ।
గంధమాల్యాంబరాకల్పధూపదీపార్చ్యగోవృషైః । 29

వాచా మధురయా ప్రీణన్నిదమాహాన్నతర్పితాన్ ।
పాదావంకగతా విష్ణోః సంస్పృశత్ శనకైర్ముదా । 30

రాజోవాచ

భవాన్ హి సర్వభూతానామాత్మా సాక్షీ స్వదృక్ ప్రభో ।
అథ నస్త్యత్పదాంభోజం స్మరతాం దర్శనం గతః । 31

స్వవచస్తదృతం కర్తుమస్మద్భుగ్గోచరో భవాన్ ।
యదాత్తైకాంతభక్తాన్ మే నానంతః శ్రీరజః ప్రియః । 32

కో ను త్వచ్ఛరణాంభోజమేవంవిద్ విసృజేత్ పుమాన్ ।
నిష్పించనానాం శాంతానాం మునీనాం యస్త్యమాత్మదః । 33

యోఽవతీర్య యదోర్వంశే నృణాం సంసరతామిహ ।
యశో వితేనే తచ్చాంత్యై త్రైలోక్యవృజినాపహమ్ । 34

నమస్తుభ్యం భగవతే కృష్ణాయాకుంతమేధసే ।
నారాయణాయ ఋషయే సుశాంతం తప ఈయుషే । 35

దినాని కతిచిద్ భూమన్ గృహాన్ నో నివస ద్విజైః ।
సమేతః పాదరజసా పునీహీదం నిమేః కులమ్ । 36

ఇత్యుపామంత్రితో రాజ్ఞా భగవాన్ లోకభావనః ।
ఉవాస కుర్వన్ కల్యాణం మిథిలానరయోషితామ్ । 37

శ్రుతదేవోఽచ్యుతం ప్రాప్తం స్వగృహాన్ జనకో యథా ।
నత్యా మునీన్ సుసంహృష్టో ధున్వన్ వాసో ననర్త హ । 38

తృణపీఠబ్రుసీష్యేతానానీతేషూపవేశ్య సః ।
స్వాగతేనాభినద్యాంఘ్రిన్ సభార్యోఽవనిజే ముదా । 39

తదంభసా మహాభాగ ఆత్మానం సగృహాన్వయమ్ ।
స్నాపయాంచక్ర ఉద్ధర్షో లబ్ధసర్వమనోరథః । 40

ఫలార్హణోశీరశివామృతాంబుభిః
మృదా సురభ్యా తులసీకుశాంబుజైః ।
ఆరాధయామాస యథోపపన్నయా
సపర్యయా సత్య వివర్తనాంధసా । 41

సతర్కయామాస కుతో మమాన్వభూద్
గృహాంధకూపే పతితస్య సంగమః ।
యః సర్వతీర్థాస్పదపాదరేణుభిః
కృష్ణేన చాస్యాత్మనికేతభూసురైః । 42

సూపవిష్టాన్ కృతాతిథ్యాన్ శ్రుతదేవ ఉపస్థితః ।
సభార్యస్వజనాపత్య ఉవాచాంఘ్ర్యభిమర్శనః । 43

శ్రుతదేవ ఉవాచ

నాద్య నో దర్శనం ప్రాప్తః పరం పరమపూరుషః ।
యర్హీదం శక్తిభిః సృష్ట్యా ప్రవిష్టోహ్యోత్మసత్తయా । 44

యథా శయానః పురుషో మనసైవాత్మమాయయా ।
సృష్ట్యా లోకం పరం స్వాప్నమనువిశ్యావభాసతే । 45

శృణ్వతాం గదతాం శశ్వదర్పతాం త్యాభీవందతామ్ ।
నృణాం సంవదతామంతర్హృది భాస్యమలాత్మనామ్ । 46

హృదిస్తోఽప్యతిదూరస్తః కర్మవిక్షిప్తచేతసామ్ ।
ఆత్మశక్తిభిరగ్రాహ్యోఽప్యంతుష్పేతగుణాత్మనామ్ । 47

నమోఽస్తు తే యథ్యాత్మవిదాం పరాత్మనే
హ్యనాత్మనే స్వాత్మవిభక్తమృత్యవే ।
సకారణాకారణలింగమీయుషే
స్వమాయయా సంవృతరుద్ధదృష్టయే । 48

స త్వం శాధి స్వభృత్యాన్ నః కిం దేవ కరవామ హే ।
వీతదంతో నృణాం క్లేశో యద్భవానక్షిగోచరః । 49

శ్రీశుక ఉవాచ

తదుక్తమిత్యుపాకర్ణ్య భగవాన్ ప్రణతార్తిహా ।
గృహీత్వా పాణినా పాణిం ప్రహసంస్తమువాచ హ । 50

శ్రీభగవానువాచ

బ్రహ్మంస్తేఽనుగ్రహార్థాయ సంప్రాప్తాన్ విద్యమున్ మునీన్ ।
సంచరంతి మయా లోకాన్ పునంతః పాదరేణుభిః । 51

దేవాః క్షేత్రాణి తీర్థాని దర్శనస్పర్శనార్చనైః ।
శనైః పునంతి కాలేన తదప్యర్హత్తమేక్షయా । 52

బ్రాహ్మణో జన్మనా శ్రేయాన్ సర్వేషాం ప్రాణినామిహ ।
తపసా విద్యయా తుష్ట్యా కిము మత్కళయా యుతః । 53

న బ్రాహ్మణాన్మే దయితం రూపమేతచ్ఛతుర్బుజమ్ ।
సర్వవేదమయో విప్రః సర్వదేవమయో హ్యహమ్ । 54

దుష్ప్రజ్ఞా అవిదిత్వైవమవజానంత్యనూయవః ।
గురుం మాం విప్రమాత్మానమర్పాదావిజ్యద్భ్రష్టయః । 55

చరాచరమిదం విశ్వం భావా యే చాస్య హేతవః ।
మద్రూపాణీతి చేతస్యాథత్తే విప్రో మదీక్షయా । 56

తస్మాద్ బ్రహ్మఋషినేతాన్ బ్రహ్మాన్ మచ్ఛ్రద్ధయార్చయ ।
వీవం చేదర్చితోఽస్త్వద్దా నాన్యథా భూరిభూతిభిః । 57

శ్రీశుక ఉవాచ

స ఇత్థం ప్రభుణా ఽఽదిష్టః సహ కృష్ణాన్ ద్విజోత్తమాన్ ।
ఆరాధ్యైకాత్మభావేన మైథిలశ్చాప సద్గతిమ్ । 58

వీవం స్వభక్తయో రాజన్ భగవాన్ భక్తభక్తిమాన్ ।
ఉషిత్వాఽదిశ్య సన్మార్గం పునర్ద్వారవతీమగాత్ । 59

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే శ్రుతదేవానుగ్రహా నామ షడశీతితమోఽధ్యాయః (86)

87 - అథ సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః

పరీక్షిదువాచ

బ్రహ్మాన్ బ్రహ్మణ్యనిర్దేశ్యే నిర్గుణే గుణవృత్తయః ।
కథం చరంతి శ్రుతయః సాక్షాత్ సదసతః పరే । 1

శ్రీశుక ఉవాచ

బుద్ధీంద్రియమనః ప్రాణాన్ జనానామస్పృజత్ ప్రభుః ।
మాత్రార్థం చ భవార్థం చ ఆత్మనేఽకల్పనాయ చ । 2

సైషా హ్యపవిషద్ బ్రాహ్మీ పూర్వేషాం పూర్వజైర్పతా ।
శ్రద్ధయా ధారయేద్ యస్తాం క్షేమం గచ్ఛేదకించనః । 3

అత్రతే వర్ణయిష్యామి గాథాం నారాయణాన్వితామ్ ।
నారదస్య చ సంవాదమృషేర్నారాయణస్య చ । 4

వీకదా నారదో లోకాన్ పర్యటన్ భగవత్ప్రియః ।
సనాతనమృషిం ద్రష్టుం యయౌ నారాయణాశ్రమమ్ । 5

యో వై భారతవర్షేఽస్మిన్ క్షేమాయ స్వస్తయే నృణామ్ ।
ధర్మజ్ఞానశమోపేతమాకల్పాదాస్థితస్తపః । 6

తత్రోపవిష్టమృషిభిః కలాపగ్రామవాసిభిః ।
పరీతం ప్రణలోఽపృచ్ఛదిదమేవ కురూద్వహ । 7

తస్మై హ్యవోచద్భగవాన్పషీణాం శృణ్వతామిదమ్ ।
యో బ్రహ్మవాదః పూర్వేషాం జనలోకనివాసినామ్ । 8

శ్రీభగవానువాచ

స్వాయంభువ బ్రహ్మసత్రం జనలోకేఽభవత్ పురా ।
తత్రస్థానాం మానసానాం మునీనామూర్వరేతసామ్ । 9

శ్వేతద్వీపం గతవతి త్వయి ద్రష్టుం తదీశ్వరమ్ ।
 బ్రహ్మవాదః సుసంవృత్తః శ్రుతయో యత్ర శేరతే ।
 తత్ర హాయమభూత్ ప్రశ్నస్త్వం మాం యమనుపుచ్చసి । 10
 తుల్యశ్రుతతపఃశీలాస్తుల్యస్వీయారిమధ్యమాః ।
 అపిచక్రుః ప్రవచనమేకం శుశ్రూషవోఽపరే । 11

సనందన ఉవాచ

స్వస్పృష్టమిదమాపీయ శయానం సహ శక్తిభిః ।
 తదంతే బోధయాంచక్రుస్తల్లింగైః శ్రుతయః పరమ్ । 12
 యథా శయానం సమ్రాజం వందినస్తత్పరాక్రమైః ।
 ప్రత్యూషేఽభ్యేత్య సుశ్లోకైర్బోధయంత్యనుజీవినః । 13

శ్రుతయః ఉవాచః

జయ జయ జహ్యాణామజిత దోషగృభీతగుణాం
 త్వమసి యదాత్మనా సమవరుద్ధసమస్తభగః ।
 అగజగదోకసామఖిలశక్త్యవబోధక తే
 క్వచిదజయాఽత్మనా చ చరతోఽనుచరేన్నిగమః । 14

బృహదుపలబ్ధమేతదవయంత్యవశేషతయా
 యత ఉదయాస్తమయౌ వికృతేర్మృది వాఽవికృతాత్ ।
 అత ఋషయో దధుస్త్యయి మనోవచనాచరితం
 కథమయథా భవంతి భువి దత్తవదాని నృణామ్ । 15

ఇతి తవ సూరయస్త్ర్యధిపతేఽఖిలలోకమల
 క్షపణకథామృతాబ్దిమవగాహ్యా తపాంసి జహుః ।
 కిముత పునః స్వధామవిధుతాశయకాలగుణాః
 పరమ భజంతి యే పదమజస్రసుఖానుభవమ్ । 16

దృతయ ఇవ శ్వసంత్యసుభృతో యది తేఽనువిధా
 మహదహమాదయోఽండమస్మజన్ యదనుగ్రహతః ।
 పురుషవిధోఽన్యయోఽత్ర చరమోన్నమయాదిషు యః
 సదసతః పరం త్వమథ యదేష్యవశేషమృతమ్ । 17

ఉదరముపాసతే య ఋషినర్తను కూర్పదృశః
 పరిసరపద్ధతిం హృదయమారుణయో దహరమ్ ।

తత ఉదగాదనంత తవ ధామ శిరః పరమం
 పునరిహ యత్ సమేత్య న పతంతి కృతాంతముఖే । 18

స్వకృతవిచిత్రయోనిషు విశన్నివ హేతుతయా
 తరతమతశ్చకాస్యనలవత్ స్వకృతానుకృతిః ।
 అథ వితథాన్వమూష్యవితథం తవ ధామ సమం
 నిరజధియోఽన్వయంత్యభివిషణ్యవ నీకరసమ్ । 19

స్వకృతపురేష్యమీష్యబహిరంతరసంవరణం
 తవ పురుషం వదంత్యఖిలశక్తిధృతోఽంశకృతమ్ ।
 ఇతి నృగతిం వివిచ్య కవయో నిగమావపనం
 భవత ఉపాసతేఽంఘ్రిమభవం భువి విశ్వసితాః । 20

దురవగమాత్మతత్త్వనిగమాయ తవత్తతనోః
 చరితమహామృతాబ్దిపరివర్తపరిశ్రమణాః ।
 న పరిలషంతి కేచిదపవర్గమపీశ్వర తే
 చరణసరోజహంసకులసంగవిస్పృష్టగృహాః । 21

త్వదనుపథం కులాయమిదమాత్మసుహృత్ప్రియవత్
 చరతి తథోన్ముఖే త్వయి హితే ప్రీయ ఆత్మని చ ।
 న బత రమంత్యహో అసదుపాసనయాఽత్మహనో
 యదనుశయా భ్రమంతురుభయే కుశరీరభృతః । 22

నిభృతమరున్మనోఽక్షదృఢయోగయుజో హృది యత్
 మునయ ఉపాసతే తదరయో ఽపి యయుః స్మరణాత్ ।
 స్త్రియ ఉరగేంద్రభోగభుజదండవిషక్తధియో
 వయమపి తే సమాః సమదృశోఽంఘ్రి సరోజసుధాః । 23

క ఇహ ను వేద బతావరజన్మలయోఽగ్రసరం
 యత ఉదగాదృషిర్యమను దేవగణా ఉభయే ।
 తర్హి న సన్న చాసదుభయం న చ కాలజవః
 కిమపి న తత్ర శాస్త్రమవకృష్య శయీత యదా । 24

జనిమసతః సతో మృతిముతాత్మని యే చ భిదాం
 విషణమృతం స్మరంతు్యపదిశంతి త ఆరుపితైః ।
 త్రిగుణమయః పుమానితి భిదా యదబోధకృతా
 త్వయి న తతః పరత్ర స భవేదవబోధరసే । 25

నదివ మనస్త్రివృత్త్యయి విభాత్యసదామనుజాల్
 సదభిన్యశంత్యశేషమిదమాత్మతయా ౨ ౨ త్మవిదః ।
 న హి వికృతిం త్యజంతి కనకస్య తదాత్మతయా
 స్వకృతమనుప్రవిష్టమిదమాత్మతయావసితమ్ । 26

తవ పరి యే చరంత్యఖిలసత్త్వనికేతతయా
 త ఉత పదా ౨ ౨ క్రమంత్యవిగణయ్య శిరో నిర్మలేః ।
 పరివయసే పశూనివ గిరా విబుధానపి తాన్
 త్వయి కృతసౌహృదాః ఇలు పునంతి న యే విముఖాః । 27

త్వమకరణః స్వరాడఖిలకారకశక్తిధరః
 తవ బలిముద్వహంతి సమదంత్యజయానిమిషాః ।
 వర్షభుజో ౨ ఖిలక్షితిపతేరివ విశ్వస్పృజో
 విదధతి యత్ర యే త్వధికృతా భవతశ్చకితాః । 28

స్థిరచరజాతయః స్యురజయోత్తనిమిత్తయుజో
 విహర ఉదీక్షయా యది పరస్య విముక్త తతః ।
 న హి పరమస్య కశ్చిదపరో న పరశ్చ భవేద్
 వియత ఇవాపదస్య తవ శూన్యతులాం దధతః । 29

అపరిమితా ధ్రువాస్తనుభృతో యది సర్వగతాః
 తర్హి న శాస్యతేతి నియమో ధ్రువ నేతరథా ।
 అజని చ యన్మయం తదవిముచ్య నియంతృ భవేత్
 సమమనుజానతాం యదమతం మతదుష్టతయా । 30

న ఘటత ఉద్భవః ప్రకృతిపూరుషయోరజయోః
 ఉభయయుజా భవంత్యసుభృతో జలబుద్బుదవల్ ।
 త్వయి త ఇమే తతో వివిధనామగుణైః పరమే
 సరిత ఇవార్ణవే మధుని లిల్యురశేషరసాః । 31

స్పృషు తవ మాయయా భ్రమమమీష్యవగత్య భృశం
 త్వయి సుధియో ౨ భవే దధతి భావమనుప్రభవమ్ ।
 కథమనువర్తతాం భవభయం తవ యద్ భ్రుకుటిః
 స్పృజతి ముహుస్త్రిణేమిరభవచ్ఛరణేషు భయమ్ । 32

విజితహృషీకవాయుభిరదాంతమనస్తరగం
 య ఇహ యతంతి యంతుమతిలోలముషాయభిదః ।

వ్యసనశతాన్వితాః సముపహాయ గురోశ్చరణం
 వణిజ ఇవాజ సంత్యకృతకర్ణధరా జలధౌ । 33

స్వజనసుతాత్మదారధనధామధరాసురభైః
 త్వయి సతి కిం నృణాం శ్రయత ఆత్మని సర్వరసే ।
 ఇతి సదజానతాం మిథునతో రతయే చరతాం
 సుఖయతి కో న్విహ స్వవిహతే స్వనిరస్తభగే । 34

భువి పురుపుణ్యతీర్థసదనాన్వృషయో విమదాః
 త ఉత భవత్పదాంబుజహృదో ౨ ఘభిదంఘ్రిజలాః ।
 దధతి సకృన్మనస్త్యయి య ఆత్మని నిత్యసుఖే
 న పునరుపాసతే పురుషసారహరావసథాన్ । 35

సత ఇదముత్థితం సదితి చేన్నను తర్కహతం
 వ్యభిచరతి క్వ చ క్వ చ మృషా న తథోభయయుక్ ।
 వ్యవహృతయే వికల్ప ఇషితో ౨ ంధపరంపరయా
 భ్రమయతి భారతీ త ఉరువృత్తిభిరుక్తజడాన్ । 36

న యదిదమగ్ర ఆస న భవిష్యదతో నిధనాల్
 అనుమితమంతరా త్వయి విభాతి మృషైకరసే ।
 అత ఉపమీయతే ద్రవిణజాతివికల్పపథైః
 వితథమనోవిలాసమృతమిత్యవయంత్యబుధాః । 37

న యదజయా త్వజామనుశయీత గుణాంశ్చ జుషన్
 భజతి సరూపతాం తదను మృత్యుమపేతభగః ।
 త్వముత జహాసి తామహిరివ త్వచమాత్తభగో
 మహాసి మహీయసే ౨ స్తగుణితే ౨ పరిమేయభగః । 38

యది న సముద్ధరంతి యతయో హృది కామజటాః
 దురధిగమో సతాం హృది గతో ౨ నృతకంతమణిః ।
 అనుత్పపయోగినాముభయతోప్యసుఖం భగవన్
 అనపగతాంతకాదనధిరూఢపదాద్భవతః । 39

త్వదవగమి న వేత్తి భవదుత్తశుభాశుభయోః
 గుణవిగుణాన్వయాంస్తర్హి దేహాభృతాం చ గిరః ।
 అనుయుగమన్వహం సగుణ గీతపరంపరయా
 శ్రవణభృతో యతస్త్యమపవర్గగతిర్మనుజైః । 40

ద్యుపతయ వీవ తే న యయురంతమనంతతయా
 త్వమపి యదంతరాండనిచయా నను సావరణాః ।
 ఖ ఇవ రజాంసి వాంతి వయసా సహ యచ్ఛ్రుతయః
 త్వయి హి ఫలంత్యతన్నిరసనేన భవన్నిధనాః । 41

శ్రీభగవానువాచ

ఇత్యేతద్ బ్రహ్మణః పుత్రా ఆశ్రుత్యాత్మానుశాసనమ్ ।
 సనందనమథానర్చుః సిద్ధా జ్ఞాత్వాఽఽ త్మనో గతిమ్ । 42
 ఇత్యశేషసమామ్నాయపురాణోపనిషద్రసః ।
 సముద్భుతః పూర్వజాతైర్వ్యమయావైర్మహాత్మభిః । 43

త్వం చైతద్ బ్రహ్మదాయాద శ్రద్ధయాఽఽ త్మానుశాసనమ్ ।
 ధారయంశ్చర గాం కామం కామానాం భర్తనం నృణామ్ । 44

శ్రీశుక ఉవాచ

వీవం స ఋషిణాదిష్టం గృహీత్వా శ్రద్ధయాత్మవాన్ ।
 పూర్ణ శ్రుతధరో రాజన్నాహ వీరవ్రతో మునిః । 45

నారద ఉవాచ

నమస్తస్మై భగవతే కృష్ణాయామలకీర్తయే ।
 యో ధత్తే సర్వభూతానామభవాయోశతీః కలాః । 46

ఇత్యాద్యమృషిమానమ్య తచ్ఛిష్యాంశ్చ మహాత్మనః ।
 తతోఽ గాదాశ్రమం సాక్షాత్ పితుర్వైపాయనస్య మే । 47

సభాజిత్ భగవతా కృతాసనపరిగ్రహః ।
 తస్మై తద్ వర్ణయామాస నారాయణముఖాచ్ఛ్రుతమ్ । 48

ఇత్యేతద్వర్ణితం రాజన్ యన్నః ప్రశ్నః కృతస్త్వయా ।
 యథా బ్రహ్మణ్యనిర్దేశ్యే నిర్గుణేఽపి మనశ్చరేత్ । 49

యోఽ స్యోత్ప్రేక్షక ఆదిమధ్యనిధనే యోఽ వ్యక్తజీవేశ్వరో
 యః సృష్టేదమనుప్రవిశ్య ఋషిణా చక్రే పురః శాస్తి తాః ।
 యం సంపద్య జహాత్యజామనుశయీ సుస్తః కులాయం యథా
 తం కైవల్యనిరస్తయోనిమభయం ధ్యాయేదజస్రం హరిమ్ । 50

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే నారదనారాయణసంవాదే వేదస్తుతిర్నామ సప్తాశీతితమోఽ ధ్యాయః (87)

88 - అథ అష్టాశీతితమోఽ ధ్యాయః

రాజోవాచ

దేవాసురమనుష్యేషు యే భజంత్యశివం శివమ్ ।
 ప్రాయస్తే ధనినో భోజా న తు లక్ష్మ్యాః పతిం హరిమ్ । 1
 వీతద్ వేదితుమిచ్ఛామః సందేహోఽత్ర మహాన్ హి నః ।
 విరుద్ధశీలయోః ప్రభ్యోర్విరుద్ధా భజతాం గతిః । 2

శ్రీశుక ఉవాచ

శివః శక్తియుతశ్శుశ్వుత్తిలింగో గుణసంవృతః ।
 వైకారికస్తైజసశ్చ తామనశ్చేత్యహం త్రిధా । 3

తతో వికారా అభవన్ షోడశామీషు కంచన ।
 ఉపధావన్ విభూతీనాం సర్వాసామశ్చులే గతిమ్ । 4

హరిర్హి నిర్గుణస్సాక్షాత్పురుషః ప్రకృతేః పరః ।
 స సర్వదృగుపద్రష్టా తం భజన్ నిర్గుణో భవేత్ । 5

నివృత్తేష్యశ్యమేధేషు రాజా యుష్మత్ప్రతామహః ।
 శృణ్వన్ భగవతో ధర్మానపుచ్చదిదమచ్యుతమ్ । 6

స ఆహ భగవాంస్తస్మై ప్రీతః శుశ్రూషవే ప్రభుః ।
 నృణాం నిశ్రేయసార్దాయ యో ఽవతీర్ణో యదోః కులే । 7

శ్రీభగవానువాచ

యస్యాహమనుగృహ్లామి హరిష్యే తద్దనం శనైః |
తతోఽధనం త్యజంత్యస్య స్వజనా దుఃఖదుఃఖితమ్ | 8

స యదా వితథోద్యోగో నిర్విణ్ణః స్యాద్ ధనేహయా |
మత్పరైః కృతమైత్రస్య కరిష్యే మదనుగ్రహమ్ | 9

తద్బ్రహ్మ పరమం సూక్ష్మం చిన్మాత్రం సదనంతకమ్ |
అతో మాం సుదురారాధ్యం హిత్వాన్యాన్ భజతే జనః | 10

తతస్త ఆశుతోషేభ్యో లబ్ధరాజ్యశ్రియోద్దతాః |
మత్తాః ప్రమత్తా వరదాన్ విస్మరంత్యవజానతే | 11

శ్రీశుక ఉవాచ

శాపప్రసాదయోరీశా బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః |
సద్యః శాపప్రసాదోఽంగ శివో బ్రహ్మ న చాచ్యుతః | 12

అత్ర చోదాహరంతీమమితిహాసం పురాతనమ్ |
వృకాసురాయ గిరిశో వరం దత్వాఽఽప సంకటమ్ | 13

వృకో నామాసురః పుత్రః శకునేః పథి నారదమ్ |
దృష్ట్వాఽఽశుతోషం పత్రచ్చ దేవేషు త్రిషు దుర్మతిః | 14

స ఆహ గిరిశం దేవముపధావాశు సిద్ధ్యసి |
యోఽల్పాభ్యాం గుణదోషాభ్యామాశు తుష్యతి కుష్యతి | 15

దశాస్యబాణయోస్తుష్టః స్తువతోర్వందినోరివ |
ఐశ్వర్యమతులం దత్వా తత ఆప సుసంకటమ్ | 16

ఇత్యాదిష్టస్తమనుర ఉపాధావత్ స్వగాత్రతః |
కేదార ఆత్మక్రవ్యేణ జుహ్వోనోఽగ్నిముఖం భవమ్ | 17

దేవోపలబ్ధిమప్రాప్య నిర్వేదాత్ సప్తమేఽహని |
శిరోఽవృశ్చత్ స్వధితినా తత్తిర్క్లక్లిన్నమూర్ధజమ్ | 18

తదా మహాకారుణికః స ధూర్జటిః
యథావయం చాగ్నిరివోత్థితోఽనలాత్ |

నిగృహ్య దోర్భ్యాం భుజయోర్వ్యవారయత్
తత్స్పర్శనాద్భూయ ఉపస్కృతాకృతిః | 19

తమాహ చాంగాలమలం వృణీష్వ మే
యథాభికామం వితరామి తే వరమ్ |

ప్రీయేయ తోయేన నృణాం ప్రపద్యతాం
అహో త్వయాఽఽత్మా భృశమర్ల్యతే వృథా | 20

దేవం స వవ్రే పాపీయాన్ వరం భూతభయావహమ్ |
యస్య యస్య కరం శీర్షి ధాస్యే స మ్రియతామితి | 21

తచ్ఛ్రుత్వా భగవాన్ రుద్రో దుర్మనా ఇవ భారత |
ఓమితి ప్రహసంతస్తస్మై దదేఽహేరమృతం యథా | 22

ఇత్యుక్తః సోఽసురో నూనం గౌరీహరణలాలసః |
స తద్వరపరీక్షార్థం శంభోర్మూర్ఛి కిలాసురః |

స్వహస్తం ధాతుమారేభే సోఽబిభ్యత్ స్వకృతాచ్ఛివః | 23

తేనోపసృష్టః సంత్రస్తః పరాధావత్ సవేపథుః |
యావదంతం దివో భూమేః కాష్ఠానాముదగాదుదక్ | 24

అజానంతః ప్రతివిధిం తూష్ణీమాసన్ సురేశ్వరాః |
తతో వైకుంఠమగమద్ భాస్వరం తమసః పరమ్ | 25

యత్ర నారాయణః సాక్షాన్వ్యాసినాం పరమా గతిః |
శాంతానాం న్యస్తదండానాం యతో నావర్తతే గతః | 26

తం తథావ్యసనం దృష్ట్వా భగవాన్ వృజినార్దనః |
దూరాత్ ప్రత్యుదియాద్ భూత్వా వటుకో యోగమాయయా | 27

మేఖలాజినదండాక్షైస్తేజసాగ్నిరివ జ్జ్వలన్ |
అభివాదయామాస చ తం కుశపాణిర్వినితవత్ | 28

శ్రీభగవానువాచ

శాకునేయ భవాన్ వ్యక్తం శ్రాంతః కిం దూరమాగతః |
క్షణం విశ్రమ్యతాం పుంస ఆత్మాయం సర్వకామధుక్ | 29

యది నః శ్రవణాయాలం యుష్మద్వ్యవసితం విభో |
భణ్యతాం ప్రాయశః పుంభిః ధృతైః స్వార్థాన్ సమీహతే | 30

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం భగవతా పృష్టో వచసాఽమృతవర్షిణా |
గతక్లమోఽబ్రవీత్తస్మై యథా పూర్వమనుష్ఠితమ్ | 31

శ్రీభగవానువాచ

ఏవం చేత్తర్హి తద్వాక్యం న వయం శ్రద్ధధీమహి |
యో దక్షశాపాల్ పైశాచ్యం ప్రాప్తః ప్రేతపిశాచరాట్ | 32

యది వస్త్రత విస్రంభో దానవేంద్ర జగద్గురౌ |
తర్హ్యంగాశు స్వశిరసి హస్తం న్యస్య ప్రతీయతామ్ | 33

యద్యసత్యం వచః శంభోః కథంచిద్ దానవర్షభ |
తదైనం జహ్యసద్వాచం న యద్ వక్తాన్యతం పునః | 34

ఇత్థం భగవతశ్చిత్రైర్వచోభిః న సుపేశలైః |
భిన్నధీర్విస్మితః శీర్షి స్వహస్తం కుమతిర్వ్యధాల్ | 35

అథాపతద్ భిన్నశిరా వజ్రాహత ఇవ క్షణాత్ |
జయశబ్దో నమశ్శబ్దః సాధుశబ్దోఽభవద్ దివి | 36

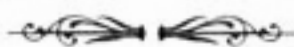
ముముచుః పుష్పవర్షాణి హతే పాపే వృకాసురే |
దేవర్షిపితృగంధర్వా మోచితః సంకటాచ్ఛివః | 37

ముక్తం గిరిశమభ్యాహ భగవాన్ పురుషోత్తమః |
అహో దేవ మహాదేవ పాపోఽయం స్వేన పాప్మనా | 38

హతః కో ను మహాత్వీశ జంతుర్వై కృతకిల్బిషః |
క్షేమీ స్యాత్ కిము విశ్వేశే యః కృతాగస్కో జగద్గురౌ | 39

య ఏవమవ్యాకృతశక్త్యుదన్వతః
పరస్య సాక్షాత్ పరమాత్మనో హరేః |
గిరిత్రమోక్షం కథయేత్ శృణోతి వా
విముచ్యతే సంస్మృతిభిస్తథారిభిః | 40

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే రుద్రమోక్షణం నామ అష్టాశీతితమోఽధ్యాయః (88)

89 - అథ ఏకోననవతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

నరస్వత్యాస్తదే రాజస్పృషయః నత్రమాసత |
వితర్కః సమభూతేషాం త్రిష్వధీశేషు కో మహాన్ | 1

తస్య జిజ్ఞాసయా తే వై భృగుం బ్రహ్మనుతం నృప |
తల్ జ్ఞప్త్యై ప్రేషయామాసుః సోఽభ్యగాద్రహ్మణస్పభామ్ | 2

న తస్మై ప్రహ్లాణం స్తోత్రం చక్రే సత్వపరీక్షయా |
తస్మై చుక్రోధ భగవాన్ ప్రజ్వలన్ స్వేన తేజసా | 3

స ఆత్మస్యుత్థితం మన్యుమాత్మజాయాత్మనా ప్రభుః |
అశీశమద్యథా వహ్నిం స్వయోన్యా వారిణా ఽఽత్మభూః | 4

తతః కైలాసమగమత్ స తం దేవో మహేశ్వరః |
పరిరబ్ధుం సమారేభే ఉత్తాయ భ్రాతరం ముదా | 5

నైచ్చత్వమన్యుత్పథగఇతి దేవశ్చుకోప హ |
శూలముద్యమ్య తం హంతుమారేభే తిగ్మలోచనః | 6

పతిత్యా పాదయోర్దేవీ సాంత్యయామాస తం గిరా |
అథో జగామ వైకుంఠం యత్ర దేవో జనార్దనః | 7

శయానం శ్రియ ఉత్సంగే పదా వక్షస్యతాడయత్ |
తత ఉత్తాయ భగవాన్ సహ లక్ష్మ్యా సతాం గతిః | 8

స్వతల్పాదవరుహ్యథ ననామ శిరసా మునిమ్ |
ఆహ తే స్వాగతం బ్రహ్మాన్ నిషీదాత్రాసనే క్షణమ్ |
అజానతామాగతాన్ వః క్షంతుమర్హథ నః ప్రభో | 9

అతీవ కోమలౌ తాత చరణౌ తే మహామునే ।
ఇత్యుక్త్వా విప్రచరణౌ మర్దయన్ స్వేన పాణినా । 10

పునీహి సహలోకం మాం లోకపాలాంశ్చ మద్గతాన్ ।
పాదోదకేన భవతస్తీర్థానాం తీర్థకారిణా । 11

అద్యాహం భగవన్ లక్ష్మ్యా ఆసమేకాంతభాజనమ్ ।
వత్స్వత్పురసి మే భూతిర్భవత్ప్రాదహతాంహసః । 12

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం బ్రువాణే వైకుంఠే భృగుస్తన్మండ్రయా గిరా ।
నిర్వుతస్తర్పితస్తూష్ణీం భక్తుత్కంఠోఽశ్రులోచనః । 13

పునశ్చ సత్రమావ్రజ్య మునీనాం బ్రహ్మవాదినామ్ ।
స్వానుభూతమశేషేణ రాజన్ భృగురవర్ణయత్ । 14

తన్నిశమ్యాథ మునయో విస్మితా ముక్తసంశయాః ।
భూయాంసం శ్రద్ధధుర్విష్ణుం యతః శాంతిర్యతోఽభయమ్ । 15

ధర్మః సాక్షాద్యతో జ్ఞానం వైరాగ్యం చ తదన్వితమ్ ।
ఐశ్వర్యం చాష్టథా యస్మాద్ యశశ్చాత్మమలాపహమ్ । 16

మునీనాం న్యస్తదండానాం శాంతానాం సమచేతసామ్ ।
అకించనానాం సాధూనాం యమాహుః పరమాం గతిమ్ । 17

సత్త్వం యస్య ప్రియా మూర్తిః బ్రాహ్మణాస్త్విష్టదేవతాః ।
భజంత్యనాశిషః శాంతా యం వా నిపుణబుద్ధయః । 18

త్రివిధాకృతయస్తస్య రాక్షసా అసురాః సురాః ।
గుణిన్యా మాయయా సృష్టాః సత్త్వం తత్తీర్థసాధనమ్ । 19

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం సారస్వతా విప్రా నృణాం సంశయనుత్తయే ।
పురుషస్య పదాంభోజసేవయా తద్గతిం గతాః । 20

సూత ఉవాచ

ఇత్యేతస్మునితనయాస్యపద్మగంధ
పీయూషం భవభయభిత్ పరస్య పుంసః ।
సుశ్లోక్యం శ్రవణపుటైః పిబత్యభీక్షం
పాంథోఽధ్యభ్రమణపరిశ్రమం జహాతి । 21

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏకదా ద్వారవత్యాం తు విప్రపత్న్యాః కుమారకః ।
జాతమాత్రో భువం స్పృష్ట్వా మమార కిల భారత । 22

విప్రో గృహీత్వా మృతకం రాజద్వార్యుపధాయ సః ।
ఇదం ప్రోవాచ విలపన్నాతురో దీనమానసః । 23

బ్రహ్మద్విషః శతధియో లుబ్ధస్య విషయాత్మనః ।
క్షత్రబంధోః కర్మదోషాత్ పంచత్వం మేఽర్చకో గతః । 24

హింసావిహారం నృపతిం దుశ్శీలమజితేంద్రియమ్ ।
ప్రజా భజంత్యః సీదంతి దరిద్రా నిత్యదుఃఖితాః । 25

ఏవం ద్వితీయం విప్రర్షిస్తృతీయం త్వేవమేవ చ ।
విస్ఫుజ్య స నృపద్వారి తాం గాథాం సమగాయత । 26

తామర్జున ఉపశ్రుత్య కర్ణిచిత్ కేశవాంతికే ।
పరేతే నవమే బాలే బ్రాహ్మణం సమభాషత । 27

కింస్విద్ బ్రహ్మాంస్త్యన్నివాసే ఇహ నాస్తి ధనుర్ధరః ।
రాజన్యబంధురేతే వై బ్రాహ్మణాః సత్ర ఆసతే । 28

ధనదారాత్మజాప్యక్తా యత్ర శోచంతి బ్రాహ్మణాః ।
తే వై రాజన్యవేషేణ నటా జీవంత్యసుంభరాః । 29

అహం ప్రజా వాం భగవన్ రక్షిష్యే దీనయోరిహ ।
అనిస్తీర్ణప్రతిజ్ఞోఽగ్నిం ప్రవేక్ష్యేఽహతకల్మషః । 30

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

సంకర్షణో వాసుదేవః ప్రద్యుమ్నో ధన్వినాం వరః ।
అనిరుద్ధోఽప్రతిరథో న త్రాతుం శక్నువంతి యత్ । 31

తత్ కథం ను భవాన్ కర్మ దుష్కరం జగదీశ్వరైః ।
చికిర్షసి త్వం బాలిశ్యాత్ తన్న శ్రద్ధధ్మహే వయమ్ । 32

అర్జున ఉవాచ

నాహం సంకర్షణో బ్రహ్మాన్ న కృష్ణః కార్షిరేవ చ |
అహం వా అర్జునో నామ గాండీవం యస్య వై ధనుః | 33

మావమంస్తా మమ బ్రహ్మాన్ వీర్యం త్ర్యంబకతోషణమ్ |
మృత్యుం విజిత్య ప్రథనే ఆనేష్యే తే ప్రజాం ప్రభో | 34

వీవం విస్రంభితో విప్రః ఫాల్గునేన పరంతప |
జగామ స్వగృహం ప్రీతః పార్థవీర్యం నిశామయన్ | 35

ప్రసూతికాల ఆసన్నే భార్యాయా ద్విజసత్తమః |
పాహి పాహి ప్రజాం మృత్యోరిత్యాహోర్జునమాతురః | 36

స ఉపస్పృశ్య శుచ్యంభో నమస్కృత్య మహేశ్వరమ్ |
దివ్యాన్యస్రాణి సంస్పృత్య సజ్యం గాండీవమాదదే | 37

న్యరుణత్ సూతికాగారం శరైర్నానాస్త్రయోజితైః |
తిర్యగూర్జ్వమథః పార్థశ్చకార శరవంజరమ్ | 38

తతః కుమారః సంజాతో విప్రపత్న్యా రుదన్ ముహుః |
సద్యోఽదర్శనమాపేదే సశరీరో విహాయసా | 39

తదాహ విప్రో విజయం వినిందన్ కృష్ణసన్నిధౌ |
మౌఢ్యం పశ్యత మే యోఽహం శ్రద్ధధే క్లీబకత్తనమ్ | 40

న ప్రద్యుమ్నో నానిరుద్ధో న రామో న చ కేశవః |
యస్య శేకుః పరిత్రాతుం కోఽన్యస్తదవితేశ్వరః | 41

ధిగర్జునం మృషావాదం ధిగాత్మశ్లాఘిన్ ధనుః |
దైవోపస్పృష్టం యో మౌఢ్యాదానినీషతి దుర్మతిః | 42

వీవం శపతి విప్రర్షా విద్యామాస్థాయ ఫాల్గునః |
యయౌ సంయమనీమాఘ యత్రాస్తే భగవాన్ యమః | 43

విప్రాపత్యమచక్షాణస్తత ఐంద్రీమగాల్ పురీమ్ |
ఆగ్నేయీం వైర్భూతీం సౌమ్యాం వాయవ్యాం వారుణీమథ |
రసాతలం నాకప్పృష్ఠం ధిష్ణ్యాన్యన్యన్యదాయుధః | 44

తతోఽలబ్ధద్విజనుతో హ్యనిస్తీర్ణ ప్రతిశ్రుతః |
అగ్నిం వివిక్షుః కృష్ణేన ప్రత్యుక్తః ప్రతిషేధతా | 45

దర్శయే ద్విజసూనూంస్తే మావజ్ఞాత్మానమాత్మనా |
యే తేనః కీర్తిం విమలాం మనుష్యాః స్థాపయిష్యంతి | 46

ఇతి సంభాష్య భగవానర్జునేన సహేశ్వరః |
దివ్యం స్వరథమాస్థాయ ప్రతీచీం దిశమావిశత్ | 47

సప్తద్వీపాన్ సప్త సింధూన్ సప్త సప్త గిరీనథ |
లోకాలోకం తథాతీత్య వివేశ సుమహత్తమః | 48

తత్రాశ్వాః శైబ్యసుగ్రీవమేఘపుష్పబలాహకాః |
తమసి భ్రష్టగతయో బభూవుర్చరతర్జభ | 49

తాన్ దృష్ట్వా భగవాన్ కృష్ణో మహాయోగేశ్వరేశ్వరః |
సహస్రాదిత్యసంకాశం స్వచక్రం ప్రాహిణోత్ పురః | 50

తమః సుఘోరం గహనం కృతం మహద్
విదారయద్భూరితరేణ రోచిషా |
మనోజవం నిర్వివిశే సుదర్శనం
గుణచ్యుతో రామశరో యథా చమూః | 51

ద్వారేణ చక్రానుపథేన తత్తమః-
పరం పరం జ్యోతిరనంతపారమ్ |
సమశ్చువానం ప్రసమీక్ష్య ఫాల్గునః
ప్రతాడితాక్షోఽపిదధేఽక్షిణీ ఉభే | 52

తతః ప్రవిష్టుః సలిలం నభస్వతా
బలీయసైజద్భుహదూర్మిభూషణమ్ |
తత్రాద్భుతం వై భవనం ద్యుమత్తమం
భ్రాజన్మణిస్తంభసహస్రశోభితమ్ | 53

తస్మిన్ మహాభీమమనంతమద్భుతం
సహస్రమూర్తన్యఫణామణిద్యుభిః |
విభ్రాజమానం ద్విగుణోల్పణేక్షణం
సితాచలాభం శితికంఠజిహ్వామ్ | 54

దదర్శ దద్యోగసుఖాసనం విభుం
 మహానుభావం పురుషోత్తమోత్తమమ్ ।
 సాంద్రాంబుదాభం సుపిశంగవాసనం
 ప్రసన్నవక్త్రం రుచిరాయతేక్షణమ్ । 55

మహామణివ్రాతకిరీటకుండల
 ప్రభాపరిక్షిప్తసహస్రకుంతలమ్ ।
 ప్రలంబచార్యష్టభుజం సకౌస్తుభం
 శ్రీవత్సలక్ష्మం వనమాలయా వృతమ్ । 56

సునందనందప్రముఖైః స్వపార్షదైః
 చక్రాదిభిర్మూర్తిధరైర్విజాయుధైః ।
 పుష్ప్యై శ్రీయా కీర్త్యజయాఽఖిలర్దిభిః
 నిషేవ్యమాణం పరమేష్ఠినాం పతిమ్ । 57

వవంద ఆత్మానమనంతమచ్యుతో
 జిష్ణుశ్చ తద్దర్శనజాతసాధ్యసః ।
 తావాహ భూమా పరమేష్ఠినాం ప్రభుః
 బద్ధాంజలీ సస్మితమూర్జయా గిరా । 58

ద్విజాత్మజా మే యువయోర్దిదృక్షుణా
 మయోపనీతా భువి ధర్మగుప్తయే ।

కలావతీర్లావవనేర్భరాసురాన్
 హత్వేహ భూయస్త్వరయేతమంతి మే । 59

పూర్ణకామావపి యువాం నరనారాయణావృషీ ।
 ధర్మమాచరతం స్థిత్యై ఋషభౌ లోకసంగ్రహమ్ । 60

ఇత్యాదిష్టా భగవతా తా కృష్ణా పరమేష్ఠినా ।
 ఓమిత్యానమ్య భూమానమాదాయ ద్విజదారకాన్ । 61

న్యవర్తతాం స్వకం ధామ సంప్రహృష్టా యథాగతమ్ ।
 విప్రాయ దదతుః పుత్రాన్ యథారూపం తథా వయః । 62

నిశామ్య వైష్ణవం ధామ పార్థః పరమవిస్మితః ।
 యత్కించిత్ పౌరుషం పుంసాం మేనే కృష్ణానుకంపితమ్ । 63

ఇతీదృశాన్యనేకాని వీర్యాణీహ ప్రదర్శయన్ ।
 బుభుజే విషయాన్ గ్రామ్యానీజే చాత్యూర్జితైర్మఖైః । 64

ప్రవవర్షాఖిలాన్ కామాన్ ప్రజాసు బ్రాహ్మణాదిషు ।
 యథాకాలం యథైవేంద్రో భగవాన్ శ్రైష్ట్యమాస్థితః । 65

హత్వా నృపానధర్మిష్ఠ్యాన్ ఘాతయిత్వార్జునాదిభిః ।
 అంజసా వర్తయామాస ధర్మం ధర్మసుతాదిభిః । 66

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 దశమస్కంధే ఉత్తరార్థే ద్విజకుమారానయనం నామ ఏకోనవవతితమోఽధ్యాయః (89)

90 - అథ నవతితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

సుఖం స్వపుర్యాం నివసన్ ద్వారకాయాం శ్రియఃపతిః ।
 సర్వసంపత్సమృద్ధాయాం జుష్టాయాం వృష్ణిపుంగవైః । 1

స్త్రీభిశ్చోత్తమవేషాభిర్నవయౌవనకాంతిభిః ।
 హర్ష్యేషు కందుకాద్యైస్తు క్రీడంతీభిస్తటిద్భ్యుభిః । 2

నిత్యం సంకులమార్గాయాం మదచ్యుద్భిర్మృతంగజైః ।
 న్వలంకృతైర్భటైర్వై రథైశ్చ కనకోజ్జ్వలైః । 3

ఉద్యానోపవనాధ్యాయాం పుష్పితద్రుమరాజిషు ।
 నిర్విశద్భృంగవిహగైర్నాదితాయాం సమంతతః । 4

రేమే షోడశసాహస్రపత్నీనామేకవల్లభః ।
 తావద్విచిత్రరూపోఽసౌ తద్భువేషు మహర్దిషు । 5

ప్రోత్పల్లోత్పలకల్పారకుముదాంభోజరేణుభిః ।
 వాసితామలతోయేషు కూజద్విజకులేషు చ । 6

విజహార విగాహ్యంభో హ్రాదినీషు మహోదయః ।
కుచకుంకుమలిప్తాంగః పరిరబ్జశ్చ యోషితామ్ । 7

ఉపగీయమానో గంధర్వైర్భ్రదంగపణవానకాన్ ।
వాదయద్భిర్ముదా వీణాం సూతమాగధవందిభిః । 8

సిచ్యమానోఽచ్యుతస్తాభిర్హసంతీభిః స్మ రేచకైః ।
ప్రతిసించన్ విచిత్రీడే యక్షీభిర్యక్షరాడివ । 9

తాః క్లిన్నవస్త్రవివృతోరుకుచప్రదేశాః
సించంత్య ఉద్భ్రతబృహత్కబరప్రసూనాః ।
కాంతం స్మ రేచకజిహీర్షుతయోపగూఢ్యా
జాతస్మరోత్సవలసద్వదనా విరేజుః । 10

కృష్ణస్తు తత్ స్తనవిషజ్జితకుంకుమస్రక్
క్రీడాభిషంగధుతకుంతలబృందబంధః ।
సించన్ ముహుర్యవతిభిః ప్రతిషిచ్యమానో
రేమే కరేణుభిరివేభపతిః పరీతః । 11

నటానాం నర్తకీనాం చ గీతవాద్యోపజీవినామ్ ।
క్రీడాలంకారవాసాంసి కృష్ణోఽదాత్తస్య చ స్త్రియః । 12

కృష్ణస్యైవం విహారతో గత్యాలాపేక్షితస్మితైః ।
నర్మక్ష్యేళిపరిష్వంగైః స్త్రీణాం కిల హృతా ధియః । 13

ఊచుర్ముకుందైకధియోఽగిర ఉన్మత్తవజ్జడమ్ ।
చింతయంత్యోఽరవిందాక్షం తాని మే గదతః శృణు । 14

మహిష్య ఊచుః

కురతి విలపసి త్వం వీతనిద్రా న శేషే
స్వపితి జగతి రాత్ర్యామీశ్వరో గుప్తబోధః ।
వయమివ సఖి కచ్చిద్గాఢనిర్భిన్నచేతాః
నశిననయనహాసో దారలీలేక్షితేన । 15

నేత్రే నిమీలయసి నక్తమదృష్టబంధుః
త్వం రోరవీషి కరుణం బత చక్రవాకి ।
దాస్యంగతా వయమివాచ్యుతపాదజుష్టామ్
కిం వా ప్రజం స్పృహయసే కబరేణ వోధుమ్ । 16

భో భోః సదా నిష్ఠనసే ఉదన్వన్
అలబ్ధనిద్రోఽధిగతప్రజాగరః ।
కిం వా ముకుందాపహృతాత్మలాంఛనః
ప్రాప్తాం దశాం త్వం చ గతో దురత్యయామ్ । 17

త్వం యక్షిణా బలవతాసి గృహీత ఇందో
క్షీణస్తమో న నిజదీధితిభిః క్షిణోషి ।
కచ్చిన్ముకుందగదితాని యథా వయం త్వం
విస్మృత్య భోః స్థగితగీరుపలక్ష్యసే నః । 18

కిం త్వాచరితమస్మాభిర్మలయానిల తేఽప్రియమ్ ।
గోవిందాపాంగనిర్భిన్నే హృదీరయసి నః స్మరమ్ । 19

మేఘ శ్రీమంస్త్వమసి దయితో
యాదవేంద్రస్య నూనం
శ్రీవత్సాంకం వయమివ భవాన్
ధ్యాయతి ప్రేమబద్ధః ।
అత్యుత్కంఠశ్శబలహృదయో-
ఽస్మద్విధో బాష్పధారాః
స్మృత్వా స్మృత్వా విస్మజసి ముహుః
దుఃఖదస్తత్ప్రసంగః । 20

ప్రియరావ పదాని భాషసే
మృతసంజీవికయానయా గిరా ।
కరవాణి కిమద్యతే ప్రియమ్
వద మే వల్గితకంఠ కోకిల । 21

న చలసి న వదస్యదారబుద్ధే
క్షితిధర చింతయసే మహాంతమర్దమ్ ।
అపి బత వసుదేవనందనాంఘ్రిం
వయమివ కామయసే స్తనైర్విధర్తుమ్ । 22

శుష్యద్ద్రదాః కర్చితా బత సింధుపత్వ్యః
సంప్రత్యపాస్తకమలశ్రియ ఇష్ట భర్తుః ।
యద్వద్వయం మధుపతేః ప్రణయావలోకమ్
అప్రాప్య ముష్టహృదయాః పురుకర్చితాః స్మ । 23

హంస స్వాగతమాస్యతాం పిబ పయో
 బ్రూహ్యంగ శౌరేః కథామ్
 దూతం త్వాం ను విదామ కచ్చిదజితః
 స్వస్త్వాస్త ఉక్తం పురా ।
 కిం వా నశ్చలసౌహృదః స్మరతి తం
 కస్మాద్ భజామో వయం
 క్షౌద్రాలాపయ కామదం శ్రియమృతే
 సైవైకనిష్ఠా స్త్రియామ్ । 24

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇతీదృశేన భావేన కృష్ణే యోగేశ్వరేశ్వరే ।
 క్రియమాణేన మాధవ్యో లేభిరే పరమాం గతిమ్ । 25

శ్రుతమాత్రోఽపి యః స్త్రీణాం ప్రసహ్యకర్షతే మనః ।
 ఉరుగాయోరుగీతో వా పశ్యంతీనాం కుతః పునః । 26

యాః సంపర్యచరన్ ప్రేమ్లా పాదసంవాహనాదిభిః ।
 జగద్గురుం భర్తృబుద్ధ్యా తాసాం కిం వర్ణ్యతే తపః । 27

ఏవం వేదోదితం ధర్మమనుతిష్ఠన్ సతాం గతిః ।
 గృహం ధర్మార్థకామానాం ముహుశ్చాదర్శయత్ పదమ్ । 28

అస్థితస్య పరం ధర్మం కృష్ణస్య గృహమేధినామ్ ।
 అసన్ షోడశసాహస్రం మహిష్యశ్చ శతాధికమ్ । 29

తాసాం స్త్రీరత్నభూతానామష్టా యాః ప్రాగుదాహృతాః ।
 రుక్మిణీప్రముఖా రాజంస్తత్పుత్రాశ్చానుపూర్వశః । 30

ఏకైకస్యాం దశ దశ కృష్ణోఽజీజనదాత్మజాన్ ।
 యావత్య ఆత్మనో భార్యా అమోఘగతిరీశ్వరః । 31

తేషాముద్దామవీర్యాణామష్టాదశ మహారథాః ।
 అసన్నుదారయశస్తైషాం నామాని మే శృణు । 32

ప్రద్యుమ్నశ్చానిరుద్ధశ్చ దీప్తిమాన్ భానురేవ చ ।
 సాంబో మధుర్బుహద్భానుర్చిత్రభానుర్వకోఽరుణః । 33

పుష్కరో వేదబాహుశ్చ శ్రుతదేవః సునందనః ।
 చిత్రబాహుర్విరూపశ్చ కవిర్వ్యగ్రోధ ఏవ చ । 34

నీతేషామపి రాజేంద్ర తనూజానాం మధుద్విషః ।
 ప్రద్యుమ్న ఆసీత్ ప్రథమః పితృవద్ రుక్మిణీసుతః । 35

స రుక్మిణో దుహితరముపయేమే మహారథః ।
 తస్మాత్ సుతోఽనిరుద్ధోఽభూన్నాగాయుతబలాన్వితః । 36

స చాపి రుక్మిణః పౌత్రీం దౌహిత్రో జగృహే తతః ।
 వజ్రస్తస్యాభవద్యస్తు మౌసలాదవశేషితః । 37

ప్రతిబాహురభూత్తస్మాత్ సుబాహుస్తస్య చాత్మజః ।
 సుబాహోశాంతసేనోఽభూచ్ఛతసేనస్తు తత్సుతః । 38

స హ్యేతస్మిన్ కులే జాతా అధనా అబహుప్రజాః ।
 అల్పాయుషోఽల్పవీర్యాశ్చ అబ్రహ్మణ్యాశ్చ జజ్జిరే । 39

యదువంశప్రసూతానాం పుంసాం విఖ్యాతకర్మణామ్ ।
 సంఖ్యా న శక్యతే కర్తుమపి వర్షాయులైర్భువ । 40

తిస్రః కోట్యః సహస్రాణామష్టాశీతిశతాని చ ।
 అసన్ యదుకులాచార్యా కుమారాణామితి శ్రుతమ్ । 41

సంఖ్యానం యాదవానాం కః కరిష్యతి మహాత్మనామ్ ।
 యత్రాయుతానామయుతలక్షణాస్తే స అహుకః । 42

దేవాసురాహవహతా దైతేయా యే సుదారుణాః ।
 తే చోత్పన్నా మనుష్యేషు ప్రజా దృష్టా బబాధిరే । 43

తన్నిగ్రహోయ హరిణా ప్రోక్తా దేవా యదోః కులే ।
 అవతీర్ణాః కులశతం యేషామేకాధికం నృప । 44

తేషాం ప్రమాణం భగవాన్ ప్రభుత్వేనాభవద్ధరిః ।
 యే చానువర్తినస్తస్య వవృధుః సర్వయాదవాః । 45

శయ్యాసనాటనాలాపక్రీడాస్నానాది కర్మసు ।
 న విదుః సంతమాత్మానం వృష్ణయః కృష్ణచేతసః । 46

తీర్థం చక్రే నృపోనం యదజని యదుషు
 స్వస్పరితృదశౌచం
 విద్విట్ సిగ్ధాస్వరూపం యయురజితపరా
 శ్రీర్యదర్థేన్యయత్నః
 యన్నామామంగళఘ్నం శ్రుతమథ గదితం ।
 యత్కృతో గోత్రధర్మః
 కృష్ణస్యైతన్న చిత్రం క్షితిభరహరణం
 కాలచక్రాయుధస్య । 47

జయతి జననివాసో దేవకీజన్మవాదో
 యదువరపరిషత్వైర్దోర్భిరస్యన్నధర్మమ్ ।

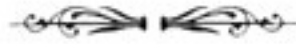
స్థిరచరవృజినఘ్నః సుస్మిత శ్రీముఖేన
 వ్రజపురవనితానాం వర్తయన్ కామదేవమ్ । 48

ఇత్థం పరస్య నిజధర్మరిరక్షయాత్త
 లీలాతనోస్తదనురూపవిడంబనాని ।
 కర్మాణి కర్మకషణాని యదూత్తమస్య
 శ్రూయాదముష్య పదయోరనువృత్తిమిచ్ఛన్ । 49

మర్త్యస్తయానుసవమేధితయా ముకుంద-
 శ్రీమత్కథాశ్రవణకీర్తనచింతయైతి ।
 తద్దామ దుస్తరకృతాంతజవాపవర్గం
 గ్రామాద్ వనం క్షితిభుజోఽపి యయుర్యదర్థాః । 50

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసిక్యాం అష్టాదశసాహస్ర్యాం
 పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్థే శ్రీకృష్ణచరితానువర్ణనం నామ నవతితమోఽధ్యాయః (90)

సమాప్తమిదం ఉత్తరార్థం
 దశమస్కంధః సమాప్తః

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణమ్

ఏకాదశః స్కంధః

1 - అథ ప్రథమోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

కృత్వా దైత్యవధం కృష్ణః సరామో యదుభిర్వృతః ।
భువోఽవతారయద్ భారం జవిష్ఠం జనయన్ కలిమ్ । 1

యే కోపితాః సుబహు పాండుసుతాః సపత్నైః
దుర్యూత హేళనకచగ్రహణాదిభిస్తాన్ ।
కృత్వా నిమిత్తమితరేతరతః సమేతాన్
హత్వా నృపాన్ నిరహరత్ క్షితిభారమీశః । 2

భూభారరాజప్రతనా యదుభిర్నిరస్య
గుప్తైః స్వభాహుభిరచింతయదప్రమేయః ।
మన్యేఽవనేర్షను గతోఽప్యగతం హి భారం
యద్యాదవం కులమహో అవిషహ్యమాస్తే । 3

నైవాన్యతః పరిభవోఽస్య భవేత్ కథంచిత్
మత్సంశ్రయస్య విభవోన్నహనస్య నిత్యమ్ ।
అంతః కలిం యదుకులస్య విధాయ వేణు-
స్తంబస్య వహ్నిమివ శాంతముపైమి ధామ । 4

వీవం వ్యవసితో రాజన్ సత్యసంకల్ప ఈశ్వరః ।
శాపవ్యాజేన విప్రాణాం సంజహ్రే స్వకులం విభుః । 5

స్వమూర్త్యా లోకలావణ్యనిర్ముక్త్యా లోచనం సృణామ్ ।
గీర్ధిస్తాః స్మరతాం చిత్తం పదైస్తానీక్షతాం క్రియాః । 6

ఆచ్ఛిద్య కీర్తిం సుశ్లోకాం వితత్య హ్యంజసా సు కౌ ।
తమోఽనయా తరిష్యంతీత్యగాల్ స్వం పదమీశ్వరః । 7

రాజోవాచ

బ్రహ్మణ్యానాం వదాన్యానాం నిత్యం వృద్ధోపసేవినామ్ ।
విప్రశాపః కథమభూద్ వృష్ణీనాం కృష్ణచేతసామ్ । 8

యన్నిమిత్తః స వై శాపో యాదృశో ద్విజసత్తమ ।
కథమేకాత్మనాం భేద ఏతత్ సర్వం వదస్వ మే । 9

శ్రీశుక ఉవాచ

బిభ్రద్ వపుః సకలసుందరసన్నివేశం
కర్మాచరన్ భువి సుమంగళమాప్తకామః ।
ఆస్థాయ ధామ రమమాణ ఉదారకీర్తిః
సంహర్తుమైచ్ఛత కులం స్థితకృత్యశేషః । 10

కర్మాణి పుణ్యనివహాని సుమంగాళాని
గాయజ్జగత్కలిమలాపహరాణి కృత్వా ।
కాలాత్మనా నివసతా యదుదేవగేహే
పిందారకం నమగమన్ మునయో నిస్సృష్టాః । 11

విశ్వామిత్రోఽసితః కణ్వో దుర్వాసా భృగురంగిరాః ।
కాశ్యపో వాసుదేవోఽత్రిర్వసిష్ఠో నారదాదయః । 12

క్రీడంతస్తానుపవ్రజ్య కుమారా యదునందనాః ।
ఉపసంగృహ్య పప్రచ్ఛురవినితా వినీతవత్ । 13

తే వేషయిత్వా ప్రీవేషైః సాంబం జాంబవతీసుతమ్ ।
 వీషో పృచ్ఛతి వో విప్రా అంతర్వత్ప్వసితేక్షణా । 14

ప్రష్ఠం విలజ్జితీ సాక్షాత్ ప్రబ్రూతామోఘదర్శనాః ।
 ప్రసోష్యంతీ పుత్రకామా కింస్విత్ సంజనయిష్యతి । 15

వీవం ప్రలబ్ధా మునయస్తానూచుః కుపితా నృప ।
 జనయిష్యతి వో మందా ముసలం కులనాశనమ్ । 16

తచ్ఛ్రుత్వా తేఽతిసంత్రస్తా విముచ్య సహసోదరమ్ ।
 సాంబస్య దదృశుస్తస్మిన్ ముసలం ఖల్యయస్మయమ్ । 17

కిం కృతం మందభాగ్యైర్నః కిం వదిష్యంతి నో జనాః ।
 ఇతి విహ్వలితా గేహోనాదాయ ముసలం యయుః । 18

తచ్ఛోపనీయ సదసి పరివ్లానముఖశ్రియః ।
 రాజ్ఞ ఆవేదయాంచక్రుః సర్వయాదవసన్నిధౌ । 19

శ్రుత్వామోఘం విప్రశాపం దృష్ట్వా చ ముసలం నృప ।
 విస్మితా భయసంత్రస్తా బభూవుర్ద్వారకౌకసః । 20

తచ్ఛూర్ణయిత్వా ముసలం యదురాజః స ఆహుకః ।
 సముద్రసలిలే ప్రాస్యల్లోహం చాస్యావశేషితమ్ । 21

కశ్చిన్మత్స్యోఽగ్రసీల్లోహం చూర్ణాని తరళైస్తతః ।
 ఉహ్యామానాని వేలాయాం లగ్నాన్యాసన్ కిలైరకాః । 22

మత్స్యో గృహీతో మత్స్యఘ్నైర్జాలేనాన్యైః సహర్ణవే ।
 తస్యోదరగతం లోహం స శల్యే లుబ్ధకోఽకరోత్ । 23

భగవాన్ జ్ఞాతసర్వార్థ ఈశ్వరోఽపి తదన్యథా ।
 కర్తుం నైచ్చద్ విప్రశాపం కాలరూప్యన్వమోదత । 24

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహాంస్యం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః (1)

2 - అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

గోవిందభుజగుప్తాయాం ద్వారవత్యాం కురూద్వహ ।
 అవాత్పిన్నారదోఽభీక్షం కృష్ణోపాసనలాలసః । 1

కో ను రాజన్సింద్రియవాన్ ముకుందచరణాంబుజమ్ ।
 న భజేత్ సర్వతో మృత్యురుపాస్యమమరోత్తమైః । 2

తమేకదా తు దేవర్షిం వసుదేవో గృహాగతమ్ ।
 అర్చితం సుఖమాసీనమభివాద్యేదమబ్రవీత్ । 3

వసుదేవ ఉవాచ

భగవన్ భవతో యాత్రా స్వస్తయే సర్వదేహినామ్ ।
 కృపణానాం యథా పిత్రోరుత్తమశ్లోకవర్తనామ్ । 4

భూతానాం దేవచరితం దుఃఖాయ చ సుఖాయ చ ।
 సుఖాయైవ హి సాధూనాం త్వాదృశామచ్యుతాత్మనామ్ । 5

భజంతి యే యథా దేవాన్ దేవా అపి తథైవ తాన్ ।
 ఛాయేవ కర్మనచివాః సాధవో దీనవత్సలాః । 6

బ్రహ్మాంస్తథాపి పృచ్ఛామో ధర్మాన్ భాగవతాంస్తవ ।
 యాన్ శ్రుత్వా శ్రద్ధయా మర్త్యే ముచ్యతే సర్వతోభయాత్ । 7

అహం కిల పురానంతం ప్రజార్థో భువి ముక్తిదమ్ ।
 అపూజయం న మోక్షాయ మోహితో దేవమాయయా । 8

యథా విచిత్రవ్యసనాద్ భవద్భిర్విశ్వతోభయాత్ ।
 ముచ్యేమ హ్యంజసైవాద్ధా తథా నః శాధి సువ్రత । 9

శ్రీశుక ఉవాచ

రాజన్నేవం కృతప్రశ్నో వసుదేవేన ధీమతా ।
 ప్రీతస్తమాహ దేవర్షిర్హరేః సంస్మారితో గుణైః । 10

నారద ఉవాచ

సమ్యగేతద్ వ్యవసితం భవతా సాత్త్వతర్షభ ।
యత్ పృచ్ఛసే భాగవతాన్ ధర్మాంస్త్యం విశ్వభావనాన్ । 11

శ్రుతోఽను పఠితో ధ్యాత ఆదృతో వానుమోదితః ।
సద్యః పునాతి సద్దర్శో దేవ విశ్వద్రుహోఽపి హి । 12

త్వయా పరమకల్యాణః పుణ్యశ్రవణకీర్తనః ।
స్మారితో భగవానద్య దేవో నారాయణో మమ । 13

అత్రాప్యదాహరంతీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
ఆర్షభాణాం చ సంవాదం విదేహస్య మహాత్మనః । 14

ప్రియవ్రతో నామ సుతో మనోః స్వాయంభువస్య యః ।
తస్యాగ్నిధ్రస్తతో నాభిః ఋషభస్తత్పుతః స్మృతః । 15

తమాహుర్వాసుదేవాంశం మోక్షధర్మవివక్షయా ।
అవతీర్ణం సుతశతం తస్యాసీద్ బ్రహ్మపారగమ్ । 16

తేషాం వై భరతో జ్యేష్ఠో నారాయణపరాయణః ।
విఖ్యాతం వర్షమేతద్ యన్నామ్నా భారతమద్భుతమ్ । 17

స భుక్తభోగాం త్వక్ష్మేమాం నిర్గతస్తపసా హరిమ్ ।
ఉపాసీనస్తత్పదవీం లేభే వై జన్మభిస్త్రిభిః । 18

తేషాం నవ నవద్వీపపతయోఽస్య సమంతతః ।
కర్మతంత్రవ్రణేతార ఏకాశీర్ద్విజాతయః । 19

నవాభవన్మహాభాగా మునయో హ్యర్థశంసినః ।
శ్రమణా వాతరశనా ఆత్మవిద్యావిశారదాః । 20

కవిర్హరిరంతరిక్షః వ్రబుద్ధః పిప్పలాయనః ।
ఆవిర్హోతో ద్రుమిళశ్చమనః కరభాజనః । 21

త ఏతే భగవద్రూపం విశ్వం సదసదాత్మకమ్ ।
ఆత్మనోఽవ్యతిరేకేణ పశ్యంతో వ్యచరన్ మహీమ్ । 22

అవ్యాహతేష్టగతయః సురసిద్ధసాధ్య-
గంధర్వయక్షనరకిన్నరనాగలోకాన్

ముక్తాశ్చరంతి మునిచారణభూతనాథ-
విద్యాధరద్విజగవాం భువనాని కామమ్ । 23

త ఏకదా నిమేః సత్రముపజగ్మూర్యదృచ్ఛయా ।
వితాయమానమృషిభిరజనాభే మహాత్మనః । 24

తాన్ దృష్ట్వా సూర్యసంకాశాన్ మహాభాగవతాన్ నృప ।
యజమానోఽగ్నయో విప్రాః సర్వ ఏవోపతస్థిరే । 25

విదేహస్తానభిప్రేత్య నారాయణపరాయణాన్ ।
ప్రీతః సంపూజయాంచక్రే ఆసనస్థాన్ యథార్హతః । 26

తాన్ రోచమానాన్ స్వరుచా బ్రహ్మపుత్రోపమాన్ నవ ।
పవ్రచ్చ పరమప్రీతః ప్రశ్రయావనతో నృపః । 27

విదేహ ఉవాచ

మన్యే భగవతః సాక్షాత్ పార్షదాన్ వో మధుద్విషః ।
విష్ణోర్భక్తా హి లోకానాం పావనాయ చరంతి హి । 28

దుర్లభో మానుషో దేహో దేహినాం క్షణభంగురః ।
తత్రాపి దుర్లభం మన్యే వైకుంఠప్రియదర్శనమ్ । 29

అత ఆత్యంతికం క్షేమం పృచ్ఛామో భవతోఽనఘః ।
సంసారేఽస్మిన్ క్షణార్థోఽపి సత్సంగః శేవధిర్భుజామ్ । 30

ధర్మాన్ భాగవతాన్ బ్రూత యది నః శ్రుతయే క్షమమ్ ।
యైః ప్రసన్నః ప్రపన్నాయ దాస్యత్యాత్మానమప్యజః । 31

నారద ఉవాచ

ఏవం తే నిమినా పృష్టా వసుదేవ మహాత్తమాః ।
ప్రతిపూజ్యాఃకృవన్ ప్రీత్యా ససదస్వర్చిజం నృపమ్ । 32

కవి రువాచ

మన్యేఽకుతశ్చిద్భయమచ్యుతస్య
పాదాంబుజోపాసనమత్ర నిత్యమ్ ।
ఉద్విగ్నబుద్ధేరసదాత్మభావాద్
విశ్వాత్మనా యత్ర నివర్తతే భీః । 33

యే వై భగవతా ప్రోక్తా ఉపాయా హ్యత్మలబ్ధయే ।
అంజః పుంసామవిదుషాం విద్ధి భాగవతాన్ హి తాన్ । 34

యానాస్థాయ నరో రాజన్ న ప్రమాద్యేత కర్త్తిచిత్ ।
ధావన్ నిమీల్య వా నేత్రే న స్థలేన్న పతేదిహ । 35

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనా వానుస్మృత స్వభావాత్ ।
కరోతి యద్యత్ సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయేత్ తత్ । 36

భయం ద్వితీయాభినివేశతః స్యాత్
ఈశాదపేతస్య విపర్యయోఽస్మృతిః ।
తస్మాయయాతో బుధ ఆభజేత్తం
భక్త్యైకయేశం గురుదేవతాత్మా । 37

అవిద్యమానోఽప్యవభాతి హి ద్వయోః
ధ్యాతుర్దియా స్వప్నమనోరథౌ యథా ।
తత్ కర్మసంకల్పవికల్పకం మనో
బుధో నిరుంధ్యాదభయం తతః స్యాత్ । 38

శృణ్వన్ సుభద్రాణి రథాంగపాణేః
జన్మాని కర్మాణి చ యాని లోకే ।
గీతాని నామాని తదర్థకాని
గాయన్ విలజ్జో విచరేదసంగః । 39

వీపం వ్రతః స్వప్రియనామకీర్త్యా
జాతాసురాగో ద్రుతచిత్త ఉచ్చైః ।
హసత్యసౌ రోదితి రౌతి గాయతి
ఉన్మాదవన్నృత్యతి లోకబాహ్యః । 40

ఖం వాయుమగ్నిం సలిలం మహీం చ
జ్యోతింషి సత్త్వాని దిశో ద్రుమాదీన్ ।
సరితృముద్రాంశ్చ హరేః శరీరం
యత్ కించ భూతం ప్రణమేదనస్యః । 41

భక్తిః పరేశానుభవో విరక్తిః
అన్యత్ర చైష త్రిక ఏకకాలః ।

ప్రపద్యమానస్య యథాశ్చతః స్యుః
తుష్టిః పుష్టిః క్షుదపాయోఽనుఘాసమ్ । 42

ఇత్యచ్యుతాంఘ్రిం భజతోఽనువృత్త్యా
భక్తిర్విరక్తిర్భగవత్ప్రబోధః ।
భవంతి వై భాగవతస్య రాజన్
తతః పరాం శాంతిముపైతి సాక్షాత్ । 43

రాజోవాచ

అథ భాగవతం బ్రూత యద్దర్శో యాదృశో నృణామ్ ।
యథా చరతి యద్ బ్రూతే యైర్లింగైర్భగవత్ప్రియః । 44

హరిరువాచ

సర్వభూతేషు యః సశ్యేద్భగవద్భావమాత్మనః ।
భూతాని భగవత్యాత్మనేషు భాగవతోత్తమః । 45

ఈశ్వరే తదధీనేషు బాలిశేషు ద్విషత్సు చ ।
ప్రేమమైత్రీకృపోపేక్షా యః కరోతి స మధ్యమః । 46

అర్చాయామేవ హరయే పూజాం యః శ్రద్ధయేహతే ।
న తద్భక్తేషు చాన్యేషు స భక్తః ప్రాకృతః స్మృతః । 47

గృహీత్వాపీంద్రియైరర్థాన్ యో న ద్వేష్టి న హృష్యతి ।
విష్ణోర్మాయామిదం పశ్యన్ స వై భాగవతోత్తమః । 48

దేహేంద్రియప్రాణమనోధియాం యో
జన్మాప్యయక్షుద్భయతర్ష కృచ్చైః ।
సంసారధర్మైరవిముహ్యమానః
స్మృత్యా హరేర్భాగవతప్రధానః । 49

న కామకర్మబీజానాం యత్ర చేతసి సంభవః ।
వాసుదేవైకనిలయః స వై భాగవతోత్తమః । 50

న యస్య జన్మకర్మాభ్యాం న వర్ణాశ్రమజాతిభిః ।
సజ్జతే ఽస్మిన్నహంభావో దేహి వై స హరేః ప్రియః । 51

న యస్య స్వః పర ఇతి విత్తేష్వాత్మని వా భిదా ।
సర్వభూతసమః శాంతః స వై భాగవతోత్తమః । 52

త్రిభువనవిభవహేతవేఽప్యకుంఠ-
 స్మృతిరజితాత్మసురాదిభిర్విమృగ్యాత్ ।
 న చలతి భగవత్పదారవిందాత్
 లవనిమిషార్దమపి యః సవైష్ణవాగ్ర్యః । 53

భగవత ఉరువిక్రమాంఘ్రిశాఖా-
 నఖమణిచంద్రికయా నిరస్తతాపే ।

హృది కథముపసీదతాం పునః సః
 ప్రభవతి చంద్ర ఇవోదితేఽర్కతాపః । 54

విస్ఫజతి హృదయం న యస్య సాక్షాత్
 హరిరవశాభిహితోఽప్యఘోఘనాశః ।
 ప్రణయరశనయా ధృతాంఘ్రిపద్మః
 స భవతి భాగవతప్రధాన ఉక్తః । 55

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః (2)

3 - అథ తృతీయోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

పరస్య విష్ణోరీశస్య మాయిినామపి మోహినీమ్ ।
 మాయాం వేదితుమిచ్ఛామో భగవంతో బ్రువంతు నః । 1

నానుత్యప్యే జుషన్ యుష్మద్వచో హరికథామృతమ్ ।
 సంసారతాపనిస్తప్తో మర్త్యస్తత్తాపభేషజమ్ । 2

అంతరిక్ష ఉవాచ

వీభిర్బృతాని భూతాత్మా మహాభూతైర్మహాభుజ ।
 ససర్జోచ్ఛావచాన్యాద్యః స్వమాత్రాత్మప్రసిద్ధయే । 3

వీవం సృష్టాని భూతాని ప్రవిష్టః పంచధాతుభిః ।
 వీకథా దశధాత్మానం విభజన్ జుషతే గుణాన్ । 4

గుణైర్గుణాన్ స భుంజాన ఆత్మప్రద్యోతిలైః ప్రభుః ।
 మన్యమాన ఇదం సృష్టమాత్మానమిహ సజ్జతే । 5

కర్మాణి కర్మభిః కుర్వన్ సనిమిత్తాని దేహభృత్ ।
 తత్తత్ కర్మఫలం గృహ్లాన్ భ్రమతీహ సుఖేతరమ్ । 6

ఇత్థం కర్మగతీర్గచ్ఛన్ బహ్వాభద్రవహాః పుమాన్ ।
 ఆభూతసంప్లవాత్ సర్గప్రళయావశ్నుతేఽవశః । 7

ధాతూపప్లవ ఆసన్నే వ్యక్తం ద్రవ్యగుణాత్మకమ్ ।
 అనాదినిధనః కాలో హ్యవ్యక్తాయాపకర్షతి । 8

శతవర్షా హ్యనావృష్టిర్భవిష్యత్యుల్పణా భువి ।
 తత్కాలోపచిత్స్థైర్మో లోకాంస్త్రీన్ ప్రతపిష్యతి । 9

సాతాళతలమారభ్య సంకర్షణముఖానలః ।
 దహన్నూర్వశిభో విష్యగ్ వర్తతే వాయునేరితః । 10

సాంవర్తకో మేఘగణో వర్షతి స్మ శతం సమాః ।
 ధారాభిర్వస్తిహస్తాభిర్లీయతే సలిలే విరాట్ । 11

తతో విరాజముత్పుజ్య వైరాజః పురుషో నృప ।
 అవ్యక్తం విశతే సూక్ష్మం నిరింధన ఇవానలః । 12

వాయునా హృతగంధా భూః సలిలత్వాయ కల్పతే ।
 సలిలం తద్ద్వితరసం జ్యోతిష్ట్యాయోపకల్పతే । 13

హృతరూపం తు తమసా వాయో జ్యోతిః ప్రలీయతే ।
 హృతస్పర్శోఽవకాశేన వాయుర్నభసి లీయతే ।

కాలాత్మనా హృతగుణం నభ ఆత్మని లీయతే । 14

ఇంద్రియాణి మనో బుద్ధిః సహ వైకారికైర్భృష ।
 ప్రవిశంతి హ్యహంకారం స్వగుణైరహమాత్మని । 15

ఏషా మాయా భగవతః సర్గస్థిత్యంతకారిణీ ।
త్రివర్ణా వర్ణితాస్మాభిః కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి । 16

రాజోవాచ

యథైతామైశ్వరీం మాయాం దుస్తరామకృతాత్మభిః ।
తరంత్యంజః స్థూలధియో మహర్ష ఇదముచ్యతామ్ । 17

ప్రబుద్ధ ఉవాచ

కర్మాణ్యారభమాణానాం దుఃఖపాత్యై సుఖాయ చ ।
పశ్యేత్ పాకవిపర్యాసం మిథునీచారిణాం నృణామ్ । 18

నిత్యార్తిదేన విత్తేన దుర్లభేనాత్మమృత్యునా ।
గృహోపత్యాప్తపశుభిః కా ప్రీతిః సాధితైశ్చలైః । 19

ఏవం లోకం పరం విద్యాన్నశ్వరం కర్మనిర్మితమ్ ।
సతుల్యాతిశయధ్వంసం యథా మండలవర్తినామ్ । 20

తస్మాద్ గురుం ప్రపద్యేత జిజ్ఞాసుః శ్రేయ ఉత్తమమ్ ।
శాబ్దే పరే చ నిష్ఠాతం బ్రహ్మణ్యుపశమాశ్రయమ్ । 21

తత్ర భాగవతాన్ ధర్మాన్ శిక్షేద్ గుర్వాత్మదైవతః ।
అమాయయాసువృత్త్యా యైస్తుష్యేదాత్మాఽఽ త్మదో హరిః । 22

సర్వతో మనసోఽసంగమాదౌ సంగం చ సాధుషు ।
దయాం మైత్రీం ప్రశ్రయం చ భూతేష్యద్ధా యథోచితమ్ । 23

శౌచం తపస్తితిక్షాం చ మౌనం స్వాధ్యాయమార్జవమ్ ।
బ్రహ్మచర్యమహింసాం చ సమత్వం ద్వంద్వసంజ్ఞయోః । 24

సర్వత్రాత్యేశ్వరాన్వీక్షాం కైవల్యమనికేతతామ్ ।
వివిక్త చీరవసనం సంతోషం యేన కేవచిత్ । 25

శ్రద్ధాం భాగవతే శాస్త్రే ఽనిందామన్యత్ర చాపి హి ।
మనోవాక్కర్మదండం చ సత్యం శమదమావపి । 26

శ్రవణం కీర్తనం ధ్యానం హరేరదృతకర్మణః ।
జన్మకర్మగుణానాం చ తదర్థేఽఖిలచేష్టితమ్ । 27

ఇష్టం దత్తం తపో జప్తం వృత్తం యచ్ఛాత్మనః ప్రియమ్ ।
దారాన్ సుతాన్ గృహాన్ ప్రాణాన్ యత్పరస్మై నివేదనమ్ । 28

ఏవం కృష్ణాత్మనాథేషు మనుష్యేషు చ సాహృదమ్ ।
పరిచర్యాం చోభయత్ర మహత్సు నృషు సాధుషు । 29

పరస్పరానుకథనం పావనం భగవద్యశః ।
మిథో రతిర్మిథస్తుష్టిర్నివృత్తిర్మిథ ఆత్మనః । 30

స్మరంతః స్మారయంతశ్చ మిథోఽఽఘోషుహరం హరిమ్ ।
భక్త్యా సంజాతయా భక్త్యా బిభ్రతుస్తులకాం తనుమ్ । 31

కృచిద్రుదంత్యచ్యుతచింతయా కృచిత్
హసంతి నందంతి వదంత్యలౌకికాః ।
నృత్యంతి గాయంత్యనుశీలయంత్యజమ్
భవంతి తూష్ణిం పరమేత్య నిర్వృతాః । 32

ఇతి భాగవతాన్ ధర్మాన్ శిక్షన్ భక్త్యా తదుత్తయా ।
నారాయణవరో మాయామంజస్తరతి దుస్తరామ్ । 33

రాజోవాచ

నారాయణాభిధానస్య బ్రహ్మణః పరమాత్మనః ।
నిష్ఠామర్షథ నో వక్తుం యూయం హి బ్రహ్మవిత్తమాః । 34

పిప్పలాయన ఉవాచ

స్థితు్యద్భవప్రళయహేతురహేతురస్య
యత్ స్వప్నజాగరసుషుప్తిషు సద్ బహిశ్చ ।
దేహేంద్రియాసుహృదయాని చరంతి యేన
సంజీవితాని తదవేహి పరం నరేంద్ర । 35

నైతన్మనో విశతి వాగుత చక్షురాత్మా
ప్రాణేంద్రియాణి చ యథానలమర్చిషః స్వాః ।
శబ్దోఽపి బోధకనిషేధతయాఽఽ త్మమూలమ్
అర్థోక్తమాహ యదృతే న నిషేధసిద్ధిః । 36

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి త్రివృదేకమాదౌ
సూత్రం మహానహమితి ప్రవదంతి జీవమ్ ।

జ్ఞానక్రియార్థఫలరూపతయోరుశక్తి
 బ్రహ్మైవ భాతి సదసచ్చ తయోః పరం యత్ 37

నాత్మా జజాన న మరిష్యతి నైధతేఽసౌ
 న క్షీయతే సవనవిద్ వ్యభిచారిణాం హి ।
 సర్వత్ర శశ్వదనపాయ్యుపలబ్ధిమాత్రం
 ప్రాణో యథేంద్రియబలేన వికల్పితం సత్ 38

అందేషు పేశిషు తరుష్యవినిశ్చితేషు
 ప్రాణో హి జీవముపధావతి తత్ర తత్ర ।
 సన్నే యదింద్రియగణేఽహమి చ ప్రసుప్తే
 కూటస్థ ఆశయమృతే తదనుస్మృతిర్నః 39

యర్హ్యజ్జనాభచరణేషణయోరుభక్త్యా
 చేతోమలాని విధమేద్ గుణకర్మజాని ।
 తస్మిన్ విశుద్ధ ఉపలభ్యత ఆత్మతత్త్వం
 సాక్షాద్ యథామలదృశోః సవిత్ప్రకాశః 40

రాజోవాచ

కర్మయోగం వదత నః పురుషో యేన సంస్కృతః ।
 విధాయేహాశు కర్మాణి నైష్కర్మ్యం విదంతే పరమ్ 41

వీవం ప్రశ్నమృషీన్ పూర్వమపృచ్ఛం పితురంతికే ।
 నాబ్రువన్ బ్రహ్మణః పుత్రాస్తత్ర కారణముచ్యతామ్ 42

ఆవిర్హోత్ర ఉవాచ

కర్మాకర్మవికర్మేతి వేదవాదో న లౌకికః ।
 వేదస్య చేశ్వరాత్మత్వాత్ తత్ర ముహ్యంతి సూరయః 43

పరోక్షవాదో వేదోయం బాలానామనుశాసనమ్ ।
 కర్మమోక్షాయ కర్మాణి విధత్తే హ్యగదం యథా 44

నాచరేద్ యస్తు వేదోక్తం స్వయమజ్ఞోఽజితేంద్రియః ।
 వికర్మణా హ్యాధర్మేణ మృత్యోర్మృత్యుముపైతి సః 45

వేదోక్తమేవ కుర్వాణో నిస్సంగోఽర్చితమీశ్వరే ।
 నైష్కర్మ్యం లభతే సిద్ధిం రోచనార్థా ఫల శ్రుతిః 46

య ఆశు హృదయగ్రంథిం నిర్జిహీర్షుః పరాత్మనః ।
 విధినోపచరేద్ దేవం తంత్రోక్తేన చ కేశవమ్ 47

లబ్ధానుగ్రహ ఆచార్యాత్ తేన సందర్శితాగమః ।
 మహాపురుషమభ్యర్చేన్మూర్త్యాభిమతయాఽత్మనః 48

శుచిః సముఖమాసీనః ప్రాణసంయమనాదిభిః ।
 పిండం విశోధ్య సంన్యాసకృతరక్షోఽర్చయేద్దరిమ్ 49

అర్చాదౌ హృదయే చాపి యథా లబ్ధోపచారకైః ।
 ద్రవ్యక్షిత్యాత్మలింగాని నిష్పాద్య ప్రోక్ష్య చాసనమ్ 50

పాద్యాదీన్యపకల్ప్యాథ సన్నిధాప్య సమాహితః ।
 హృదాదిభిః కృతన్యాసో మూలమంత్రేణ చార్చయేత్ 51

సాంగోపాంగాం సపార్వదాం తాం తాం మూర్తిం స్వమంత్రతః ।
 పాద్యార్ఘ్యచమనీయాద్యైః స్నానవాసోవిభూషణైః 52

గంధమాల్యాక్షతస్రగ్భిర్దూపదీపోపహారకైః ।
 సాంగం సంపూజ్య విధివత్ స్తవైః స్తుత్వా నమేద్దరిమ్ 53

ఆత్మానం తన్మయం ధ్యాయన్ మూర్తిం సంపూజయేద్దరేః ।
 శేషామాధాయ శిరసి స్వధామ్బుద్వాస్య సత్కృతమ్ 54

వీవమగ్న్వర్కతోయాదావతిథౌ హృదయే చ యః ।
 యజతీశ్వరమాత్మానమచిరాన్మూచ్యతే హి సః 55

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః (3)

4 - అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

యాని యానీహ కర్మాణి యైర్యైః స్వచ్ఛందజన్మభిః ।
చక్రే కరోతి కర్తా వా హరిస్తాని బ్రువంతు నః । 1

ధ్రుమిళ ఉవాచ

యో వా అనంతస్య గుణాననంతాన్
అనుక్రమిష్యన్ స తు బాలబుద్ధిః ।
రజాంసి భూమేర్గణయేత్ కథంచిత్
కాలేన నైవాఖిలశక్తిధామ్నుః । 2

భూతైర్యదా పంచభిరాత్మస్పృష్టైః
పురం విరాజం విరచయ్య తస్మిన్ ।
స్వాంశేన విష్టః పురుషాభిధానమ్
అవాప నారాయణ ఆదిదేవః । 3

యత్కాయ ఏష భువనత్రయసన్నివేశో
యస్యేంద్రియైస్తనుభృతాముభయేంద్రియాణి ।
జ్ఞానం స్వతః శ్వసనతో బలమోజ రూహో
సత్త్వాదిభిః స్థితిలయోద్భవ ఆదికర్తా । 4

ఆదావభూత్ శతధృతి రజసాస్య సర్గే
విష్ణుః స్థితౌ క్రతుపతిర్ద్విజధర్మసేతుః ।
రుద్రోఽప్యయాయ తమసా పురుషః స ఆద్యః
ఇత్యుద్భవస్థితిలయాః సతతం ప్రజాసు । 5

ధర్మస్య దక్షదుహితర్యజనిష్ఠ మూర్త్యామ్
నారాయణో నర బుషిప్రవరః ప్రశాంతః ।
నైష్కర్మ్యలక్షణమువాచ చచార కర్మ
యో ఽధ్యాపి చాస్త బుషివర్యనిషేవితాంఘ్రిః । 6

ఇంద్రో విశంక్య మమ ధామ జిఘృక్షతీతి
కామం న్యయుంక్త సగణం స బదర్యుషాఖ్యమ్ ।
గత్వాస్పరోగణవసంతసుమందవాలైః
స్త్రీప్రేక్షణేషుభిరవిధ్యదతన్మహిజ్ఞః । 7

విజ్ఞాయ శక్రకృతమక్రమమాదిదేవః
ప్రాహ ప్రహస్య గతవిస్మయ ఏజమానాన్ ।
మా భైష్ట భో మదన మారుత దేవవధ్యో
గృహ్లాత నో బలిమశూన్యమిమం కురుధ్యమ్ । 8

ఇత్థం బ్రువత్యభయదే నరదేవ దేవాః
సవ్రీడనమ్రుశిరసః సఘృణం తమూచుః ।
నైతద్విభో త్వయి పరేఽవికృతే విచిత్రం
స్వారామధీరనికరానతపాదపద్మే । 9

త్వాం సేవతాం సురకృతా బహవోఽంతరాయాః
స్వాకో విలంఘ్య పరమం వ్రజతాం పదం తే ।
నాన్యస్య బర్హిషి బలీన్ దదతః స్వభాగాన్
ధత్తే పదం త్వమవితా యది విఘ్నమూర్త్తి । 10

క్షుత్తృట్ త్రికాలగుణమారుతజైహ్వశైశ్చ్యాన్
అస్మానపారజలధీనతితీర్య కేచిత్ ।
క్రోధస్య యాంతి విఫలస్య వశం పదే గోః
మజ్జంతి దుశ్చరతపశ్చ వృథోత్స్పృజంతి । 11

ఇతి ప్రగృణతాం తేషాం స్త్రియోఽత్యద్భుతదర్శనాః ।
దర్శయామాస శుశ్రూషాం స్వర్చితాః కుర్వతీర్చిభుః । 12

తే దేవాసుచరా దృష్ట్వా స్త్రియః శ్రీరివ రూపిణీః ।
గంధేన ముముహుస్తాసాం రూపాదార్యహతశ్రియః । 13

తానాహ దేవదేవవేశః ప్రణతాన్ ప్రహసన్నివ ।
అసామేకతమాం వృజ్యం సవర్ణాం స్వర్గభూషణామ్ । 14

ఓమిత్యాదేశమాదాయ సత్వా తం సురవందినః ।
ఊర్వశీమప్పరశ్రేష్ఠాం పురస్కృత్య దివం యయుః । 15

ఇంద్రాయానమ్య సదసి శృణ్వతాం త్రిదివౌకసామ్ ।
ఊచుర్నారాయణబలం శక్రస్తత్రాస విస్మితః । 16

హంసస్వరూప్యవదదచ్యుత ఆత్మయోగం
 దత్తః కుమార ఋషభో భగవాన్ పితా నః ।
 విష్ణుః శివాయ జగతాం కలయావతీర్ణః
 తేనాహృతా మధుభిదా శ్రుతయో హయాస్యే । 17

గుప్తోఽప్యయే మనురిలొషధయశ్చ మాత్యే
 క్రోడే హతో దితిజ ఉద్ధరతాంభసః క్షామ్ ।
 కౌర్మే ధృతోఽద్రిరమృతోన్మథనే స్వప్నష్టే
 గ్రాహోత్ ప్రపన్నమిభరాజమముంచదార్తమ్ । 18

సంస్తున్వతోఽబ్ధిపతితాన్ శ్రమణాన్పషింశ్చ
 శక్రం చ వృత్రవధతస్తమసి ప్రవిష్టమ్ ।
 దేవస్త్రియోఽసురగృహే పిహితా అనాథా
 జఘ్నేఽసురేంద్రమభయాయ సతాం నృసింహే । 19

దేవాసురే యుధి చ దైత్యపతీన్ సురార్థే
 హత్వాంతరేషు భువనాన్యదధాత్ కలాభిః ।

భూత్వాథ వామన ఇమామహరద్ బలేః క్షాం
 యాచ్ఛాచ్ఛలేన సమదాదదితేః సుతేభ్యః । 20

నిఃక్షత్రియామకృత గాం చ త్రిఃసప్తకృత్వో
 రామస్తు హైహయకులాప్యయభార్గవాగ్నిః ।
 సోఽబ్ధిం బబంధ దశవక్త్రమహాన్ సలంకం
 సీతాపతిర్జయతి లోకమలంఘ్యకీర్తిః । 21

భూమేర్భరావతరణాయ యదుష్వజన్మా
 జాతః కరిష్యతి సురైరపి దుష్కరాణి ।
 వాదైర్విమోహయతి యజ్జకృతోఽతదర్శాన్
 శూద్రాన్ కలా క్షితిభుజో న్యహనిష్యదంతే । 22

ఏవం విధాని కర్మాణి జన్మాని చ జగత్ప్రతేః ।
 భూరీణి భూరియశసో వర్ణితాని మహాభుజ । 23

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః (4)

5 - అథ పంచమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

భగవంతం హరిం ప్రాయో న భజంత్యాత్మవిత్తమాః ।
 తేషామశాంతకామానాం కా నిష్ఠా విజితాత్మానామ్ । 1

చమస ఉవాచ

ముఖబాహులారుపాదేభ్యః పురుషస్యాశ్రయైః సహ ।
 చత్వారో జజ్జిరే వర్ణా గుణైర్విప్రాదయః పృథక్ । 2

య ఏషాం పురుషం సాక్షాదాత్మప్రభవమీశ్వరమ్ ।
 న భజంత్యవజానంతి స్థానాద్భ్రష్టాః పతంత్యధః । 3

దూరే హరికథాః కేచిద్దూరే చాచ్యుతకీర్తనాః ।
 స్త్రియః శూద్రాదయశ్చైవ తేఽసుకంప్యా భవాదృశామ్ । 4

విప్రో రాజన్యవైశ్యో చ హరేః ప్రాప్తాః పదాంతికమ్ ।
 శ్రౌతేన జన్మనాథాపి ముహ్యంత్యామ్నాయవాదినః । 5

కర్మణ్యకోవిదాః స్తబ్ధా మూర్ఖాః పండితమానినః ।
 వదంతి చాటుకాన్ మూఢా యయా మాధ్వా గిరోత్పుకాః । 6

రజసా ఘోరసంకల్పాః కాముకా అహిమన్యవః ।
 దాంభికా మానినః పాపా విహసంత్యచ్యుతప్రియాన్ । 7

వదంతి తే ఽన్యోన్యముపాసితస్త్రియో
 గృహేషు మైథున్యపరేషు చాశిషః ।
 యజంత్యస్మిన్నాన్నవిధానదక్షిణం
 వృత్త్యై పరం ఘ్నంతి పశూనతద్విదః । 8

శ్రీయా విభూత్యాభిజనేన విద్యయా
త్యాగేన రూపేణ బలేన కర్మణా ।
జాతస్మయేనాంధధియః సహేశ్వరాన్
సతోఽవమన్యంతి హరిప్రియాన్ ఖలాః । 9

సర్వేషు శశ్వత్తునుభృత్స్వవస్థితం
యథా ఖమాత్మానమభీష్టమీశ్వరమ్ ।
వేదోపగీతం చ న శృణ్వతేఽబుధాః
మనోరథానాం ప్రవదంతి వార్తయా । 10

లోకే వ్యవాయామిషమద్యసేవాః
నిత్యాస్తు జంతోర్న హి తత్ర చోదనా ।
వ్యవస్థితీస్తేషు వివాహ యజ్ఞః
సురాగ్రహైరాసు నివృత్తిరిష్టా । 11

ధనం చ ధర్మైకఫలం యతో వై
జ్ఞానం సవిజ్ఞానమనుప్రశాంతి ।
గృహేషు యుంజంతి కళేబరస్య
మృత్యుం న పశ్యంతి దురంతవీర్యమ్ । 12

యద్ ప్రూణభక్షో విహితః సురాయాః
తథా పశోరాలభనం న హింసా ।
వీవం వ్యవాయః ప్రజయా న రత్యా
ఇమం విశుద్ధం న విదుః స్వధర్మమ్ । 13

యే త్వనైవంవిదోఽసంతః స్తబ్ధాః సదభిమానినః ।
పశూన్ ద్రుహ్యంతి విస్రబ్ధాః ప్రేత్య ఖాదంతి తే చ తాన్ । 14

ద్విషంతః పరకాయేషు స్వాత్మానం హరిమీశ్వరమ్ ।
మృతకే సానుబంధేఽస్మిన్ బద్ధస్నేహః పతంత్యధః । 15

యే కైవల్యమసంప్రాప్తాః యే చాలీతాశ్చ మూఢతామ్ ।
త్రైవర్గికా హ్యక్షణికా ఆత్మానం ఘాతయంతి తే । 16

వీత ఆత్మహనోఽశాంతాః అజ్ఞానే జ్ఞానమానినః ।
సీదంత్యకృతకృత్యా వై కాలధ్వస్తమనోరథాః । 17

హిత్వాత్వయాసరచితా గృహోపత్యసుహృచ్చియః ।
తమో విశంత్యనిచ్ఛంతో వాసుదేవపరాజ్ముఖాః । 18

రాజోవాచ

కస్మిన్ కాలే స భగవాన్ కిం వర్ణః కీదృశో నృభిః ।
నామ్నా వా కేన విధినా పూజ్యతే తదిహోచ్యతామ్ । 19

కరభాజన ఉవాచ

కృతం త్రేతా ద్వాపరం చ కలిరిత్యేషు కేశవః ।
నానావర్ణాభిధాకారో నానైవ విధినేజ్యతే । 20

కృతే శుక్లశ్చతుర్బాహుర్జటిలో వల్కలాంబరః ।
కృష్ణాజినోపవీతాక్షాన్ బిభ్రద్దండకమండలూ । 21

మనుష్యాస్తు తదా శాన్తాః నిర్వేరాః సుహృదః సమాః ।
యజంతి తపసా దేవం శమేన చ దమేన చ । 22

హంసః సుపర్ణో వైకుంఠో ధర్మో యోగేశ్వరోఽమలః ।
ఈశ్వరః పురుషోఽవ్యక్తః పరమాత్మేతి గీయతే । 23

త్రేతాయాం రక్తవర్ణో ఽసౌ చతుర్బాహుస్త్రిమేఖలః ।
హిరణ్యకేశస్త్రయ్యాత్మా స్రుక్రువాద్యుపలక్షణః । 24

తం తదా మనుజా దేవం సర్వదేవమయం హరిమ్ ।
యజంతి విద్యయా త్రయ్యా ధర్మిష్టా బ్రహ్మవాదినః । 25

విష్ణుర్యజ్ఞః పృశ్నిగర్భః సర్వదేవ ఉరుక్రమః ।
వృషాకపిర్ణయంతశ్చ ఉరుగాయ ఇతీర్యతే । 26

ద్వాపరే భగవాన్ శ్యామః పీతవాసా నిజాయుధః ।
శ్రీవత్సాదిభిరంకైశ్చ లక్షణైరుపలక్షితః । 27

తం తదా పురుషం మర్త్యా మహారాజోపలక్షణమ్ ।
యజంతి వేదతంత్రాభ్యాం పరం జిజ్ఞాసవో నృప । 28

నమస్తే వాసుదేవాయ నమః సంకర్షణాయ చ ।
ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్దాయ తుభ్యం భగవతే నమః । 29

నారాయణాయ ఋషయే పురుషాయ మహాత్మనే ।
విశ్వేశ్వరాయ విశ్వాయ సర్వభూతాత్మనే నమః । 30

ఇతి ద్వాపర ఉర్వీశ స్తువంతి జగదీశ్వరమ్ ।
నానాతంత్రవిధానేన కలావపి యథా శృణు । 31

కృష్ణవర్ణం త్విషా కృష్ణం సాంగోపాంగాస్త్రపార్షదమ్ ।
యజ్ఞైః సంకీర్తనప్రామౌర్యజంతి హి సుమేధసః । 32

ధ్యేయం సదా పరిభవఘ్నమభీష్టదోహం
తీర్థాస్పదం శివవిరంచినుతం శరణ్యమ్ ।
భృత్యార్తిహం ప్రణతపాలభవాభిపోతం
వందే మహాపురుష తే చరణారవిందమ్ । 33

శ్ర్యక్ష్వా సుదుస్త్వజసురేప్పితరాజ్యలక్ష్మీం
ధర్మిష్ఠ ఆర్యవచసా యదగాదరణ్యమ్ ।
మాయామృగం దయితయేప్పితమన్వధావద్
వందే మహాపురుష తే చరణారవిందమ్ । 34

ఏవం యుగానురూపాభ్యాం భగవాన్ యుగవర్తిభిః ।
మనుజైరిజ్యతే రాజన్ శ్రేయసామీశ్వరో హరిః । 35

కలిం సభాజయంత్యార్యా గుణజ్ఞాః సారభాగినః ।
యత్ర సంకీర్తనేనైన సర్వః స్వార్థోఽభిలభ్యతే । 36

న హ్యతః పరమో లాభో దేహినాం భ్రామ్యతామిహ ।
యతో విందేత పరమాం శాంతిం నశ్యతి సంస్కృతిః । 37

కృతాదిషు ప్రజా రాజన్ కలావిచ్ఛంతి సంభవమ్ ।
కలౌ ఖలు భవిష్యంతి నారాయణపరాయణాః ।
కృచిత్ కృచిన్మహారాజ ద్రవిళేషు చ భూరిశః । 38

తామ్రపర్ణీ నదీ యత్ర కృతమాలా పయస్వినీ ।
కావేరీ చ మహాపుణ్యా ప్రతీచీ చ మహానదీ । 39

యే పిబంతి జలం తాసాం మనుజా మనుజేశ్వర ।
ప్రామౌ భక్తా భగవతి వాసుదేవేఽమలాశయాః । 40

దేవర్షిభూతాస్తన్యణాం పితృణాం
న కింకరో నాయమృణీ చ రాజన్ ।
సర్వాత్మనా యః శరణం శరణ్యం
గతో ముకుందం పరిహృత్య కర్తమ్ । 41

స్వపాదమూలం భజతః ప్రియస్య
త్యక్తాన్యభావస్య హరిః పరేశః ।
వికర్మ యచ్ఛోత్పతితం కథంచిద్
ధునోతి సర్వం హృది సన్నివిష్టః । 42

నారద ఉవాచ

ధర్మాన్ భాగవతానిత్యం శ్రుత్వాఽథ మిథిలేశ్వరః ।
జాయంతేయాన్ మునీన్ ప్రీతస్సోపాధ్యాయో హ్యపూజయత్ । 43

తతోఽంతర్దధిరే సిద్ధాః సర్వలోకస్య పశ్యతః ।
రాజా ధర్మానుపాతిష్ఠన్నవాప పరమాం గతిమ్ । 44

త్వమప్యేతాన్ మహాభాగ ధర్మాన్ భాగవతాన్ శ్రుతాన్ ।
అస్థితః శ్రద్ధయా యుక్తో నిస్సంగో యాస్యసే పరమ్ । 45

యువయోః ఖలు దంపత్యోర్యశసా పూరితం జగత్ ।
పుత్రతామగమద్ యద్ వాం భగవానీశ్వరో హరిః । 46

దర్శనాలింగనాలాపైః శయానాసనభోజనైః ।
అత్మా వాం పావితః కృష్ణే పుత్రస్నేహం ప్రకుర్వతోః । 47

వైరేణ యం నృపతయః శిశుపాలపౌండ్ర-
సాల్యాదయో గతివిలాసవిలోకనాద్యైః ।
ధ్యాయంత ఆకృతధియః శయనాసనాదో
తత్సామ్యమాపురనురక్తధియాం పునః కిమ్ । 48

మాపత్యఋద్ధిమకృథాః కృష్ణే సర్వాత్మనీశ్వరే ।
మాయామనుష్యభావేన గూఢైశ్చర్యే వరేఽవ్యయే । 49

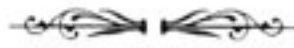
భూభారానురరాజన్యహంతవే గుప్తయే సతాం ।
అవతీర్ణస్య నిర్వృత్యై యశో లోకే వితన్యతే । 50

శ్రీశుక ఉవాచ

వీతచ్ఛ్రుత్వా మహాభాగో వసుదేవోఽతివిస్మితః |
దేవకీ చ మహాభాగా జహతుర్మోహమాత్మనః | 51

ఇతిహాసమిమం పుణ్యం ధారయేద్యస్సమాహితః |
స విధూయేహ శమలం బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే | 52

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః (5)

6 - అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అథ బ్రహ్మోఽత్యజైరేవైః ప్రజేశైరావృతోఽభ్యగాత్ |
భవశ్చ భూతభవ్యేశో యయౌ భూతగణైర్వృతః | 1

ఇంద్రో మరుద్భిర్చగవానాదిత్యా వసవోఽశ్వినౌ |
ఋభవోఽంగిరసో రుద్రా విశ్వే సాధ్యాశ్చ దేవతాః | 2

గంధర్వాస్సరసో నాగాః సిద్ధచారణగుహ్యకాః |
ఋషయః పితరశ్చైవ నవిద్యాధరకిన్నరాః | 3

ద్వారకాముపసంజగ్ముః సర్వే కృష్ణదిదృక్షవః |
వపుషో యేన భగవాన్ నరలోకమనోరమః |
యశో వితేనే లోకేషు సర్వలోకమాలాపహమ్ | 4

తస్యాం విభ్రాజమానాయాం సమృద్ధాయాం మహర్షిభిః |
వ్యచక్షతావితృప్తాక్షాః కృష్ణమద్భుతదర్శనమ్ | 5

స్వర్గోద్యానోపగైర్మాత్యైశ్చాదయంతో యదూత్తమమ్ |
గీర్భిశ్చిత్రపదార్థాభిస్తుష్టుపుర్ణగదీశ్వరమ్ | 6

దేవా ఊచుః

నతాః స్మ తే నాథ పదారవిందం
బుద్ధింద్రియప్రాణమనోవచోభిః |
యచ్ఛింత్యతేఽంతర్హృది భావయుక్తైః
ముముక్షుభిః కర్మమయోరుపాశాత్ | 7

త్వం మాయయా త్రిగుణయాత్మని దుర్విభావ్యం
వ్యక్తం సృజస్యవసి లుంపసి తద్గుణస్థః |

నైతైర్భవానజిత కర్మభిరజ్యతే వై
యః స్వే సుఖేఽవ్యవహితేఽభిరతోఽనవద్యః | 8

శుద్ధిర్బుణాం న తు తథేడ్య దురాశయానాం
విద్యాశ్రుతాధ్యయనదానతపః క్రియాభిః |
సత్త్వాత్మనామృషభ తే యశసి ప్రవృద్ధ-
సప్రృద్ధయా శ్రవణసంభృతయా యథా స్యాత్ | 9

స్యాన్నస్తవాంఘ్రిరశుభాశయధూమకేతుః
క్షేమాయ యో మునిభిర్మార్తహృదోహ్యమానః |
యః సాత్త్వతైః సమవిభూతయ ఆత్మవద్భిః
హ్యూహేఽర్చితః సవనశః స్వరతిక్రమాయ | 10

యశ్చింత్యతే ప్రయతపాణిభిరధ్వరాగ్నౌ
త్రయ్యా నిరుక్తవిధినేశ హవిర్బహీత్వా |
అధ్మాత్మయోగ ఉత యోగిభిరాత్మమాయాం
జిజ్ఞాసుభిః పరమభాగవతైః పరీష్టః | 11

పర్యుష్టయా తవ విభో వనమాలయేయం
సంస్పర్షిణీ భగవతీ ప్రతిపత్నివచ్ఛ్రీః |
యః సుప్రణీతమముయార్థాణమాదదన్నో
భూయాత్ సతాంఘ్రిరశుభాశయధూమకేతుః | 12

కేతుస్త్రివిక్రమయుతస్త్రిపతత్పతాకో
యస్తే భయాభయకరోఽసురదేవచమ్యోః |
స్వర్గాయ సాధుషు ఖలేష్వితరాయ భూమన్
పాదః పునాతు భగవన్ భజతామఘం సః | 13

నస్యోతగావ ఇవ యస్య వశే భవంతి
 బ్రహ్మాదయస్తనుభృతో మిథురర్షమానాః ।
 కాలస్య తే ప్రకృతిపూరుషయోః పరస్య
 శం నస్తనోతు చరణః పురుషోత్తమస్య । 14

అస్యాసి హేతురుదయస్థితిసంయమానాం
 అవ్యక్తజీవమహతామపి కాలమాహుః ।
 సోఽయం త్రిణాభిరభిలాపచయే ప్రవృత్తః
 కాలో గభీరరయ ఉత్తమపూరుషస్త్వమ్ । 15

త్వత్తః పుమాన్ నమధిగమ్య యయా స్వవీర్యం
 ధత్తే మహాంతమివ గర్భమమోఘవీర్యః ।
 సోఽయం తయానుగత ఆత్మన ఆండకోశం
 హైమం ససర్జ బహిరావరణైరుపేతమ్ । 16

తత్తస్త్వషశ్చ జగతశ్చ భవానధీశో
 యన్మాయయోత్థగుణవిక్రియయోపనీతాన్ ।
 అర్థాన్ జుషన్నపి హృషీకపతే న లిప్తో
 యేఽన్యే స్వతః పరిహృతాదపి బిభ్యతి స్మ । 17

స్మాయావలోకలవదర్శితభావహారి-
 భూమండలప్రహితసౌరతమంత్రశౌండైః ।
 పత్య్వుస్తు షోడశసహస్రమనంగబాణైః
 యస్యేంద్రియం విమథితుం కరణైర్న విభ్యుః । 18

విభ్యుస్తవామృతకథోదవహాస్త్రిలోక్యాః
 పాదావనేజసరితః శమలాని హంతుమ్ ।
 ఆనుశ్రవం శ్రుతిభిరంఘ్రిజమంగసంగైః
 తీర్థద్వయం శుచిషదస్త ఉపస్ప్రుశంతి । 19

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యభిష్టాయ విబుధైః సేశః శతధృతిర్లరిమ్ ।
 అభ్యభాషత గోవిందం ప్రణమ్యాంబరమాశ్రితః । 20

బ్రహ్మోవాచ

భూమేర్పారావతారాయ పురా విజ్ఞాపితః ప్రభో ।
 త్వమస్మాభిరశేషాత్కంస్తత్తథైవోపపాదితమ్ । 21

ధర్మశ్చ స్థాపితః సత్సు సత్యసంధేషు వై త్వయా ।
 కీర్తిశ్చ దిక్షు విక్షిప్తా సర్వలోకమలాపహా । 22

అవతీర్య యదోర్వంశే బిభ్రద్ రూపమునుత్తమమ్ ।
 కర్మాణ్యుద్దామవృత్తాని హితాయ జగతోఽకృధాః । 23

యాని తే చరితానీశ మనుష్యాః సాధవః కలౌ ।
 శృణ్వంతః కీర్తయంతశ్చ తరిష్యంత్యంజసా తమః । 24

యదువంశేఽవతీర్ణస్య భవతః పురుషోత్తమ ।
 శరచ్ఛతం వ్యతీయాయ పంచవింశాధికం ప్రభో । 25

నాధునా తేఽభిలాధార దేవకార్యావశేషితమ్ ।
 కులం చ విప్రశాపేన నష్టప్రాయమభూదిదమ్ । 26

తతః స్వధామ పరమం విశస్వ యది మన్యసే ।
 సలోకాన్ లోకపాలాన్నః పాహి వైకుంఠకింకరాన్ । 27

శ్రీభగవానువాచ

అవధారితమేతన్నే యదాత్త విబుధేశ్వర ।
 కృతం వః కార్యమఖిలం భూమేర్పారోఽవతారితః । 28

తదిదం యాదవకులం వీర్యశౌర్యశ్రియోద్ధతమ్ ।
 లోకం జిఘ్నుక్షత్ రుద్ధం మే వేలయేవ మహార్లవః । 29

యద్యసంహృత్య దృష్టానాం యదూనాం విపులం కులమ్ ।
 గంతాస్త్వనేన లోకోఽయముద్వేలేన వినంక్ష్యతి । 30

ఇదానీం నాశ ఆరబ్ధః కులస్య ద్విజశాపతః ।
 యాస్యామి భవనం బ్రహ్మాన్నేతదంతే తవానఘ । 31

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యుక్తో లోకనాథేన స్వయంభూః ప్రణిపత్య తమ్ ।
 నహదేవగణైర్దేవః స్వధామ సమపద్యత । 32

అథ తస్యాం మహోత్పాతాన్ ద్వారవత్యాం సముత్థితాన్ ।
 విలోక్య భగవానాహ యదువృద్ధాన్ సమాగతాన్ । 33

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ

వీతే వై సుమహోత్పాతా వ్యుత్తిష్ఠంతీహ సర్వతః ।
శాపశ్చ నః కులస్యాసీద్ బ్రాహ్మణేభ్యో దురత్యయః । 34

న వస్తవ్యమిహోస్మాభిర్జీవిషుభిరార్యకాః ।
ప్రభాసం సుమహాత్పుణ్యం యాస్యామోఽద్వైవ మా చిరమ్ । 35

యత్ర స్సాత్వా దక్షశాపాద్ గృహీతో యక్ష్మణోడురాట్ ।
విముక్తః కిల్బిషాత్ సద్యో భేజే భూయః కళోదయమ్ । 36

వయం చ తస్మిన్నాఘ్రత్య తర్పయిత్వా పితౄణాం సురాన్ ।
భోజయిత్వోశిజో విప్రాన్ నానాగుణవతాంధసాః । 37

తేషు దానాని పాత్రేషు శ్రద్ధయోష్త్వా మహాంతి వై ।
వృజినాని తరిష్యామో దానైర్నాభిరివార్ణవమ్ । 38

శ్రీశుక ఉవాచ

వీవం భగవతాఽఽ దిష్టా యాదవాః కురునందన ।
గంతుం కృతధియస్తీర్థం స్యందనాన్ సమయూయుజన్ । 39

తన్నిరీక్ష్యోద్దవో రాజన్ శ్రుత్వా భగవతోదితమ్ ।
దృష్ట్వారిష్టాని ఘోరాణి నిత్యం కృష్ణమనువ్రతః । 40

వివిక్త ఉపసంగమ్య జగతామీశ్వరేశ్వరమ్ ।
ప్రణమ్య శిరసా పాదౌ ప్రాంజలిస్తమభాషత । 41

ఉద్ధవ ఉవాచ

దేవదేవేశ యోగేశ పుణ్యశ్రవణకీర్తన ।
సంహృత్యైతత్ కులం నూనం లోకం సంత్యక్ష్యతే భవాన్ ।
విప్రశాపం సమర్థోఽపి ప్రత్యహన్న యదీశ్వరః । 42

నాహం తవాంఘ్రికమలం క్షణార్థమపి కేశవ ।
త్యక్తుం సముత్సహే నాథ స్వధామ నయ మామపి । 43

తవ విక్రీడితం కృష్ణ నృణాం పరమమంగళమ్ ।
కర్ణపీయూషమాస్వాద్య త్యజత్యన్యస్పృహం జనః । 44

శయ్యాసనాటనస్థానస్థానక్రీడాశనాదిషు
కథం త్వాం ప్రియమాత్మానం వయం భక్తాన్యజేమహి । 45

త్వయోవభుక్తనగ్గంధవాసోఽలంకారచర్చితాః ।
ఉచ్చిష్టభోజినో దాసాస్తవ మాయాం జయేమహి । 46

వాతరశనా య ఋషయః శ్రమణా ఊర్ధ్వమంఠినః ।
బ్రహ్మభ్యం ధామ తే యాంతి శాంతాః సంన్యాసినోఽమలాః । 47

వయం త్విహ మహాయోగిన్ భ్రమంతః కర్మవర్తమసు ।
త్వద్వార్తయా తరిష్యామస్తావకైర్మస్తరం తమః । 48

స్మరంతః కీర్తయంతస్తే కృతాని గదితాని చ ।
గత్యుత్ప్సితేక్షణక్షేళి యన్పలోకవిడంబనమ్ । 49

శ్రీశుక ఉవాచ

వీవం విజ్ఞాపితో రాజన్ భగవాన్ దేవకీసుతః ।
వీకాంతినం ప్రియం భృత్యముద్దవం సమభాషత । 50

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః (6)

7 - అథ సప్తమోఽధ్యాయః

శ్రీభగవానువాచ

యథాత్మ మాం మహాభాగ తచ్చిక్రీర్షితమేవ మే ।
బ్రహ్మ భవో లోకాపాలాః స్వర్పాసం మేఽభికాంక్షిణః । 1

మయా నిష్పాదితం హ్యత్ర దేవకార్యమశేషతః ।
యదర్థమవతీర్ణోఽహమంశేన బ్రహ్మణార్థితః । 2

కులం వై శాపనిర్లగ్నం సంక్ష్యత్యన్యోన్యవిగ్రహాత్ ।
సముద్రః సప్తమేఽహ్యేతాం పురీం చ స్థావయిష్యతి । 3

యర్థ్యేవాయం మయా త్యక్తో లోకోఽయం నష్టమంగళః ।
భవిష్యత్యచిరాత్ సాధో కలినాపి నిరాకృతః । 4

న వస్తవ్యం త్వయైవేహ మయా త్యక్తే మహీతలే ।
జనోఽధర్మరుచిర్చద్ర భవిష్యతి కలౌ యుగే । 5

త్వం తు సర్వం పరిత్యజ్య స్నేహం స్వజనబంధుషు ।
మయ్యావేశ్య మనః సమ్యక్ సమదృగ్ విచరస్వ గామ్ । 6

యదిదం మనసా వాచా చక్షుర్భ్యాం శ్రవణాదిభిః ।
నశ్వరం గృహ్యమాణం చ విద్ధి మాయామనోమయమ్ । 7

పుంసోఽయుక్తస్య నానార్థో భ్రమః స గుణదోషభాక్ ।
కర్మాకర్మవికర్మేతి గుణదోషధియో భిదా । 8

తస్మాద్ యుక్తేంద్రియగ్రామో యుక్తచిత్త ఇదం జగత్ ।
ఆత్మనీక్షస్వ వితతమాత్మానం మయ్యధీశ్వరే । 9

జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుక్త ఆత్మభూతః శరీరిణామ్ ।
ఆత్మానుభవతుష్టాత్మా నాంతరామైర్విహస్యసే । 10

దోషబుధ్యోభయాతీతో నిషేధాన్న నివర్తతే ।
గుణబుద్ధ్యా చ విహితం న కరోతి యథార్చకః । 11

సర్వభూతసుహృచ్ఛాంతో జ్ఞానవిజ్ఞాననిశ్చయః ।
పశ్యన్ మదాత్మకం విశ్వం న విపద్యేత వై పునః । 12

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యాదిష్టో భగవతా మహాభాగవతో నృప ।
ఉద్ధవః ప్రణిపత్యాహ తత్స్వజ్ఞానురచ్యుతమ్ । 13

ఉద్ధవ ఉవాచ

యోగేశ యోగవిన్యాస యోగాత్మన్ యోగసంభవ ।
నిశ్చేయసాయ మే ప్రోక్తస్యాగః సన్న్యాసలక్షణః । 14

త్యాగోఽయం దుష్కరో భూమన్ కామానాం విషయాత్మభిః ।
సుతరాం త్వయి సర్వాత్మన్నభక్తైరితి మే మతిః । 15

సోఽహం మమాహమితి మూఢమతిర్విగాఢః ।
త్వన్మాయయా విరచితాత్మని సానుబంధే ।
తత్త్వంజసా నిగదితం భవతా యథాహం
సంసాధయామి భగవన్ననుశాధి భృత్యమ్ । 16

సత్యస్య తే స్వదృశ ఆత్మన ఆత్మనోఽన్యం
వక్తారమీశ విబుధేష్వపి నానుచక్షే ।
సర్వే విమోహితధియస్తవ మాయయేమే
బ్రహ్మాదయస్తనుభృతో బహిరర్థభావాః । 17

తస్మాద్ భవంతమనవద్యమనంతపారం
సర్వజ్ఞమీశ్వరమకుంతవికుంతధిష్ణ్యమ్ ।
నిర్విణ్ణధీరహము హ వృజినాభితప్తో
నారాయణం నరసఖం శరణం ప్రపద్యే । 18

శ్రీభగవానువాచ

ప్రాయేణ మనుజా లోకే లోకతత్త్వవిచక్షణాః ।
సముద్ధరంతి హ్యేత్మానమాత్మనైవాశుభాశయాత్ । 19

ఆత్మనో గురురాత్మైవ పురుషస్య విశేషతః ।
యత్రత్యక్ష్ణానుమానాభ్యాం శ్రేయోఽసావనువిందతే । 20

పురుషత్వే చ మాం ధీరాః సాంఖ్యయోగవిశారదాః ।
ఆవిస్తరాం ప్రపశ్యంతి సర్వశక్తుపబ్బంహితమ్ । 21

ఏకద్విత్రిచతుష్టోదో బహుపాదస్తథాపదః ।
బహ్వ్యః సంతి పురః సృష్టాస్తాసాం మే పౌరుషీ ప్రియా । 22

అత్ర మాం మార్గయంత్యద్ధా యుక్తా హేతుభిరీశ్వరమ్ ।
గృహ్యమాణైర్గుణైర్లింగైరగ్రాహ్యమనుమానతః । 23

అత్రాప్యదాహరంతీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
అవధూతస్య సంవాదం యదోరమితలేజసః । 24

అవధూతం ద్విజం కంచిచ్ఛరంతమకుతోభయమ్ ।
కవిం నిరీక్ష్య తరుణం యదుః పప్రచ్ఛ ధర్మవిత్ । 25

యదురువాచ

కులో బుద్ధిరియం బ్రహ్మన్నకర్తుః సువిశారదా |
యామాసాద్య భవాన్ లోకే విద్వాంశ్చరతి బాలవత్ | 26

ప్రాయో ధర్మార్థకామేషు వివిత్ప్రాయాం చ మానవాః |
హేతునేహ సమీహంతే ఆయుషో యశసః శ్రియః | 27

త్వం తు కల్పః కవిర్దక్షః సుభగోఽమృతభాషణః |
స కర్తా నేహాసే కించిజ్జడోన్మత్తపిశాచవత్ | 28

జనేషు దహ్యామానేషు కామలోభదవాగ్నినా |
న తప్యసేఽగ్నినా ముక్తో గంగాంభః స్థ ఇవ ద్విపః | 29

త్వం హి నః పృచ్ఛతాం బ్రహ్మన్నాత్మన్యానందకారణమ్ |
బ్రూహి స్పృశ్యవిహీనస్య భవతః కేవలాత్మనః | 30

శ్రీభగవానువాచ

యదునైవం మహాభాగో బ్రహ్మణ్యేన సుమేధసా |
పృష్టః సభాజితః ప్రాహ ప్రశ్రయావనతం ద్విజః | 31

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

సంతి మే గురవో రాజన్ బహవో బుద్ధ్యుషాశ్రితాః |
యలో బుద్ధిముషాదాయ ముక్తోఽటామీహ తాన్ శృణు | 32

పృథివీ వాయురాకాశ ఆపోఽగ్నిశ్చంద్రమా రవిః |
కపోతోఽజగరః సింధుః పతంగో మధుకృద్ గజః | 33

మధుహా హరిణో మీనః పింగాళా కురరోఽర్చకః |
కుమారీ శరకృత్ సర్ప ఊర్లనాభిః సుపేశకృత్ | 34

ఏతే మే గురవో రాజంశ్చతుర్వింశతిరాశ్రితాః |
శిక్షా వృత్తిభిరేతేషామన్వశిక్షమిహాత్మనః | 35

యలో యదనుశిక్షామి యథా వా నాహుషాత్మజ |
తత్తథా పురుషవ్యాఘ్రు నిబోధ కథయామి తే | 36

భూతైరాక్రమ్యమాణోఽపి ధీరో దైవవశానుగైః |
తద్విద్వాన్ న చలేన్మార్గాదన్వశిక్షం క్షితేర్వ్రతమ్ | 37

శశ్యత్పరార్థసర్వేహః పరార్థైకాంతసంభవః |
సాధుః శిక్షేత భూభృత్తో నగశిష్యః పరాత్మతామ్ | 38

ప్రాణవృత్త్యైవ సంతుష్యేన్మునిర్నైవేంద్రియప్రియైః |
జ్ఞానం యథా న నశ్యేత నావకీర్యేత వాజ్మనః | 39

విషయేష్యవిశన్ యోగీ నానాధర్మేషు సర్వతః |
గుణదోషవ్యపేతాత్మా న విషజ్జేత వాయువత్ | 40

పార్థివేష్యహ దేహేషు ప్రవిష్టస్తద్గుణాశ్రయః |
గుణైర్న యుజ్యతే యోగీ గంధైర్వాయురివాత్మదృక్ | 41

అంతర్హితశ్చ స్థిరజంగమేషు
బ్రహ్మోత్మభావేన సమన్వయేన |
వ్యాప్త్యాఽవ్యవచ్ఛేదమసంగమాత్మనో
మునిర్నభస్త్వం వితతతస్య భావయేత్ | 42

తేజోఽబన్నమయైర్పావైరేఘాద్యైర్వాయునేరితైః |
స స్పృశ్యతే నభస్తద్వత్ కాలస్పష్టైర్గుణైః పుమాన్ | 43

స్వచ్ఛః ప్రకృతితః స్నిగ్ధో మాధుర్యస్తీర్ణభూర్భృణామ్ |
మునిః పునాత్యపాం మిత్రమిక్షోపస్పృశ్యకీర్తనైః | 44

తేజస్వీ తపసా దీప్తో దుర్ధర్షోదరభాజనః |
సర్వభక్షోఽపి యుక్తాత్మా నాదత్తే మలమగ్నివత్ | 45

క్వచిచ్ఛన్నః క్వచిత్స్పష్ట ఉపాస్యః శ్రేయ ఇచ్ఛతామ్ |
భుంక్తే సర్వత్ర దాతృణాం దహన్ ప్రాగుత్తరాశుభమ్ | 46

స్వమాయయా స్పష్టమిదం సదసల్లక్షణం విభుః |
ప్రవిష్ట ఈయతే తత్తత్స్వరూపోఽగ్నిరివైధసి | 47

విసర్గాద్యాః శ్మశానాంతా భావా దేహస్య నాత్మనః |
కలానామివ చంద్రస్య కాలేనావ్యక్తవర్తనా | 48

కాలేన హ్యోఘవేగేన భూతానాం ప్రభవాప్యయౌ |
నిత్యావపి న దృశ్యేతే ఆత్మనో ఽగ్నేర్యథార్పిషామ్ | 49

గుణైర్గుణానుపాదతే యథాకాలం విముంచతి ।
న తేషు యుజ్యతే యోగీ గోభిర్గా ఇవ గోపతిః । 50

బుధ్యతే స్వే న భేదేన వ్యక్తిస్త ఇవ తద్గతః ।
లక్ష్యతే స్థూలమతిభిరాత్మా చావస్థితోఽర్కవత్ । 51

నాతిస్నేహః ప్రసంగో వా కర్తవ్యః క్వాపి కేనచిత్ ।
కుర్వన్ విందేత సంతాపం కపోత ఇవ దీనధీః । 52

కపోతః కశ్చనారణ్యే కృతనీడో వనస్పతా ।
కపోత్యా భార్యయా సార్థమువాస కతిచిత్ సమాః । 53

కపోతా స్నేహగుణితహృదయౌ గృహధర్మిణౌ ।
దృష్టిం దృష్ట్వాంగమంగేన బుద్ధిం బుద్ధ్యా బబంధతుః । 54

శయ్యాన నాటనస్థానవార్తాక్రీడాశనాదికమ్ ।
మిధునీభూయ వివ్రబ్ధౌ చేరతుర్వనరాజిషు । 55

యం యం వాంఛతి సా రాజంస్తర్పయంత్యనుకంపితా ।
తం తం సమానయత్ కామం కృచ్ఛ్రేణాప్యజితేంద్రియః । 56

కపోతీ ప్రథమం గర్భం గృహ్లాతీ కాల ఆగతే ।
అండాని సుషువే నీడే స్వపత్యుః సన్నిధౌ సతీ । 57

తేషు కాలే వ్యజాయంత రచితావయవా హరేః ।
శక్తిభిర్దుర్విభావ్యాభిః కోమలాంగతనూరుహః । 58

ప్రజాః పుపుషతుః ప్రీతౌ దంపతీ పుత్రవత్సలా ।
శృణ్వంతౌ కూజితం తాసాం నిర్వృతౌ కలభాషితైః । 59

తాసాం పతత్రైః సుస్పర్శైః కూజితైర్ముగ్ధచేష్టితైః ।
ప్రత్యుద్గమైరదీనానాం పితరౌ ముదమాపతుః । 60

స్నేహోనుబద్ధహృదయావన్యోన్యం విష్ణుమాయయా ।
విమోహితౌ దీనధియౌ శిశూన్ పుపుషతుః ప్రజాః । 61

ఏకదా జగ్ముతుస్తాసామన్నారే తౌ కుటుంబినౌ ।
పరితః కాననే తస్మిన్నర్థినౌ చేరతుశ్చిరమ్ । 62

దృష్ట్వా తాన్ లుబ్ధకః కశ్చిద్ యదృచ్ఛాతో వనేచరః ।
జగృహే జాలమాతత్య చరతః స్వాలయాంతికే । 63

కపోతశ్చ కపోతీ చ ప్రజాపోషే సదోత్సుకౌ ।
గతౌ పోషణమాదాయ స్వనీడముపజగ్ముతుః । 64

కపోతీ స్వాత్మజాన్ వీక్ష్య బాలకాన్ జాలసంవృతాన్ ।
తానభ్యధావత్ క్రోశంతి క్రోశతో భృశదుఃఖితా । 65

సాసకృత్స్నేహగుణితా దీనచిత్తాజమాయయా ।
స్వయం చాబధ్యత సిచా బద్ధాన్ పశ్యంత్యపస్పృతిః । 66

కపోతశ్చాత్మజాన్ బద్ధాన్ ఆత్మనోఽభ్యధికాన్ ప్రియాన్ ।
భార్యాం చాత్మసమాం దీనో విలలాపాతిదుఃఖితః । 67

అహో మే పశ్యతాపాయమల్పపుణ్యస్య దుర్మతేః ।
అతృప్తస్యాకృతార్థస్య గృహస్టైవర్గికో హతః । 68

అనురూపానుకూలా చ యస్య మే పతిదేవతా ।
శూన్యే గృహే మాం సంత్యజ్య పుత్రైస్స్వర్యాతి సాధుభిః । 69

సోఽహం శూన్యే గృహే దీనో మృతదారో మృతప్రజః ।
జిజీవిషే కిమర్థం వా విధురో దుఃఖజీవితః । 70

తాంస్తథైవాప్సతాన్ సిగ్భిర్మృత్యుగ్రస్తాన్ విచేష్టతః ।
స్వయం చ కృపణః సిక్షు పశ్యన్నప్యబుధోఽపతత్ । 71

తం లబ్ధ్యా లుబ్ధకః క్రూరః కపోతం గృహమేధినమ్ ।
కపోతకాన్ కపోతీం చ సిద్ధార్థః ప్రయయౌ గృహమ్ । 72

వీచం కుటుంబ్యశాంతాత్మా ద్వంద్వరామః పతత్రివత్ ।
పుష్లన్ కుటుంబం కృపణః సానుబంధోఽవసీదతి । 73

యః ప్రాప్య మానుషం లోకం ముక్తిద్వారమపావృతమ్ ।
గృహేషు ఖగవత్ సక్తస్తమారూఢచ్యుతం విదుః । 74

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః (7)

8 - అథ అష్టమోఽధ్యాయః

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

సుఖమైంద్రియకం రాజన్ స్వర్గే నరక ఏవ చ |
దేహినాం యద్యథా దుఃఖం తస్మాన్నేచ్ఛేత తద్బుధః | 1

గ్రాసం సుమృష్టం విరసం మహాంతం స్తోకమేవ వా |
యద్యచ్ఛయైవాపతితం గ్రసేదాజగరోఽక్రియః | 2

శయీతాహాని భూరీణి నిరాహారోఽనుపక్రమః |
యది నోపనమేద్ గ్రాసో మహాహిరివ దిష్టభుక్ | 3

ఓజఃసహోబలయుతం బిభ్రద్ దేహమకర్మకమ్ |
శయానో వీతనిద్రశ్చ నేహితేంద్రియవానపి | 4

మునిః ప్రసన్నగంభీరో దుర్విగాహ్యో దురత్యయః |
అనంతపారో హ్యక్షోభ్యః స్తిమితోద ఇవార్ణవః | 5

సమృద్ధకామో హీనో వా నారాయణపరో మునిః |
నోత్సర్షేత న శుష్యేత సరిద్భిరివ సాగరః | 6

దృష్వ్యా స్త్రియం దేవమాయాం తద్భావైరజితేంద్రియః |
ప్రలోభితః పతత్యంధే తమస్యగ్నా పతంగవత్ | 7

యోషిద్దిరణ్యాభరణాంబరాది-
ద్రవ్యేషు మాయారచితేషు మూఢః |
ప్రలోభితాత్మా హల్యపభోగబుద్ధ్యా
పతంగవన్నశ్యతి నష్టదృష్టిః | 8

స్తోకం స్తోకం గ్రసేద్ గ్రాసం దేహో వర్తేత యావతా |
గృహానహింసన్నాతిష్ఠేద్ వృత్తిం మాధుకరీం మునిః | 9

అణుభ్యశ్చ మహద్భ్యశ్చ శాస్త్రైభ్యః కుశలో నరః |
సర్వతః సారమాదద్యాత్ పుష్పేభ్య ఇవ షట్పదః | 10

సాయంతనం శ్వస్తనం వా న సంగృహ్ణీత భిక్షితమ్ |
పాణిపాత్రోదరామత్రో మక్షికేవ న సంగ్రహీ | 11

సాయంతనం శ్వస్తనం వా న సంగృహ్ణీత భిక్షుకః |
మక్షికా ఇవ సంగృహ్ణాన్ సహ తేన వినశ్యతి | 12

పదాపి యువతిం భిక్షుర్న స్పృశేద్ దారవీమపి |
స్పృశన్ కరీవ బధ్యేత కరిణ్యా అంగసంగతః | 13

నాధిగచ్ఛేత్ స్త్రియం ప్రాజ్ఞః కర్షించిన్మ్రత్యుమాతృనః |
బలాధికైః స హన్యేత గజైరన్యైర్గజో యథా | 14

న దేయం నోపభోగ్యం చ లుబ్ధైర్యద్ దుఃఖసంచితమ్ |
భుంక్తే తదపి తచ్ఛాన్యో మధుహేవార్థవిన్మధు | 15

సుదుఃఖోపార్జితైర్త్రవ్యైరాశాసానాం గృహాశిషః |
మధుహేవాగ్రతో భుంక్తే యతిర్వై గృహమేధినామ్ | 16

గ్రామ్యగీతం న శృణుయాద్ యతిర్వనచరః క్వచిత్ |
శిక్షేత హరిణాద్ బద్ధాన్మృగయోర్గీతమోహితాత్ | 17

నృత్తవాదిత్రగీతాని జుషన్ గ్రామ్యాణి యోషితామ్ |
ఆసాం క్రీడనకో వశ్య ఋష్యశృంగో మృగీసుతః | 18

జిహ్వాయాతిప్రమాధిన్యా జనో రసవిమోహితః |
మృత్యుమృచ్ఛత్యసద్బుద్ధిర్మీనస్తు బడిశైర్యథా | 19

ఇంద్రియాణి జయంత్యాశు నిరాహారా మనీషిణః |
వర్జయిత్వా తు రసనం తన్నిరన్నస్య వర్తతే | 20

తావజ్జితేంద్రియో న స్యాద్ విజితాన్యేంద్రియః పుమాన్ |
న జయేద్రసనం యావజ్జితం సర్వం జితే రసే | 21

పింగా నామ వేశ్యాసీద్ విదేహనగరే పురా |
తస్యా మే శిక్షితం కించిన్నిబోధ నృపనందన | 22

సా స్వైరిణ్యేకదా కాంతం సంకేత ఉపనేష్యతీ |
అభూత్ కాలే బహిర్ద్వారి బిభ్రతీ రూపముత్తమమ్ | 23

మార్గ ఆగచ్ఛతో వీక్ష్య పురుషాన్ పురుషర్షభ ।
తాన్ శుక్రదాన్ విత్తవతః కాంతాన్ మేనేఽర్థకాముకా । 24

ఆగతేష్యపయాతేషు సా సంకేతోపజీవినీ ।
అప్యన్యో విత్తవాన్ కోఽపి మాముపైష్యతి భూరిదః । 25

వీవం దురాశయా ధ్వస్తనిద్రా ద్వార్యవలంబతీ ।
నిర్గచ్ఛంతీ ప్రవిశతీ నిశీధం సమపద్యత । 26

తస్యా విత్తాశయా శుష్యద్వక్త్రాయా దీనచేతసః ।
నిర్వేదః పరమో జజ్ఞే చింతాహేతుః సుఖావహః । 27

తస్యా నిర్విణ్ణచిత్తాయా గీతం శృణు యథా మమ ।
నిర్వేద ఆశాపాశానాం పురుషస్య యథా హ్యసిః । 28

న హ్యంగాజాతనిర్వేదో దేహబంధం జిహోసతి ।
యథా విజ్ఞానరహితో మనుజో మమతాం నృప । 29

పింగళోవాచ

అహో మే మోహవితతిం పశ్యతావిజితాత్మనః ।
యా కాంతాదసతః కామం కామయే యేన బాలిశా । 30

సంతం సమీపే రమణం రతిప్రదం
 విత్తప్రదం నిత్యమిమం విహాయ ।
అకామదం దుఃఖభయాధిశోక-
 మోహప్రదం తుచ్ఛమహం భజేఽజ్ఞా । 31

అహో మయాత్మా పరితాపితో వృథా
 సాంకేత్యవృత్త్యాతివిగర్భ్యవార్తయా ।
స్త్రైణాన్నరాద్యార్థతృషోఽసుశోచ్యాత్
 క్రీతేన విత్తం రతిమాత్మనేచ్ఛతీ । 32

యదస్థిభిర్నిర్మితవంశవంశ్య-
 స్థూణం త్వచా లోమనఖైః పినద్దమ్ ।

క్షరన్నవద్వారమగారమేతద్
 విణ్మూత్రపూర్ణం మదుపైతి కాన్యా । 33

విదేహానాం పురే హ్యస్మిన్నహమేకైవ మూఢధీః ।
యాన్యమిచ్ఛంత్యసత్యస్మాదాత్మదాత్ కామమచ్యుతాత్ । 34

సుహృత్ ప్రేష్టతమో నాథ ఆత్మా చాయం శరీరిణామ్ ।
తం విక్రీయాత్మనైవాహం రమేఽనేన యథా రమా । 35

కియత్ ప్రీయం తే వ్యభజన్ కామా యే కామదా నరాః ।
ఆద్యంతవంతో భార్యాయా దేవా వా కాలవిద్రుతాః । 36

నూనం మే భగవాన్ ప్రీతో విష్ణుః కేనాపి కర్మణా ।
నిర్వేదోఽయం దురాశాయా యన్మే జాతః సుఖావహః । 37

మైవం స్యుర్మందభాగ్యాయాః క్లేశా నిర్వేదహేతవః ।
యేనానుబంధం నిర్ర్చుత్య పురుషః శమమృచ్ఛతి । 38

తేనోపకృతమాదాయ శిరసా గ్రామ్యనంగతాః ।
త్యక్త్వా దురాశాః శరణం వ్రజామి తమధీశ్వరమ్ । 39

సంతుష్టా శ్రద్ధధత్యేతత్ యథాలాభేన జీవతీ ।
విహరామ్యమునైవాహమాత్మనా రమేణేన వై । 40

సంసారకూపే పతితం విషయైర్ముషితేక్షణమ్ ।
గ్రస్తం కాలాహినాఽఽత్మానం కోఽన్యస్త్రాతుమధీశ్వరః । 41

ఆత్మైవ హ్యోత్మనో గోప్తా నిర్విద్యేత యదాఖిలాత్ ।
అప్రమత్త ఇదం పశ్యేద్ గ్రస్తం కాలాహినా జగత్ । 42

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

వీవం వ్యవసితమతిర్దురాశాం కాంతతర్షణామ్ ।
చిత్తోపశమమాస్థాయ శయ్యాముపవివేశ సా । 43

ఆశా హి పరమం దుఃఖం నైరాశ్యం పరమం సుఖమ్ ।
యథా సంఛిద్య కాంతాశాం సుఖం సుష్వోప పింగళా । 44

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయః (8)

9 - అథ నవమోఽధ్యాయః

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

పరిగ్రహో హి దుఃఖాయ యద్యత్ ప్రీయతమం నృణామ్ |
అనంతం సుఖమాప్నోతి తద్విద్వాన్ యస్త్వకించనః | 1

సామిషం కురరం జఘ్నుర్బలినో యే నిరామిషాః |
తదామిషం పరిత్యజ్య స సుఖం సమవిందత | 2

న మే మానావమానా స్తో న చింతా గేహపుత్రిణామ్ |
ఆత్మక్రీడో హ్యత్మరతిః విచరామీహ బాలవత్ | 3

ద్వావేవ చింతయా ముక్తౌ పరమానంద ఆఘృతౌ |
యో విముగ్ధో జడో బాలో యో గుణేభ్యః పరం గతః | 4

కృచిత్ కుమారీ త్వాత్మానం వృణానాన్ గృహమాగతాన్ |
స్వయం తానర్హయామాస క్వాపి యాతేషు బంధుషు | 5

తేషామభ్యవహారార్థం శాలీన్ రహసి సార్థివ |
అవఘ్నంత్యాః ప్రకోష్ఠస్థాశ్చక్రుః శంఖాః స్వనం మహత్ | 6

సా తజ్జుగుప్సితం మత్వా మహతీ వ్రీడితా తతః |
బభంజైకైకశః శంఖాన్ ద్వా ద్వా పాణ్యోరశేషయత్ | 7

ఉభయోరప్యభూద్దోషో హ్యవఘ్నంత్యాః స్మ శంఖయోః |
తత్రాప్యేకం నిరభిదదేకస్మాన్నాభవద్ ధ్వనిః | 8

అన్వశిక్షమినుం తస్యా ఉపదేశమరిందమ |
లోకాననుచరన్నేతాన్ లోకతత్త్వవివిత్సయా | 9

వాసే బహూనాం కలహో భవేద్ వార్తా ద్వయోరపి |
ఏక ఏవ చరేత్తస్మాత్ కుమార్యా ఇవ కంకణః | 10

మన ఏకత్ర సంయుజ్యాజ్జితశ్వాసో జితాసనః |
వైరాగ్యాభ్యాసయోగేన ధ్రియమాణమతంద్రితః | 11

యస్మిన్ మనో లబ్ధపదం యదేతత్
శనైః శనైర్ముంచతి కర్మరేణూన్ |

సత్త్వేన వృద్ధేన రజస్తమశ్చ
విధూయనిర్వాణముపైత్యనింధనమ్ | 12

తదైవమాత్మన్యవరుద్ధచిత్తో
న వేద కించిద్ బహిరంతరం వా |
యథేషుకారో నృపతిం వ్రజంతమ్
ఇషో గతాత్మా న దదర్శ పార్శ్వే | 13

ఏకచార్యనికేతః స్యాదప్రమత్తో గుహాశయః |
అలక్ష్యమాణ ఆచారైర్మునిరేకోఽల్పభాషణః | 14

గృహారంభో ఽతి దుఃఖాయ విఫలశ్చాధువాత్మనః |
సర్పః పరకృతం వేశ్మ ప్రవిశ్య సుఖమేధతే | 15

ఏకో నారాయణో దేవః పూర్వస్పష్టం స్వమాయయా |
సంహృత్య కాలకలయా కల్పాంత ఇదమీశ్వరః | 16

ఏక ఏవాద్వితీయోఽభూదాత్మాధారోఽఖిలాశ్రయః |
కాలేనాత్మానుభావేన సామ్యం నీతాసు శక్తిషు |
సత్త్వాదిష్టాదిపురుషః ప్రధానపురుషేశ్వరః | 17

పరావరాణాం పరమ ఆస్తే కైవల్యసంజ్ఞితః |
కేవలానుభవానందనందోహో నిరుపాధికః | 18

కేవలాత్మానుభావేన స్వమాయాం త్రిగుణాత్మికామ్ |
సంక్షోభయన్ సృజత్యాదౌ తయా సూత్రమరిందమ | 19

తామాహుస్త్రిగుణవ్యక్తిం సృజంతీం విశ్వలోముఖమ్ |
యస్మిన్ ప్రోతమిదం విశ్వం యేన సంసరతే పుమాన్ | 20

యథోర్లనాభిర్న్యదయాదూర్ణాం సంతత్య వక్త్రతః |
తయా విహృత్య భూయస్తాం గ్రసత్వేవం మహేశ్వరః | 21

యత్ర యత్ర మనో దేహీ ధారయేత్ సకలం ధియా |
స్నేహాద్ ద్వేషాద్భయాద్వాపి యాతి తత్తత్పరాపతామ్ | 22

కీటః పేశస్కృతం ధ్యాయన్ కుద్యాం తేన ప్రవేశితః |
యాతి తత్సాత్మతాం రాజన్ పూర్వరూపమసంత్యజన్ | 23

ఏవం గురుభ్య ఏతేభ్య ఏషా మే శిక్షితా మతిః |
స్వాత్మోపశిక్షితాం బుద్ధిం శృణు మే వదతః ప్రభో | 24

దేహో గురుర్మమ విరక్తివివేకోహతుః |
బిభ్రత్ స్మ సత్త్వనిధనం సతతార్జ్యుదర్కమ్ |
తత్త్వాన్యనేన విమృశామి యథా తథాపి |
పౌరక్యమిత్యవసితో విచరామ్యసంగః | 25

జాయాత్మజార్థపశుభృత్యగృహోస్తవర్గాన్ |
పుష్లాతి యత్ప్రియచికిర్షుతయా వితన్వన్ |
స్వాంతే సకృచ్ఛ్రమవరుద్ధధనః సదేహాః |
సృష్ట్యాస్య బీజమవసీదతి వృక్షధర్మా | 26

జిహ్వాకతోఽముమపకర్షతి కర్షి తర్షా |
శిశ్నో ఽన్యతస్త్వగుదరం శ్రవణం కుతశ్చిత్ |
ఘ్రాణోఽన్యతశ్చపలదృక్ క్వ చ కర్మశక్తిః |
బహ్వ్యః సపత్వ్య ఇవ గేహపతిం లునంతి | 27

సృష్ట్యా పురాణీ వివిధాన్యజయా ౨౨ త్మశక్త్యా |
వృక్షాన్ సరీస్పపపశూన్ ఖగదంశమత్స్యాన్ |
తైస్తైరతుష్టహృదయః పురుషం విధాయ |
బ్రహ్మోవలోకధిషణం ముదమాప దేవః | 28

అబ్ధ్యా సుదుర్లభమిదం బహుసంభవాంతే |
మానుష్యమర్థదమనిత్యమపీహ ధీరః |
తూర్లం యతేత న పతేదనుమృత్యు యావత్ |
నిఃశ్రేయసాయ విషయః ఖలు సర్వతః స్యాత్ | 29

ఏవం సంజాతవైరాగ్యో విజ్ఞానాలోక ఆత్మని |
విచరామి మహీమేతాం ముక్తసంగోఽనహంకృతిః | 30

న హ్యేకస్మాద్ గురోర్జ్ఞానముత్థితం స్యాత్ సుపుష్కలమ్ |
బ్రహ్మైతదద్వితీయం వై గీయతే బహుధర్షిభిః | 31

శ్రీభగవానువాచ

ఇత్యుక్త్యా స యదుం విప్రస్తమామంత్ర్య గభీరధీః |
వందితోఽభ్యర్చితో రాజ్ఞా యయౌ ప్రీతో యథాగతమ్ | 32

అవధూతవచః శ్రుత్వా పూర్వేషాం సః స పూర్వజః |
సర్వసంగవినిర్ముక్తః సమచిత్తో బభూవ హ | 33

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే నవమోఽధ్యాయః (9)

10 - అథ దశమోఽధ్యాయః

శ్రీ భగవానువాచ

మయోదితేష్వవహితః స్వధర్మేషు మదాశ్రయః |
వర్ణాశ్రమకులాచారమకామాత్మా సమాచరేత్ | 1

అన్వీక్షేత విశుద్ధాత్మా దేహినాం విషయాత్మనామ్ |
గుణేషు తత్వధ్యానేన సర్వారంభవిపర్యయమ్ | 2

సుప్తస్య విషయాలోకో ధ్యాయతో వా మనోరథః |
నానాత్మకత్వాద్విఫలస్తథా భేదాత్మధీర్గుణైః | 3

నివృత్తం కర్మ సేవేత ప్రవృత్తం మత్పరస్త్వజేత్ |
జిజ్ఞాసాయాం సంప్రవృత్తో నాద్రియేత్ కర్మచోదనామ్ | 4

యమానభీక్ష్యం సేవేత నియమాన్ మత్పరః క్వచిత్ |
మదభిజ్ఞం గురుం శాంతముపాసీత మదాత్మకమ్ | 5

అమాన్యమత్సరో దక్షో నిర్మమో దృఢసౌహృదః ।
అసత్సరోఽర్థజిజ్ఞాసురననూయురమోఘవాక్ ॥ 6

జాయాపత్యగృహక్షేత్రస్వజనద్రవిణాదిషు
ఉదాసీనః సమం పశ్యన్ సర్వేష్వర్థమివాత్మనః ॥ 7

విలక్షణః స్థూలసూక్ష్మాద్దేహాదాత్మేక్షితా స్వదృక్ ।
యథాగ్నిర్దారుణో దాహ్యోద్ దాహకోఽన్యః ప్రకాశకః ॥ 8

నిరోధోత్పత్త్యణుబృహన్నానాత్వం తత్ప్రతాన్ గుణాన్ ।
అంతఃప్రవిష్ట ఆధత్త వీవం దేహగుణాన్ పరః ॥ 9

యోఽసౌ గుణైర్విరచితో దేహో ఽ యం పురుషస్య హి ।
సంసారస్తన్నిబంధోఽయం పుంసో విద్యాత్ చిదాత్మనః ॥ 10

తస్మాజ్జిజ్ఞాసయాత్మానమాత్మస్థం కేవలం పరమ్ ।
సంగమ్య నిరసేదేతద్వస్తుబుద్ధిం యథాక్రమమ్ ॥ 11

ఆచార్యోఽరణిరాద్యః స్వాదంతేవాస్యత్తరారణిః ।
తత్సంధానం ప్రవచనం విద్యాసంధిః సుఖావహః ॥ 12

వైశారదీ సాతివిశుద్ధబుద్ధిః
ధునోతి మాయాం గుణసంప్రసూతామ్ ।
గుణాంశ్చ సందహ్యా యదాత్మమేతత్
స్వయం చ శామ్యత్యసమిద్ యథాగ్నిః ॥ 13

అత్తైషాం కర్మకర్తృణాం భోక్తృణాం సుఖదుఃఖయోః ।
నానాత్వమథ నిత్యత్వం లోకకాలాగమాత్మనామ్ ॥ 14

మన్యసే సర్వభావానాం సంస్థా హ్యోత్పత్తికీ యథా ।
తత్తదాకృతిభేదేన జాయతే భిద్యతే చ ధీః ॥ 15

వీవమప్యంగ సర్వేషాం దేహినాం దేహయోగతః ।
కాలావయవతః సంతి భావా జన్మాదయోఽ సకృత్ ॥ 16

తత్రాపి కర్మణాం కర్తురస్వాతంత్ర్యం చ లక్ష్యతే ।
భోక్తుశ్చ దుఃఖసుఖయోః కో న్వర్తో వివశం భజేత్ ॥ 17

న దేహినాం సుఖం కించిద్ విద్యతే విదుషామపి ।
తథా చ దుఃఖం మూఢానాం వృథాహంకరణం పరమ్ ॥ 18

యది ప్రాప్తిం విఘాతం చ జానంతి సుఖదుఃఖయోః ।
తేఽప్యద్ధా న విదుర్యోగం మృత్యుర్న ప్రభవేద్యథా ॥ 19

కో న్వర్థః సుఖయత్యేనం కామో వా మృత్యురంతికే ।
ఆఘాతం నీయమానస్య వధ్యస్యేవ న తుష్టిదః ॥ 20

శ్రుతం చ దృష్టవద్ దుష్టం స్పర్శాసూయాత్యయవ్యయైః ।
బహ్వంతరాయకామత్వాత్ కృషివచ్చాపి నిష్ఫలమ్ ॥ 21

అంతరామైరవిహతో యది ధర్మః స్వనుష్ఠితః ।
తేనాపి నిర్జితం స్థానం యథా గచ్ఛతి తచ్ఛ్రణు ॥ 22

ఇష్టేహ దేవతా యజ్ఞైః స్వర్లోకం యాతి యాజ్ఞికః ।
భుంజీత దేవవత్తత్ర భోగాన్ దివ్యాన్ నిజార్జితాన్ ॥ 23

స్వపుణ్యోపచితే శుభ్రే విమాన ఉపగీయతే ।
గంధర్వైర్విహారన్ మధ్యే దేవీనాం హృద్యవేషధృత్ ॥ 24

స్త్రీభిః కామగయానేన కింకిణీజాలమాలినా ।
క్రీడన్ న వేదాత్మపాతం సురాక్రీడేషు నిర్వృతః ॥ 25

తావత్ ప్రమోదతే స్వర్గే యావత్ పుణ్యం సమాప్యతే ।
క్షీణపుణ్యః పతత్యర్వాగనిచ్చన్ కాలచాలితః ॥ 26

యద్యధర్మరతః సంగాదసతాం వాజితేంద్రియః ।
కామాత్మా కృపణో లుబ్ధః స్త్రైణో భూతవిహింసకః ॥ 27

పశూనవిధినా ఽఽ లభ్య ప్రేతభూతగణాన్ యజన్ ।
నరకానవశో జంతుర్గత్వా యాత్యుల్పణం తమః ॥ 28

కర్మాణి దుఃఖోదర్మాణి కుర్వన్ దేహేన తైః పునః ।
దేహమాభజతే తత్ర కిం సుఖం మర్త్యధర్మిణః ॥ 29

లోకానాం లోకపాలానాం మద్ భయం కల్పజీవినామ్ ।
బ్రహ్మణోఽపి భయం మత్తో ద్విపరార్థపరాయుషః ॥ 30

గుణాః సృజంతి కర్మాణి గుణోఽనుసృజతే గుణాన్ |
జీవన్తు గుణసంయుక్తో భుజ్జ్యే కర్మఫలాన్యసౌ | 31

యావత్ స్యాత్ గుణవైషమ్యం తావన్నానాత్వమాత్మనః |
నానాత్వమాత్మనో యావత్ పారతంత్ర్యం తదైవ హి | 32

యావదస్యాస్వతత్రత్వం తావదీశ్వరతో భయమ్ |
య ఏతత్ సముపాసీరంస్తే ముహ్యంతి శుచార్పితాః | 33

కాల ఆత్మాఽఽ గమో లోకః స్వభావో ధర్మ ఏవ చ |
ఇతి మాం బహుధా ప్రాహుర్గుణవ్యతికరే సతి | 34

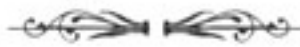
ఉద్ధవ ఉవాచ

గుణేషు వర్తమానోఽపి దేహజేష్యనపావృతః |
గుణైర్న బధ్యతే దేహీ బధ్యతే వా కథం విభో | 35

కథం వర్తేత విహరేత్ కైర్వా జ్ఞాయేత లక్షణైః |
కిం భుంజీతోత విస్పృజేచ్ఛయీతాసీత యాతి వా | 36

ఏతదచ్యుత మే బ్రూహి ప్రశ్నం ప్రశ్నవిదాం వర |
నిత్యముక్తో నిత్యబద్ధ ఏక ఏవేతి మే భ్రమః | 37

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే దశమోఽధ్యాయః (10)

11 - అథ ఏకాదశోఽధ్యాయః

శ్రీభగవానువాచ

బద్ధో ముక్త ఇతి వ్యాఖ్యా గుణతో మే న వస్తుతః |
గుణస్య మాయామూలత్వాన్న మే మోక్షో న బంధనమ్ | 1

శోకమోహౌ సుఖం దుఃఖం దేహోపత్తిశ్చ మాయయా |
స్వప్నో యథాత్మనః ఖ్యాతిః సంస్పృతిర్న తు వాస్తవీ | 2

విద్యావిద్యే మమ తనూ విద్మ్యుద్ధవ శరీరిణామ్ |
మోక్షబంధకరీ ఆద్యే మాయయా మే వినిర్మితే | 3

ఏకస్యైవ మమాంశస్య జీవస్యైవ మహామతే |
బంధోఽస్యావిద్యయానాదిర్విద్యయా చ తథేతరః | 4

అథ బద్ధస్య ముక్తస్య వైలక్షణ్యం వదామి తే |
విరుద్ధధర్మిణోస్తాత స్థితయోరేకధర్మిణి | 5

సుపర్ణావేతౌ సదృశౌ సఖాయౌ
యద్భుచ్చయైతౌ కృతనీడౌ చ వృక్షే |
ఏకస్తయోః ఖాదతి పిప్పలాన్నం
అన్యో నిరన్నోఽపి బలేన భూయాన్ | 6

ఆత్మానమన్యం చ స వేద విద్వాన్
అపిప్పలాదో న తు పిప్పలాదః |
యోఽవిద్యయా యుక్ స తు నిత్యబద్ధో
విద్యామయో యః స తు నిత్యముక్తః | 7

దేహస్థోఽపి న దేహస్థో విద్వాన్ స్వప్నాద్యథోత్థితః |
అదేహస్థోఽపి దేహస్థః కుమతిః స్వప్నదృగ్ యథా | 8

ఇంద్రియైరింద్రియార్థేషు గుణైరపి గుణేషు చ |
గృహ్యమాణేష్యహంకుర్యాన్న విద్వాన్ యస్త్యవిక్రియః | 9

దైవాధీనే శరీరేఽస్మిన్ గుణభావ్యేన కర్మణా |
వర్తమానోఽబుధస్తత్ర కర్తాస్మీతి నిబధ్యతే | 10

ఏవం విరక్తః శయనే ఆసనాటనమజ్జనే |
దర్శనస్పర్శనఘ్రాణభోజనశ్రవణాదిషు | 11

న తథా బధ్యతే విద్వాంస్తత్ర తత్రాదయన్ గుణాన్ |
ప్రకృతిస్థోఽప్యసంసక్తో యథా ఖం సవితానిలః | 12

వైశారద్యేక్షయాసంగశితయా ఛిన్నసంశయః |
ప్రతిబుద్ధ ఇవ స్వప్నాన్ నానాత్వాద్ వినివర్తతే | 13

యస్య స్యుర్వీతసంకల్పాః ప్రాణేంద్రియమనోధియామ్ ।
వృత్తయః స వినిర్ముక్తో దేహస్థోఽపి హి తద్గుణైః । 14

యస్యాత్మా హింస్యతే హిస్తైర్యేన కించిద్ యదృచ్ఛయా ।
అర్చ్యతే వా క్వచిత్తత్ర న వ్యతిక్రియతే బుధః । 15

న స్తువీత న నిందేత కుర్వతః సాధ్యసాధు వా ।
వదతో గుణదోషాభ్యాం వర్జితః సమదృజ్మునిః । 16

న కుర్యాన్న వదేత్ కించిన్న ధ్యాయేత్ సాధ్యసాధు వా ।
ఆత్మారామోఽనయా వృత్త్యా విచరేజ్జడవన్మునిః । 17

శబ్దబ్రహ్మణి నిష్ణాతో న నిష్ణాయాత్ పరే యది ।
శ్రమస్తస్య శ్రమఫలో హ్యాధేనుమివ రక్షతః । 18

గాం దుగ్ధదోహమసతీం చ భార్యాం
దేహం పరాధీనమసత్రుజాం చ ।
విత్తం త్వతీర్థీకృతమంగ వాచం
హీనాం మయా రక్షతి దుఃఖదుఃఖే । 19

యస్యాం న మే పావనమంగ కర్మ
స్థితు్యదృవప్రాణనిరోధమస్య ।
లీలావతారేప్పితజన్మవా స్యాద్
వంధ్యాం గిరం తాం బిభృయాన్న ధీరః । 20

ఏవం జిజ్ఞాసయాపోహ్యా నానాత్వభ్రమమాత్మని ।
ఉపారమేత విరజం మనో మయ్యర్చ్య సర్వగే । 21

యద్యనీశో ధారయితుం మనో బ్రహ్మణి నిశ్చలమ్ ।
మయి సర్వాణి కర్మాణి నిరపేక్షః సమాచర । 22

శ్రద్ధాళుర్మే కథాః శృణ్వన్ సుభద్రా లోకపావనీః ।
గాయన్నసుస్మరన్ కర్మ జన్మ చాభినయన్ ముహుః । 23

మదర్థే ధర్మకామార్థానాచరన్ మదపాశ్రయః ।
లభతే నిశ్చలాం భక్తిం మయ్యుద్ధవ సనాతనే । 24

సత్సంగలబ్ధయా భక్త్యా మయి మాం స ఉపాసితా ।
స వై మే దర్శితం సద్భిరంజసా విందతే పదమ్ । 25

ఉద్ధవ ఉవాచ

సాధుస్తవోత్తమశ్లోక మతః కీదృగ్విధః ప్రభో ।
భక్తిస్త్వయ్యుపయుజ్యేత కీదృశీ సద్భిరాదృతా । 26

ఏతన్నే పురుషాధ్యక్ష లోకాధ్యక్ష జగత్ప్రభో ।
ప్రణతాయానురక్తాయ ప్రపన్నాయ చ కథ్యతామ్ । 27

త్వం బ్రహ్మ పరమం వ్యోమ పురుషః ప్రకృతేః పరః ।
అవతీర్ణోసి భగవన్ స్వేచ్ఛోపాత్తపృథగ్వపుః । 28

శ్రీభగవానువాచ

కృపాళురకృతద్రోహస్తితిక్షుః సర్వదేహినామ్ ।
సత్యసారోఽనవద్యాత్మా సమః సర్వోపకారకః । 29

కామైరహతధీర్దాంతో మృదుః శుచిరకించనః ।
అనీహోమితభుక్పాంతః స్థిరో మచ్ఛరణో మునిః । 30

అప్రమత్తో గభీరాత్మా ధృతిమాన్ జితషడ్గుణః ।
అమానీ మానదః కల్పో మైత్రః కారుణికః కవిః । 31

అజ్ఞాయైవం గుణాన్ దోషాన్ మయాదిష్టానపి స్వకాన్ ।
ధర్మాన్ సంత్యజ్య యః సర్వాన్ మాం భజేత ససత్తమః । 32

జ్ఞాత్వాఽజ్ఞాత్వాథ యే వై మాం యావాన్ యశ్చాస్మి యాదృశః ।
భజంత్యనన్యభావేన తే మే భక్తతమా మతాః । 33

మల్లింగమదృక్తజనదర్శనస్పర్శనార్చనమ్ ।
పరిచర్యా స్తుతిః ప్రహ్వగుణకర్మానుకీర్తనమ్ । 34

మత్కథాశ్రవణే శ్రద్ధా మదనుధ్యానముద్దవ ।
సర్వలాభోపహరణం దాస్యేనాత్మనివేదనమ్ । 35

మజ్జన్మకర్మకథనం మమ పర్వానుమోదనమ్ ।
గీతతాండవవాదిత్రగోష్ఠీభిర్మద్భువోత్పవః । 36

యాత్రా బలివిధానం చ సర్వవార్షికపర్వసు ।
వైదికీ తాంత్రికీ దీక్షా మదీయవ్రతధారణమ్ । 37

మమారాస్థాపనే శ్రద్ధా స్వతః సంహత్య చోద్యమః ।
ఉద్యానోపవనాక్రీడపురమందిరకర్మణి 38

సమూర్ణనోపలేపాభ్యాం సేకమండలవర్తనైః ।
గృహశుశ్రూషణం మహ్యం దాసవద్యదమాయయా 39

అమానిత్వమదంభిత్వం కృతస్యాపరికీర్తనమ్ ।
అపి దీపావలోకం మే నోపయుంజ్యాన్నివేదితమ్ 40

యద్యదిష్టతమం లోకే యచ్చాతిప్రియమాత్మనః ।
తత్తన్నివేదయేన్మహ్యం తదానంత్యాయ కల్పతే 41

సూర్యోఽగ్నిర్బ్రాహ్మణో గావో వైష్ణవః ఖం మరుజ్జలమ్ ।
భూరాత్మా సర్వభూతాని భద్ర పూజాపదాని మే 42

సూర్యే తు విద్యయా త్రయ్యా హవిషాగ్నౌ యజేత మామ్ ।
ఆతిథ్యేన తు విప్రాగ్ర్యే గోష్యంగ యవసాదినా 43

వైష్ణవే బంధుసత్కృత్యా హృది ఖే ధ్యాననిష్ఠయా ।
వాయౌ ముఖ్యధియా లోయే ద్రవ్యైస్తోయపురస్కృతైః 44

స్థండిలే మంత్రహృదయైర్భౌగైరాత్మానమాత్మని ।
క్షేత్రజ్ఞం సర్వభూతేషు సమత్వేన యజేత మామ్ 45

ధిష్ణ్యేష్వేష్వితి మద్రూపం శంఖచక్రగదాంబుజైః ।
యుక్తం చతుర్భుజం శాంతం ధ్యాయన్నర్చేత్ సమాహితః 46

ఇష్టాపూర్తేన మామేవం యో యజేత సమాహితః ।
లభతే మయి సద్భక్తిం మత్స్మృతిః సాధుసేవయా 47

ప్రాయేణ భక్తియోగేన సత్సంగేన వినోద్ధవ ।
నోపాయో విద్యతే సద్ర్యజ్ఞప్రాయణం హి సతామహమ్ 48

అతైతత్ పరమం గుహ్యం శృణ్వతో యదునందన ।
సుగోప్యమపి వక్ష్యామి త్వం మే భృత్యః సుహృత్ సఖా 49

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ఏకాదశోఽధ్యాయః (11)

12 - అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః

శ్రీభగవానువాచ

న రోధయతి మాం యోగో న సాంఖ్యం ధర్మ ఏవ చ ।
న స్వాధ్యాయస్తపస్యాగో నేష్టాపూర్తం న దక్షిణా 1

వ్రతాని యజ్జశ్చందాంసి తీర్థాని నియమా యమాః ।
యథావరుంధే సత్సంగః సర్వసంగాపహో హి మామ్ 2

సత్సంగేన హి దైతేయా యాతుథానాః ఖగా మృగాః ।
గంధర్వాప్సరసో నాగాః సిద్ధచారణగుహ్యకాః 3

విద్యాధరా మనుష్యేషు వైశ్యాః శుద్రాః స్త్రియోఽంత్యజాః ।
రజస్తమఃప్రకృతయస్తస్మింస్తస్మిన్ యుగే ఽనఘ 4

బహవో మత్పదం ప్రాప్తాస్త్యాష్ట్రకాయాధవాదయః ।
పుషపర్వా బలిర్బాణో మయశ్చాథ విభీషణః 5

సుగ్రీవో హనుమాన్పక్షో గజో గృధ్రో వణిక్పథః ।
వ్యాధః కుబ్జా వ్రజే గోప్యో యజ్జపత్వ్యస్తథాపరే 6

తే నాధీతశ్రుతిగణా నోపాసితమహత్తమాః ।
అవ్రతాతవ్తతపసః సత్సంగాన్మాముపాగతాః 7

కేవలేన హి భావేన గోప్యో గావో నగా మృగాః ।
యేఽన్యే మూఢధియో నాగాః సిద్ధా మామీయురంజసా 8

యం న యోగేన సాంఖ్యేన దానవ్రతతపోఽధ్వరైః ।
వ్యాఖ్యాస్వాధ్యాయసన్న్యాసైః ప్రాప్సుయాద్ యత్సవానపి 9

రామేణ సార్థం మధురాం ప్రణీతే
 శ్యాఫల్కినా మయ్యనురక్తచిత్తాః ।
 విగాఢభావేన న మే వియోగ-
 తీవ్రాధయోఽన్యం దదృశుః సుఖాయ । 10

తాస్తాః క్షపాః ప్రేష్టతమేన నీతా-
 మయైవ బృందావనగోచరేణ ।
 క్షణార్థవత్తాః పునరంగ తాసాం
 హీనా మయా కల్పసమా బభూవుః । 11

తా నావిదన్ మయ్యనుషంగబద్ధ-
 ధియః స్వమాత్మానమదస్తథేదమ్ ।
 యథా సమాధౌ మునయోఽబ్ధితోయే
 నద్యః ప్రవిష్టా ఇవ నామరూపే । 12

మత్కామా రమణం జారం మత్స్వరూపవిదోఽబలాః ।
 బ్రహ్మ మాం పరమం ప్రాపుః సంగాచ్ఛతసహస్రశః । 13

తస్మాత్త్వముద్దవోత్పుజ్య చోదనాం ప్రతిచోదనామ్ ।
 ప్రవృత్తం చ నివృత్తం చ శ్రోతవ్యం శ్రుతమేవ చ । 14

మామేకమేవ శరణమాత్మానం సర్వదేహినామ్ ।
 యాహి సర్వాత్మభావేన మయా స్యా హ్యకుతోభయః । 15

ఉద్ధవ ఉవాచ

సంశయః శృణ్వతో వాచం తవ యోగేశ్వరేశ్వర ।
 న నివర్తత ఆత్మస్థో యేన భ్రామ్యతి మే మనః । 16

శ్రీభగవానువాచ

స ఏష జీవో వివరప్రసూతిః
 ప్రాణేన ఘోషేణ గుహం ప్రవిష్టః ।
 మనోమయం సూక్ష్మముపేత్య రూపం
 మాత్రా స్వరో వర్ణ ఇతి స్థవిష్టః । 17

యథానలః ఖేఽనిలబంధురూష్మా
 బలేన దారుణ్యధిమధ్యమానః ।
 అణుః ప్రజాతో హవిషా సమిధ్యతే
 తథైవ మే వ్యక్తిరియం హి వాణీ । 18

ఏవం గదిః కర్మగతిర్విసర్గో
 ఘ్రాణో రసో దృక్ స్పర్శః శ్రుతిశ్చ ।
 సంకల్పవిజ్ఞానమథాభిమానః
 సూత్రం రజస్సత్త్వతమోవికారః । 19

అయం హి జీవస్త్రివృదబ్జయోనిః
 అవ్యక్త ఏకో వయసా స ఆద్యః ।
 విశ్లిష్టశక్తిర్బహుధేవ భాతి
 బీజాని యోనిం ప్రతిపద్య యద్వత్ । 20

యస్మిన్నిదం ప్రోతమశేషమోతం
 పటో యథా తంతువితానసంస్తః ।
 య ఏష సంసారతరుః పురాణః
 కర్మాత్మకః పుష్పఫలే ప్రసూతే । 21

ద్యే అస్య బీజే శతమూలస్త్రినాళః
 పంచస్కంధః పంచరసప్రసూతిః ।
 దశైకశాఖో ద్విసుపర్లనీడః
 త్రి వల్కలో ద్విఫలో ఽర్కం ప్రవిష్టః । 22

అదంతి చైకం ఫలమస్య గృధ్రాః
 గ్రామేచరా ఏకమరణ్యవాసాః ।
 హంసా య ఏకం బహురూపమిజ్యైః
 మాయామయం వేద స వేద వేదమ్ । 23

ఏవం గురూపాసనయైకభక్త్యా
 విద్యాకుతారేణ శితేన ధీరః ।
 వివృశ్య జీవాశయమప్రమత్తః
 సంపద్య చాత్మానమథ త్యజాస్త్రమ్ । 24

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ద్వాదశోఽధ్యాయః (12)

13 - అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః

శ్రీభగవానువాచ

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణా బుద్ధేర్న చాత్మనః |
సత్యేనాన్యతమౌ హన్యాత్ సత్త్వం సత్యేన చైవ హి | 1

సత్త్వాద్ ధర్మో భవేద్వృద్ధాత్ పుంసో మద్భక్తిలక్షణః |
సాత్త్వికోపాసయా సత్త్వం తతో ధర్మః ప్రవర్తతే | 2

ధర్మో రజస్తమో హన్యాత్ సత్త్వవృద్ధిరనుత్తమః |
అశు నశ్యతి తస్మాలో హ్యధర్మ ఉభయే హతే | 3

అగమోఽపః ప్రజా దేశః కాలః కర్మ చ జన్మ చ |
ధ్యానం మంత్రోఽథ సంస్కారో దశైతే గుణహేతవః | 4

తత్తత్ సాత్త్వికమేవైషాం యద్యద్ వృద్ధాః ప్రచక్షతే |
నిందంతి తామసం తత్తద్ రాజసం తదుపేక్షితమ్ | 5

సాత్త్వికాన్యేవ సేవేత పుమాన్ సత్త్వవివృద్ధయే |
తతో ధర్మస్తతో జ్ఞానం యావత్ సృతిరపోహనమ్ | 6

వేణుసంఘర్షణో వహ్నిర్లగ్నా శామ్యతి తద్వనమ్ |
ఏవం గుణవ్యత్యయణో దేహః శామ్యతి తత్క్రియః | 7

ఉద్దవ ఉవాచ

విదంతి మర్త్యాః ప్రాయేణ విషయాన్ పదమాపదామ్ |
తథాపి భుంజతే కృష్ణ తత్ కథం శ్వఖరాజవత్ | 8

శ్రీభగవానువాచ

అహమిత్యన్యథాబుద్ధిః ప్రమత్తస్య యథా హృది |
ఉత్సర్పతి రజో ఘోరం తతో వైకారికం మనః | 9

రజోయుక్తస్య మనసః సంకల్పః సవికల్పకః |
తతః కామో గుణధ్యానాద్ దుస్సహః స్యాద్ది దుర్మతేః | 10

కరోతి కామవశగః కర్మాణ్యవిజితేంద్రియః |
దుఃఖోదర్కాణి సంపశ్యన్ రజోవేగవిమోహితః | 11

రజస్తమోభ్యాం యదపి విద్వాన్ విక్షిప్తధీః పునః |
అతంద్రితో మనో యుంజన్ దోషదృష్టిర్న సజ్జతే | 12

అప్రమత్తోఽనుయుంజేత మనో మయ్యర్చయన్ శనైః |
అనిర్విణ్ణో యథాకాలం జితశ్వాసో జితాసనః | 13

వీతావాన్ యోగ ఆదిష్టో మచ్ఛిష్యైః సనకాదిభిః |
సర్వతో మన ఆకృష్య మయ్యద్ధాఽఽవేశ్యతే యథా | 14

ఉద్దవ ఉవాచ

యదా త్వం సనకాదిభ్యో యేన రూపేణ కేశవ |
యోగమాదిష్టవానేతద్రూపమిచ్ఛామి వేదితుమ్ | 15

శ్రీభగవానువాచ

పుత్రా హిరణ్యగర్భస్య మానసాః సనకాదయః |
పప్రచ్ఛుః పితరం సూక్ష్మాం యోగస్యైకాంతికీం గతిమ్ | 16

సనకాదయః ఊచుః

గుణేష్వోవిశతే చేతో గుణాశ్చేతసి చ ప్రభో |
కథమన్యోన్యసంత్యాగో ముముక్షోరతితితీర్షోః | 17

శ్రీభగవానువాచ

ఏవం పృష్టో మహాదేవః స్వయంభూర్భూతభావనః |
ధ్యాయమానః ప్రశ్నబీజం నాభ్యపద్యత కర్మధీః | 18

స మామచింతయద్ దేవః ప్రశ్నపారతితీర్షయా |
తస్యాహం హంసరూపేణ సకాశమగమం తదా | 19

దృష్ట్వా మాం త ఉపప్రజ్య కృత్వా పాదాభివందనమ్ |
బ్రహ్మోణమగ్రతః కృత్వా పప్రచ్ఛుః కో భవానితి | 20

ఇత్యహం మునిభిః పృష్టస్తత్వజిజ్ఞాసుభిస్తదా |
యదవోచమహం తేభ్యస్తదుద్దవ నిబోధ మే | 21

వస్తునో యద్యనానాత్వమాత్మనః ప్రశ్న ఈదృశః |
కథం ఘటేత వో విప్రా వక్తుర్యా మే క ఆశ్రయః | 22

సంచాత్మకేషు భూతేషు సమానేషు చ వస్తుతః ।
కో భవానితి వః ప్రశ్నో వాచాదంభో హ్యనర్థకః । 23

మనసా వచసా దృష్ట్యా గృహ్యతేఽన్యైరపింద్రియైః ।
అహమేవ న మత్తోఽన్యదితి బుధ్యధ్యమంజసా । 24

గుణేష్యవిశతే చేతో గుణాశ్చేతసి చ ప్రజాః ।
జీవస్య దేహ ఉభయం గుణాశ్చేతో మదాత్మనః । 25

గుణేషు చావిశచ్చిత్తమభీక్షం గుణసేవయా ।
గుణాశ్చ చిత్తప్రభవా మద్రూప ఉభయం త్యజేత్ । 26

జాగ్రత్ స్వప్నః సుషుప్తం చ గుణతో బుద్ధివృత్తయః ।
తాసాం విలక్షణో జీవః సాక్షిత్యేన వినిశ్చితః । 27

యర్హి సంస్కృతిబంధోఽయమాత్మనో గుణవృత్తిదః ।
మయి తుర్యే స్థితో జహ్యోత్ త్యాగస్తద్ గుణచేతసామ్ । 28

అహంకారకృతం బంధమాత్మనోఽర్థవిపర్యయమ్ ।
విద్వాన్ నిర్విద్య సంసారచింతాం తుర్యే స్థితస్యజేత్ । 29

యావన్నానార్థధీః పుంసో న నివర్తేత యుక్తిభిః ।
జాగర్త్యపి స్వపన్నజ్జన్స్వప్నే జాగరణం యథా । 30

అసత్త్వాదాత్మనోఽన్యేషాం భావానాం తత్ప్రతా భిదా ।
గతయో హేతవశ్చాస్య మృషా స్వప్నదృశో యథా । 31

యో జాగరే బహిరనుక్షణధర్మిణోఽర్థాన్
భుజ్జ్యే సమస్తకరణైర్హృది తత్సదృక్షాన్ ।
స్వప్నే సుషుప్త ఉపసంహారతే స ఏకః
స్మృత్యన్వయాత్ త్రిగుణవృత్తిదృగింద్రియేశః । 32

ఏవం విమృశ్య గుణతో మనసస్త్వవస్థా
మన్మాయయా మయి కృతా ఇతి నిశ్చితార్థాః ।

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః (13)

సంఛిద్య హోర్దమనుమానసదుక్తితీక్షణ -
జ్ఞానాసినా భజత మాఖిలసంశయాధిమ్ । 33

ఈక్షేత విభ్రమమిదం మనసో విలాసం
దృష్టం వినష్టమతిలోలమలాతచక్రమ్ ।
విజ్ఞానమేకమురుధేవ విభాతి మాయా
స్వప్నస్త్రిధా గుణవిసర్గకృతో వికల్పః । 34

దృష్టిం తతః ప్రతినివర్త్య నివృత్తతృష్ణః
తూష్ణిం భవేన్నిజసుఖానుభవో నిరీహః ।
సందృశ్యతే క్వ చ యదీదమవస్తుబుద్ధ్యా
త్వక్తం భ్రమాయ న భవేత్ స్మృతిరానిపాతాత్ । 35

దేహం చ నశ్వరమవస్థితముత్థితం వా
సిద్ధో న పశ్యతి యతోఽధ్యగమత్ స్వరూపమ్ ।
దైవాదపేతముత దైవవశాదుపేతం
వాసో యథా పరికృతం మదిరామదాంధః । 36

దేహోఽపి దైవవశగః ఖలు కర్మ యావత్
స్వారంభకం ప్రతిసమీక్షత ఏవ సాసుః ।
తం సప్రపంచమధిరూఢసమాధియోగః
స్వాప్నం పునర్న భజతే ప్రతిబుద్ధవస్తుః । 37

మయైతదుక్తం వో విప్రా గుహ్యం యత్ సాంఖ్యయోగయోః ।
జానీత మాఽగతం యజ్ఞం యుష్మద్ధర్మవివక్షయా । 38

అహం యోగస్య సాంఖ్యస్య సత్యస్యర్తస్య తేజసః ।
పరాయణం ద్విజశ్రేష్ఠాః శ్రియః కీర్తేర్లమస్య చ । 39

మాం భజంతి గుణాః సర్వే నిర్గుణం నిరపేక్షకమ్ ।
సుహృదం ప్రియమాత్మానం సామ్యసంగాదయోఽగుణాః । 40

ఇతి మే ఛిన్నసందేహో మునయః సనకాదయః ।
సభాజయిత్వా పరయా భక్త్యాగృణత సంస్తవైః । 41

తైరహం పూజితః సమ్యక్ సంస్తుతః పరమర్షిభిః ।
ప్రత్యేయాయ స్వకం ధామ పశ్యతః పరమేష్ఠినః । 42

14 - అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః

ఉద్ధవ ఉవాచ

వదంతి కృష్ణ శ్రేయాంసి బహూని బ్రహ్మవాదినః ।
తేషాం వికల్పప్రాధాన్యముతాహో వీకముఖ్యతా । 1

భవతోదాహృతః స్వామిన్ భక్తియోగోఽనపేక్షితః ।
నిరస్య సర్వతః సంగం యేన త్వయ్యావిశేన్మనః । 2

శ్రీభగవానువాచ

కాలేన నష్టా ప్రళయే వాణీయం వేదసంజ్ఞితా ।
మయాదా బ్రహ్మణే ప్రోక్తా ధర్మో యస్యాం మదాత్మకః । 3

తేన ప్రోక్తా చ పుత్రాయ మనవే పూర్వజాయ సా ।
తతో భృగ్వాదయోఽగృహ్లాన్ సప్త బ్రహ్మమహర్షయః । 4

తేభ్యో పితృభ్యస్తత్పుత్రా దేవదానవగుహ్యకాః ।
మనుష్యాః సిద్ధగంధర్వాః సవిద్యాధరచారణాః । 5

కిందేవాః కిన్నరా నాగా రక్షః కింపురుషాదయః ।
బహ్వస్త్వేషాం ప్రకృతయో రజస్సత్త్వతమోభువః । 6

యాభిర్భూతాని భిద్యంతే భూతానాం మతయస్తథా ।
యథాప్రకృతి సర్వేషాం చిత్రా వాచః స్రవంతి హి । 7

ఏవం ప్రకృతివైచిత్ర్యాద్ భిద్యంతే మతయో నృణామ్ ।
పారంపర్యేణ కేషాంచిత్ పాషండమతయోఽపరే । 8

మన్మాయామోహితధియః పురుషాః పురుషర్షభ ।
శ్రేయో వదంత్యనేకాంతం యథాకర్మ యథారుచి । 9

ధర్మమేకే యశ్శాన్యే కామం సత్యం దమం శమమ్ ।
అన్యే వదంతి స్వార్థం వా ఐశ్వర్యం త్యాగభోజనమ్ ।
కేచిద్యజ్ఞం తపో దానం వ్రతాని నియమాన్ యమాన్ । 10

ఆద్యంతవత ఏవైషాం లోకాః కర్మవినిర్మితాః ।
దుఃఖోదర్కాస్తమోనిష్ఠాః క్షుద్రానందాః శుచార్చితాః । 11

మయ్యర్చితాత్మనః సభ్య నిరపేక్షస్య సర్వతః ।
మయాఽఽత్మనా సుఖం యత్తత్ కుతః స్యాద్ విషయాత్మనామ్ । 12

అకించనస్య దాస్తస్య శాస్తస్య సమచేతనః ।
మయా సస్తుష్టమనసః సర్వాః సుఖమయా దిశః । 13

న పారమేష్ఠ్యం న మహేంద్రధిష్ఠ్యం
న సార్యభౌమం న రసాధిపత్యమ్ ।
న యోగసిద్ధీరపునర్భవం వా
మయ్యర్చితాత్మేచ్ఛతి మద్ వినాన్యత్ । 14

న తథా మే ప్రియతమ ఆత్మయోనిర్న శంకరః ।
న చ సంకర్షణో న శ్రీః నైవాత్మా చ యథా భవాన్ । 15

నిరపేక్షం మునిం శాంతం నిర్వైరం సమదర్శనమ్ ।
అనువ్రజామ్యహం నిత్యం పూయేయేత్యంఘ్రిరేణుభిః । 16

నిష్క్రించనా మయ్యనురక్తచేతనః
శాంతా మహాంతోఽఖిలజీవవత్సలాః ।
కామైరనాలబ్ధియో జుషంతి యత్
తన్నైరపేక్ష్యం న విదుః సుఖం మమ । 17

బాధ్యమానోఽపి మద్భక్తో విషయైరజితేంద్రియః ।
ప్రాయః స్రగల్భయా భక్త్యా విషయైర్నాభిభూయతే । 18

యథాగ్నిః సుసమృద్ధార్చిః కరోత్యేథాంసి భస్మసాత్ ।
తథా మద్విషయా భక్తిరుద్ధవైనాంసి కృత్స్నశః । 19

న సాధయతి మాం యోగో న సాంఖ్యం ధర్మ ఉద్ధవ ।
న స్వాధ్యాయస్తపస్యోగో యథా భక్తిర్మమోర్జితా । 20

భక్త్యాహమేకయా గ్రాహ్యః శ్రద్ధయాత్మా ప్రియః సతామ్ ।
భక్తిః పునాతి మన్నిష్ఠా శ్వపాకానపి సంభవాత్ । 21

ధర్మః సత్యదయోపేతో విద్యా వా తపసాన్వితా |
మద్భక్త్యాపేతమాత్మానం న సమ్యక్ ప్రపునాతి హి | 22

కథం వినా రోమహర్షం ద్రవతా చేతసా వినా |
వినాఽఽనందాశ్రుకలయా శుద్ధ్యేద్ భక్త్యా వినాఽఽశయః | 23

వాగ్ గద్గదా ద్రవతే యస్య చిత్తం
రుదత్యభీక్షం హసతి క్వచిచ్ఛ |
విలజ్జ ఉద్గాయతి నృత్యతే చ
మద్భక్తియుక్తో భువనం పునాతి | 24

యథాగ్నినా హేమ మలం జహోతి
ధ్మాతం పునః స్వం భజతే చ రూపమ్ |
ఆత్మా చ కర్మానుశయం విధూయ
మద్భక్తియోగేన భజత్యథో మామ్ | 25

యథా యథాఽఽత్మా పరిమృజ్యతేఽఽసౌ
మత్పుణ్యగాథాశ్రవణాభిధానైః |
తథా తథా పశ్యతి వస్తు సూక్ష్మం
చక్షుర్యథైవాంజనసంప్రయుక్తమ్ | 26

విషయాన్ ధ్యాయతశ్చిత్తం విషయేషు విషజ్జతే |
మామనుస్మరతశ్చిత్తం మయ్యేవ ప్రవిలీయతే | 27

తస్మాదసదభిధ్యానం యథా స్వప్నమనోరథమ్ |
హిత్వా మయి సమాధత్స్వ మనో మద్భావభావితమ్ | 28

స్త్రీణాం స్త్రీసంగినాం సంగం త్యక్త్యా దూరత ఆత్మవాన్ |
క్షేమే వివిక్త ఆసీనశ్చింతయేన్మామతంద్రితః | 29

న తథాస్య భవేత్ క్షేతో బంధశ్చాన్యప్రసంగతః |
యోషిత్సంగాద్ యథా పుంసో యథా తత్సంగిసంగతః | 30

ఉద్ధవ ఉవాచ

యథా త్వామరవిందాక్ష యాద్యశం వా యదాత్మకమ్ |
ధ్యాయేన్ముముక్షురేతన్నే ధ్యానం త్వం వక్తుమర్హసి | 31

శ్రీభగవానువాచ

సమ ఆసన ఆసీనః సమకాయో యథానుభమ్ |
హస్తాపుత్పంగ ఆధాయ స్వనాసాగ్రకృతేక్షణః | 32

ప్రాణస్య శోధయేన్మార్గం పూరకుంభకరేచకైః |
విపర్యయేణాపి శనైరభ్యసేన్నిర్జితేంద్రియః | 33

హృద్యవచ్చిన్నమోంకారం ఘంటానాదం బిసోర్లవత్ |
ప్రాణేనోదీర్య తత్రాథ పునః సంవేశయేత్ స్వరమ్ | 34

వీచం ప్రణవసంయుక్తం ప్రాణమేవ సమభ్యసేత్ |
దశకృత్యస్త్రీషవణం మాసాదర్వాగ్ జితానిలః | 35

హృత్పుండరీకమంతస్తుమూర్త్యనాళమథోముఖమ్ |
ధ్యాత్వోర్వముఖమున్నిద్రమష్టపత్రం సకర్ణికమ్ |
కర్ణికాయాం న్యసేత్ సూర్యసోమాగ్నిసుత్తరోత్తరమ్ | 36

వహ్నిమధ్యే స్మరేద్రూపం మమైతద్ ధ్యానమంగళమ్ |
సమం ప్రశాంతం సుముఖం దీర్ఘచారుచతుర్ముఖమ్ | 37

సుచారుసుందరగ్రీవం సుకపోలం శుచిస్మితమ్ |
సమానకర్ణవిన్యస్తస్ఫురన్మకరకుండలమ్ | 38

హేమాంబరం ఘనశ్యామం శ్రీవత్స శ్రీనికేతనమ్ |
శంఖచక్రగదాపద్మవనమాలావిభూషితమ్ | 39

నూపురైర్విలసత్పాదం కౌస్తుభప్రభయాయుతమ్ |
ద్యుమత్కిరీటకటకకటిసూత్రాంగదాయుతమ్ | 40

సర్వాంగసుందరం హృద్యం ప్రసాదసుముఖేక్షణమ్ |
సుకుమారమభిధ్యాయేత్ సర్వాంగేషు మనో దధత్ | 41

ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యో మనసాఽఽ కృష్య తన్మనః |
బుద్ధ్యా సారథినా ధీరః ప్రణయేన్మయి సర్వతః | 42

తత్ సర్వవ్యాపకం చిత్తమాకృష్యైకత్ర ధారయేత్ |
నాన్యాని చింతయేద్ భూయః సుస్మితం భావయేన్ముఖమ్ | 43

తత్ర లబ్ధపదం చిత్తమాకృష్య వ్యోమ్ని ధారయేత్ |
తచ్చ త్యక్త్యా మదారోహో న కించిదపి చింతయేత్ | 44

ఏవం సమాహితమతిర్మామేవాత్మానమాత్మని । ధ్యానేనేత్తం సుతీవ్రేణ యుంజతో యోగినో మనః ।
 విచక్షే మయి సర్వాత్మన్ జోతిర్జ్యోతిషి సంయుతమ్ । 45 సంయాస్యత్యాశు నిర్వాణం ద్రవ్యజ్ఞానక్రియాభ్రమః । 46

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే చతుర్దశోఽధ్యాయః (14)

15 - అథ పంచదశోఽధ్యాయః

శ్రీభగవానువాచ

జితేంద్రియస్య యుక్తస్య జితశ్వాసస్య యోగినః ।
 మయి ధారయతశ్చేత ఉపతిష్ఠంతి సిద్ధయః । 1

ఉద్దవ ఉవాచ

కయా ధారణయా కాస్విత్ కథంస్విత్ సిద్ధిరచ్యుత ।
 కతి వా సిద్ధయో బ్రూహి యోగినాం సిద్ధిదో భవాన్ । 2

శ్రీభగవానువాచ

సిద్ధయోఽష్టాదశ ప్రోక్తా ధారణా యోగపారగైః ।
 తాసామష్టై మత్రప్రధానా దశైవ గుణహేతవః । 3

అణిమా మహిమా మూర్తేర్లఘిమా ప్రాప్తిరిందియైః ।
 ప్రాకామ్యం శ్రుతదృష్టేషు శక్తిప్రేరణమీశితా । 4

గుణేష్వసంగో వశితా యత్కామస్తదవస్యతి ।
 ఏతా మే సిద్ధయః సామ్య అష్టావౌత్పత్తికా మతాః । 5

అనూర్మిమత్త్వం దేహీఽస్మిన్ దూరశ్రవణదర్శనమ్ ।
 మనోజవః కామరూపం పరకాయప్రవేశనమ్ । 6

స్వచ్ఛందమృత్యుర్దేవానాం సహక్రీడానుదర్శనమ్ ।
 యథాసంకల్పసంసిద్ధిరాజ్ఞాఽప్రతిహతాగతిః । 7

త్రికాలజ్ఞత్వమద్వంద్వం పరచిత్తాద్యభిజ్ఞతా ।
 అగ్న్యర్కాంబువిషాదీనాం ప్రతిష్ఠంభోఽపరాజయః । 8

ఏతాశ్చోద్దేశతః ప్రోక్తా యోగధారణసిద్ధయః ।
 యయా ధారణయా యా స్యాద్యథా వా స్యాన్నిబోధ మే । 9

భూతసూక్ష్మాత్మని మయి తన్మాత్రం ధారయన్ మనః ।
 అణిమానమవాప్నోతి తన్మాత్రోపాసకో మమ । 10

మహత్యాత్మన్మయి పరే యథాసంస్థం మనో దధత్ ।
 మహిమానమవాప్నోతి భూతానాం చ పృథక్ పృథక్ । 11

పరమాణుమయే చిత్తం భూతానాం మయి రంజయన్ ।
 కాలసూక్ష్మార్థతాం యోగీ లఘిమానమవాప్నుయాత్ । 12

ధారయన్ మయ్యహంతత్వే మనో వైకారికేఽఖిలమ్ ।
 సర్వేంద్రియాణామాత్మత్వం ప్రాప్తిం ప్రాప్నోతి మన్మనాః । 13

మహత్యాత్మని యః సూత్రే ధారయేన్మయి మానసమ్ ।
 ప్రాకామ్యం పారమేష్ఠ్యం మే విందతేఽవ్యక్తజన్మనః । 14

విష్ణౌ త్ర్యధీశ్వరే చిత్తం ధారయేత్ కాలవిగ్రహే ।
 స ఈశిత్యమవాప్నోతి క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞచోదనామ్ । 15

నారాయణే తురీయాఖ్యే భగవచ్ఛబ్దశబ్దితే ।
 మనో మయ్యాదధద్ యోగీ మద్ధర్మా వశితామియాత్ । 16

నిర్గుణే బ్రహ్మణి మయి ధారయన్ విశదం మనః ।
 పరమానందమాప్నోతి యత్ర కామోఽవసీయతే । 17

శ్వేతద్వీపపతౌ చిత్తం శుద్ధే ధర్మమయే మయి ।
 ధారయన్ శ్వేతతాం యాతి షడూర్మిరహితో నరః । 18

మయ్యాకాశాత్మని ప్రాణే మనసా ఘోషముద్వహన్ ।
 తత్రోపలబ్ధా భూతానాం హంసో వాచః శృణోత్యసౌ । 19

చక్షుస్త్యస్త్రీ సంయోజ్య త్వష్టారమపి చక్షుషి ।
మాం తత్ర మనసా ధ్యాయన్ విశ్వం పశ్యతి సూక్ష్మదృక్ । 20

మనో మయి సుసంయోజ్య దేహం తదను వాయునా ।
మద్ధారణానుభవేన తత్రాత్మా యత్ర వై మనః । 21

యదా మన ఉపాదాయ యద్యద్ రూపం బుభూషతి ।
తత్రద్ భవేన్మనోరూపం మద్యోగబలమాశ్రయః । 22

పరకాయం విశన్ సిద్ధ ఆత్మానం తత్ర భావయేత్ ।
పిండం హిత్వా విశేత్ ప్రాణో వాయుభూతః షడంధ్రీవత్ । 23

పార్ష్యాపీడ్య గుదం ప్రాణం హృదురఃకంఠమూర్ధసు ।
ఆరోప్య బ్రహ్మారంధ్రేణ బ్రహ్మ నీతోత్సృజేత్తనుమ్ । 24

విహరిష్యన్ సురాక్రీడే మల్స్థం సత్త్వం విభావయేత్ ।
విమానేనోపతిష్ఠంతి సత్త్వవృత్తిః సురస్త్రియః । 25

యథా సంకల్పయేద్ బుద్ధ్యా యదా వా మత్పరః పుమాన్ ।
మయి సత్యే మనో యుంజన్ తథా తత్సముపాశ్నుతే । 26

యో వై మద్భావమాపన్న ఈశితుర్వశితుః పుమాన్ ।
కుతశ్చిన్న విహన్యేత తస్య చాజ్ఞా యథా మమ । 27

మద్భక్త్యా శుద్ధసత్వస్య యోగినో ధారణావిదః ।
తస్య త్రైకాలికీ బుద్ధిర్జన్మమృత్యూపబృంహితా । 28

అగ్న్యోదిభిర్న హన్యేత మునేర్యోగమయం వపుః ।
మద్యోగశ్రాంతచిత్తస్య యాదసాముదకం యథా । 29

మద్విభూతీరభిధ్యాయన్ శ్రీవత్సాస్త్రవిభూషితాః ।
ధ్వజాతపత్రవ్యజనైః స భవేదపరాజితః । 30

ఉపాసకస్య మామేవం యోగధారణయా మునేః ।
సిద్ధయః పూర్వకథితా ఉపతిష్ఠంత్యశేషతః । 31

జితేంద్రియస్య దాంతస్య జితశ్వాసాత్మనో మునేః ।
మద్ధారణాం ధారయతః కా సా సిద్ధిః సుదుర్లభా । 32

అంతరాయాన్ వదంత్యేతాన్ యుంజతో యోగముత్తమమ్ ।
మయా సంపద్యమానస్య కాలక్షపణహేతవః । 33

జన్మాషధితపోమంత్రైః యావతీరిహ సిద్ధయః ।
యోగేనాప్నోతి తాః సర్వా నాన్వైర్యోగగతిం వ్రజేత్ । 34

సర్వాసామపి సిద్ధీనాం హేతుః పతిరహం ప్రభుః ।
అహం యోగస్య సాంఖ్యస్య ధర్మస్య బ్రహ్మవాదినామ్ । 35

అహమాత్మాఽఽంతరో బాహ్యోఽనావృతః సర్వదేహినామ్ ।
యథా భూతాని భూతేషు బహిరంతః స్వయం తథా । 36

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే పంచదశోఽధ్యాయః (15)

16 - అథ షోడశోఽధ్యాయః

ఉద్దవ ఉవాచ

త్వం బ్రహ్మ పరమం సాక్షాదనాద్యంతమపావృతమ్ ।
సర్వేషామపి భావానాం త్రాణస్థిత్యప్యయోద్భవః । 1

ఉచ్ఛావచేషు భూతేషు దుర్జ్జేయమకృతాత్మభిః ।
ఉపాసతే త్వాం భగవన్ యాథాతథ్యేన బ్రాహ్మణాః । 2

యేషు యేషు చ భావేషు భక్త్యా త్వాం పరమర్షయః ।
ఉపాసీనాః ప్రపద్యంతే సంసిద్ధిం తద్ వదస్వ మే । 3

గూఢశ్చరసి భూతాత్మా భూతానాం భూతభావన ।
స త్వాం పశ్యంతి భూతాని పశ్యంతం మోహితాని తే । 4

యాః కాశ్చ భూమౌ దివి వై రసాయాం
 విభూతయో దిక్షు మహావిభూతే ।
 తా మహ్యామాఖ్యాహ్యానుభావితాస్తే
 నమామి తే తీర్థపదాంఘ్రిపద్మమ్ । 5

శ్రీభగవానువాచ

వీవమేతదహం పృష్టః ప్రశ్నం ప్రశ్నవిదాం వర ।
 యుయుత్సునా వినశనే నపత్నైరర్జునేన వై । 6

జ్ఞాత్వా జ్ఞాతివధం గర్వమధర్మం రాజ్యహేతుకమ్ ।
 తతో నివృత్తో హంతాహం హతోఽయమితి లౌకికః । 7

స తదా పురుషవ్యాఘ్రో యుక్త్యా మే ప్రతిబోధితః ।
 అభ్యభాషత మామేవం యథా త్వం రణమూర్తని । 8

అహమాత్మోద్ధవామీషాం భూతానాం సుహృదీశ్వరః ।
 అహం సర్వాణి భూతాని తేషాం స్థిత్యుద్భవాప్యయః । 9

అహం గతిర్గతిమతాం కాలః కలయతామహమ్ ।
 గుణానాం చాప్యహం సామ్యం గుణీన్యాత్పత్తికో గుణః । 10

గుణీనామప్యహం సూత్రం మహతాం చ మహానహమ్ ।
 సూక్ష్మాణామప్యహం జీవో దుర్జయానామహం మనః । 11

హిరణ్యగర్భో వేదానాం మంత్రాణాం ప్రణవస్త్రీప్వత్ ।
 అక్షరాణామకారోఽస్మి పదాని ఛందసామహమ్ । 12

ఇంద్రోఽహం సర్వదేవానాం వసూనామస్మి హవ్యవాభ్ ।
 ఆదిత్యానామహం విష్ణూ రుద్రాణాం నీలలోహితః । 13

బ్రహ్మర్షీణాం భృగురహం రాజర్షీణామహం మనుః ।
 దేవర్షీణాం నారదోఽహం హవిర్దాన్యస్మి ధేనుషు । 14

సిద్ధేశ్వరాణాం కపిలః సుపర్ణోఽహం పతత్రీణామ్ ।
 ప్రజాపతీనాం దక్షోఽహం పితౄణామహమర్యమా । 15

మాం విద్వ్యుద్ధవ దైత్యానాం ప్రహ్లాదమసురేశ్వరమ్ ।
 సోమం నక్షత్రాషధీనాం ధనేశం యక్షరక్షసామ్ । 16

ఐరావతం గజేంద్రాణాం యాదసాం వరుణం ప్రభుమ్ ।
 తపతాం ద్యుమతాం సూర్యం మనుష్యాణాం చ భూపతిమ్ । 17

ఉచ్చైశ్రవోస్తురంగాణాం ధాతూనామస్మి కాంచనమ్ ।
 యమః సంయమతాం చాహం సర్పాణామస్మి వాసుకీః । 18

నాగేంద్రాణామనంతోఽహం మృగేంద్రః శృంగిదంష్ట్రీణామ్ ।
 ఆశ్రమాణామహం తుర్యో వర్ణానాం ప్రథమోఽనఘు । 19

తీర్థానాం స్రోతసాం గంగా సముద్రః సరసామహమ్ ।
 ఆయుధానాం ధనురహం త్రిపురఘ్నో ధనుష్మతామ్ । 20

ధిష్ణ్యానామస్త్వహం మేరుర్గహనానాం హిమాలయః ।
 వనస్పతీనామశ్వత్థ ఓషధీనామహం యవః । 21

పురోధసాం వసిష్ఠోఽహం బ్రహ్మిష్ఠానాం బృహస్పతిః ।
 స్కందోఽహం సర్వసేనాన్యామగ్రణ్యాం భగవానజః । 22

యజ్ఞానాం బ్రహ్మయజ్ఞోఽహం వ్రతానామవిహింసనమ్ ।
 వాయ్వగ్వర్కాంబువాగాత్మా శుచీనామప్యహం శుచిః । 23

యోగానామాత్మసంరోధో మంత్రోఽస్మి విజగీషతామ్ ।
 ఆన్వీక్షిక్తీ కౌశలానాం వికల్పః భ్యాతివాదినామ్ । 24

స్త్రీణాం తు శతరూపాహం పుంసాం స్వాయంభువో మనుః ।
 నారాయణో మునీనాం చ కుమారో బ్రహ్మచారిణామ్ । 25

ధర్మాణామస్మి సన్న్యాసః క్షేమాణామబహిర్మతిః ।
 గుహ్యేనాం సూన్యతం మౌనం మిథునానామజస్త్రహమ్ । 26

సంవత్సరోఽస్త్వనిమిషోమృతూనాం మధుమాధవౌ ।
 మాసానాం మార్గశీర్షోఽహం నక్షత్రాణాం తథాభిజిత్ । 27

అహం యుగానాం చ కృతం ధీరాణాం దేవలోఽసితః ।
 ద్వైపాయనోఽస్మి వ్యాసానాం కవీనాం కావ్య ఆత్మవాన్ । 28

వాసుదేవో భగవతాం త్వం తు భాగవతేష్వహమ్ ।
 కింపురుషాణాం తు హనుమాన్ విద్యాధ్రాణాం సుదర్శనః । 29

రత్నానాం పద్మరాగోఽస్మి పద్మకోశః సుపేశసామ్ ।
 కుశోఽస్మి దర్శజాతీనాం గవ్యమాజ్యం హవిష్వహమ్ । 30

వ్యవసాయి నామహం లక్ష్మీః కిలవానాం ఛలగ్రహః ।
 తితిక్షాస్మి తితిక్షాణాం సత్త్వం సత్త్వవతామహమ్ । 31

ఓజః సహో బలవతాం కర్మాహం విద్ధి సాత్త్వతామ్ ।
 సాత్త్వతాం నవమూర్తీనామాదిమూర్తిరహం పరా । 32

విశ్వావసుః పూర్వచిత్తిర్గంధర్వాప్సరసామహమ్ ।
 భూధరాణామహం స్తైర్యం గంధమాత్రమహం భువః । 33

అపాం రసశ్చ పరమస్తేజిష్ఠానాం విభావసుః ।
 ప్రభా సూర్యేందుతారాణాం శబ్దోఽహం నభసః పరః । 34

బ్రహ్మణ్యానాం బలిరహం వీరాణామహమర్జునః ।
 భూతానాం స్థితిరుత్పత్తిరహం వై ప్రతిసంక్రమః । 35

గత్యుక్త్వత్సర్గోపాదానమానందన్పర్శలక్షణమ్ ।
 ఆస్వాదశ్రుత్యవఘ్రాణమహం సర్వేంద్రియేంద్రియమ్ । 36

పృథివీ వాయురాకాశ ఆపో జ్యోతిరహం మహాన్ ।
 వికారః పురుషోఽవ్యక్తం రజః సత్త్వం తమః పరమ్ ।
 అహమేతత్రసంఖ్యానం జ్ఞానం తత్త్వవినిశ్చయః । 37

మయేశ్వరేణ జీవేన గుణేన గుణినా వినా ।
 సర్వాత్మనాపి సర్వేణ న భావో విద్యతే క్వచిత్ । 38

సంఖ్యానం పరమాణూనాం కాలేన క్రియతే మయా ।
 న తథా మే విభూతీనాం సృజతోఽందాని కోటిశః । 39

తేజశ్శ్రీః కీర్తిరైశ్వర్యం హ్రీస్త్యాగః సౌభగం భగః ।
 వీర్యం తితిక్షా విజ్ఞానం యత్ర యత్ర స మేఽంశకః । 40

వీతాస్తే కీర్తితాః సర్వాః సంక్షేపేణ విభూతయః ।
 మనోవికారా ఏవైతే యథా వాచాభిధీయతే । 41

వాచం యచ్ఛ మనో యచ్ఛ ప్రాణాన్ యచ్ఛేంద్రియాణి చ ।
 ఆత్మానమాత్మనా యచ్ఛ న భూయః కల్పసేఽధ్వనే । 42

యో వై వాఙ్మనసీ సమ్యగసంయచ్ఛన్ ధియా యతిః ।
 తస్య వ్రతం తపో జ్ఞానం ప్రవత్యామఘటాంబువత్ । 43

తస్మాన్మనోవచఃప్రాణాన్నియచ్ఛేన్మత్పరాయణః ।
 మద్భక్తియుక్తయా బుద్ధ్యా తతః పరిసమాప్యతే । 44

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః (16)

17 - అథ సప్తదశోఽధ్యాయః

ఉద్ధవ ఉవాచ

యస్త్యయాభిహితః పూర్వం ధర్మస్త్యధృక్తిలక్షణః ।
 వర్ణాశ్రమాచారవతాం సర్వేషాం ద్విపదామపి । 1

యథానుష్ఠేయమానేన త్వయి భక్తిర్పృణాం భవేత్ ।
 స్వధర్మేణారవిందాక్ష తత్సమాఖ్యాతుమర్హసి । 2

పురా కిల మహాబాహో ధర్మం పరమకం ప్రభో ।
 యత్రేన హంసరూపేణ బ్రహ్మణేఽఖ్యాత్త మాధవ । 3

స ఇదానీం నుమహతా కాలేనామిత్రకర్షణ ।
 న ప్రాయో భవితా మర్త్యలోకే ప్రాగనుశాసితః । 4

వక్తా కర్తావితా నాన్యో ధర్మస్యాచ్యుత తే భువి ।
 సభాయామపి వైరించ్యాం యత్ర మూర్తిధరాః కలాః । 5

కర్తాఽవితా ప్రవక్తా చ భవతా మధుసూదన ।
 త్యక్తే మహీతలే దేవ వినష్టం కః ప్రవక్ష్యతి । 6

తత్త్వం నః సర్వధర్మజ్ఞ ధర్మస్యద్భక్తిలక్షణః ।
యథా యస్య విధీయేత తథా వర్ణయ మే ప్రభో 7

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్థం స్వభృత్యముఖ్యేన పృష్టః స భగవాన్ హరిః ।
ప్రీతః క్షేమాయ మర్త్యానాం ధర్మానాహ సనాతనాన్ 8

శ్రీభగవానువాచ

ధర్మ్య ఏష తవ ప్రశ్నో నైశ్చేయసకరో నృణామ్ ।
వర్ణాశ్రమాచారవతాం తముద్ధవ నిబోధ మే 9

ఆదౌ కృతయుగే వర్ణో నృణాం హంస ఇతి స్మృతః ।
కృతకృత్యాః ప్రజా జాత్యా తస్మాత్కృతయుగం విదుః 10

వేదః ప్రణవ వీవాగ్రే ధర్మోఽహం వృషరూపధృత్ ।
ఉపాసతే తపోనిష్ఠా హంసం మాం ముక్తకిల్బిషాః 11

త్రేతాముఖే మహాభాగ ప్రాణాన్మే హృదయాత్త్రయీ ।
విద్యా ప్రాదురభూత్తస్యా అహమాసం త్రివృన్మఖః 12

విప్రక్షత్రియవిట్పూద్రా ముఖబాహురుపాదజాః ।
వైరాజాల్ పురుషాజ్ఞాతా య ఆత్మాచారలక్షణాః 13

గృహాశ్రమో జఘనతో బ్రహ్మచర్యం హృదో మమ ।
వక్షఃస్థానాద్వనే వాసో న్యాసః శీర్షణీ సంస్థితః 14

వర్ణానామాశ్రమాణాం చ జన్మభూమ్యనుసారిణీః ।
ఆసన్ ప్రకృతయో నృణాం నీచైర్నీచోత్తమోత్తమాః 15

శమో దమస్తపః శౌచం సంతోషః క్షాంతిర్జ్ఞానమ్ ।
మద్భక్తిశ్చ దయా సత్యం బ్రహ్మప్రకృతయస్త్విమాః 16

తేజో బలం ధృతిః శౌర్యం తితిక్షౌదార్యముద్యమః ।
స్థైర్యం బ్రహ్మణ్యతైశ్వర్యం క్షత్రప్రకృతయస్త్విమాః 17

ఆస్తిక్యం దాననిష్ఠా చ అదంభో బ్రహ్మసేవనమ్ ।
అతుష్టిరర్థోపచయైర్వైశ్యప్రకృతయస్త్విమాః 18

శుశ్రూషణం ద్విజగవాం దేవానాం చాప్యమాయయా ।
తత్ర లభ్యేన సంతోషః శూద్రప్రకృతయస్త్విమాః 19

అశౌచమన్యతం స్తేయం నాస్తిక్యం శుష్కవిగ్రహః ।
కామః క్రోధశ్చ తర్జ్జశ్చ న్యభావోఽంతేవసాయి నామ్ 20

అహింసా సత్యమస్తేయమకామక్రోధలోభతా ।
భూతప్రియహితేహా చ ధర్మోఽయం సార్వవర్ణికః 21

ద్వితీయం ప్రాప్యానుపూర్వ్యాజ్ఞనోపనయనం ద్విజః ।
వసన్ గురుకులే దాంతో బ్రహ్మోధీయిత చాహుతః 22

మేఖలాజినదండాక్షబ్రహ్మసూత్రకమండలూన్ ।
జటిలోఽథౌతదద్వాసోఽ రక్తపీఠః కుశాన్ దధత్ 23

స్నానభోజనహోమేషు జపోచ్చారే చ వాగ్యతః ।
న ఛింద్యాన్నఖరోమాణి కక్షోపన్తగతాన్యపి 24

రేతో నావకిరేజ్ఞాతు బ్రహ్మవ్రతధరః స్వయమ్ ।
అవకిరేల్లై వగాహ్యప్పు యతాసుస్త్రిపదీం జపేత్ 25

అగ్న్యర్కాచార్యగోవిప్రగురువృద్ధనురాన్ శుచిః ।
సమాహిత ఉపాసీత సంధ్యే చ యతవాగ్ జపన్ 26

ఆచార్యం మాం విజానీయాన్నావమన్యేత కర్షిచిత్ ।
న మర్త్యబుద్ధ్యాసూయేత సర్వదేవమయో గురుః 27

సాయం ప్రాతరుపానీయ ఖైక్షం తస్మై నివేదయేత్ ।
యచ్చాన్యదప్యనుజ్ఞాతముపయుంజీత సంయతః 28

శుశ్రూషమాణ ఆచార్యం సదోపాసీత నీచవత్ ।
యానశయ్యాసనస్థానైః నాతిదూరే కృతాంజలిః 29

వీచంవృత్తో గురుకులే వసేద్భోగవివర్జితః ।
విద్యా సమాప్యతే యావద్ బిభ్రద్ వ్రతమఖండితమ్ 30

యద్యసౌ ఛందసాం లోకమారోక్ష్యన్ బ్రహ్మవిష్టపమ్ ।
గురవే విన్యసేద్దేహం స్వాధ్యాయార్థం బృహద్రవతః 31

అగ్నౌ గురావాత్మని చ సర్వభూతేషు మాం పరమ్ ।
అపృథగ్గీరుపాసీత బ్రహ్మవర్చస్వకల్మషః 32